

Załącznik Nr ____
do uchwały Nr ____
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia ____

**STUDIUM
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
MIASTA BIELSK PODLASKI
(tekst jednolity)**

**Studium zatwierdzone
Uchwałą Nr V/26/1999
Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim
z dnia 27 stycznia 1999 r.**

Zmiany zatwierdzone:

**1. Uchwałą Nr XXXIII/184/05
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 29 marca 2005 r.
(wyróżniono kolorem niebieskim)**

**2. Uchwałą Nr XLVIII/230/05
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 29 listopada 2005 r.
(wyróżniono kolorem czerwonym)**

**3. Uchwałą Nr LIV/273/06
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 30 maja 2006r.
(zmiana dotyczyła rysunku studium)**

**4. Uchwałą Nr XXVII/129/08
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 12 sierpnia 2008r.
(wyróżniono kolorem zielonym)**

**5. Uchwałą Nr
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia 2012r.
(zmiana dotyczy rysunku studium)**

SPIS TREŚCI części tekstowej studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta BIELSK PODLASKI

I. WSTĘP

strona

1. Podstawy opracowania studium	10
2. Przedmiot studium	10
2.1. Uwarunkowania rozwoju	10
2.2. Kierunki zagospodarowania	11
2.3. Polityka przestrzenna	11
3. Zadania studium	11
4. Elaborat studium	11
5. Opinie do studium	12
6. Uchwalenie studium	12

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Środowisko przyrodnicze	13
1.1. Położenie fizyczno – geograficzne	13
1.2. Budowa geologiczna	13
1.3. Surowce mineralne	13
1.4. Rzeźba terenu	13
1.5. Warunki klimatyczne	14
1.5.1. Temperatura powietrza	14
1.5.2. Wilgotność powietrza, mgły, zachmurzenie	14
1.5.3. Opady atmosferyczne	15
1.5.4. Wiatr	15
1.6. Wody powierzchniowe i podziemne	15
1.6.1. Wody powierzchniowe	15
1.6.2. Wody podziemne	15
1.7. Ekosystemy lądowe	16
1.7.1. Lasy	16
1.7.2. Przestrzeń produkcji rolniczej	16
1.7.3. Przyroda obszarów zurbanizowanych	18
1.8. Obiekty przyrodnicze prawnie chronione	18
1.9. Zagrożenia środowiska	19
1.9.1. Zagrożenia wód powierzchniowych	19
1.9.2. Zagrożenia komunikacyjne	19

1.9.3. Zagrożenia energetyczne	20
1.9.4. Zagrożenia elektromagnetyczne promieniow. niejonizującego	20
1.9.5. Zagrożenia odpadami stałymi i płynnymi	20
2. Środowisko kulturowe	21
2.1. Obiekty zabytkowe podlegające ochronie prawnej	21
2.2. Postulaty konserwatorskie	23
2.3. Stanowiska archeologiczne	23
3. Struktura przestrzenna miasta	25
3.1. Tereny mieszk. usługowe o średniej intensywności	25
3.2. Tereny zabudowy mieszk. jednorodzinnej i zagrodowej z usługami	28
3.3. Tereny administracji i usług publicznych ponadpodstawowych	32
3.3.1. Szkolnictwo średnie i specjalistyczne	32
3.3.2. Lecznictwo i opieka społeczna	34
3.3.3. Administracja samorządowa i rządowa	34
3.3.4. Urządzenia kultury i sportu	35
3.3.5. Urządzenia sakralne i kościelne	35
3.3.6. Miejskie urządzenia sportowo – rekreacyjne i turystyczne	36
3.3.7. Inne urządzenia	36
3.3.8. Tereny komunalnej i ponadlokalnej infrastruktury techn.	37
3.3.9. Wnioski syntetyczne dot. rozwoju usług	38
3.4. Tereny produkcyjno – usługowe	39
3.4.1. Zespół centralny	39
3.4.2. Zespół północno – wschodni	39
3.4.3. Zespół południowy	40
3.4.4. Zespół południowo – zachodni	40
3.4.5. Zespół zachodni	41
3.4.6. Zespół wschodni	41
3.4.7. Wnioski syntetyczne	41
3.5. Tereny zieleni i wypoczynku	42
3.6. Tereny rolne	43
3.7. Lasy	44
4. Struktura własnościowa nieruchomości	44
4.1. Struktura nieruchomości	44
4.2. Nieruchomości gminy miejskiej	44
4.3. Nieruchomości skarbu państwa	46
4.4. Nieruchomości A.W.R.S.P.	47
4.5. Nieruchomości gmin wyznaniowych	48
4.6. Nieruchomości lasów państwowych	49

5. Potencjał ludnościowy miasta	47
5.1. Zmiany liczby ludności w latach 1946 – 1996	47
5.2. Aktualna liczba ludności	48
5.3. Struktura ludności wg. wieku i płci	48
5.4. Przyrost naturalny ludności	49
5.5. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne	49
5.6. Przyrost rzeczywisty ludności	49
5.7. Zatrudnienie	49
5.8. Bezrobocie	50
5.9. Wykształcenie	51
5.10. Liczba niepełnosprawnych	52
5.11. Zmiany w dynamice demograficznej	52
6. Warunki zamieszkiwania ludności	52
6.1. Aktualny potencjał mieszkaniowy miasta	52
6.2. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych	53
6.3. Ruch budowlany w latach 1990 – 1996	53
6.4. Warunki mieszkaniowe wynikające z potencjału	54
6.4.1. Nasycenie potrzeb mieszkaniowych	54
6.4.2. Mieszkania, ich wielkość i zaludnienie	54
6.4.3. Stan techniczny zasobów mieszkaniowych	54
6.4.4. Wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje	55
6.4.5. Prognoza potrzeb mieszkaniowych	55
7. Infrastruktura społeczna – stan, tendencje, potrzeby	55
7.1. Oświata i wychowanie	55
7.1.1. Szkoły podstawowe	55
7.1.2. Przedszkola	56
7.1.3. Szkoły ponadpodstawowe	56
7.2. Zdrowie i opieka społeczna	58
7.3. Kultura, sport i turystyka	58
7.3.1. Urządzenia kultury	58
7.3.2. Sport i turystyka	59
7.4. Handel i gastronomia	59
7.5. Administracja i usługi inne	59
8. Stan i uwarunkowania rozwoju sfery gospodarczej	60
8.1. Przemysł, składy, rzemiosło produkcyjne i budownictwo	60
8.1.1. Przemysł rolno – spożywczy	60
8.1.2. Przemysł elektromaszynowy	60

8.1.3. Przemysł drzewny	60
8.1.4. Przemysł mineralny	60
8.1.5. Przedsiębiorstwa budowlane	60
8.1.6. Inne przedsiębiorstwa	60
8.2. Struktura podmiotów gospodarczych	61
8.3. Rolnictwo	62
8.4. Finanse miasta	65
8.5. Analizy porównawcze budżetów	66
8.6. Wydatki na realizację inwestycji miejskich	66
9. Komunikacja	67
9.1. Układ drogowy	67
9.1.1. Struktura funkcjonalno – techniczna	67
9.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg	69
9.1.3. Charakterystyka ogólna układu uliczo – drogowego	74
9.2. Kolej	76
9.3. Komunikacja zbiorowa komunalna	76
9.4. Komunikacja zbiorowa P.P.K.S.	77
10. Zaopatrzenie w wodę	77
10.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia	77
10.2. Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę 1985 – 1996	77
10.3. Charakterystyka komunalnych ujęć ist. uzdatn.	78
10.4. Zakładowe ujęcia wody	83
10.5. Ogólna ocena zaopatrzenia miasta w wodę	84
11. Odprowadzenie i oczyszczanie ścieków oraz unieszkodliwianie odpadów stałych	84
11.1. Rozwój kanalizacji sanitarnej	84
11.2. Oczyszczalnie ścieków	85
11.2.1. Miejska oczyszczalnia ścieków	85
11.2.2. Zakładowe oczyszczalnie ścieków	86
11.3. Kanalizacja deszczowa	87
11.4. Ogólna ocena odprowadzania i oczyszczania ścieków	87
11.5. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych	87
11.5.1. Charakterystyka stanu istniejącego	87
11.5.2. Ogólna ocena usuwania i unieszkodliwiania odpadów	88
12. Elektroenergetyka	88
12.1. Zapotrzebowanie mocy	88
12.2. Zużycie energii elektrycznej	89

12.3. Elementy systemu elektroenergetycznego miasta	89
12.4. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu i gł. problemy	90
13. System ciepłowniczy	90
13.1. Źródła ciepła	90
13.2. Sieć ciepłownicza	93
13.3. Funkcjonowanie ciepłownictwa w mieście	94
14. Gazownictwo	94
14.1. Stan gazyfikacji	94
14.2. Przewidywany układ zasilający	94
14.3. Bilans zapotrzebowania gazu	95
15. System telekomunikacyjny	95
15.1. Stan telekomunikacji w mieście i struktura systemu	95
15.2. Ocena systemu i jego funkcjonowania	96
16. Związki funkcjonalne miasta z otoczeniem	96
16.1. Związki z aglomeracją białostocką	96
16.2. Związki miasta z gminami sąsiadującymi	97
17. Wnioski o zmianę ustaleń pl. ogólnego miasta	98
17.1. Wnioski o zmianę ustaleń	98
17.2. Parcelacje nieruchomości rolniczych	98
17.3. Analiza wniosków i ich ocena	99
17.4. Wnioski ogólne	100
18. Syntetyczna ocena poziomu zaspokojenia potrzeb ludności i zagospodarowania terenu	100

III. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Cele rozwoju miasta	105
1.1. Misja strategiczna rozwoju	105
1.2. Cele operacyjne rozwoju	105
1.2.1. Cele ekologiczne i kulturowe	105
1.2.2. Cele społeczne rozwoju	105
1.2.3. Cele ekonomiczne rozwoju	106
1.2.4. Cele rozwoju komunikacji	106
1.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej	107

2. Kierunki, zasady i instrumenty ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i zamieszkiwania	107
2.1. Ochrona prawna pomników przyrody	107
2.2. Ochrona i wzbogacanie zieleni urządzonej	107
2.3. Ochrona i zwiększanie powierzchni i racjonalne użytkow. lasów	108
2.4. Ochrona i wzbogacanie walorów przyrodniczych i rekreacyjnych dolin rzek Białej i Lubki	109
2.5. Ochrona i wzbogacanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	110
2.6. Ochrona normatywnych warunków sanitarnych środ. zamieszkiw.	111
2.6.1. W zakresie hałasu i wibracji	111
2.6.2. W zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego	112
2.6.3. W zakresie ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym	113
3. Kierunki i zasady ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego	113
3.1. Ochrona środowiska kulturowego	113
3.1.1. W obszarze strefy konserwatorskiej	113
3.1.2. Obiekty zabytkowe	114
3.1.3. Ochrona stanowisk archeologicznych	115
3.1.4. Tworzenie nowych wartości kulturowych	116
4. Kierunki rozwoju ekonomicznego miasta	117
4.1. Atrakcyjność m. Bielsk Podlaski dla inwestorów	117
4.2. Struktura dochodów m. Bielsk Podlaski	117
4.3. Tworzenie warunków dla rozwoju przemysłu, rzemiosła produkcyjnego, budownictwa, składownictwa i transportu gosp.	118
4.4. Tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa i jego otoczenia	120
4.5. Tworzenie warunków dla rozwoju urządzeń obsługi turystyki i komunikacji	121
4.6. Tworzenie warunków dla rozwoju usług komercyjnych	122
4.7. Rozwój innych urządzeń komercyjnych	122
5. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej	123
5.1. Kierunki ogólne rozwoju infrastruktury społecznej	123
5.2. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa	124
5.2.1. Perspektywiczne postulaty, wskaźniki, standardy i normy	124
5.2.2. Potrzeby mieszkaniowe perspektywiczne	124
5.2.3. Potrzeby terenowe wynikające z potrzeb mieszkaniowych	125
5.2.4. Budownictwo mieszkaniowe komunalne	126
5.2.5. Realizacja programu mieszkaniowego	126
5.3. Kierunki rozwoju bazy szkolnictwa	126
5.3.1. Kierunki zmian bazy dydaktycznej szkolnictwa podstawowego ..	126
5.3.2. Zakładane gł. kierunki zmian systemu edukacji	127

5.3.3. Spodziewane skutki zmian systemu edukacji	128
5.4. Kierunki rozwoju opieki zdrowotnej i socjalnej	129
5.4.1. Kierunki rozwoju opieki zdrowotnej	129
5.4.2. Kierunki poprawy bezpieczeństwa socjalnego i rozwoju opieki społecznej	129
5.5. Urządzenia kultury, sportu i rekreacji	130
5.5.1. Rozwój kulturalny mieszkańców	130
5.5.2. Działalność dydaktyczno – kulturalna	130
5.5.3. Urządzenia sportowo – rekreacyjne	130
6. Kierunki przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej zagospodarowania miasta	131
6.1. Strefa A – terenów otwartych i systemu przyrodniczego	131
6.2. Strefa B – śródmiejska – utrzymania, modernizacji i przekształceń zabudowy w granicach strefy konserwatorskiej	133
6.3. Strefa C – utrzymania, modernizacji i rozwoju zabudowy	140
6.4. Strefa D – rozwoju zabudowy i zagospodarowania	141
7. Kierunki rozwoju systemu komunikacji	145
7.1. Zapewnienie sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania międzynarodowego i krajowego ruchu	145
7.2. Zapewnienie sprawnych powiązań miasta z obszarami i siedzibami gmin	146
7.3. Zapewnienie wewnętrznych potrzeb przewozowych	146
7.4. Urządzenia obsługi komunikacji	149
7.5. Modernizacja linii kolejowej	150
7.6. Rozwój komunikacji zbiorowej komunalnej	150
7.7. Główne instrumenty polityki rozwoju komunikacji	150
8. Kierunki rozwoju systemu zapatrzenia w wodę	151
8.1. Zapewnienie ciągłej dostawy wody	151
8.2. Zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody	152
8.3. Utrzymanie istniejących studni głębinowych zakładowych	152
8.4. Kierunki rozwoju systemu odprowadzenia i oczyszczenia ścieków sanitarnych i wód opadowych	152
8.5. Rozwój systemu kanalizacji sanitarnej	152
8.6. Rozwój systemu kanalizacji deszczowej	153
8.7. Kierunki działania i zadania na rzecz realizacji rozwoju systemu i unieszkodliwiania odpadów stałych	153

9. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego	154
9.1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania miasta	154
9.2. Funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego w trakcie rozbudowy i docelowo	155
9.3. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń	156
10. Kierunki rozwoju ciepłownictwa	156
10.1. Zapewnienie niezbędnej ilości ciepła dla potrzeb rozwijającego się miasta	156
10.2. Koncepcja rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło	156
11. Kierunki budowy systemu gazowniczego	158
11.1. Zapewnienie dostaw	158
11.2. Główne elementy realizacji systemu gazowniczego miasta	159
11.3. Zasady funkcjonowania systemu	159
11.4. Główne instrumenty realizacji systemu gazowniczego	160
12. Telekomunikacja	160
13. Polityka przestrzenna	161
13.1. Lista ważniejszych zadań dla realizacji celów publicznych	161
13.2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych	165
13.3. Polityka gospodarki nieruchomościami miejskimi	166
13.4. Zasady współpracy między miastem a gminą Bielsk Podlaski	167
14. Kierunki działania w zakresie obrony cywilnej	169

I. WSTĘP

1. Podstawy opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski:

- Art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, p.415).
- Uchwała Nr XXIV/135/96 Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim z dnia 23 marca 1996 r w sprawie sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m. Bielsk Podlaski.
- Umowa o dzieło a wykonanie studium z dnia 21 stycznia 1997r. zawarta między Zarządem Miasta Bielsk Podlaski a zespołem projektowym kierowanym przez gł. projektanta mgr inż.arch. Zdzisławem Plichtą – uprawnienia urbanistyczne nr 551/88.

2. Przedmiotem studium są:

2.1. Uwarunkowania rozwoju wynikające z :

- a) stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego, w tym: zasobów, obiektów chronionych, zagrożeń, konfliktów i sytuacji wymagających interwencji,
- b) stanu i ochrony środowiska kulturowego, w tym: obszarów i obiektów chronionych, wymagających ochrony i rewitalizacji oraz zagrożeń,
- c) przeznaczenia terenów oraz stanu, możliwości i potrzeb przekształceń oraz rozwoju zagospodarowania terenów: mieszkaniowo-usługowych, usług publicznych i komercyjnych, wytwórczości i transportu, infrastruktury technicznej, zieleni i wypoczynku oraz rolnych, leśnych i wód,
- d) wyposażenia w infrastrukturę techniczną i transportową, w tym: urządzenia i sieci, układ uliczny i urządzenia obsługi komunikacji oraz dysfunkcje, zagrożenia i potrzeby,
- e) wyposażenia w infrastrukturę społeczną ze sfery kompetencji samorządowych i administracji rządowej, jej dostępności oraz potrzeby rozwoju wynikające z pożądaných standardów obsługi mieszkańców i podmiotów gospodarczych,
- f) struktury własnościowej gruntów: komunalnych, skarbu państwa i agencji własności rolnej skarbu państwa,
- g) potencjału demograficznego, jego struktury, tendencji dotychczasowych i prognoz długofalowych,
- h) potencjału gospodarczego, w tym: majątku produkcyjnego, zasobów surowcowych, rynku pracy, bezrobocia, gospodarki rolnej oraz tendencji zmian i kierunków rozwoju,

- i) związków funkcjonalnych miasta z otoczeniem i wewnętrznymi w jego strukturze przestrzennej ,
- j) celów i kierunków polityki przestrzennej państwa dotyczących obszaru miasta.

2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta dotyczące w szczególności:

- chronionych i wymagających ochrony obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- rozwoju gł. funkcji miejskich (infrastruktury społecznej i gospodarczej),
- preferencji terenów dla różnych form i rodzajów użytkowania,
- terenów predestynowanych do przekształceń i rozwoju zagospodarowania,
- zasad wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną tj. modernizacji, rozbudowy i budowy systemów,,
- terenów wymagających opracowania planów miejscowych.

2.3. Polityka przestrzenna- zasady działania oraz zadania i priorytety z zakresu:

- a) przedsięwzięć publicznych lokalnych i ponadlokalnych,
- b) działalności planistycznej i lokalizacyjnej,
- c) gospodarki mieniem komunalnym i tworzenia jego zasobów,
- d) współpracy z administracją rządową i gminami sąsiadującymi.

3. Zadania studium to w szczególności stworzenie bazy informacyjno-koordynacyjnej do:

- podejmowania przez gminę decyzji w sferze sporządzania planów miejscowych,
- negocjacji w sprawach wprowadzania do planów miejscowych w obszarze miasta zada z programów rządowych,
- podejmowanie przedsięwzięć międzykomunalnych,
- prowadzenie długofalowych działań w gospodarce mieniem komunalnym,
- długofalowego programowania miejskich przedsięwzięć publicznych,
- wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- wspomagania działań podmiotów gospodarczych i promocji miasta.

4. Elaborat studium tworzą:

- rysunek w skali 1:5000 uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego,
- rysunek w skali 1:5000 kierunków zagospodarowania przestrzennego,

- tekst studium powiązany z w/w rysunkami,
- dokumentacja studium w tym dokumenty formalno-prawne.

5. Opinie do studium przedstawili:

- Wojewoda Białostocki w zakresie zgodności z polityką przestrzenną Państwa i programami zadań rządowych,
- Działające na podstawie przepisów szczególnych wydziały Urzędu Wojewódzkiego,
- Zarząd Gminy wiejskiej Bielsk Podlaski,
- Wojewódzki Sztab Wojskowy,
- Wojewódzki Inspektorat Obrony Cywilnej,
- Dyrekcja Okręgowa Dróg Publicznych,
- Urząd Ochrony Państwa i Rejonowa Komenda Policji,
- Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- Wojewódzki Konserwator Zabytków,
- Rejon Energetyczny w Bielsku Podlaskim,
- Rejonowa Komenda Straży Pożarnych.

6. Studium zostało uchwalone uchwałą Nr V/26/1999 z dnia 27 stycznia 1999 r. Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim.

Studium zgodnie z art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415 z późn. zmianami) nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Środowisko przyrodnicze - stan, funkcjonowanie i tendencje

1.1. Położenie fizyczno - geograficzne

Według podziału J. Kondrackiego Bielsk Podlaski położony jest w północnej części Niziny Podlaskiej, która charakteryzuje się mało urozmaiconą rzeźbą terenu.

1.2. Budowa geologiczna

W rejonie Bielska Podlaskiego w podłożu poniżej osadów czwartorzędowych występują piaski mioceńskie o miąższości 20 - 50 m. Łączna miąższość osadów czwartorzędowych wynosi około 100-125 m i są one reprezentowane przez naprzemianległe warstwy glin zwałowych serii piaszczysto - żwirowych oraz mułowo-ilastych. Od powierzchni do gł. 4,5 m badany teren budują osady czwartorzędowe pleistoceny i holocenu:

- pleistocen - reprezentowany jest przez dwa poziomy glin przedzielone seriami osadów piaszczysto-żwirowych,
- holocen - reprezentowany jest przez piaski, namuły organiczne i torfy - utwory te występują w dolinie rzeki Białej i Lubki oraz zagłębieniach terenowych.

1.3. Surowce mineralne

Na terenie miasta Bielsk Podlaski zostały udokumentowane złoża surowców ilastych d/p. kafli "Bielsk Podlaski" o zasobach bilansowych w kat. C1 + B - 536 tys. m³. Jest to złożo niezagospodarowane z uwagi na niską jakoś surowca i dlatego wnioskuje się o zdjęcie jego z ewidencji.

1.4. Rzeźba terenu

Teren Bielska Podlaskiego położony jest w obrębie silnie zdenudowanej wysoczyzny pleistoceny urozmaiconej dolinami rzek Białej, Lubki i niewielkich bezimiennych strumieni oraz siecią dolinek denudacyjnych.

- Obszary wysoczyzny pleistoceny są przeważnie płaskie, bądź lekko faliste. Wysokości bezwzględne wysoczyzny utrzymują się w granicach 140 do 157 m. n.p.m., a spadki terenu w przewadze nie przekraczają 5%.

- Dolina rzeki Białej przecina wysoczyznę w kierunku zbliżonym do południkowego w obrębie doliny Białej zaznaczają się dwa poziomy: holoceny taras zalewowy wyniesiony około 1 - 2 m. nad średni poziom

wody w rzece oraz wyższy od niego o 2 - 3 m. młodopleistoceński taras nadzalewowy.

Taras zalewowy posiada płaskie dno o szerokości 200 do 500 m. W okresie wysokiego stanu wód dno tarasu zalewowego bywa podmokłe, bądź zalewane wodami powodziowymi. Taras nadzalewowy jest słabo widoczny w terenie.

-Dolinki boczne odprowadzające stałe ciekę do rzeki Białej posiadają płaskie dna. Głębokości dolinek bocznych są zróżnicowane, najczęściej osiągają 2 - 3 m.

-Dolinki denudacyjne występują dość licznie w obrębie całego terenu. Najczęściej mają one kształt nieckowaty. Głębokości względne dolinek wynoszą 1 - 3 m.

Poza dolinami rzek Białej i Lubki oraz dolinkami bocznymi, pozostała część miasta Bielsk Podlaski posiada bardzo dobre warunki gruntowe dla budownictwa.

1.5. Warunki klimatyczne

Bielsk Podlaski położony jest wg. R.Gumińskiego w chłodnej dzielnicy podlaskiej, charakteryzującej się liczbą dni mroźnych poniżej 60, dni z przymrozkami do 138, pokrywą śnieżną zalegającą 80 - 87 dni, opadami atmosferycznymi 550 - 650 mm i okresem wegetacyjnym trwającym 200 - 210 dni.

1.5.1. Temperatura powietrza

Wg. notowań stacji meteorologicznej w Bielsku Podlaskim warunki termiczne cechuje wyraźny kontynentalizm - po stosunkowo ciepłym i trwającym 86 dni lecie, występuje chłodna i długa (109 dni) zima. Przedwiośnie i wiosna trwają łącznie 73 dni. Średnie dobowe maksima temperatury przyjmują wartości ujemne od połowy grudnia do końca drugiej dekady lutego, natomiast minima dobowe - od połowy listopada do końca marca.

1.5.2. Wilgotność powietrza, mgły, zachmurzenie

Średnia roczna wilgotność powietrza osiąga 81%. Maksimum roczne wilgotności występuje w listopadzie, minimum w końcu wiosny i pierwszej połowie lata.

Mgły najczęściej obserwowane są w październiku i listopadzie przy ogólnej ilości 35 dni średnio w roku.

1.5.3. Opady atmosferyczne

Średnia wieloletnia suma opadu atmosferycznego wynosi ca 560 mm, w tym w sezonie wegetacyjnym 360 mm. Liczba dni z opadem w roku sięga 160 z wyraźnym maksimum zimowym oraz minimum we wrześniu i październiku.

Pokrywa śnieżna zalega 90 dni.

1.5.4. Wiatr

Najczęściej występują wiatry południowo-zachodnie, a następnie południowe, północno-zachodnie i południowo-wschodnie.

1.6. Wody powierzchniowe i podziemne

1.6.1. Wody powierzchniowe

Głównym ciekim powierzchniowym miasta Bielsk Podlaski jest rzeka Biała z jej dopływem Lubką i bezimiennymi ciekami.

Rzeka Biała przecina obszar miasta w kierunku południkowym. Koryto rzeki jest uregulowane, o szerokości 3 - 4 m. i głębokości 2 - 3 m. Poziom wody w rzece ulega znacznym wahaniom, głównie w okresie ulewnych deszczów i wiosennych roztopów, Wody powodziowe rzeki zalewają większą część tarasu zalewowego.

SNQ rzeki Białej w przekroju - ujście do rzeki Orlanki - wynosi 0,137 m³/sek. Przy wykorzystaniu gospodarczym i rekreacyjnym rzeki [np. \(zbiorniki wodne\)](#) należy brać bezwzględnie pod uwagę nienaruszalności przepływu biologicznego, który gwarantuje żywotność rzeki.

[Z przeprowadzonych badań czystości wody w rzece Białej wynika stałe polepszanie się jej jakości sanitarnej, co jest efektem głównie działania miejskiej komunalnej oczyszczalni ścieków oraz oczyszczalni zakładowych. Roku 1979 rzeka Biała na całej swej długości prowadziła wody pozaklasowe, a w 1983 już tylko na długości 10,2 km tj. 32,7 %.](#)

[Warunki naturalne doliny rzeki Białej stwarzają możliwości budowy zbiorników wodnych małej retencji zarówno w lokalizacji śródmiejskiej, jak i południowej części miasta – w rej. Osiedla Studziwody. Wymagać to jednak będzie znacznych robót ziemnych zwłaszcza w części południowej rzeki Białej i długofalowej polityki w gospodarce gruntami w dolinie.](#)

1.6.2. Wody podziemne

Znajdujące się na terenie miasta studnie głębinowe czerpią wodę głównie z poziomów czwartorzędowych. Czwartorzędowe piętro wodonośne związane jest z osadami pleistoceńskimi. Osady te wykształcone są w postaci naprzemianległych glin oraz serii piaszczysto-żwirowych. Warstwę wodonośną

stanowią występujące na zmiennych głębokościach piaski i żwiry. Zasobność wód czwartorzędowych jest na ogół duża. Wydajność ich kształtuje się przeważnie w granicach 35 - 70 m³/ godz. Przy depresji od 4 do 11,5 m. Głębokość zalegania warstwy wodonośnej waha się od 35 do 70 m. poniżej powierzchni terenu.

Według badań stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku woda tego poziomu charakteryzuje się dużą mętnością wskutek wytrącania związków żelaza obecnych w znacznych ilościach i średnią twardością węglanową. Badania bakteriologiczne nie wykazały zanieczyszczeń.

Wody tego poziomu mogą być wykorzystywane dla potrzeb komunalnych.

1.7. Ekosystemy lądowe

1.7.1. Lasy

Lasy na terenie miasta zajmują ok. 56 ha ogólnej powierzchni i występują w południowej jego części. Występuje tu las mieszany, las świeży i las wilgotny, o dużym zróżnicowaniu wiekowym (32 - 80 lat). W drzewostanie dominuje olsza, brzoza, dąb i sosna. Są to lasy prywatne, które oprócz produkcji surowca drzewnego na potrzeby własne właścicieli, pełnią jednocześnie funkcję wodo i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i dzikiej zwierzyny.

W bezpośrednim sąsiedztwie miasta znajduje się kompleks leśny Piliki, który decyzją Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 13.IX.1991r został uznany za las masowego wypoczynku mieszkańców miasta i gminy Bielsk Podlaski. W obowiązującym planie ogólnym miasta Bielsk Podlaski zostały określone granice polno-leśne wyznaczające tereny przeznaczone do zalesienia.

1.7.2. Przestrzeń produkcji rolniczej

a) Ekosystemy łąkowo - pastwiskowe

Koncentracja użytków zielonych na terenie miasta Bielsk Podlaski występuje w dolinie rzeki Białej i Lubki.

Na ogólną powierzchnię miasta 2688 ha - łąki zajmowały 327 ha, a pastwiska 271 ha (1995r), z tego powierzchnia 34,3 ha użytków zielonych jest zdrenowana, a 179,4 ha zmeliorowana rowami.

Kompleks gleb trwałych użytków zielonych wytworzonych z utworów mineralnych to głównie gleby III i IV klasy użytków zielonych średniej przydatności.

Kompleks gleb trwałych użytków zielonych wytworzonych z utworów organicznych to gleby mułowo - torfowe i torfowe wytworzone z torfowisk niskich - III - IB klasy użytków zielonych, zaliczone do kompleksu użytków

zielonych średniej przydatności.

Tereny użytków zielonych powinny pozostać w dotychczasowym użytkowaniu lub być sukcesywnie przekształcane w tereny zieleni urządzonej miejskiej ponieważ stanowią ciąg ekologiczny rzeki Białej i Lubki.

UŻYTKI ZIELONE

II		III		IV		V		VI		Razem	
ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
5	0,8	170	28,7	328	55,3	81	13,7	7	1,2	593	22,1

b) Tereny upraw polowych

Miasto Bielsk Podlaski wchodzi w skład Bielsko-Drohicckiego regionu glebowo-rolniczego. Na ogólną powierzchnię miasta 2688 ha, grunty rolne zajmują 1332 ha tj. 49,5% (1995r).

Gleby o najniższej jakości produkcyjnej występują w zachodniej i wschodniej części miasta. Są to gleby brunatne wytwarzane z glin - III^b i IV^a klasy użytków ornych zaliczone do kompleksu żyniego bardzo dobrego.

W północnej i zachodniej części miasta występują gleby brunatne wytworzone z pyłów. Są to gleby III^b - IV^a klasy użytków ornych zaliczone również do kompleksu żyniego bardzo dobrego.

Gleby w typie czarnych ziem występują głównie w środkowej i częściowo północnej części miasta. Gleby te ukształtowały się z różnych, najczęściej zasobnych w węglan wapnia skał macierzystych. Posiadają one dość dobrze wykształcony poziom próchniczny. Stosunki wodne czarnych ziem są zmienne, najczęściej okresowo mało korzystne. Są to gleby III^b, IV^a, IV^b klasy użytków ornych.

Gleby bielcowe na terenie miasta występują w północno-zachodniej i południowej jego części. Przeważają gleby V i VI kl. gruntów ornych, zaliczone do kompleksu żynio-lubinowego. Charakteryzują się małą przydatnością dla rolnictwa oraz bardzo małą możliwością poprawienia ich wartości produkcyjnej.

Z uwagi na bardzo dobre warunki glebowe istnieje możliwość upraw warzyw i owoców a jednocześnie jest to bariera rozwoju przestrzennego miasta. Na terenie miasta zdrenowanych jest 349,6 ha gruntów rolnych, a przy pomocy rowów melioracyjnych odwadnianych jest 43,7 ha.

KLASY BONITACYJNE GRUNTÓW ORNYCH I UŻYTKÓW ZIELONYCH GRUNTY ORNE

Pow.(miasta) ogólna w ha	III A		III B		IV A		IV B		V		VI		Razem	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
2688	39	2,9	311	22,7	633	46,3	209	15,3	155	11,3	21	1,5	1368	50,9

1.7.3. Przyroda obszarów zurbanizowanych

- Na terenie miasta do przyrodniczych obszarów zurbanizowanych należą:
- Cmentarz katolicko-prawosławny przy ul. Wojska Polskiego
 - Dwór Smulskich wraz z otoczeniem
 - park miejski i skwery osiedlowe.

1.8. Obiekty przyrodnicze prawnie chronione

Do obiektów przyrodniczych prawnie chronionych na terenie miasta należą pomniki przyrody:

WYKAZ POMNIKÓW PRZYRODY

Lp.	Nazwa pomnika	Rok utworzenia	Nr ewidencyjny
1	2	3	4
1	Dąb szypułkowy	1981	315
2	Dąb szypułkowy	1981	316
3	Wiąz szypułkowy	1984	435
4	Dąb szypułkowy	1983	436
5	Wiąz szypułkowy	1984	505
6	Wiąz szypułkowy	1984	506
7	Grupa drzew (lipy drobnolistne)	1984	541
8	Wiąz szypułkowy	1986	507
9	Dąb szypułkowy	1986	542
1	2	3	4
10	Lipa drobnolistna (6 szt.)	1986	619
11	Dąb szypułkowy	1990	620
12	Jesion wyniosły	1990	621
13	Dąb szypułkowy	1990	622
14	Dąb szypułkowy	1990	623
15	Brzoza brodawkowa	1990	624
16	Lipa Drobnolistna	1990	648
17	Wiąz szypułkowy	1990	650
18	Brzoza brodawkowata	1990	651
19	Wiąz szypułkowy	1990	1106
20	Wiąz szypułkowy	1990	1107

21	Wiąz szypułkowy	1990	1108
22	Klon zwyczajny	1990	1110
23	Klon zwyczajny	1990	1111
24	Klon zwyczajny	1990	1112
25	Dąb szypułkowy	1990	1113
26	Dąb szypułkowy	1990	1114
27	Wiąz szypułkowy	1990	1115
28	Topola czarna	1990	1116
29	Topola czarna	1990	1117
30	Jesion wyniosły	1990	1118
31	Dąb szypułkowy	1990	1120
32	Lipa drobnolistna	1990	1121
33	Wiąz szypułkowy	1990	1134
34	Wiąz szypułkowy	1990	1135
35	Wiąz szypułkowy	1990	1136
36	Wiąz szypułkowy	1990	1137
37	Wiąz szypułkowy	1990	1138
38	Wiąz szypułkowy	1990	1139
39	Jesion wyniosły	1990	1140

1.9. Zagrożenie Środowiska

1.9.1. Zagrożenie wód powierzchniowych

Głównym zagrożeniem wód powierzchniowych jest bezpośrednie odprowadzanie do nich ścieków nieoczyszczonych i wód opadowych.

Na terenie miasta istnieje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 3900,0 m³/d (obecnie przyjmuje 3250,0 m³/d, T.J. 83,33%)

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych może być również nadmierne nawożenie użytków rolnych nawozami sztucznymi, które razem z wodami opadowymi mogą spływać do cieków zanieczyszczając je.

1.9.2. Zagrożenie komunikacyjne

Przebiegająca przez miasto droga krajowa Nr 19 stwarza uciążliwości komunikacyjne (nadmierny hałas, spaliny).

Przeprowadzone w ramach monitoringu hałasu pomiary i natężenie ruchu komunikacyjnego wskazują na coroczny wzrost poziomu hałasu wraz ze wzrostem natężenia ruchu.

Miasto Bielsk Podlaski posiada opracowaną mapę akustyczną hałasu komunikacyjnego.

W celu ograniczenia szkodliwego oddziaływania hałasu komunikacyjnego należy dążyć m.in. do budowy obwodnic, poprawę nawierzchni dróg oraz

wprowadzać usprawnienia w organizacji ruchu.

1.9.3. Zagrożenie energetyczne

Na terenie miasta głównym źródłem zanieczyszczenia atmosfery jest kotłownia miejska, kotłownie lokalne mieszkalnictwa, usług oraz przemysłowe.

Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego należą: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz pyły. Średnie roczne stężenie badanych zanieczyszczeń są dużo niższe od dopuszczalnych wartości (narasta w okresie zimowym).

Projektowana gazyfikacja miasta a co za tym idzie podłączenie gospodarstw domowych do sieci, przyczyni się do zmniejszenia zanieczyszczenia powietrza.

1.9.4. Zagrożenia elektromagnetyczne promieniowaniem niejonizującym

Przez teren miasta Bielsk Podlaski przechodzą dwie napowietrzne linie elektromagnetyczne WN 110 kV:

-Bielsk Podlaski - Hajnówka

-Białystok - Bielsk Podlaski - Adamowo - Siemiatycze

W/w źródła wytwarzające elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące mogą stwarzać zagrożenia w przypadku niezachowania następujących szerokości stref ochronnych:

-min 14,5 m. od skrajnego przewodu linii odległości od osi linii - 20 m.

Istniejąca rozdzielnia energetyczna 110/15 kV, której uciążliwość winna mieścić się w granicach działki tego obiektu.

1.9.5. Zagrożenia odpadami stałymi i płynnymi

Miasto posiada komunalne wysypisko śmieci na terenie gruntów wsi Augustowo. Zajmuje ono 4 ha powierzchni. Obecnie składowana rocznie ilość odpadów wynosi ok. 24 tys. m³ z przyrostem 5 - 10% rocznie.

Nieczystości płynne są odprowadzane kolektorami do istniejącej mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków lub dowożone do punktu zlewnego z terenów, na których brak jest sieci kanalizacyjnej.

2. Środowisko kulturowe - stan i ochrona

2.1. Obiekty zabytkowe podlegające ochronie prawnej z mocy ustawy z dn. 15.02.1962r o ochronie dóbr kultury i muzeach:

a) układ urbanistyczny w granicach strefy ochrony konserwatorskiej z XV - XIX w, decyzja nr Kult.-26/5/82/57 z 15.01.1957r, nr rej. 76, w którym ochronie podlegają w szczególności:

- historyczne linie zabudowy i osie ulic,
- gabaryty wysokościowe zabudowy do 2 kond. z wliczonym poddaszem użytkowym w pierzejach rynkowych: północnej, południowej, zachodniej i na obszarach bezpośrednio do nich przyległych t.z.n. między ul. Sienkiewicza od południa, ul. Mickiewicza od wschodu, ul. Poświętną od zachodu i linią stawów parafialnych od północy,
- gabaryty wysokościowe zabudowy do 3 kondygnacji w pozostałym obszarze strefy ochrony konserwatorskiej,
- tradycje w zakresie materiałów i rozwiązań budowlanych: kształtów dachów, materiałów ściennych, układów okiennych, tynków,
- historyczne nawierzchnie ulic (bruk, kostka granitowa),
- sposób kształtowania zabudowy - rozdrobniona przy ul. Dubicze, Batorego,

b) teren grodziska średniowiecznego zwanego "Górą Zamkową" (symb.52 ZP w pl. ogólnym z.p. miasta) decyzja nr KL III-1/6/64 i przylegająca osada przygródowa - decyzja nr 670-1/30-40/74 i 670/1/49-50/74. Na terenie grodziska powinien obowiązywać zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych (istn. budynki pozostają do "śmierci technicznej"),

c) teren osady przygródowej (symb. 51 ZP w pl. ogólnym z.p. miasta)
-decyzja r 670-1/62/76 gdzie obowiązuje zakaz lokalizacji obiektów kubaturowych,

d) zespół kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP i św. Mikołaja:

- kościół , mur. 1783 - 84, decyzja nr WKZ-5340/14/96 z 06.11.1958r., nr rej. 821.
- dzwonnica, mur. 1840-41, decyzja r KL.III-1/248/66 z 29.10.1966r., nr rej. 243
- plebania, drewn., 1900, decyzja nr WKZ 5340/13/90 z 31.12.1990r., nr rej. 747,
- dawny cmentarz przykościelny dec. r WKZ-5340/14/96 z 06.11.1996r., nr rej. 821,

e) cerkiew prawosławna p.w.Narodzenia NMP (przy ul. Jagiellońskiej), drewn., pocz. XVI w. decyzja nr KL.III-1/249/66 z 29.10.1966r., nr rej. 244.

f) cerkiew prawosławna p.w. Zmartwychwstania Pańskiego (przy ul. Traugutta) drewn., XVIII, decyzja nr Kl.III-1/250/66 z 29.10.1966r., nr rej. 245.

- g) cerkiew prawosławna p.w. św. Michała Archanioła**, (przy ul. Mickiewicza) drewn., 1789, decyzja nr KL. WKZ-680/9/76 z 19.11.1976r., nr rej. 381,
- h) zespół klasztorny karmelitów trzewickowych, ob. Kościoła parafialnego p.w. NMP z Góry Karmel:**
 -kościół, mur., 1641 - 43, decyzja nr KL.III-680/6/68 z 16.08.1968r., nr rej. 326,
 -klasztor, ob. Szkoła, mur., 1639 decyzja KL.III-1/247/66 z 26.10.1966r., nr rej. 242,
 -kapliczka, mur., około 1870r. XIX, decyzja nr KL.III-1/246/66 z 26.10.1966r., nr rej. 241,
- i) obiekty cmentarza grzebalnego rzym. kat. I prawosławnego:**
 -cerkiew prawosławna cmentarna, p.w. św. Trójcy, drewn., k. XVIII w. decyzja nr KL.III-1/251/66 z 03.10.1966r, nr rej. 246,
 -kaplica rzymsko-kat. Cmentarna p.w. św. Wincentego a'Paulo, mur., 1859-60, decyzja nr KL.III-1/252/66 z 03.11.1966r., nr rej. 247,
 -cmentarz, decyzja nr KL.WKZ-5340/20/87 z 29.03.1988, nr rej. 660,
- j) ratusz, mur., 1779**, decyzja nr K.V-26/5/44/56 z 27.04.1956r, nr rej. 38.
- k) zajazd, ob. dom ul. Sienkiewicza 2**, drewn., 1 poł. XIX w. decyzja nr KL.III-1/256/66 z 03.11.1966, nr rej. 251,
- l) dwór Smulskich z otoczeniem ul. Hołowieska 7**, drewn., 4 ćw. XIX w, decyzja nr KL.WKZ-5340/16/87 z 08.06.1988r. nr rej. 656,
- m) dom ul. Białowieska 8**, drewn., 1928r, decyzja nr KL.WKZ-5340/14/88 z 15.09.1988r, nr rej. 702,
- n) dom, ul. Dubicze 20**, drewn., XVIII/XIX, decyzja nr KL.WKZ-5340/16/79 z 30.03.1979, nr rej. 440,
- o) dom, ul.3 Maja 6**, drewn., 2 poł. XIX w. decyzja nr KL.WKZ-5340/5/85 z 28.06.1985, nr rej. 602.

2.2. Postulaty konserwatorskie , WKZ obejmują:

- a) zachowanie budynku hali targowej (ob. sklep) usytuowany przy obecnej targowicy,
- b) utrzymanie tradycyjnych podziałów i proporcji okien w budynkach

- znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej,
- c) stosowanie w strefie j.w. tynków gładkich jasnych,
 - d) ograniczenie różnorodności materiałowej w elewacjach budynków,
 - e) przywrócenie historycznego wyglądu Placowi Ratuszowemu poprzez usunięcie zieleni i wprowadzenie nawierzchni brukowej, z kostki granitowej lub ich imitacji,
 - f) wprowadzenie analogicznej nawierzchni ulic sąsiadujących z Placem Ratuszowym.
 - g) wprowadzenie jednolitej formy oświetlenia ulicznego w centrum strefy ochrony konserwatorskiej - np. stylizowanych historycznie lamp ulicznych,
 - h) wykonywanie podstawowej dokumentacji historycznej tj. karty ewidencyjnej zabytku architektury i budownictwa zgodną z wymogami Ośrodka Dokumentacji Zabytków w Warszawie na koszt inwestora przed rozbiórką obiektów o wartościach historycznych i kulturowych położonych w strefie ochrony konserwatorskiej,
 - i) opiniowanie przez WKZ prac porządkowych na terenie cmentarza podobnie jak nowych inwestycji liniowych i powierzchniowych na obszarze grodziska i osady przyrodowej określonych w punktach 4.2.1. a i b.

2.3. Stanowiska archeologiczne na terenie miasta Bielska Podlaskiego

1. Bielsk Podlaski stanowisko	1/1	- grodzisko XII-XIII wiek
2. Bielsk Podlaski st.	2/2	- osada przyrodowa, wczesne średniowiecze
3. Bielsk Podlaski st.	3	- kurhan, wczesne średniowiecze, na nieruchomości Liceum z B.J.N.
4. Bielsk Podlaski st.	4	- warstwy osadnicze
5. Bielsk Podlaski st.	5/3	- ul. Wierzbowa 29, znalezisko - luźne, młodsza epoka kamienia,
6. Bielsk Podlaski st.	6/4	- zamek, średniowiecze
7. Bielsk Podlaski st.	7/5	- osada, okres nowożytny
8. Bielsk Podlaski st.	8/5	- osada, okres nowożytny
9. Bielsk Podlaski st.	9/7	- osada, okres nowożytny
10. Bielsk Podlaski st.	10/8	- osada, okres nowożytny
11. Bielsk Podlaski st.	11/9	- osada, okres nowożytny
12. Bielsk Podlaski st.	12/10	- osada, okres nowożytny
13. Bielsk Podlaski st.	13/11	- osada, okres nowożytny
14. Bielsk Podlaski st.	14/12	- osada, okres nowożytny
15. Bielsk Podlaski st.	15/13	- ślad osadnictwa, okr. Nowożytny
16. Bielsk Podlaski st.	16/14	- osada? okres nowożytny
17. Bielsk Podlaski st.	17/15	- osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
18. Bielsk Podlaski st.	18/16	- osada, okres nowożytny
19. Bielsk Podlaski st.	19/17	- osada, okres nowożytny i dawny dwór Klementynowo

20. Bielsk P. - Dubicze st.	20/18 - osada, średniowiecze, okr. nowożytny
21. Bielsk P. - Dubicze st.	21/19 - osada? średniowiecze, okr. Nowożytny
22. Bielsk Podlaski st.	22/20 - osada? okres nowożytny
23. Bielsk Podlaski st.	23/21 - osada, okres nowożytny
24. Bielsk Podlaski st.	24/22 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
25. Bielsk Podlaski st.	25/23 - osada, okr. Nowożytny
26. Bielsk Podlaski st.	26/24 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
27. Bielsk Podlaski st.	27/25 - osada? okres nowożytny
28. Bielsk Podlaski st.	28/26 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
29. Bielsk Podlaski st.	29/27 - osada, okres nowożytny
30. Bielsk Podlaski st.	30/28 - osada, wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny
31. Bielsk Podlaski st.	31/29 - osada, wczesne średniowiecze, późn. średniowiecze, okres nowożytny
32. Bielsk Podlaski st.	32/30 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
33. Bielsk Podlaski st.	33/31 - osada, wczesne średniowiecze, średniowiecze, okres nowożytny
34. Bielsk Podlaski st.	34/32 - osada, epoka kamienia, wczesne średniowiecze, okres nowożytny,
35. Bielsk Podlaski st.	35/33 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny,
36. Bielsk Podlaski st.	36/34 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
37. Bielsk Podlaski st.	37/35 - osada, okres nowożytny
38. Bielsk P. - Studziwody st.	1/36 - osada, okres nowożytny
39. Bielsk P. - Studziwody st.	2/37 - osada, okres nowożytny
40. Bielsk Podlaski st.	3/38 - osada, wczesne średniowiecze, okres nowożytny
41. Bielsk Podlaski st.	4/39 - osada, okres nowożytny
42. Bielsk Podlaski st.	5/40 - osada, okres nowożytny
43. Bielsk Podlaski st.	6/41 - osada, okres nowożytny
44. Bielsk Podlaski st.	7/42 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
45. Bielsk Podlaski st.	8/43 - osada, okres nowożytny
46. Bielsk Podlaski st.	9/44 - ślad osadnictwa, okr. Nowożytny
47. Bielsk Podlaski st.	10/45 - ślad osadnictwa, okr. Nowożytny
48. Bielsk Podlaski st.	11/46 - osada, średniowiecze, okr. Nowożytny
49. Bielsk Podlaski st.	12/47 - osada, średniowiecze, okr. nowożytny,
50. Bielsk Podlaski st.	13/48 - osada, okres nowożytny w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej.
51. Studziwody st.	19/54 - osada, wczesne średniowiecze i okres nowożytny
52. Studziwody st.	18/53 - osada, okres nowożytny,
53. Studziwody st.	16/51 - osada, okres nowożytny,
54. Studziwody st.	15/50 - osada, okres nowożytny.

3. Struktura przestrzenna miasta - przeznaczenie terenów, stan ich zagospodarowania oraz możliwości i potrzeby jego przekształceń i rozwoju.

- a) planistyczne przeznaczenie terenów w obszarze miasta określa miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego miasta Bielsk Podlaski zatwierdzony uchwałą nr VIII/39/94 Rady Miejskiej w Bielsku Podlaskim z dnia 9.11.1994r. ogłoszoną w Dz. Urz. Woj. Białostockiego nr 23, poz. 129 z 1994r.
- b) na obszarze miasta nie obowiązują aktualnie inne plany miejscowe poszczególnych jego części. Sporządzone w różnych okresach miejscowe plany szczegółowe, które stanowiły podstawę realizacji zagospodarowania terenów mieszkaniowo-usługowych straciły moc prawną z początkiem roku 1990, gdy weszła w życie nowa ustawa o samorządzie terytorialnym, a stosowna uchwała Rady Miejskiej o przedłużeniu ich ważności nie została zamieszczona w Dzienniku Urzędowym Województwa Białostockiego.
- c) podstawę merytoryczną niniejszych uwarunkowań stanowią: ustalenia w/w miejscowego planu ogólnego, inwentaryzacja urbanistyczna zagospodarowania i uzbrojenia terenów, fizjografia ogólna miasta oraz struktura własnościowa i bonitacyjna terenów (rolnych).
- d) analiza i ocena poszczególnych elementów struktury przestrzennej miasta uwzględnia w szczególności:
 - przeznaczenie i rozmieszczenie terenów wynikające z pl. ogólnego,
 - stopień, intensywność ich zagospodarowania oraz chłonność, i powierzchnię części niezagospodarowanych (rezerwy),
 - stan techniczny zabudowy i potrzeby jego przekształceń,
 - możliwości i kierunki rozwoju terenowego,
 - stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz potrzeby jej uzupełnień i rozbudowy,
 - wyposażenie w podstawową komunalną infrastrukturę społeczną, jej dostępność i potrzeby jej uzupełnień (dot. mieszkalnictwa),
 - powiązania komunikacyjne zewnętrzne z regionem oraz wewnętrzne w relacjach: mieszkanie - usługi - praca - wypoczynek,
 - wartość przyrodniczą i rolniczą terenów otwartych, stan funkcjonowania, zagrożenia, strukturę własnościową oraz możliwości, potrzeby i kierunki ich przekształceń.

3.1. Tereny mieszkaniowo-usługowe o średniej intensywności zabudowy

Tereny tego typu występują w mieście w kilku zespołach:

- a) **zespół śródmiejski** w obszarze strefy konserwatorskiej, obejmujący główną część zabudowy średniointensywnej mieszkaniowej miasta charakteryzujące się:
 - w większości racjonalnym wykorzystaniem terenów,
 - niewielkimi możliwościami uzupełnień zabudowy w układach tzw.

grzebieniowych (budynki usytuowane prostopadle do ulic) budynkami domykającymi pierzeje ulic i wnętrza międzyblokowe. Te pożądane z punktu widzenia kształtowania przestrzeni publicznych dogęszczenia, mogą jednak napotykać opory dotychczasowych mieszkańców i trudności wynikające z warunków technicznych sytuowania obiektów. Miejsca predystynowane do uzupełnień położone są przy ulicach: Kościuszki, Kazimierzowskiej i Widowskiej,

- stosunkowo dobrym stanem zabudowy wynikającym z powojennej realizacji większości budynków,
- dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z wyjątkiem systemu gazowego, który dopiero będzie realizowany w mieście,
- najlepszym w skali miasta wyposażeniem w podstawową infrastrukturę społeczną o dobrej dostępności,
- b. dobrymi powiązaniami komunikacyjnymi z regionem i pozostałymi elementami struktury przestrzennej miasta.

b) **zespół “północny”** o symb. 2 MW położony między ulicami: Ogrodową, Mickiewicza i drogą do w. Narew, od południa graniczący z terenem o symb. 3 MN, MW (wg. pl. ogólnego) charakteryzujący się w szczególności:

- dużym stopniem zainwestowania i niewielką jeszcze rezerwą w części północnej zespołu, gdzie trwa realizacja zabudowy,
- możliwościami niewielkich dogęszczeń zabudowy w terenach zainwestowanych stosunkowo luźną zabudową,
- dobrym stanem technicznym budynków wielorodzinnych realizowanych w ostatnich 2 dziesięcioleciach i średnimi stanami fragmentarycznej zabudowy jednorodzinnej,
- dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
- utrudnioną dostępnością usług podstawowych oświat z północnej części zespołu - strefa dojścia ok. 750 m.

c) **zespół “zachodni”** położony między ulicami: Piłsudskiego, Poświętną, Żeromskiego i 3-go Maja charakteryzujący się:

- stosunkowo ekstensywną zabudową i słabym wykorzystaniem terenów, wynikającymi z chaotycznej kompozycji urbanistycznej zespołu i jej cz. przemieszania ze starą zabudową jednorodziną,
- możliwościami dogęszczenia zabudowy zwłaszcza w częściach zespołu położonych przy jego granicach w tym zwłaszcza ulicach,
- dobrym stanem technicznym zabudowy realizowanej w okresie powojennym i jej słabszymi walorami użytkowymi,
- dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
- dobrym wyposażeniem i dostępnością (300 - 500 m.) infrastruktury społecznej komunalnej (oświata, zdrowie, kultura),
- brakiem możliwości rozwoju terenowego,

- dobrymi powiązaniem komunikacyjnymi z obszarem regionu i elementami struktury przestrzennej miasta,
- d) **zespół “wschodni”** zabudowy wielorodzinnej byłego PGR przy ul. Białowieskiej charakteryzujący się:
- racjonalnym wykorzystaniem terenu, b. ograniczonymi możliwościami dogęszczenia zabudowy i dobrym jej stanem,
 - możliwością rozwoju terenowego w kierunkach zachodnim i północnym z koniecznością wejścia na gleby gł. kl. IV,
 - wyposażeniem w: komunalną sieć wodociągową i kanalizacyjną i lokalną ciepłowniczą,
 - dobrymi powiązaniem (mimo peryferyjnego położenia) komunikacyjnymi z regionem i strukturą miasta,
 - utrudnioną dostępnością usług podstawowych - strefa dojścia pieszego ok. 2 km.
- e) **małe zespoły zabudowy** wielorodzinnej przy ulicach:Żarniewicza, Studziwodzkiej, Szkolnej- Rejtana - Mickiewicza oraz drodze do wsi Narew (przy zespole przemysłowym)nie mają szans rozwoju terenowego, nie wymagają dogęszczenia, a tylko doposażenia w infrastrukturę techniczną - gaz.
- f) **zespoły zabudowy mieszanej** - jednorodzinnej z dopuszczeniem realizacji zabudowy wielorodzinnej o wysokości do 3 kondygnacji naziemnych występują w dwóch zespołach:
- zespół między ulicami: Widowską, Mickiewicza i Ogrodową na gruntach prywatnych z jednorodinną zabudową istniejącą wzdłuż w/w ulic , o dobrych warunkach wyposażenia w infrastrukturę techniczną, stosunkowo dobrej dostępności komunalnych usług podstawowych i komunikacyjnej, ale słabych warunkach fizjograficznych w części centralnej, gdzie przebiegają rowy odwadniające. Szanse intensyfikacji zabudowy ze względu na prywatny charakter gruntów nader ograniczone.
 - zespół między ulicami: Chmielną, Warzywną, Dubicze i Widowską, zlokalizowany na gruntach gł. prywatnych, o stosunkowo dobrych warunkach fizjograficznych i obsługi infrastrukturą społeczną i dość trudnych w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną, o dobrze rozwiniętej sieci ulicznej, jednak ze względu na nasilone parcelacje jednorodzinne i istn. zabudowę z minimalną szansą na wprowadzenie zabudowy intensywniejszej - wielorodzinnej.
- g) **Wnioski syntetyczne:**
- możliwości rozwoju zabudowy średniointensywnej mieszkaniowej (typu wielorodzinnego) w ramach dotychczas wyznaczonych w planie ogólnym miasta terenów dla tej funkcji (określonych w punktach a,b,c,d,e,f) są bardzo ograniczone, ze względu na prywatną własność terenów rezerw,

- brak większych terenów komunalnych i w większości dobre wykorzystanie terenów zagospodarowanych.
- dogęszczenie zespołów ukształtowanych w niektórych fragmentach pożądane, może w praktyce napotkać szereg trudności wynikających głównie z oporu zamieszkujących je społeczności lokalnych, ograniczeń infrastruktury technicznej, warunków technicznych sytuowania obiektów i niedoborów miejsc parkingowych,
 - tereny, na których w ramach zabudowy jednorodzinnej dopuszcza się realizację wielorodzinnej, przy oporach właścicieli terenów (preferujących gł. parcelacje na działki typu jednorodzinnej) i braku większych zasobów gruntów komunalnych w ramach tych zespołów i w mieście w ogóle, w niedługim czasie przy utrzymaniu się obecnych tendencji staną się wyłącznie terenami budownictwa jednorodzinnej,
 - w przypadku wzrostu zapotrzebowania na tereny mieszkalnictwa wielorodzinnej, stosownych terenów na ten cel należy poszukiwać na terenach rolniczych o nierozdrobnionej parcelacją strukturze własnościowej. Ze względu na dostępność komunikacyjną, łatwość realizacji infrastruktury technicznej, dostępność infrastruktury społecznej, zachowanie ciągłości przestrzennej struktury miasta - najbardziej predystynowane do rozwoju mieszkalnictwa wielorodzinnej średniointensywnego są tereny przy skrzyżowaniu ulicy Chmielnej z przedłużeniem ul. Warzywnej - mimo, iż występują tam zwarte kompleksy gruntów rolnych kl. III. Utrzymanie ich jako gł. potencjalnego terenu rozwoju zabudowy wielorodzinnej i usług komunalnych w mieście przy aktualnych trendach inwestycyjnych mogłoby być przejściową formą ochrony tego kompleksu dla potrzeb produkcji rolniczej.

3.2. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej z usługami podstawowymi i elementarnymi.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej mające największy udział w powierzchni terenów zainwestowanych miasta poza obszarem strefy ochrony konserwatorskiej (śródmieścia) występują w 4 zasadniczych kompleksach rozdzielonych głównie ciągami ekologicznymi systemu przyrodniczego - dolinami rzek lub zespołami przemysłowymi:

- a) **Kompleks północno-zachodni**, charakteryzujący się
- wysokim stopniem zainwestowania, realizowanego w większości na podstawie miejscowych planów szczegółowych zagospodarowania przestrzennego w kompleksowych podziałach geodezyjnych,
 - stosunkowo znacznym ładem przestrzennym z wyjątkiem enklaw z pierwotną zabudową rolniczą z trudem ulegającą powolnym

- przekształceniom,
- wysokim stopniem wyposażenia w sieć wodociągową i kanalizacji deszczowej i znacznie mniejszym sanitarnej,
 - niedoborem korzystanie z punktu widzenia dostępności położonych urzędów obsługi ludności (np. strefy dojścia do szkół do 1 km) i terenów zieleni urządzonej,
 - rezerwami terenów ograniczającymi się do : zespołu między ul. Widowską, Ogrodową i Mickiewicza i enklawy w rejonie ul. Północnej - generalnie o mało korzystnych warunkach fizjograficznych do zabudowy (inwersyjne)
 - dobrą dostępnością komunikacyjną śródmieścia i skoncentrowanych w nim usług ponadpodstawowych,
 - uciążliwością ruchu komunikacyjnego, w tym tranzytowego na ul. Białostockiej i ul. Piłsudskiego,
 - brakiem możliwości ciągłego rozwoju przestrzennego wynikającym z barier: ekologicznych, elektroenergetycznych (pas linii WN) i zainwestowania o innych funkcjach.

b) Komplex południowo-wschodni charakteryzuje się:

- znacznie mniejszym niż kompleks "a" stopniem zainwestowania i w związku z tym stosunkowo dużą ilością rezerw terenów budowlanych gł. prywatnych, zwłaszcza w północnej części kompleksu między ul. Dubicze, ul. Batorego i ul. Chmielną.
- zróżnicowanymi stanami technicznymi zabudowy wynikającymi z okresu realizacji zabudowy i parcelacji opartej na planach zagospodarowania przestrzennego (np. lepsze stany i ład przestrzenny w południowej cz. kompleksu, słabszymi stanami i ładem przy ul. Dubicze i Batorego w części północnej,
- zaawansowanym wyposażeniem terenów zabudowy w sieć wodociągową, elektroenergetyczną i deszczową, zwłaszcza przygotowywanych przez miasto i niedoborem sieci kanalizacji sanitarnej i nawierzchni utwardzonej ulic,
- słabą dostępnością usług podstawowych, zwłaszcza oświaty nieco lepszą w części północnej kompleksu, a złą w części południowej,
- niedoborem wewnętrznej zieleni urządzonej, ale stosunkowo dobrą dostępnością do ogólnomiejskiej,
- dobrymi warunkami rozwoju przestrzennego na kierunku zachodnim i południowym, mimo bariery w postaci wysokiej wartości rolniczej gruntów,
- stosunkowo dobre warunki rozwoju północnej części kompleksu z punktu widzenia realizacji systemów infrastruktury technicznej.

c) Komplex południowo-zachodni charakteryzuje się:

- stosunkowo wysokim stopniem zainwestowania terenów budowlanych w większości zabudową powojenną o dobrych i średnich stanach technicznych,
- znacznym stopniem ład przestrzennego, zwłaszcza w układzie ulicznym

- zabudowy, wynikającym z przygotowania większości terenów budowlanych przez miasto na podstawie planów zagospodarowania przestrzennego i kompleksowych podziałów geodezyjnych,
- występowaniem fragmentarycznym zabudowy zagrodowej zwłaszcza w pld. części kompleksu os. "Studziwody",
 - obsługę w zakresie oświaty przez 1 przedszkole i 1 szkołę podstawową o zróżnicowanej strefie dostępności do ca 1 km z większości zabudowy jednorodzinnej do ok. 2 km z odległości os. "Studziwody",
 - dobrą dostępnością do: miejsc pracy w sferze produkcyjnej (w kompleksie występują tereny przemysłowe), śródmieścia i sportu (gł. zespół sportowy miasta),
 - brakiem wykształtowanych wewnętrznych terenów zieleni parkowej i rekreacji oprócz sportowych i ogrodów działkowych,
 - dobrym wyposażeniem w sieć wodociągową i kanalizacji deszczowej (z wyjątkiem peryferyjnego os. "Studziwody" i słabym jeszcze w sieć kanalizacyjną,
 - występowaniem zasobu komunalnych terenów budowlanych przygotowanych geodezyjnie i planistycznie w rejonie ulicy Studziwodzkiej, Kolberga, Glogera (ok. 60 dz.), wg. stanu na I 1998r.
 - występowaniem terenu wymagającego szczegółowszego opracowania planistycznego (wyznaczony pod zabudowę jednorodinną w planie ogólnym miasta w reh. Ulic Wojska Polskiego i Jana Pawła II z obowiązkiem oprac. pl. szczegółowego o pojemności ok. 60 - 70 dz.),
 - możliwością rozwoju zainwestowania w kierunku południowym, zwłaszcza na terenach położonych między ul. Dubiażyńską a Studziwodzką, gdzie występują fragmentarycznie grunty o mniejszej niż średnia w mieście wartości rolniczej (V kl.),
 - sporymi utrudnieniami w prawidłowym zagospodarowaniu nowych terenów budowlanych, ze względu na niespójne ze strukturą własnościową przebiegi linii elektroenergetycznych SN - 15 kV,
 - uciążliwością drogi krajowej i ekspresowej nr S 19 dla otaczającej ją zabudowy.

d) **Kompleks zachodni** - _najmniejszy, przy ul. 11 Listopada charakteryzujący się:

- mieszaną strukturą zabudowy tj. sporym udziałem zabudowy zagrodowej, generalnie w dobrych i średnich stanach technicznych,
- stosunkowo małym zainwestowaniem terenów i równocześnie znaczną rezerwą niezabudowanych terenów budowlanych, gł. prywatnych (o chłonności ok. 140 dz.),
- brakiem komunalnych urządzeń oświaty, ale stosunkowo dobrą dostępnością tych urządzeń w śródmieściu (do ok. 1,1 km),
- bliskością zespołów przemysłowych przy ul. Piłsudskiego i ul. Brańskiej,
- brakiem urządzonych terenów zieleni i innych przestrzeni publicznych np.

- placów, skwerów, ale sąsiedztwem doliny rz. Lubki, stwarzającym w przyszłości możliwość rozwoju rekreacji,
- znacznymi ograniczeniami rozwoju terenowego, wynikającymi z: doliny rz. Lubki na kierunku południowym, terenów zainwestowanych i P.K.P. na kierunku wschodnim, b. wysokich klas gruntów rolnych (gł. kl. III) na kierunku północnym i częściowo zachodnim.
 - dużymi brakami w zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną tj. urządzenia wodociągowe a zwłaszcza kanalizacji sanitarnej - co również stanowi przejściową barierę rozwoju.

e) **Zabudowa jednorodzinna śródmiejska** w obszarze strefy ochrony konserwatorskiej charakteryzująca się:

- bardzo zróżnicowanymi stanami technicznymi i walorami użytkowymi zabudowy, wynikającymi z różnych okresów jej realizacji, od bardzo dobrych - budynków realizowanych w okresie powojennym do średnich i złych budynków realizowanych wcześniej, co dotyczy zwłaszcza obrzeży ulic: Narutowicza, Porzeczkowej, Poniatowskiego, Jagiellońskiej, Ogrodowej, Kazimierzowskiej, Kościuszki, Żeromskiego i Poświętnej, gdzie dokonywać się będą procesy sukcesywnej wymiany i modernizacji zabudowy,
- minimalnymi rezerwami działek plombowych gł. przy ul. Jagiellońskiej - na terenach o słabych warunkach geotechnicznych i fizjograficznych (tereny dolinne),
- dobrymi warunkami dostępności komunikacyjnej mimo braku utwardzonej nawierzchni szeregu ulic,
- stosunkowo dobrym wyposażeniem w sieć wodociągową i dużymi brakami sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- dobrym wyposażeniem w komunalne urządzenia infrastruktury społecznej (oświaty, zdrowia, kultury, rekreacji) i dobrą dostępnością tych urządzeń.

f) **Wnioski syntetyczne:**

- zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna jest i będzie w przyszłości głównym tworzywem rozwoju zainwestowania miasta,
- w ramach wyznaczonych w miejscowym planie ogólnym miasta terenów zabudowy : jednorodzinnej (MN), jednorodzinnej z dopuszczeniem realizacji wielorodzinnej (MN, MW) i jednorodzinnej z dopuszczeniem realizacji zagrodowej (MN, MR) występują jeszcze znaczne ilości terenów wymagających przygotowania planistycznego, geodezyjno-prawnego i infrastrukturalnego. W poszczególnych kompleksach ilości tych terenów wynoszą: kompleks "a" północno-zachodni ok. 4 ha, kompleks "b" - południowo-wschodni ok. 14 ha, kompleks "c" - południowo-zachodni ok. 8 ha, kompleks "d" - zachodni ok. 2,5 ha, co stwarza w sumie możliwość uzyskania ok. 290 - 320 działek budowlanych jednorodzinnych w większości prywatnych,

- z dokonanych parcelacji terenów budownictwa jednorodzinnego jest w mieście jeszcze ok. 420 działek niezabudowanych, z tego w poszczególnych kompleksach: kompleks "a" ok. 20, kompleks "b" ok. 150, kompleks "c" ok. 170 i kompleks "d" ok. 80, z tego ok. 70 komunalnych,
- możliwości rozwoju przestrzennego (powiększenia terenów budowlanych kosztem rolniczych) po pokonaniu barier ochrony gruntów rolnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej występują w kompleksie "b" i z ograniczeniami w kompleksach "a" i "c",
- w kompleksach "a" i "c" występują uciążliwości spowodowane ruchem na drodze krajowej nr 19 w stosunku do otaczającej ją zabudowy - co może zniwelować częściowo planowana przyszłościowo obwodnica miejska na ciągu tej drogi,
- we wszystkich kompleksach z wyjątkiem zabudowy "śródmiejskiej" występują utrudnienia dostępności do komunalnych urządzeń infrastruktury społecznej i jej braki, co dotyczy w szczególności kompleksu "c" - zachodniego,
- we wszystkich kompleksach z wyjątkiem śródmiejskiego występują duże braki w zakresie urządzeń sportu i rekreacji codziennej (placów, skwerów, boisk itp.),
- wyposażenie poszczególnych kompleksów w zakresie infrastruktury technicznej jest zróżnicowane, ale wszędzie niepełne. Większe zaawansowanie wyposażenia w infrastrukturę techniczną wykazują tereny przygotowywane do zabudowy przez miasto - na których ciąży obowiązek jej realizacji. Szczególne niedobory infrastruktury technicznej są w kompleksie "d". Największe zapóźnienia są w realizacji sieci kanalizacji sanitarnej, co zdaje się wynikać z późnej realizacji miejskiej oczyszczalni ścieków i koncentracji miasta na budowie kolektorów magistralnych.
- dostępność miejsc pracy przy uwzględnieniu możliwości korzystania z miejskiej komunikacji zbiorowej jest w większości zadowalająca,
- duże braki występują jeszcze w zakresie utwardzonej nawierzchni ulic mieszkaniowych.

3.3. Tereny administracji i usług publicznych ponadpodstawowych

3.3.1. Szkolnictwo średnie i specjalistyczne

W mieście istnieją następujące obiekty tego typu:

- a) w obszarze śródmiejskim (w granicach strefy ochrony konserwatorskiej)
 - Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki przy ul. 11 Listopada
 - Liceum Ogólnokształcące nr 2 z B.J.N. im. B. Taraszkiewicza przy ul. Kopernika 4,
 - Liceum Ogólnokształcące nr 4 przy ul. Kleszczelowskiej,

- Liceum Ogólnokształcące nr 3
- Zespół Szkół Ekonomicznych z bursą - ul. Widowska,
- Policealne Studium Ikonograficzne, Szkoła Muzyczna I stopnia i Szkoła Specjalna.

Zarówno Liceum Ogólnokształcące nr 1 jak i Liceum Ogólnokształcące z B.J.N. nr 2 mają zbyt małe działki, których powierzchnia nie może być zwiększona. Możliwość powiększenia działki w kierunku północnym ma teoretycznie tylko Zespół Szkół Ekonomicznych. Szkoła Muzyczna I stopnia przy ul. Żwirki i Wigury ulokowana jest w obiekcie zabytkowym, Szkoła Specjalna przy ul. Poświętnej. Śródmiejska lokalizacja w/w szkół zapewnia ich dobrą dostępność. Wszystkie szkoły mają zabezpieczone wyposażenie w istniejącą w śródmieściu infrastrukturę techniczną.

- b) poza obszarem śródmiejskim; w północnej części miasta zlokalizowany jest duży Zespół Szkół Zawodowych nr 1 przy ul. Szkolnej z odpowiednią działką terenu (wyposażony w boisko sportowe z bieżnią okólną). W południowej części miasta istnieją - Zespół Szkół Zawodowych nr 2 przy ul. Wojska Polskiego na zbyt małej działce bez możliwości powiększenia i Zespół Szkół Rolniczych przy ul. Hołowieskiej na w miarę normatywnej działce z możliwością teoretyczną powiększenia w kierunku zachodnim kosztem systemu ekologicznego i trudnościami przystosowania terenu. Zespół Szkół Zawodowych narażony jest na uciążliwości ruchu komunikacyjnego na drodze krajowej nr 19 (przynajmniej do czasu wykonania obwodnicy). Dostępność komunikacyjna wszystkich Szkół jest zadowalająca, podobnie jak wyposażenie w infrastrukturę techniczną (z wyjątkiem scentralizowanego zaopatrzenia w ciepło - którego brak w pld. Części miasta.
- c) Plan ogólny z.p. miasta przeznaczył ok. 6,0 ha terenów Skarbu Państwa (po b. PGR) pod ewentualną budowę szkoły specjalnej o znaczeniu regionalnym. Niezależnie od aktualnej realności tego zamierzenia, konieczne wydaje się utrzymanie przeznaczenia przedmiotowego terenu jako terenu usługowego o znaczeniu strategicznym dla rozwoju miasta i pozyskania go do zasobów komunalnych.
- d) Plan ogólny z.p. miasta wyznaczył również pod urządzenia oświaty i szkolnictwa teren położony przy skrzyżowaniu ulic - Chmielnej i Warzywnej. Teren ten jest centralnie położony w pozbawionym szkół wschodnio-południowym kompleksie zabudowy mieszkaniowej miasta i na głównym kierunku jego rozwoju. W przypadku obiektywnego braku możliwości jego pozyskania do zasobów gruntów komunalnych konieczne będzie wyznaczenie terenów na potrzeby szkolnictwa w jego sąsiedztwie na gruntach rolnych na wschód od ul. Chmielnej.

3.3.2. Lecznictwo i opieka społeczna

- a) Szpital Rejonowy położony przy skrzyżowaniu ulic: Białowieskiej i Kleszczelowskiej nie ma możliwości powiększenia terenu poza wyznaczony w planie ogólnym z.p. miasta, przy znacznym stopniu aktualnej zabudowy działki i ograniczonej ilości zieleni przyszpitalnej. Tym bardziej istotne jest pozyskanie przeznaczonego na jego potrzeby terenu położonego w narożniku w/w ulic, a stanowiącego własność prywatną. Pożądane byłoby również podłączenie szpitala do scentralizowanej miejskiej sieci ciepłowniczej, po uruchomieniu nowej ciepłowni miejskiej, a gdyby okazało się to niemożliwe z przyczyn techniczno-ekonomicznych, zastosowanie gazu ziemnego w kotłowni lokalnej szpitala w pierwszej kolejności.
- b) 3 przychodnie rejonowe przy ulicach: Jagiellońskiej, Mickiewicza i 3-go Maja w budynkach o średnich i dobrych stanach technicznych, zlokalizowane w śródmieściu na działkach wydzielonych, stwarzają utrudnioną dostępność usług zdrowotnych mieszkańcom bardziej oddalonych od centrum zespołów mieszkaniowych. Dotyczy to w szczególności południowo-zachodniego i południowo-wschodniego zespołu budownictwa jednorodzinnego i wymaga rozważenia poprawy tego stanu poprzez zaproponowanie lokalizacji nowych 2-3 przychodni.

3.3.3. Administracja samorządowa i rządowa

Obiekty: Urzędu Rejonowego, Urzędu Miejskiego, Urzędu Gminy Bielsk Podlaski, Sądu Rejonowego i Prokuratury Rejonowej, Izby Skarbowej, Wojskowej Komendy Uzupełnień, Rejonowa Komenda Straży Pożarnej, Rejonowej Komendy Policji zlokalizowane są w śródmieściu gł. przy ul. Mickiewicza, 3-go Maja i Kopernika. Działki, na których są zlokalizowane obiekty mają stosunkowo wysoki wskaźnik powierzchni zabudowy i brak możliwości rozwojowych kosztem terenów sąsiednich. Ze względu na położenie w strefie ochrony konserwatorskiej brak jest możliwości nadbudowy obiektów, a jedynie ograniczona rozbudowa pozioma max. dogęszczająca działki. Głównym mankamentem funkcjonowania jest niedobór powierzchni parkingowych w sąsiedztwie obiektów. Dla potrzeb rozwojowych pożądane byłoby zarezerwowanie terenu administracji na głównym kierunku rozwoju miasta tj. w rejonie ul. Warzywnej i Chmielnej. Poza śródmieściem zlokalizowane są obiekty: Nadleśnictwa Bielsk Podlaski i Przychodni Weterynaryjnej o słabo wykorzystanym terenie.

3.3.4. Urządzenia kultury i sportu

- a) Miejski Dom Kultury z kinem, Osiedlowy Dom Kultury przy ul. 11 Listopada,

Miejska Biblioteka Publiczna oraz Muzeum Regionalne w Ratuszu zlokalizowane są w śródmieściu w obiektach o dobrych stanach technicznych. Dostępność obiektów z peryferyjnych zespołów mieszkaniowych utrudniona - wyposażenie w infrastrukturę techniczną dobre. Odczuwa się wyraźny brak mniejszych urządzeń kultury w dużych zespołach budownictwa jednorodzinnego. Na okres perspektywy lub kierunku pożądane byłoby rezerwowanie terenów pod urządzenia ośrodkowe kultury powiązanych z terenami zieleni i sportu osiedlowego - co dotyczy zwłaszcza wschodniego kierunku rozwojowego miasta.

- b) miejski ośrodek sportu i rekreacji; zlokalizowany w południowo-zachodnim kompleksie mieszkaniowym nie posiada żadnych możliwości rozwoju terenowego ani powiązań bezpośrednich z terenami systemu przyrodniczego miasta. Stosunkowo peryferyjna lokalizacja urządzeń sportowych miejskich i brak większej powierzchni parkingowej stwarza ich utrudnioną dostępność, mimo iż sytuację w tym zakresie nieco mogą poprawić urządzenia sportowe Zespołu Szkół Zawodowych przy ul. Szkolnej. Dla potrzeb przyszłościowego rozwoju miasta celowe byłoby zarezerwowanie terenów sportowych powiązanych z terenami otwartymi miasta (zieleni łęgowej i parkowej) na głównych kierunkach rozwoju (wschodnim i południowym).

3.3.5. Urządzenia sakralne i kościelne

W mieście istnieje 9 kościołów parafialnych i są 2 w budowie, z tego: 4 cerkwie z obiektami kościelnymi (1 w budowie), 3 kościoły parafii katolickich (1 w budowie) 1 Chrześcijan Baptystów oraz Zjednoczony Kościół Ewangelicki. Utrudniona dostępność urządzeń sakralnych występuje z zespołów mieszkaniowych: północnego, wschodniego i południowo-wschodniego, zwłaszcza z zabudowy bardziej odległej od przystanków komunikacji masowej. W kierunkach rozwoju miasta należy uwzględnić możliwość lokalizacji nowych obiektów sakralno-kościelnych, tym bardziej, iż są one istotnym elementem image miasta i komponowania przestrzeni publicznych (dot. to w szczególności wschodniego i zachodniego kompleksu mieszkaniowo-usługowego).

3.3.6. Miejskie urządzenia sportowo-rekreacyjne i turystyczne

- a) Miejski ośrodek sportu i rekreacji zlokalizowanej w południowo-zachodnim kompleksie mieszkaniowo-usługowym zabudowy jednorodzinnej charakteryzuje się utrudnioną dostępnością z niektórych części miasta oraz brakiem powiązań z terenami systemu przyrodniczego miasta i perspektyw

rozwoju terenowego. Większy teren sportowy posiada jeszcze Zespół Szkół Zawodowych przy ul. Szkolnej, mogący obsługiwać w ograniczonym zakresie północną część miasta, ale również bez powiązań z terenami zieleni i możliwości rozwoju terenowego.

- b) W powyższej sytuacji celowe wydaje się zarezerwowanie terenu pod kierunkowe urządzenia sportowo-rekreacyjne na wschodnim kierunku rozwoju przestrzennego miasta. Teren taki powinien być w miarę możliwości powiązany z terenami zieleni wewnętrznej tego kompleksu oraz w zakresie urządzeń kubaturowych z jego ośrodkiem usługowym - jako istotny element programu.
- c) Rozważyć należy również możliwość lokalizacji niektórych typów urządzeń sportowych, nie wymagających obiektów kubaturowych w dolinie rz. Białej (poza tarasem zalewowym i niekolizyjnie z potencjalnymi zbiornikami małej retencji) - jako uzupełnienia braków programowych zabudowy mieszkaniowej śródmiejskiej i wzbogacenie ogólnomiejskiego systemu terenów zielonych.
- d) W zakresie urządzeń obsługi turystyki reprezentowanej gł. przez hotel i zabytkowy "Dworek Smulskich" w miarę zwiększania się ruchu na drogach krajowych nr 19 i 692 należałoby rezerwować tereny położone przy skrzyżowaniach tych dróg z ulicami układu miejskiego w częściach obrzeżnych miasta (np. z ul. Brańską i 11 Listopada). Przydatne do tego celu mogą być wyznaczone w obowiązującym planie ogólnym z.p. miasta tereny urządzeń turystycznych zlokalizowane na działkach komunalnych o nr: 355 i 274.

3.3.7. Inne urządzenia

- a) Tereny targowe - miejskie targowisko posiada aktualnie wystarczającą powierzchnię i możliwości perspektywicznego rozwoju, ale jest położone peryferyjnie w stosunku do większości terenów zabudowy mieszkaniowej miasta. Celowe wydaje się rozważenie w kierunkach rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta możliwości lokalizacji kilku mniejszych lokalnych placyków targowych w poszczególnych kompleksach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej.
- b) Lecznica weterynaryjna przy ul. Warzywnej i Dubicze o b. ekstensywnym wykorzystaniu atrakcyjnego terenu wymagałaby relokacji na inny teren lub ograniczenia powierzchni działki z przeznaczeniem uzyskanego terenu pod atrakcyjniejszy program zagospodarowania.

3.3.8. Tereny komunalnej i ponadlokalnej infrastruktury technicznej

- a) Miejska oczyszczalnia ścieków posiada teren o wystarczającej powierzchni z możliwościami rozwoju, ale położony częściowo na obszarze gminy Bielsk Podlaski. Ze względów organizacyjnych pożądanym byłoby dokonanie korekty granic administracyjnych, by całość obiektu z terenami rozwoju znalazła się w granicach miasta. Powiększenie terenu może być dokonane na kierunku wschodnim - co warto również uwzględnić w ewentualnej korekcie granic administracyjnych miasta i gminy.
- b) W mieście brak jest lokalnych podczyszczalni wód opadowych na końcówkach kolektorów magistralnych, co wymaga odrębnych analiz i stosownych zabezpieczeń terenowych dla tych urządzeń.
- c) Składowisko odpadów komunalnych miasta istnieje poza jego obszarem administracyjnym na gruntach wsi Augustowo w gminie Bielsk Podlaski. Miasto winno dłożyć wszelkich starań by zostały w gminie zabezpieczone możliwości jego rozwoju terenowego i rozwiązania wspólnie z gminą pełnej technologii utylizacji odpadów.
- d) Tereny komunalnych ujęć wody i stacji uzdatniania występują w dwóch częściach miasta. Ujęcie południowe przy ul. Norwida z możliwością powiększenia terenu w kierunku zachodnim i południowym oraz ujęcie centralne między ulicami: Jagiellońską, Batorego i Kazimierzowską oraz doliną rz. Białej - praktycznie bez możliwości rozwoju. W obu przypadkach szczególnie istotna będzie ochrona ujęć przed ściekami z sąsiadującej zabudowy, a w przypadku ujęcia południowego przed wyznaczeniem nowych terenów w jego sąsiedztwie.
- e) Ciepłownictwo komunalne scentralizowane opiera się na 10 kotłowniach komunalnych MPEC. Obiekty mają tereny ograniczone innym zainwestowaniem w sąsiedztwie. Po zakończeniu budowy i uruchomieniu ciepłowni miejskiej zaistnieje problem racjonalnego zagospodarowania części terenów likwidowanych kotłowni.
- f) Gazownictwo. Istnieje potrzeba wyznaczenia i pozyskania terenu pod stację redukcyjno pomiarową na proj. Gazociągu magistralnym wysokiego ciśnienia we wschodniej i zachodniej cz. miasta, zgodnie z dotychczasowymi ustaleniami projektowymi.
- g) Elektroenergetyka. Istniejący GPZ posiada możliwości powiększenia terenu zwłaszcza w kierunku zachodnim. Szczególnie istotne z punktu widzenia tworzenia szans rozwoju systemu elektroenergetycznego miasta jest utrzymanie w planie pozyskania dotychczas wyznaczonego na ten cel terenu w pld. -wschodniej części miasta i wolnych od zabudowy korytarzy dla przeprowadzenia zasilających go linii energetycznych WN 110 kV.

3.3.9. Wnioski syntetyczne dot. rozwoju usług:

- a) popyt na tereny usługowe w miarę rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta i rozwoju gospodarczego będzie się sukcesywnie zwiększał. Dotyczyć to będzie w szczególności atrakcyjnie położonych terenów śródmiejskich, o dobrej dostępności komunikacyjnej i wyposażeniu w infrastrukturę techniczną oraz terenów położonych przy głównych trasach komunikacyjnych w tym drodze krajowej ekspresowej nr S 19.
- b) możliwości pozyskiwania terenów zwłaszcza dla usługowej działalności komercyjnej w obszarze śródmieścia są ograniczone istniejącym intensywnym zainwestowaniem. Lokalizację nieterenochłonnych urządzeń usługowych w obszarze śródmiejskim można zabezpieczyć w drodze: dogęszczania średniointensywnej zabudowy mieszkaniowej np. o układach grzebieniowych, wykorzystanie działek plombowych między istniejącą zabudową (np. w rej. Placu Ratuszowego, ul. Szkolnej, Piłsudskiego - Poświętnej, i Mickiewicza oraz ekstensywnie zabudowanych działek usługowych (np. weterynaria).
- c) na gł. wschodnim kierunku rozwojowym miasta (np. rej. Ul. Chmielnej i Warzywnej) celowe jest wyznaczenie i pozyskiwanie terenów do zasobów komunalnych, zarówno pod usługi podstawowe dla mieszkalnictwa jak i usługi o charakterze ponadlokalnym.
- d) w dużych zespołach budownictwa jednorodzinnego pożądane byłoby wyznaczenie niewielkich placów targowych, ze względu na peryferyjne położenie targowiska miejskiego i utrudnioną jego dostępność.
- e) istotnym mankamentem funkcjonowania usług ponadpodstawowych w mieście jest znaczny niedobór miejsc parkingowych w ich bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie.
- f) celowe jest utrzymanie rezerw terenów zwłaszcza komunalnych przeznaczonych pod urządzenia turystyki i obsługi komunikacji przy projektowanym obejściu komunikacyjnym miasta ciągiem drogi krajowej nr S 19.
- g) przyszłościowy długofalowy rozwój systemu elektroenergetycznego miasta, warunkujący jego niezawodne funkcjonowanie, wymaga utrzymania lokalizacji drugiego R.P.Z.-u i pozyskania jego terenów do zasobów gruntów komunalnych.
- h) ważną sprawą jest uregulowanie statusu terenów oczyszczalni ścieków

poprzez korektę granic administracyjnych miasta i gminy Bielsk Podlaski.

- 3.4. Tereny produkcyjno-usługowe:** przemysłu, składów, budownictwa, transportu i obsługi rolnictwa oraz rzemiosła produkcyjnego i handlu
- wydzielone. Tereny te w obowiązującym miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta występują gł. w kilku wyodrębnionych zespołach.

- 3.4.1. Zespół centralny** gł. między ulicami: J. Piłsudskiego, Kleberga, Białowieską, A. Mickiewicza i terenami P.K.P. oraz na północ od ul. Kleberga i na zachód od ul. Białostockiej charakteryzuje się w szczególności:

- największą w skali miasta powierzchnią terenów,
- dużym zróżnicowaniem branżowym przedsiębiorstw i zakładów (metalowe, dziewiarski, przetwórstwa rolniczego, budownictwa, transportu, obsługi rolnictwa i hurtu handlowego),
- dużym stopniem zagospodarowania terenów realizowanego gł. w okresie powojennym, ale zróżnicowanym stopniem intensywności zabudowy. Najmniejszą intensywnością wykorzystania terenów posiadają: Baza G.S., P.P.U. -Ekoinsbud, PHU Biakomex, S.T.W. i Zakład Mechaniczny (prywatny)
- w większości użytkowaniem wieczystym nieruchomości Skarbu Państwa i gminy miejskiej,
- występowaniem komunalnych urządzeń ciepłowniczych,
- fragmentarycznym występowaniem zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej tworzącej małe zespoły,
- występowaniem niezagospodarowanych terenów rolniczych gł. prywatnych w ilości ok. 5 ha,
- b. dobrym powiązaniem z regionem i miastem drogą krajową ekspresową nr S 19 i dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i komunikację wewnętrzną.

- 3.4.2. Zespół północno-wschodni** przy drodze do w. Narew charakteryzujący się:

- stosunkowo niskim stopniem zagospodarowania w stosunku do powierzchni wyznaczonych w nim terenów przemysłowych w planie ogólnym z.p. miasta,
- dominacją branż: mechanicznej, spożywczej i budowlanej,
- znaczną rezerwą ok. 16,7 ha terenów budowlanych w tym ok. 5 ha gruntów komunalnych i ok. 4 ha gruntów Skarbu Państwa,
- generalnie (z wyjątkiem fragmentu południowego z dużym zakładem mechanicznym elektronicznym i spożywczym) brakiem wyposażenia w sieć wodociągów, kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- trudnościami w doprowadzeniu scentralizowanego systemu kanalizacyjnego do północnej części zespołu oddzielonego od południowego obniżeniem terenowym,

- znacznie gorszymi niż zespół "centralny" powiązaniem komunikacyjnymi zewnętrznymi z regionem, a stosunkowo dobrymi ze strukturą przestrzenną miasta.

3.4.3. Zespół południowy, między ul. Kleszczelowską a trasą P.K.P. Bielsk - Hajnówka charakteryzuje się:

- istnieniem w zespole jednego dużego zakładu - elewatora Państwowych Zakładów Zbożowych Okręgowego Przedsiębiorstwa Przemysłu Zbożowo-Młynarskiego o nie w pełni wykorzystanym terenie (zbędna cz. północna na gruntach o słabych warunkach fizjograficznych - podmokła),
- dużą rezerwą terenów budowlanych prywatnych - ok. 21 ha w jednym kompleksie na gruntach o relatywnie niskiej w skali miasta bonitacji,
- peryferyjnym położeniem ale stosunkowo dobrym powiązaniem drogami krajowymi z regionem i wewnętrznym układem komunikacyjnym miasta,
- brakiem wyposażenia (z wyjątkiem elektroenergetyki) w scentralizowane komunalne sieci infrastruktury technicznej - wodociągowej i kanalizacyjnej i znacznymi ze względu na oddalenie od miasta kosztami ich doprowadzenia
- co stwarzałoby konieczność stosowania systemów lokalnych i unikania lokalizacji urządzeń wodochłonnych.

3.4.4. Zespół południowo-zachodni w rejonie ulic: Wojska Polskiego i Jana Pawła II charakteryzujący się :

- położeniem wewnętrznym w południowo-zachodnim kompleksie istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej oraz sąsiedztwie komunalnego ujęcia wody, a w związku z tym brakiem możliwości i warunków rozwoju terenowego,
- pełnym zagospodarowaniem terenów zakładami przetwórstwa rolno-spożywczego: mleczarskiego, piekarniczego i owocowo-warzywnego,
- pełnym wyposażeniem w komunalną infrastrukturę techniczną - wodociągową, kanalizację sanitarną i deszczową,
 - możliwościami dogęszczenia zabudowy z zachowaniem ostrych wymogów sanitarnych w stosunku do otaczającej teren przemysłowej zabudowy mieszkaniowej i komunalnego ujęcia wody.

3.4.5. Zespół zachodni przy ul. Brańskiej charakteryzujący się:

- znacznym stopniem zagospodarowania zakładami z branż: budowlanej, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz składowymi,
- rezerwą terenów budowlanych o powierzchni ok. 5 ha, w tym: ok. 2,5 ha gruntów komunalnych w jednym kompleksie i 0,8 ha poza ,

- dobrym powiązaniem komunikacyjnym z miastem i regionem drogą krajową,
- dobrym wyposażeniem w komunalną infrastrukturę techniczną - wodociągową i kanalizacyjną sanitarną oraz możliwością łatwego wyposażenia w deszczową pod warunkiem podczyszczenia wód opadowych (do rz. Lubki powiązanej w obszarze śródmieścia z rz. Białą),
- możliwością niewielkiego terenowego rozwoju wyłącznie w kierunku zachodnim - do projektowanej obwodnicy miejskiej w ciągu drogi ekspresowej nr S 19.

3.4.6. Zespół wschodni przy drodze krajowej nr 689 do Hajnówki - powstały na bazie byłego P.G.R. a charakteryzujący się:

- dużym zróżnicowaniem branżowym (gł. drobne zakłady) na bazie adaptacji istn. bud. produkcyjnych PGR,
- stosunkowo niskim stopniem wykorzystania terenów i możliwością i celowością dogęszczenia zabudowy,
- dobrym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną i powiązaniem komunikacyjnymi z miastem i regionem.

3.4.7. Wnioski końcowe - syntetyczne

- W ramach wyznaczonych w planie ogólnym z.p. miasta terenów przemysłowych występuje ok. 48 ha rezerw, w tym ok. 7 ha komunalnych. Spore rezerwy tkwią jeszcze w terenach zagospodarowanych w sposób ekstensywny - gdzie mogą być lokalizowane nowe obiekty kubaturowe.
- Z analizy decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania w okresie ostatnich 2,5 lat wynika, iż działalność inwestycyjna w sferze produkcyjnej dotyczy głównie terenów wcześniej cz. zagospodarowanych, stanowiących własność lub będących wcześniej w użytkowaniu inwestorów. Popyt na nowe tereny produkcyjno-usługowe w zespołach przemysłowych wydaje się być jeszcze ograniczony. Część istniejącego majątku produkcyjnego, zwłaszcza niesprywatyzowanego nie jest racjonalnie wykorzystana.
W związku z powyższym w bliskim horyzoncie czasowym nie zajdzie potrzeba wyznaczania nowych terenów przemysłowych lub powiększania zespołów istniejących i przeznaczenia cz. rezerw pod inny rodzaj użytkowania.
- Poprawa relacji miejsca pracy - miejsca zamieszkania i generalnie ograniczona uciążliwość zakładów produkcyjnych stwarzają możliwości i potrzebę łączenia funkcji produkcyjnej nieuciążliwej z funkcją mieszkaniowo-usługową w ramach nowych zespołów mieszkaniowych - zwłaszcza "wschodniego".

- d) Uzbrajanie terenów przemysłowych jest celowe w odniesieniu do tych, które: w znacznym stopniu należą do zasobów komunalnych, których uzbrojenie jest stosunkowo łatwe (bez "pustych" przebiegów sieci) i mają szansę zbycia inwestorom (dotyczyć to może zespołu północno-wschodniego przy drodze do w. Narew).

3.5. Tereny zieleni i wypoczynku

- a) Tereny zieleni urządzonej ogólnomiejskiej i osiedlowej ograniczają się do kilku skwerów gł. z Zespołu Śródmiejskim, niewielkich terenów zieleni urządzonej w zespołach mieszkaniowych "północ" i "południowy-zachód" oraz terenów parkowych w "centrum" i dolinie rz. Lubki (rejon ul. Białowieskiej, Poniatowskiego, Zamkowej i Narutowicza). Uzupełnieniem terenów zieleni urządzonej jest zieleń terenów sportowych, cmentarzy i ogrodów działkowych. Ogólnie można stwierdzić, że ilość terenów zieleni miejskiej i osiedlowej urządzonej jest zbyt mała w stosunku do potrzeb wypoczynku codziennego mieszkańców. Szczególne niedobory zieleni urządzonej występują w gęsto zabudowanych terenach budownictwa jednorodzinnego. Przy sporządzaniu planów miejscowych terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej należy uwzględnić zarówno uzupełnianie dotychczasowych niedoborów zieleni urządzonej jak i zabezpieczenie ich w odpowiedniej ilości do potrzeb nowoprojektowanej zabudowy. Tereny zieleni powinny stanowić uzupełniający program w miejscach koncentracji usług z wykorzystaniem w miarę możliwości naturalnych elementów systemu przyrodniczego.
- b) Tereny zieleni nieurządzonej głównie w dolinach rzeki Białej i Lubki oraz lokalnych zmeliorowanych dolinkach i obniżeniach ze względu na prywatny charakter własności i rolnicze użytkowanie, mimo znacznej powierzchni nie są przydatne w obecnym stanie do użytkowania rekreacyjnego. W dłuższym horyzoncie czasowym, po komunalizacji, mogą one ulec sukcesywnemu przekształceniu w ogólnomiejskie tereny zieleni parkowej z wprowadzonymi elementami małej retencji i urządzeniami sportowo-rekreacyjnymi.
- c) Trwający w ostatnich latach proces uszczuplania drobnych dolin - tworzących lokalne ciągi ekologiczne na rzecz mieszkalnictwa gł. jednorodzinnego, nasilony w szczególności w zespołach wschód i południowy - zachód jest zjawiskiem niekorzystnym i wymaga zahamowania.

d) Wnioski syntetyczne:

- Ilość terenów urządzonej zieleni miejskiej służącej rekreacji codziennej i świątecznej jest zbyt mała i powinna ulegać sukcesywnie zwiększaniu zarówno w obszarze śródmiejskim jak i południowej części miasta zwłaszcza z wykorzystaniem doliny rz. Białej.
- Konieczna jest ochrona lokalnych ciągów ekologicznych przed zabudową

- i ich wzbogacanie elementami małej retencji.
- W projektowanych terenach zabudowy mieszkaniowej konieczne jest uwzględnianie normatywnej ilości zieleni i kompensowania dotychczasowych niedoborów na terenach sąsiadujących.
- W projektowaniu terenów zieleni należy uwzględniać predyspozycje ekologiczne terenów oraz potrzebę ich użycia jako elementu kompozycyjnego rejonów koncentracji usług.
- W mieście brak jest zbiorników wodnych małej retencji dostosowanych do potrzeb rekreacji wodnej mieszkańców tj. plażowo – kąpieliskowych, amatorskich sportów wodnych i wędkarstwa, co stwarza pilną potrzebę ich sukcesywnej realizacji z wykorzystaniem doliny rzeki Białej.

3.6. Tereny rolne - grunty orne i użytki zielone

- a) Grunty orne mają jeszcze duży udział w ogólnej powierzchni miasta w jego granicach administracyjnych. Ich wartość bonitacyjna jest na ogół wysoka na wszystkich kierunkach potencjalnego rozwoju zainwestowania miejskiego, gdzie dominują kompleksy kl. III i IV, z wyjątkiem części kierunku południowo-zachodniego, gdzie między ul. Dubiażyńską i Studziwodzką występuje większy kompleks gruntów kl. V i VI. Grunty zdrenowane występują na wschodnim kierunku rozwojowym i w północno-zachodniej części miasta. Z wyjątkiem cz. kierunku płd. - zachodniego, który z punktu widzenia wymogów ochrony gruntów rolnych predystynowany jest do rozwoju zainwestowania w pierwszej kolejności, na pozostałych potencjalnych kierunkach rozwoju miasta o tej kolejności powinny decydować głównie możliwości: obsługi komunikacyjnej, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i pozyskiwania terenów do zasobów komunalnych, a także związki funkcjonalne z istn. strukturą przestrzenną miasta. W etapowaniu rozwoju zagospodarowania nowych terenów na gruntach rolniczych należy uwzględnić funkcjonowanie systemów drenażowych i problem ich amortyzacji. Parcelacje nieruchomości rolniczych występujące z mniejszym lub większym natężeniem w obszarze miasta, mogą stanowić zagrożenie wartościowych terenów rolniczych na kierunku północnym miasta (przy drodze nr S 19) a ładu przestrzennego na wschodnim kierunku rozwojowym.
- b) Użytki zielone, położone gł. w dolinach rz. Białej i Lubki oraz powiązanych z nimi zmeliorowanych dolinkach bocznych i obniżeniach terenowych są podstawowym elementem systemu przyrodniczego miasta. Stosunkowo wysoka wartość bonitacyjna i z reguły prywatna własność większości użytków zielonych były i są główną przeszkodą w ich pozyskiwaniu do zasobów gruntów komunalnych i przystosowywania do celów rekreacyjnych i parkowych. W dłuższym horyzoncie czasowym spora część użytków zielonych po przekształceniach własnościowych powinna stać się terenami miejskiej zieleni urządzonej i rekreacji. Już teraz istotnym

problemem jest ich konsekwentna ochrona przed naporem zabudowy jednorodzinnej. Ta konsekwentna ochrona może również sprzyjać stabilizacji cen tych gruntów i ich obniżaniu, poprzez brak perspektyw przekształcania w tereny budowlane.

3.7. Lasy

Lasy mają b. mały udział w ogólnej powierzchni miasta. Występują one w 2 zasadniczych kompleksach jednym A.L.P. drugim prywatnym, położonym w południowej cz. miasta w rej. Studziwód. Las A.L.P. ma funkcję lasu masowego wypoczynku. Oba natomiast kompleksy są lasami ochronnymi w rozumieniu przepisów ustawy o lasach. W dłuższym horyzoncie czasowym nader istotne będzie zwiększenie powierzchni leśnej w mieście, w tym na bazie rekultywowanych terenów powyrobowiskowych.

4. Struktura własnościowa nieruchomości i wynikające z niej uwarunkowania rozwoju miasta.

4.1. W strukturze własnościowej nieruchomości w Bielsku Podlaskim występują: nieruchomości gminy miejskiej, nieruchomości skarbu państwa, nieruchomości Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, nieruchomości lasów państwowych, nieruchomości gmin wyznaniowych, wspólnota gromadzka oraz grunty prywatne.

4.2. Nieruchomości gminy miejskiej

4.2.1. Nieruchomości gminy miejskiej obejmują:

- a) nieruchomości przekazane w zarząd co dotyczy gł.:
 - terenów i obiektów szkół podstawowych i przedszkoli,
 - terenów i urządzeń sportu, rekreacji i kultury,
 - terenów urządzeń administracji i zdrowia,
- b) nieruchomości oddane w użytkowanie wieczyste tj.:
 - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej - spółdz.
 - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przygotowane przez miasto i zbyte na cele tej zabudowy,
 - tereny niektórych zakładów produkcyjnych i usługowych,
- c) nieruchomości pozostające w zasobach miasta tj.:
 - tereny i obiekty komunalnej zabudowy mieszkaniowej ,
 - tereny komunalnych urządzeń infrastruktury technicznej takich jak np.: ciepłownia, kotłownia MPEC, oczyszczalnia ścieków i przepompownia, ujęcia wody ze stacjami uzdatniania, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej itp.

- tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej przygotowane infrastrukturalnie przez miasto do zbycia dla potencjalnych inwestorów (rej. ul. Studziwodzkiej),
- tereny ulic i placów, miejskiej zieleni parkowej i nieurządzonej oraz sportu i rekreacji,
- niesprywatyzowane tereny i obiekty produkcyjne składowe i usługowe komercyjne,
- tereny przeznaczone dotychczas do użytkowania rolniczego.

4.2.2. Uwarunkowania rozwoju wynikające ze struktury i położenia nieruchomości miejskich.

a) Tereny i obiekty przekazane w zarząd lub oddane w użytkowanie wieczyste dominują w strukturze własności gminy miejskiej. Możliwości ich wykorzystania dla modernizacji i rozwoju zagospodarowania miasta są ograniczone do sytuacji, w których:

- zarządca lub użytkownik podlegają organizacyjnie gminie,
- interes użytkownika lub zarządcy zbieżny jest z interesem miasta,
- użytkownik lub zarządca nie spełnił warunków na jakich uzyskał teren komunalny od miasta (np. niedotrzymanie terminu zabudowy i zwrot nieruchomości).

Efektom w/w sytuacji mogą być w szczególności : dogęszczenia zabudowy i efektywniejsze wykorzystanie terenów w wyniku zmian ich funkcji użytkowej w części lub całości (dot. gł. obszaru śródmiejskiego i terenów przemysłu)i wprowadzanie lub przeprowadzanie urządzeń infrastruktury technicznej oraz porządkowania zagospodarowania.

b) Zasoby nieruchomości komunalnych mające kluczowe znaczenie dla harmonijnego długofalowego rozwoju miasta są bardzo ograniczone i zdekoncentrowane.

- Zabezpieczone są tereny głównych urządzeń infrastruktury komunalnej w tym technicznej, ale w zasadzie jak dotąd bez rezerw dla przyszłego rozwoju (z wyjątkiem targowiska miejskiego).
- Rezerwy komunalnych działek mieszkalnictwa jednorodzinnego wynoszą ok. szt. a terenów przemysłowych ok. 48 ha (pkt. 3.4.7.), z tego w większości nieuzbrojonych i położonych peryferyjnie.
- Występuje brak większych rezerw terenów pod komercyjne urządzenia usługowe o charakterze centrotwórczym (np. banki, hotele, handel skoncentrowany i obiekty administracji gospodarczej).
- Tereny rolne w zasobie gruntów miejskich są nieliczne, o małych powierzchniach i rozproszone. Nie stwarzają one aktualnie szans na przygotowanie terenów mieszkaniowo-usługowych w sposób zorganizowany i korzystny dla miasta.
- Miasto zaabsorbowane bieżącymi palącymi problemami inwestycyjnymi,

przy braku stosownych przepisów centralnych nie stworzyło długofalowej polityki w sferze gospodarki nieruchomościami.

4.3. Nieruchomości Skarbu Państwa obejmują:

- a) nieruchomości przekazane w zarząd, co dotyczy gł.:
 - terenów urządzeń szkolnictwa ponadpodstawowego,
 - terenów urządzeń leczenia i opieki społecznej,
 - terenów elektroenergetyki i łączności,
 - terenów administracji państwowej.
- b) liczne nieruchomości przekazane w użytkowanie wieczyste, co dotyczy głównie:
 - terenów administracji specjalnej (np. drogowej i leśnej),
 - terenów zakładów przemysłowych i usługowych sprywatyzowanych lub przygotowanych do prywatyzacji,
 - terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
 - terenu stanowiącego rezerwę pod szkołę specjalną.

4.3.1. Uwarunkowania rozwoju miasta wynikające ze struktury nieruchomości skarbu państwa

- Zasoby nieruchomości skarbu państwa mimo znacznej powierzchni dotyczą głównie terenów zainwestowanych i nie mają w konkretnej sytuacji poważniejszego znaczenia dla kształtowania polityki rozwoju przestrzennego miasta.
- Problemem jest racjonalne wykorzystanie terenów przemysłowo-składowych i usługowych, w tym zwłaszcza sprywatyzowanych. Wskazuje to na potrzebę standardowej prywatyzacji terenów intensywnie zagospodarowanych a pozostałych z ostrymi warunkami co do terminów zabudowy.
- Przy zbywaniu terenów niezainwestowanych priorytetowo winny być traktowane potrzeby rozwoju miasta.
- Brak gruntów zamiennych, przy pozyskiwaniu terenów pod budowę przyszłej obwodnicy miasta ciągiem drogi ekspresowej nr S 19, może spowodować znaczne wydatki z budżetu państwa. Będzie to wynikiem nieracjonalnej sprzedaży kompleksu gruntów w pld. - zachodniej cz. miasta (n. lotniska) przez A.W.R.S.P. bez uwzględnienia przyszłych rządowych potrzeb inwestycyjnych (powinna być dzierżawa a nie sprzedaż).

4.4. Nieruchomości Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa, aczkolwiek znaczne jeszcze powierzchniowo, ze względu na położenie generalnie w oddaleniu od terenów zwartego zainwestowania miejskiego nie będą miały większego znaczenia dla rozwoju miasta w okresie perspektywy. Część z nich położona: na trasie obwodnicy miejskiej i w jej sąsiedztwie, przy aktualnej drodze nr S 19 oraz na południowo-wschodnim i pld. -

zachodnim kierunku rozwojowym miasta nie powinny być sprzedawane, lecz oddane w dzierżawy długoterminowe rolnikom lub przekazane do zasobów gruntów miejskich.

- 4.5.** Nieruchomości gmin wyznaniowych to głównie tereny zainwestowane lub przewidziane do przyszłego zainwestowania przez władające nimi parafie. Ich wielkość i położenie generalnie nie mają większego znaczenia w rozwoju struktury miejskiej. Mimo to nieracjonalna przypadkowa lokalizacja obiektów sakralnych, które mają charakter centrowy może stwarzać poważne problemy w zagospodarowaniu ich otoczenia (np. kompleks wschodni).
- 4.6.** Nieruchomości Lasów Państwowych i wspólnoty gromadzkiej nie mają istotnego znaczenia dla rozwoju miasta.

5. Potencjał ludnościowy miasta - stan, tendencje i prognozy.

5.1. Zmiany liczby ludności w mieście w latach 1946 - 1996

W ostatnim 50-leciu liczba ludności miasta wzrosła o 21.431 osób tj. ponad 3-krotni w stosunku do roku 1946. Rozwój ludnościowy miasta w tym okresie przedstawiono w poniższym zestawieniu:

1946r	-	6.444 osób
1950r	-	7.566 - " -
1960r	-	10.445 - " -
1970r	-	14.307 - " -
1978r	-	19.198 - " -
1988r	-	25.827 - " -
1990r	-	26.670 - " -
1991r	-	26.605 - " -
1992r	-	26.605 - " -
1993r	-	26.826 - " -
1994r	-	27.451 - " -
1995r	-	27.445 - " -
1996r	-	27.875 - " -
1997r	-	27.637 - " -

Z zestawienia wynika, iż od roku 1992 obserwuje się wyraźne przyhamowanie rozwoju ludnościowego miasta. W tym ostatnim pięcioleciu ludność wzrosła tylko o 811 osób z tym, że w roku 1992 i 1995 nastąpił nawet spadek liczby ludności w stosunku do lat poprzednich.

5.2. Aktualna liczba ludności

Na koniec 1996r liczba stałych mieszkańców miasta wynosiła 27.875 osób, w tym 13.535 mężczyzn i 14.340 kobiet, które stanowiły 51,4% ogółu mieszkańców.

5.3. Struktura ludności wg. wieku i płci

5.3.1. Wiek przedprodukcyjny 0 - 19 lat

- a) ogółem - 8.831 osób, w tym:
 - płci męskiej - 4.504 -"
 - płci żeńskiej - 4.327 -"

5.3.1.1. Dzieci i młodzież

- a) dzieci w wieku żłobkowym (0-2 lat) - 566 osób
- b) dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) - 1.455 osób
- c) dzieci w wieku szkolnym (7 - 15 lat) - 4.848 osób
- d) młodzież w wieku szkoły średniej (16-18 lat) - 1.962 osób

5.3.2. Wiek produkcyjny 20 - 60 K/65 M.

- a) ogółem - 16.010 osób, w tym:
 - mężczyźni - 8.068 osób
 - kobiety - 7.942 osoby

5.3.3. Wiek poprodukcyjny powyżej 60 K/65 M.

- a) ogółem - 3.034 osób, w tym:
 - mężczyźni - 962 osoby
 - kobiety - 2.072 osoby

Analiza struktury ludności według wieku i płci w r.1996 pozwala wyróżnić następujące jej cechy:

- udział dzieci i młodzieży w wieku 0 - 19 lat w ogólnej liczbie ludności miasta był duży i wynosił 8.831 osób tj. 31,7% ,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym 20-60 K/65 M. stanowiła 75,4%,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym powyżej 60K/65m. stanowiła 10,9%

Młodzież w wieku szkoły podstawowej i średniej stanowiła ogółem w mieście Bielsk Podlaski 6.810 osób, co daje udział 24,4% całej populacji.

W ciągu ostatnich pięciu lat nastąpił w mieście spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym z 34,8% w r. 1990 do 31,7% w r.1996 oraz wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym i szczególnie poprodukcyjnym tj. odpowiednio z 56,0% w r. 1990 do 57,4% w r.1996 i z 9,1% w r. 1990 do

10,9% w r.1996.

5.4. Przyrost naturalny ludności

W mieście Bielsk Podlaski podobnie jak i w województwie białostockim i całym kraju obserwuje się stały spadek liczby urodzeń i wzrost liczby zgonów. Świadczy o tym przyrost naturalny, który w r.1990 wynosił 227 osób, zaś w r.1996 tylko 90 osób. Współczynniki przyrostu naturalnego na 1000 ludności były dodatnie i kształtowały się następująco:

1990 r	- 8,5%
1991r	- 8,7%
1993r	- 5,4%
1995r	- 3,8%
1996r	- 3,3%

5.5. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne

Saldo migracji stałej jest dodatnie, tym niemniej stale od roku 1990 spada. I tak:

w r.1990	wynosiło	- 139 osób
w r. 1991	-"-	- 325 osób
w r.1993	-"-	- 75 osób
w r.1994	-"-	- 54 osoby
w r.1995	-"-	- 10 osób
w r.1996	-"-	- 3 osoby

5.6. Przyrost rzeczywisty ludności

W wyniku dość niskiego przyrostu naturalnego niewielkiego salda migracji stałej, ludność miasta wzrosła z 26.670 mieszkańców w r. 1990 do 27.875 osób w r. 1996 tj. o 4,5%.

5.7. Zatrudnienie

Zatrudnienie ogółem w gospodarce narodowej poza rolnictwem indywidualnym przedstawiało się następująco:

1992r	- 7.577 osób w tym kobiety	- 3.929 osób
1993r	- 7.228 - "- - "- - "-	- 3.511 -"-
1994r	- 7.432 - "- - "- - "-	- 3.619 -"-
1995r	- 7.145 - "- - "- - "-	- 3.383 -"-

Struktura zatrudnienia w poszczególnych działach gospodarki narodowej

w latach 1992, 1993, 1994 i 1995 przedstawiała się jak w poniższym zestawieniu:

Lp	Wyszczególnienie	1992	1993	1994	1995
1	2	3	4	5	6
1	przemysł	1899	1646	1465	1597
2	budownictwo	816	812	1070	1101
3	handel i naprawy	973	845	1064	1088
4	transport, składy, łączność	700	569	563	511
5	administracja publ. i obrona narodowa	386	413	472	481
6	edukacja	954	909	782	750
7	ochrona zdrowia i opieka społeczna	721	709	884	885
8	inne		1325	1132	732
	Razem	7574	7228	7432	7145

Z powyższego zestawienia wynika, iż najwięcej osób pracuje w przemyśle, budownictwie i handlu, co stanowi około 53% ogółu zatrudnionych w gospodarce narodowej na terenie miasta.

W ciągu ostatnich lat nastąpił spadek zatrudnienia w gospodarce narodowej.

5.8. Bezrobocie

Liczba ogólna zarejestrowanych w mieście bezrobotnych w latach 1990 - 1996 przedstawiała się w sposób następujący:

1990r	- 1.093 osoby
1991r	- 1.819 -"
1992r	- 2.037 -"
1993r	- 2.441 -"
1994r	- 2.421 -"
1995r	- 2.107 -"
1996r	- 1.811 -"

Szczegółowe dane dotyczące bezrobocia w rozbiciu na płeć i wykształcenie w latach 1992-1996 przedstawiało się jak w poniższym zestawieniu:

Wyszczególnienie	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6
Bezrobotni ogółem	2037	2441	2421	2107	1811
w tym:					
-mężczyźni	955	1122	1062	900	687
-kobiety	1082	1319	1359	1207	1124

Absolwenci ogółem	165	205	190	187	62
w tym:					
-mężczyźni	59	85	57	59	13
-kobiety	106	120	133	128	49
Wykształcenie:	21	23	17	20	5
-wyższe					
-średnie policealne i zawodowe	93	116	100	82	37
-licealne	26	36	40	59	14
-zasadnicze zawodowe	25	30	33	26	6
-podstawowe	-	-	-	-	-

Ilość osób korzystających z zasiłków wg. przedziałów wiekowych i płci w latach 1992-1996 w mieście Bielsk Podlaski była następująca:

Przedział wiekowy	Płeć	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7
15-17 lat	M.	0	1	0	0	0
	K	0	0	0	0	0
18-24 lat	M.	243	315	272	253	165
	K	330	389	403	358	272
25-34 lat	M.	317	338	335	266	162
	K	441	527	510	433	401
35-44 lat	M.	229	287	277	227	192
	K	228	286	330	309	349
45-54 lat	M.	140	146	142	124	127
	K	79	106	108	100	93
55-59 lat	M.	26	35	32	25	35
	K	4	11	7	7	9
60 i powyżej	M.	0	0	4	5	6
	K	0	0	1	0	0

5.9. Wykształcenie

Dane odnośnie poziomu wykształcenia ludności pochodzą ze Spisu Powszechnego z r. 1988. Wynikało z nich, iż na 18.545 osób w wieku 15 lat i więcej 1.397 osób tj. 7,5% w mieście posiadało wyższe wykształcenie, 6.161 osób średnie tj. 33,2%, 8.090 osób zasadnicze zawodowe - 43,6% oraz 2.897 podstawowe tj. 15,7%. W porównaniu do przeciętnych wskaźników w tym zakresie w Bielsku Podlaskim mniejszy odsetek ludności stanowili ludzie z wykształceniem podstawowym, natomiast zdecydowanie najwyższy odsetek ludzie z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Wskaźnik dla miast woj. białostockiego dla tej grupy wynosi tylko 19%.

5.10. Liczba niepełnosprawnych

W roku 1988 wg. NSP na terenie miasta było 8,8% ludzi niepełnosprawnych, z tego 54,4% to kobiety.

5.11. Przewidywane zmiany w dynamice demograficznej i wynikające z tego uwarunkowania i konsekwencje dla polityki społeczno-gospodarczej miasta Bielska Podlaskiego.

Biorąc pod uwagę prognozy rozwoju ludności województwa białostockiego do 2010 roku, należy oczekiwać pogorszenia wskaźników demograficznych również w mieście, gdzie liczba ludności będzie rosła wolniej niż dotychczas, a szczególnie niż przed rokiem 1990.

Prognozuje się, iż zaludnienie w mieście kształtować się będzie następująco:

w 2000r	przewiduje się	28.000 - 28.500	mieszkańców
w 2005r	- " -	29.000 - 30.000	- " -
w 2010r	- " -	30.000 - 32.000	- " -

W najbliższej przyszłości na zmiany zachodzące w strukturze ludności będzie miał największy wpływ niski przyrost naturalny oraz starzenie się ludności. Spowoduje to:

- nieznaczny spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- niewielki wzrost ludności w wieku produkcyjnym,
- dalszy wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Procesy powyższe wymagać będą podjęcia skutecznych działań związanych z zapewnieniem nowych miejsc pracy dla ludzi w wieku produkcyjnym oraz budowy nowoczesnego systemu zabezpieczenia społecznego dla ludzi w wieku poprodukcyjnym.

6. Warunki zamieszkiwania ludności - stan , tendencje, potrzeby.

6.1. Aktualny potencjał mieszkaniowy miasta

Ogólny stan zasobów mieszkaniowych miasta oraz podstawowe wskaźniki warunków mieszkaniowych w r. 1990 i 1996 przedstawiały się w sposób następujący:

Wyszczególnienie	Jedn. miary	1990	1996	W tym spółdz. mieszkaniowe	
		ogółem	ogółem	1990	1996
1	2	3	4	5	6

Mieszkania	szt.	7654	8577	3406	4210
Izby	szt.	29920	34004	12816	15779
Pow. użytkowa mieszkań	m ²	437006	508240	163201	205629
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	szt.	3,91	3,96	3,76	3,59
Pow. użytk. mieszk. na osobę	m ²	16,9	19,0	x	x
Liczba osób na 1 mieszkanie	osoby	3,38	3,12	x	x
Liczba osób na 1 izbę	osoby	0,87	0,79	x	x
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	sztuk	287	310	x	x

6.2. Struktura własnościowa zasobów mieszkaniowych

Na koniec 1996r struktura powyższa przedstawiała się następująco:

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Powierzchnia użytkowa w m ²
1	2	3	4
Zasoby mieszkaniowe spółdzielni mieszkaniowych	4210	15779	205629
Zasoby mieszkaniowe komunalne	918	2885	39696
Zasoby mieszkaniowe osób fizycznych	3430	15264	261923
Zasoby mieszkaniowe administracji rządowej	3	12	186
inne	16	64	806
Razem	8577	34004	508240

6.3. Ruch budowlany w latach 1990-1996 - budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne

Lata	Przekazane do użytku		
	mieszkania	izby	pow. uż. mieszk. w m ²
1	2	3	4
1990	138	675	11057
1991	313	1327	18683
1992	274	1165	19342
1993	80	379	7809
1994	112	504	10678
1995	125	581	11707
1996	63	292	5876
Razem	1105	4923	85152

Z danych WUS wynika, że w latach 1990-1996 przekazano do użytku 1105 mieszkań. Średniorocznie na terenie miasta budowano 158 mieszkań tj. około 0,6 mieszkania na 1000 mieszkańców.

6.4. Warunki mieszkaniowe wynikające z potencjału mieszkaniowego

6.4.1. Nasycenie potrzeb mieszkaniowych

Wskaźnik nasycenia w mieszkania tj. przeciętnej liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców jest średnio wysoki i wynosił w r. 1996 - 310 mieszkań na 1000 mieszkańców.

6.4.2. Mieszkania, ich wielkość i zaludnienie

a) Mieszkania i ich zaludnienie

Na terenie miasta w 1996r było 8577 mieszkań. Poziom zaludnienia mieszkań mierzony ilością osób w mieszkaniu wynosił średnio 3,12 osoby.

W ostatnim 25-leciu generalnie uległ on obniżeniu (w r. 1970 - 4,2 osoby na mieszkanie).

b) Izby mieszkalne i ich zagęszczenie

W r. 1996 w zasobach mieszkaniowych miasta było ogółem 34004 izby, a ich zagęszczenie wynosiło 0,79 osób na izbę i było niższe niż w województwie białostockim, które wynosiło 0,85 osób na izbę.

c) Powierzchnia użytkowa

W r.1996 powierzchnia użytkowa mieszkań w Bielsku Podlaskim wynosiła 508.240 m², co dało wskaźnik 19,0 m² na 1 mieszkańca.

6. Stan techniczny zasobów mieszkaniowych

Wg. NSP z r.1988 najpowszechniejszym materiałem, z którego są zbudowane budynki mieszkalne była cegła i inne materiały niepalne.

Z materiałów palnych zbudowanych było 17,4% budynków.

Na ogólny stan techniczny mieszkań duży wpływ ma również okres eksploatacji, w tym rok budowy. Ogółem w mieście w r.1988 istniało tylko 7,8% mieszkań w budownictwie pochodzącym sprzed 1945r. Najczęściej były to mieszkania w budynkach drewnianych. Budynki mieszkalne wybudowane w latach 1918-1944 stanowiły 5,6%, wybudowane w latach 1945-1970 - 29,1%, w latach 1971-1988 - 63,1%.

6.4.4. Wyposażenie mieszkań w urządzenia i instalacje

Podstawą do oceny standardu mieszkaniowego jest wyposażenie

mieszkań w wodociąg, ustęp, łazienkę i centralne ogrzewanie.

Udział mieszkań wyposażonych w poszczególne urządzenia wzrósł w latach 1970-1988 w sposób następujący:

- w zakresie wyposażenia w wodociąg z 43,1% w r. 1970 do 85,8% w r.1988
- w zakresie wyposażenia w ustęp z 32,0% w r.1970 do 80,1% w roku 1988
- w zakresie wyposażenia w łazienkę z 32,9% w r.1970 do 80,9% w r.1988
- w zakresie wyposażenia w centr.ogrzew. z 25,2% w r. 1970 do 78,1% w roku1988

6.4.5. Prognoza potrzeb mieszkaniowych

Z prognozy demograficznej wynika, że do roku 2010 na terenie miasta wystąpi większa potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych.

W celu uzyskania europejskiego wskaźnika nasycenia w mieszkania (400 mieszkań na 1000 mieszkańców) należałoby w tym okresie czasu wybudować na terenie miasta około 4200 mieszkań, czyli należałoby podwoić obecną roczną ilość mieszkań oddawanych w mieście do użytku.

7. Infrastruktura społeczna - stan, tendencje, potrzeby

7.1. Oświata i wychowanie

7.1.1. Szkoły podstawowe

Miasto posiada 5 szkół podstawowych, w których w roku szkolnym 1995/96 pobierało naukę ogółem 4.420 uczniów a w 1997/98 - 4296 uczniów w 152 oddziałach.

Stan organizacyjny tych szkół przedstawiał się w latach 1995/96 następująco:

Szkoła	Nauczyciele	Uczniowie	Liczba oddziałów	Liczba izb lekcyjnych	Współczynnik zmianowości
1	2	3	4	5	6
SP nr 1	65	1116	38	30	1,3
SP nr 2	46	670	24	20	1,2
SP nr 3	74	972	36	21	1,7
SP nr 4	69	1358	44	31	1,4
SP nr 5	22	304	11	11	1,0
Razem	276	4420	153	113	1,4

Na jeden oddział przypada średnio 28,26 ucznia, przy średniej zmianowości 1,36.

Prognozuje się, przy założeniu, że liczebność oddziałów nie ulegnie

zmianie (ok. 29) zmianowość będzie wynosiła : 1998/99 - 1,32, 1999/2000 - 1,26, 2000/2001 - 1,18, 2001/ 2002 - 1,10, 2002/2003 - 1,03, 2003/2004 - 0,95.

Z prognozy demograficznej wynika, że do roku 2000 ogólna liczba uczniów w szkołach będzie spadać aż do poziomu 3760.

Przy wszystkich szkołach istnieją biblioteki i świetlice szkolne. Ogółem placówki posiadają w bibliotekach szkolnych 74.954 woluminów. Najlepiej wyposażona w księgozbiór jest biblioteka przy Szkole Podstawowej Nr 1 - 27.212 woluminów.

W każdej szkole prowadzone jest dożywianie, które odbywa się w świetlicach za odpłatnością.

Szkoły podstawowe od 1 stycznia 1996r funkcjonują jako gminne jednostki budżetowe subwencionowane z budżetu państwa.

Droga ucznia do szkoły zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 7 września 1991r. (Dz. U. z 1996r. Nr 67, poz. 329, Nr 106, poz. 496 oraz Nr 28, poz. 153 z 1997r.) nie powinna przekraczać 3 km dla dzieci z klas I - III i 4 km dla uczniów z klas IV - VIII.

Szkoła podstawowa Nr 6 "specjalna" liczy około 60 uczniów, w tym ok. 50% to dzieci uczęszczające na zajęcia do tzw. "szkoły życia".

7.1.2. Przedszkola

W Bielsku Podlaskim funkcjonuje 6 placówek przedszkolnych samorządowych, do których uczęszczało w r. 1996 - 814 dzieci, z tego:

1. Przedszkole Nr 3, oddziałów 6, dzieci 139
2. - " - Nr 4, - " - 4, - " - 87
3. - " - Nr 5, - " - 6, - " - 140
4. - " - Nr 7, - " - 8, - " - 149
5. - " - Nr 8, - " - 5, - " - 123
6. - " - Nr 9, - " - 7, - " - 176

Zatrudnionych w tych przedszkolach jest 61 nauczycieli, z czego 18 osób posiada dyplomy wyższych uczelni.

7.1.3. Szkoły ponadpodstawowe

Na terenie miasta funkcjonują następujące szkoły ponadpodstawowe:

- 4 Licea Ogólnokształcące
- 16 Szkół Zawodowych zgrupowanych w 5 zespołach tj.:
 - a) Zespół Szkół Ekonomicznych, w skład którego wchodzi:
 - Liceum Ogólnokształcące nr 3
 - Liceum Ekonomiczne
 - Liceum Handlowe
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa - 3 letnia

- b) Zespół Szkół Zawodowych Nr 1, w skład którego wchodzi:
- Technikum Zawodowe na podbudowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej o 3 letnim cyklu nauczania
 - Technikum Zawodowe na podbudowie Szkoły Podstawowej o 5 letnim cyklu nauczania
 - Liceum Zawodowe na podbudowie Szkoły Podstawowej o 4 letnim cyklu nauczania
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa na podbudowie Szkoły Podstawowej o 3 letnim cyklu nauczania
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna na podbudowie Szkoły Specjalnej o 3 letnim cyklu nauczania
- c) Zespół Szkół Zawodowych Nr 2, w skład którego wchodzi:
- Technikum Zawodowe
 - Zasadnicza Szkoła Zawodowa
 - Zaoczne Technikum Zawodowe dla Dorosłych
- d) Zespół Szkół Rolniczych, w skład którego wchodzi:
- Technikum Zawodowe
 - Liceum Ekonomiczne
 - Liceum Zawodowe
 - Policealna Szkoła Agrobiznesu o 2 letnim cyklu nauczania
- e) Medyczne Studium Zawodowe
- Jest to szkoła policealna, kształcąca w zawodzie pielęgniarki (2,5 roku) i dietetyka (2 lata).

- **Stan organizacyjny tych szkół przedstawiał się następująco:**
Licea Ogólnokształcące w r. 1996/97

Liczba		Pomieszczenia do nauczania		Uczniowie	Nauczyciele	Liczba uczniów na:	
Szkoły	Oddziały	ogółem	w tym lekcyjne			pomieszczenie do nauczania	oddział
4	49	43	14	1455	62	34	30
Szkoły Zawodowe w r. 1996/97							
16	25	88	46	2431	136	28	26

- Przewidywana liczba absolwentów w roku szkolnym 1997/98 w poszczególnych szkołach przedstawia się następująco:
 1. Zespół Szkół Ekonomicznych - 129 osób
 2. Medyczne Studium Zawodowe - 41 -"
 3. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 - 189 -"
 4. Zespół Szkół Zawodowych Nr 2 - 129 -"

5. Zespół Szkół Rolniczych	- 110 -"
6. Licea Ogólnokształcące	- 290 -"

Rokrocznie absolwenci bielskich szkół ponadpodstawowych zasilają rzeszę bezrobotnych. Istnieją duże dysproporcje między ilością absolwentów a możliwościami znalezienia pracy w miejscu zamieszkania lub w jego pobliżu. Największe szanse na znalezienie pracy ma młodzież w wyuczonych zawodach budowlanych w bielskich zakładach "UNIBUD", "POLBUD" i Bielsko Podlaskiego Przedsiębiorstwa Budowlanego.

7.2. Zdrowie i opieka społeczna

- Obsługę ludności w zakresie leczenia zamkniętego i specjalistycznego w mieście wykonuje Szpital bielski posiadający 240 łóżek rzeczywistych. Średnie wykorzystanie łóżka w roku 1996 wynosiło 285 osób przy 6392 leczonych pacjentów ogółem.
- Ludność miasta objęta jest opieką zdrowotną poprzez 9 przychodni ogólnych, w tym 3 rejonowych. W 1996 r lekarze w tych przychodniach wykonali 196073 porad, zaś lekarze dentyści 42669 porad.
- Na terenie Bielska Podlaskiego istnieje 6 aptek oraz jeden punkt apteczny. Liczba ludności na jedną aptekę wynosi 4,6 tys., osób.
- Personel służby zdrowia zatrudniony wyłącznie w zakładach służby zdrowia, udzielający świadczeń leczniczych ludności w r.1996 przedstawiał się następująco:

-lekarze	- 7osób
-dentyści	- 2 osoby
-pielęgniarki	- 18 osób
-farmaceuci	- 16 osób

7.3. Kultura, sport i turystyka

7.3.1. Urządzenia kultury

Mieszkańcy Bielska Podlaskiego korzystają z następujących obiektów i urządzeń:

- Miejski Dom Kultury	- ul. 3 Maja
- Osiedlowy Dom Kultury	- ul. 11 Listopada
- Kino "Znicz"	- ul. 3 Maja
- Muzeum Regionalne w Ratuszu	- Plac Ratuszowy
- Miejska Biblioteka Publiczna	- ul. Jagiellońska
- Biblioteka Pedagogiczna	- ul. 11 Listopada
- 4 Kościoły prawosławne	
- 3 Kościoły rzymsko-katolickie	
- Zbiór Kościoła Chrześcijan Baptystów	- ul. Kazimierzowska 40

- Zjednoczony Kościół Ewangeliczny - ul. Prusa

Liczba ludności przypadająca na 1 bibliotekę wynosiła w r. 1996 - 13.800 osób. Księgozbiór liczony w woluminach wynosił 82,6 tys. sztuk.

W ciągu roku zarejestrowano 5.314 czytelników korzystających z bibliotek.

7.3.2. Sport i turystyka

Z ważniejszych urządzeń sportowych, z których korzysta ludność miasta wymienić należy Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, hotel turystyczny PTTK i 3 inne obiekty noclegowe, 2 strzelnice sportowe.

W r.1996 w obiektach turystycznych było 158 miejsc noclegowych, z których skorzystało ogółem 7.031 turystów, w tym 1.279 turystów zagranicznych.

7.4. Handel i gastronomia

W Bielsku Podlaskim w r.1996 było 70 sklepów i 6 punktów sprzedaży paliw.

Z gastronomicznych obiektów wyróżnić można 2 restauracje, oraz szereg małych punktów gastronomicznych.

Na ogólną liczbę 70 sklepów, najwięcej było z branży ogólnospożywczej - 32 sklepy.

7.5. Administracja i usługi inne

Oprócz wymienionych wcześniej urządzeń usługowych, szczególne znaczenie dla funkcjonowania społeczno-gospodarczego miasta i rejonu administracyjnego mają:

- usługi administracyjno - gospodarcze: Urząd Miejski, Urząd Gminy, Urząd Rejonowy, Rejonowy Urząd Pracy, Urząd Skarbowy, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Komornik Sądu Rejonowego, Komenda Rejonowa Straży Pożarnej, PZU, LOK, ZUS, WKU, biuro MPEC, biura PGKiM,
- usługi bankowe:: B.G.Ż. S.A., PKO, PBG S.A. w Łodzi, P.B.K. S.A. w Warszawie, Bank Zachodni S.A., Bank Spółdzielczy,
- obiekty łączności: 4 urzędy pocztowe, Rejon telekomunikacji.

8. Stan i uwarunkowania rozwoju sfery gospodarczej

8.1. Przemysł, składy, rzemiosło produkcyjne i budownictwo

Do ważniejszych zakładów miasta, w rozbiciu na poszczególne branże należą:

8.1.1. Przemysł rolno-spożywczy:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska "Bielmlek",
- "ELEWAR" Sp. z o.o.
- Zakład przetwórstwa krewetek,
- Wytwórnia napojów gazowanych "HOOP",
- Okręgowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego i Zakłady Mięsne "NETTER",
- Piekarnia PSS "Społem" i GS ul. Rejonowa
- Zamrażalnia owoców "SIAS POLSKA" sp. z o.o.
- Białostockie Zakłady Zielarskie,
- B.Z.D. - Zakład Wylęgu drobiu,
- Białostockie Przedsiębiorstwo Nasienne oddział Bielsk Podlaski.

8.1.2. Przemysł elektro-maszynowy:

- Fabryka Przyrządów i Uchwytów

8.1.3. Przemysł drzewny: kilka tartaków

8.1.4. Przemysł mineralny:

- Wytwórnia mas bitumicznych P.R.D. i M.
- " " " " P.D.M. MAKSBUD ul. Mickiewicza

8.1.5. Przedsiębiorstwa budowlane:

- Bielsko Podlaskie Przedsiębiorstwo Budowlane jako jednoosobowa spółka Skarbu Gminy zatrudniająca około 500 pracowników .
- Przedsiębiorstwo Budowlane "UNIBUD" SA
- Przedsiębiorstwo Robót Wodno-Inżynierskich "EKOINSBUD" Spółka z o.o.
- POLBUD.

8.1.6. Inne przedsiębiorstwa:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej jako przedsiębiorstwo komunalne wielobranżowe, zatrudniające ok. 150 osób,
- Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej SA,
- Spółdzielnia Transportu Wiejskiego,
- Przedsiębiorstwo Prod. - Usług.-Bud. "MAXBUD",
- Spółdzielnia Inwalidów "PRZYSZŁOŚĆ",
- Rejon Budowy Dróg i Mostów,
- Zakład Transportu Mleczarskiego "TRANSMLECZ",
- Przedsiębiorstwo Prod.- Handl. - Usług "LENEKX" sp. z o.o.

- Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt
- Nadleśnictwo Państwowe Bielsk Podlaski,
- Spółki wodne,
- Gminna Spółdzielnia "Samopomoc Chłopska"
- UNITRA

8.2. Struktura podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej w mieście Bielsk Podlaski, na koniec 1997r przedstawiała się następująco:

8.2.1.	Działalność produkcyjna	- 144 podmiotów
8.2.2.	- " - transportowa	- 147 - " -
8.2.3.	- " - budowlana	- 5- " -
8.2.4.	- " - handlowa	- 896 - " -
8.2.5.	- " - usługowa	- 649 - " -
Razem		2024 - " -

w tym spółek cywilnych - 136 podmiotów

W latach 1990 - 1997 na terenie miasta zarejestrowano ogółem 2992 podmiotów a jednocześnie zostało w tym okresie skreślonych 834 podmiotów i tak:

W roku 1990 powstało	- 234
1991	- 279
1992	- 282
1993	- 255
1994	- 228
1995	- 224
1996	- 325 wykreślono - 199 podmiotów
1997	- 326 wykreślono - 143 podmiotów

Na ogólną liczbę 649 podmiotów prowadzących działalność usługową w r.1996 i 1997r. w rozbiciu na poszczególne branże przedstawiało się następująco:

usługi	1996	1997
-naprawa sprzętu AGD	- 25	2
-ślusarstwo-kowalstwo	- 14	15
-naprawa maszyn rolniczych	- 5	7
-szklarskie	- 4	4
-motoryzacyjne (naprawa)	- 62	64
-stolarskie	- 46	51
-murarskie	- 74	74

-krawieckie	- 34	35
-szewskie	- 9	9
-remontowo-budowlane	-102	141
-pralnicze	- 8	8
-fryzjerskie	- 22	25
-marketingowe i ubezpieczeniowe	- 45	53
-inne	- 199	154

handel

-stały	- 643 + 135
-obwoźny	- 253 + 10

działalności produkcyjna
-działalność transportowa

8.3. Rolnictwo

Ogólna powierzchnia użytków rolnych w r. 1996 wynosiła 1831 ha, co stanowiło 68% ogólnej powierzchni miasta. Struktura użytków rolnych przedstawiała się następująco:

użytki rolne razem	- 1831 ha
w tym: grunty orne	- 1323 ha
sady	- 33 ha
łąki	- 362 ha
pastwiska	- 113 ha

Pod względem bonitacyjnym gleb zdecydowanie przeważają gleby klasy III-ciej i IV-tej.

Na terenie miasta było 680 gospodarstw rolnych, co dawało przeciętną powierzchnię gospodarstwa wielkości 2,7 ha.

Łącznie liczba osób zamieszkałych w 2046 gospodarstwach domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego na terenie miasta wynosiła 6816 osób, co dawało przeciętną liczbę osób w gospodarstwie - 3,33 osób.

W wieku przedprodukcyjnym było 1882 osób, w wieku produkcyjnym - 3976 osób i w wieku poprodukcyjnym w gospodarstwach rolnych żyło 958 osób.

Biorąc pod uwagę liczbę ludności w wieku 15 lat i więcej faktycznie zamieszkałych w gospodarstwach rolnych z pracy w swoim gospodarstwie rolnym utrzymywało się - 469 osób,

z pracy poza swoim gospodarstwem rolnym utrzymywało się - 2248 osób,

z niezarobkowych źródeł (w tym z emerytury) utrzymywało się - 1718 osób, utrzymywanych było

- 787 osób

Razem

- 5222 osób

Współczynnik aktywności zawodowej w powyższej grupie ludności wynosił 77,2%.

Struktura zasiewów poszczególnych upraw przedstawiała się następująco:

ogółem powierzchnia zasiewów	- 100%
w tym: powierzchnia zbóż	- 79,0%
powierzchnia ziemniaków	- 11,4%
powierzchnia przemysłowych	- 0,7%
powierzchnia pastewnych	- 3,9%
powierzchnia pozostałych	- 5,0%

W powierzchni zasiewów zbóż największy areal stanowiła uprawa pszenicy (33%) a w dalszej kolejności plasowała się uprawa mieszanek zbożowych (28,5%), żyta (20,2%), owsa (8,2%), jęczmienia (6,2%) i innych (3,9%).

Warzywa na terenie miasta zajmowały tylko 2,8% arealu ogólnej powierzchni zasiewów.

Obsada inwentarza na terenie miasta nie była wysoka i przedstawiała się jak niżej:

-bydło	- 1775 sztuk	tj. 2,6 szt./gospodarstwo
w tym: krowy	- 894 - " -	
-trzoda chlewna	- 1800 - " -	
-owce	- 716 - " -	
-konie	- 210 - " -	
-kozy	- 176 - " -	
-króliki	- 316 - " -	
-zwierzęta futerkowe	- 35 - " -	
-kury	- 15932 - " -	
-gęsi	- 639 - " -	
-kaczki	- 220 - " -	
-indyki	- 151 - " -	

Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych była niska w stosunku do średnich wojewódzkich, za wyjątkiem obsady owiec i tak:

	<u>miasto</u>	<u>województwo</u>
bydło	24,1	47,1
w tym: krowy	12,2	24,1

trzoda chlewna	24,5	60,7
owce	9,7	4,9

W Bielsku Podlaskim w r. 1996 było w gospodarstwach rolnych 953 budynków mieszkalnych, 472 stodoł, 531 budynków inwentarskich i 595 budynków gospodarczych wielofunkcyjnych.

Biorąc pod uwagę okres budowy przedstawiało się to następująco:

	przed 1944r	1945-1970	1971-1966
Budynki mieszkalne	87	458	408
Stodoły	36	307	129
Budynki inwentarskie	25	321	685
Budynki wielofunkcyjne	31	316	248
Razem:	179	1581	1470

Jak wynika z zestawienia zdecydowanie przeważają budynki wybudowane po roku 1945. Budynki stare sprzed 1945 r stanowią tylko 5,5% ogólnych zasobów.

Zgodnie z wynikami Spisu Rolnego z 1996r liczba ogólna ciągników wynosiła na terenie miasta 475 sztuk, co dawało wskaźnik na 1 gospodarstwo rolne - 0,7 ciągnika.

W tym samym czasie gospodarstwa rolne były wyposażone w inne techniczne środki produkcji :

- 1267 szt. samochodów osobowych,
- 145 szt. samochodów ciężarowo-osobowych do 2 ton
- 55 szt. samochodów ciężarowych pow. 2 ton
- 95 szt. przyczep,
- 25 szt. kombajnów zbożowych,
- 2 szt. kombajnów ziemniaczanych,
- 157 rozsiewaczy nawozowych,
- 195 rozrzutników obornika,
- 163 szt. kosiarek ciągnikowych,
- 189 kopaczek do ziemniaków,
- 127 sadzarek do ziemniaków,
- 26 pras zbierających,
- 116 opryskiwaczy ciągnikowych polowych,
- 66 dojarek,
- 5 agregatów uprawowych.

8.4. Finanse miasta

Ze sprawozdania wykonania budżetu za rok 1996 wynika, iż dochody ogółem miasta Bielska Podlaskiego wynosiły **17.164.531 złotych** z tego dochody własne wynosiły 6,570.081 złotych.

Na dochody własne złożyły się następujące podatki i opłaty:

-podatek rolny	-	93.060 zł
-podatek od nieruchomości	-	2.711.668 zł
-podatek leśny	-	39 zł
-podatek od środków transportowych	-	718.265 zł
-podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych	-	207.758 zł
-podatek od spadków i darowizn	-	30.957 zł
-opłaty skarbowe	-	625.566 zł
-pozostałe dochody własne	-	2.182.768 zł

Dochodami budżetu miasta są również udziały w podatku dochodowym od osób prawnych i udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych, dotacje celowe na zadania własne i zadania zlecone oraz subwencja ogólna.

Przedstawiało się to w sposób następujący:

-udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa	-	2.902.817 zł
-dotacje celowe	-	1.990.249 zł
-subwencja ogólna	-	5.701.384 zł

Wydatki ogółem

- 17.025.733 złotych

z tego **I. Zadania własne**

- 15.552.134 złotych

w tym:

-gospodarka komunalna	-	2.682.336 zł
-gospodarka mieszkaniowa na niematerialne usługi komunalne	-	1.257.577 zł
-oświata i wychowanie	-	7.249.114 zł
-kultura i sztuka	-	552.643 zł
-ochrona zdrowia	-	61.000 zł
-opieka społeczna	-	1.217.342 zł
-kultura fizyczna i sport	-	309.608 zł
-pozostała działalność	-	39.700 zł
-administracja państwowa i samorządowa	-	1.642.214 zł
-bezpieczeństwo publiczne	-	5.000 zł
-dotacje na finansowanie		

zadań gospodarczych	- 535.600 zł
<u>II. Zadania zlecone</u>	- 1.465.373 złotych
w tym:	
-gospodarka mieszkaniowa	- 5.000 zł
-kultura i sztuka	- 5.000 zł
-opieka społeczna	- 1.326.423 zł
-różna działalność	- 5.476 zł
-administracja państwowa i samorządowa	- 102.701 zł
-urzędy naczelných organów władzy, kontroli i sądownictwa	- 20.773 zł
<u>III. Zadania powierzone gminom</u>	- 8.226 złotych

W porównaniu do roku 1995 dochody i wydatki budżetu miasta w roku 1996 wzrosły o 87,6% dochody i 85,4% wydatki.

Wykonanie budżetu na rok 1997 wynosi 20.669.277 zł dochody wykonane, zaś wydatki wynosiły 20.882.619 zł. Jest to wzrost w stosunku do wykonanego budżetu z r. 1996 dochodów o 20% i wydatków o 22%.

- 8.5.** Dokonując analizy porównawczej budżetów innych miast i gmin województwa białostockiego można stwierdzić, że na zadania inwestycyjne w ostatnich trzech latach przeznaczono z dochodów własnych około 30%. Jest to wskaźnik bardzo wysoki, tym bardziej, że miasto nie korzysta z innych źródeł dofinansowywania lub pomocy udzielanej w formie dotacji bezzwrotnych. W porównaniu do roku 1995 dochody i wydatki budżetu w 1996r. wzrosły średnio o 86,5%. Tak duży wzrost spowodowało przekazanie gminom prowadzenia i finansowania szkół podstawowych. Z analizy budżetu za 1997r. wynika, że dochody wykonano w kwocie 20.669.277 zł zaś wydatki w kwocie 20.882.619 zł. Jest to wzrost w stosunku do wykonanego budżetu za 1996r. po stronie dochodów o 20%, po stronie wydatków o 22%.

8.6. Wydatki na realizację inwestycji miejskich w r. 1996

Na zadania inwestycyjne w tym zakresie wydatkowano 29,73 % własnych budżety gminy. Były to zadania kontynuowane jak i noworozpoczynane. Do ważniejszych zadań kontynuowanych należy budowa 32 energooszczędnych mieszkań o łącznej pow. 1328,8 m² wraz z ekologiczną kotłownią olejową przy ul. Sportowej. Do dużych inwestycji realizowanych w r. 1996 należy zaliczyć modernizację, położonych w strefie konserwatorskiej ulic Narutowicza, Kazanowskiego i Zamkowej. Na tych ulicach o długości 678 m.b. ułożono nawierzchnię z kostki "Polbruk".

Z pozostałych ulic zmodernizowano ul. Czwartaków, ul. Retajna i ul. Tuwima. Ułożono także chodnik z "Polbruku" po lewej stronie ulicy Widowskiej od ul. Mickiewicza do mostu na rzece Białka.

Do ważniejszych inwestycji zaliczyć należy kanał centralnego ogrzewania do budynków mieszkalnych na osiedlu POM oraz kanał sanitarny, który pozwolił na skierowanie ścieków komunalnych do oczyszczalni. Zrealizowano także niewielki odcinek kanału sanitarnego w ul. Targowej.

W roku 1996 zakończono budowę Przychodni ZOZ. Wspólnie z Zakładem Energetycznym zakończono budowę linii energetycznej wraz z trzema stacjami transformatorowymi na os. "Brańska".

Wykonano ocieplenie szczytów budynków komunalnych przy ul. Mickiewicza 120 i Ogrodowej 5.

Przy udziale czynu społecznego mieszkańców miasta w wysokości 30% wartości inwestycji zrealizowano następujące zadania:

- wodociągi w następujących ulicach: Owocowa, Chmielna, Wesola, Cegielniana,
- linie energetyczne przy ul. Białowieskiej, Chmielnej, Cegielnianej i Wiejskiej.

Zmodernizowano i adaptowano na potrzeby MOPS i Środowiskowego Domu Samopomocy budynek mieszkalny obok Przychodni Rejonowej przy ul. Kazimierzowskiej.

9. Komunikacja - stan, tendencje i potrzeby rozwoju

System komunikacyjny w mieście Bielsk Podlaski stanowią:

- sieć drogowa
- linia kolejowa
- komunikacja zbiorowa komunalna
- komunikacja autobusowa PKS

9.1. Układ drogowy

9.1.1. Struktura funkcjonalno-techniczna

9.1.1.1. Drogi krajowe

- nr 19 granica państwa - Suwałki - Białystok - Lublin- Rzeszów leżąca w ciągu ulic: Białostockiej, Piłsudskiego, Wojska Polskiego, znaczenia międzyregionalnego III klasy technicznej, zaliczona do dróg ekspresowych wg. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23.stycznia 1996r w sprawie ustalenia sieci autostrad, dróg ekspresowych (Dz. U. Nr 12, poz. 63),

- nr 689 Zambrów - Wysokie Mazowieckie - Bielsk Podlaski- Hajnówka - Białowieża - granica państwa, leżąca w ciągu ulic: Brańskiej, Wojska

Polskiego, Mickiewicza i Białowieskiej, znaczenia regionalnego III klasy technicznej wg. uchwały nr 192 Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 1985r w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg krajowych (M.P. nr 3, poz. 16 z 1986r),

-nr 692 Bielsk Podlaski - Kleszczele - Czeremcha - granica państwa leżąca w ciągu ul. Kleszczelowskiej, znaczenia regionalnego, V klasy technicznej wg. uchwały nr 192 j.w.

9.1.1.2. Ulice miejskie zaliczone do dróg wojewódzkich

Ulice miejskie zaliczone do dróg wojewódzkich wg. rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986r (Dz.U. Nr 30, poz. 151) opublikowane w załączniku nr 1 z 29 sierpnia są: Chmielna, Jana Pawła II, 11 Listopada, Adama Mickiewicza, Szpitalna, Widowska, Żwirki i Wigury i Droga do Narwi.

9.1.1.3. Ulice lokalne miejskie

Ulice lokalne miejskie wg. uchwały nr XVI/105/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986r w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 12, poz. 140) są: Akacyjowa, Gen. Władysława Andersa, Adama Asnyka, Bagnista, Józefa Bema, Stefana .Batorego, Bohaterów Września, Władysława Broniewskiego, Brzozowa, Cegielniana, Fryderyka Chopina, Konstantego Ciołkowskiego, Marii Skłodowskiej Curie, Czwartaków, Gen. Jarosława Dąbrowskiego, Dębowa, Jana Długosza, Dubiażyńska, Dubicze, Alfonsa Erdmana, Zygmunta Glogera, Górna, Grunwaldzka, Gwardii Ludowej, Harcerska, Hołowieska, Jagiellońska, Jaśminowa, Jarzębinowa, Jesionowa, Kasztanowa, M. Kazanowskiego, Kazimierzowska, Jana Kilińskiego, Gn. Franciszka Kleberga, Tadeusza Kościuszki, Jana Krzysztofa Kluka, Jana Kochanowskiego, Oskara Kolberga, Hugo Kołłątaja, Marii Konopnickiej, Mikołaja Kopernika, Koszarowa, A.Kowalskiej, Jana Krasickiego, Krótka, Krucza, Kryniczna, Kwiatowa, 30-go Lipca, Lotnicza, Łukowa, 3-go Maja, Mała, Jana Matejki, Miodowa, Młynowa, Modrzewiowa, Myśliwska, Gabriela Narutowicza, Niecała, Nowa, Obozowa, Obwodowa, Ogrodowa, Okrężna, Elizy Orzeszkowej, Parkowa, Plac Ratuszowy, Emilii Plater, Polna, Księcia Józefa Poniatowskiego, Poświętna, Pronina, Bolesława Prusa, Mikołaja Reja, Rejonowa, Mikołaja Rejtana, Władysława Stanisława Reymonta, Rzeczna, Sadowa, Hanki Sawickiej, Henryka Sienkiewicza, Gen. Władysława Sikorskiego, Juliusza Słowackiego, Sosnowa, Sportowa, Studziwodzka, Strzelnicza, Szkolna, Szpitalna, Świerkowa, Targowa, Topolowa, Torowa, Romualda Traugutta, Juliana Tuwima, Warzywna, Wandy Wasilewskiej, Wiejska, Wierzbowa, Wschodnia,

Władysława Wysockiego, Kadynała Stefana Wyszyńskiego, Zachodnia, Żarniewicza, Stefana Żeromskiego, Żurawia i Żytia.

- Do ulic lokalnych miejskich predystynowane są poza wyżej wymienionymi następujące ulice: Kamila Baczyńskiego, Białostocka, Brańska, Gajowa, Władysława Gomułki, Grabniak, Piotra Jaroszewicza, Klonowa, Kolejowa, Kostycewicz, Kościelna, Józefa Ignacego Kraszewskiego, Bolesława Leśmiana, Leśna, Lipowa, Malinowa, Mleczna, Cypriana Kamila Norwida, Powstania Listopadowego, Powstania Styczniowego, Przechodnia, Północna, Szarych Szeregów, Wita Stwosza, Jerzego Szaniawskiego, Władysława Tarszkiewicza, Józefa Tokarzewicza, Wczasowa, Władysława Witosa, Wodna, Wrzosowa, Zajęcza, Zamkowa, Zielona, Żabia, Droga Orlańska i Droga do Hryniewicz.

9.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg

9.1.2.1. Drogi krajowe przedstawiono w tabeli.

Nr drogi	Odcinek drogi		Długość	Rodzaj nawierzchni
	od km	do km		Twarda ulepszona
				Bitumiczna
1	2	3	4	5
19	196+535	202+395	5,860	5,860
689	75+425	79+695	4,270	4,270
692	0+000	2+905	2,905	2,905
Razem			13,035	13,035

9.1.2.2. Ulice miejskie zaliczone do dróg wojewódzkich przedstawiono w tabeli.

L.p.	Nazwa ulicy	Długość (m.)	Nawierzchnia twarda			Stan
			nieulepszona		ulepszona	
			żwirowa	brukowcowa	bitumiczna	
1	2	3	4	5	6	7
1	Chmielna	1 500	1 200	170	130	4,5-zły 6-b.zły
2.	Jana Pawła II	1 036	506	530	-	zły
3.	11-go Listopada	2 136	-	-	2 136	średni
4.	Adama Mickiewicza	2 777	-	-	2 777	dobry, zły
5.	Szpitalna	280	280	-	-	zły
6.	Widowska	1 208	-	-	1 208	zły
7.	Żwirki i Wigury	2 530	-	1 450	1 080	b.zły
8.	Droga Do Narwi	1 546	-	-	1 546	średni
	Razem	13 013	1 986	2 150	8 877	

9.1.2.3. Ulice lokalne miejskie przedstawiono w tabeli.

Lp.	Nazwa ulicy	Dłu- gość/ szer.	Nawierzchnia twarda				Żuż- lowa	Grun- towa natu- ralna	Stan
			nieulepszona		betonowa	ulep- szona bitumi- czna			
			żwirowa	brukowa					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Akacyjowa	244/4	244						zły
2	Gen.Wł.Andersa	268/5,5				268			zły
3	A.Asnyka	366/6,0				366			średni
4	Bagnista	310/3,5						310	zły
5	J.Bema	261/5,8				261			średni
6	S.Batorego	985/7,5				985			b.zły
7	Bohaterów Września	483/5,5				483			zły
8	W.Broniewskiego	397/5-6				397			
9	Brzozowa	143/5				143			dobry
	-"-	242/5	242						zły
10	Cegielniana	161/6			161				średni
	-"-	147/6					147		zły
11	F. Chopina	213/3						213	zły

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12	K. Ciołkowskiego	100/6				100			średni
	- "-	82/5-6			82				średni
13	M. Skłodowskiej Curie	175/6						175	zły
14	Czwartaków	143/6				143			
15	J. Dąbrowskiego	86/6				86			dobry
	- "-	30/6			30				średni
16	Dębowa	163/6				163			dobry
	- "-	68/3,5	68						zły
17	J. Długosza	170/6	170						zły
18	Dubiażyńska	1156/5				1156			średni
	- "-	2450/6	2450						śr
19	Dubicze	709,5/6				709,5			dobry
	- "-	455/6		455					śr
20	A. Erdmana	342/3,5						342	zły
21	Z. Gloera	260/6						260	zły
22	Górna	643/6				643			dobry
23	Grunwaldzka	260,5/6				260,5			średni
24	Gwardii Ludowej	119/5,5				119			zły
25	Harcerska	167/6				167			dobry
26	Hołowieska	1327/6				1327			dobry
27	Jęgiellońska	585/6				585			b.dobry i
	- "-	652/6						652	dobry
28	Jaśminowa	142/5,5			142				zły
29	Jarzębinowa	572/6				572			zły
30	Jesionowa	132/3,5						132	zły
31	Kasztanowa	187/6			187				średni

	- " -	20/6			20			średni
32	M.Kazanowskiego	337,5/6			337,5			b.dobry
33	Kazimierzowska	741/6			741			dobry
34	J.Kilińskiego	362/6				362		zły
35	Gen.F.Kleeberga - " -	1690/6,5 265/6	265		1690			zły śr.
36	T.Kościuszki	531/6,5			531			zły
37	J.K. Kluka	324/6					324	zły
38	J.Kochanowskiego	307/6			307			śr.
39	O.Kolberga	421/6					421	zły
40	H.Kołłątaja	107,5		107,5				śr.
41	M.Konopnickiej	275/6			275			dobry
42	Kopernika	350/6			350			dobry
43	M.Koszarowa	168/3,5				168		zły
44	T.Kościuszki	531/6,5			531			zły
45	A.Kowalskiej	509/6,5			509			średni
46	J.Krasickiego	170,5,15	170					zły
47	Krótką	84/6					84	zły
48	Krucza	1168/5					1168	zły
49	Kryniczna	284/6		284				zły
50	Kwiatowa - " -	190/6 133/6	190				133	zły zły zły
51	30-go Lipca	465/4			465			zły
52	Lotnicza	105/3,5			105			średni
53	Łąkowa	346/3,5					346	zły
54	3-go Maja	604/8			604			dobry
55	Mała	148/6					148	zły
56	J.Matejki - " -	91/6 86/6		86	91			dobry śr.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
57	Miodowa	373/6						373	zły
58	Młynowa	287				287			średni
59	Modrzewiowa - " -	473/6 92/3,5	92			473			b.zły zły
60	Myśliwska - " -	473/6 170/6		170		473			b.zły zły
61	G.Narutowicza	332/3,5				332			
62	Niecała	115/5						115	zły
63	Nowa	500/6						500	zły
64	Obozowa	626/5,3		626					b.zły
65	Obwodowa	937/5						937	zły
66	Ogrodowa - " -	1470/6 760/6				1470		760	średni zły
67	Okreżna	353/6			353				
68	E.Orzeszkowej - " - - " -	418/6 127/6 125/6		127		418			średni zły zły
69	Parkowa	114/6					125 114		zły
70	Plac Ratuszowy	137/7,25				137			dobry
71	E.Plater	240/4				240			zły
72	Polna	180						180	
73	Ks.J.Poniatowskiego	368/6-7				368			średni

74	Poświętna	508/6,5			508			średni
75	Pronina	469/3,5			469			zły
76	B.Prusa - " - - " -	270/3,5-6 200/3,5 200/3,5	200		270		200	dobry średni śr.
77	M.Reja	564/6			564			zły
78	Rejonowa - " -	290/7 620/6		620	290			średni b.zły
79	T.Rejtana - " -	735/7 90/7			735		90	zły zły
80	W.S.Reymonta	194/3,5			194			dobry
81	Rzeczna	175/4	175					zły
82	Sadowa	119/6					119	zły
83	H.Sawickiej	187/6- 5,5			187			zły
84	H.Sienkiewicza	187/5,5			187			b.zły
85	Gen.Wł. Sikorskiego - " -	300/5,5 200/5,5			300		200	dobry zły
86	J. Słowackiego	665/7- 6,3			665			zły
87	Sosnowa - " -	166/6 639/6				166	639	zły zły
88	Sportowa	381/7			381			zły
89	Studziwodzka	1710/7			1710			b.zły
90	Strzelnicza	425/6					425	zły
91	Szkolna	243/5,5			243			średni
92	Świerkowa	115/5			115			zły
93	Targowa - " -	70/6 264/3,1		70		264		zły zły
94	Topolowa	187/5		187				śr.
95	Torowa - " -	566/6 41/6	566				41	zły zły
96	R.Traugutta	334/6,2			334			średni
97	J.Tuwima	151/6			151			b.dobry

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
98	Warzywna	270/6						270	zły
99	W.Wasilewskiej	235/5						235	zły
100	Wiejska - " -	295/5,6 243/4	295					243	zły zły
101	Wierzbowa	1950/4,5	1950						zły
102	Wschodnia - " -	683/6 231/6				683		231	zły zły
103	W.Wysockiego	369/7				369			zły
104	Kard.St.Wyszyńskiego	837				837			zły
105	Zachodnia	275/5						275	zły
106	Żarniewicza	215/7				215			średni
107	S.Żeromskiego - " -	468/4 50/4			50	468			średni śr.
108	Żurawia	260/6				260			dobry
109	Żytunia	280/5					280		zły
		52805	6511	1944	2359,5	29823,5	1626	10541	
Ulice predestynowane do ulic lokalnych miejskich									

110.	K.Baczyńskiego	278/6					278	zły
111	Białostocka	360/9			360			śr.
112	Brańska	235/7			235			śr.
113	Gajowa	610/6					610	zły
114	W.Gomułki	209/6					209	zły
115	Grabniak	1230/6 1230						śr.
116	P.Jaroszewicza	351/6			351			dobry
117	Klonowa	188/6					188	zły
118	Kolejowa	460/7,5			460			dobry
119	Kostycewicza	169/6			169			dobry
120	Kościelna	132/6,3			132			dobry
121	J.I.Kraszewskiego	414/6					414	zły
122	B.Leśmiana	147/6					147	zły
123	Leśna	750/6					750	zły
124	Lipowa	270/6		270				śr.
125	Malinowa	174/3,5					174	zły
126	Mleczna	181/8 181						śr.
127	C.K.Norwida	593/6					593	zły
128	Powstania	245/7					245	zły
129	Listopadowego							
129	Powstania Styczniowego	392/6			392			dobry
130	Przechodnia	85,5/8					85,5	zły
131	Północna	547/7					547	zły
132	Szarych Szeregów	419/9,5					419	zły
133	W.Stwosza	123/5,7		123				śr.
	- " -	80/7					80	zły
134	J.Szaniawskiego	80/3,5					80	zły
135	B.Taraszkiewicza	204/6					204	zły
135	J.Tokarzewicza	259/5					259	zły
136	Wczasowa	389/10-8					389	zły
137	W.Witosa	496/6					496	zły
138	Wodna	207/8					207	zły
140	Wrzosowa	215			215			
141	Zajęcza	235/6					235	zły
142	Zamkowa	540/5,2	540					zły
	- " -	140/5,2					140	zły
143	Zielona	128/5 128						zły

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
144	Żabia	700/6						700	zły
145	Droga Orłańska	1055/6				1055			zły
146	Droga do Hryniewicz	1470/5,5 1470							śr.
		14940,5 3009	540	393	3369			7629,5	

9.1.3. Charakterystyka ogólna układu uliczno-drogowego miasta

9.1.3.1. Długość ulic i dróg na dzień 31.12.1996 r wynosiła:

-krajowych o twardej ulepszonej nawierzchni 13,035 km

-ulic miejskich zaliczonych do dróg wojewódzkich o twardej nawierzchni

13,013 km, w tym ulepszonych 8,877 km,
 -ulic lokalnych miejskich 67,17 km; o twardej nawierzchni 47,734 km (w tym ulepszonych 35,729 km) oraz gruntowych 19,436 km.

9.1.3.2. Gęstość sieci uliczno - drogowej o twardej nawierzchni wynosiła :
 273,3 km/100 km² (w tym ulepszonych 213,5 km/100 km²), natomiast w miastach w skali województwa wskaźnik ten wynosił odpowiednio 152,1 km/100 km² i 127,2 km/100 km².

9.1.3.3. Średni ruch dobowy w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) na drogach krajowych w mieście wynosił:

	1990r	1995r
Nr 19 Bielsk Podlaski (przejście)	5 200	10 700
Nr 689 Łubin Kościelny - Bielsk Podlaski	1 400	2 400
Bielsk Podlaski - Dzieciołowo	700	900
Nr 692 Bielsk Podlaski - Kleszczele	1 100	1 400

Dało to średnio w 1990r - 2 200 p/d (w miastach woj. białostockiego 2 200 p/d) oraz w 1995r - 4 600 p/d)w miastach woj. białostockiego 2 800 p/d).

9.1.3.4. Wskaźnik motoryzacji w mieście liczony w samochodach osobowych na 1000 mieszkańców przedstawia się następująco:

Wyszczególnienie					Prognoza	
	1993	1994	1995	1996	2005	2010
1	2	3	4	5	6	7
Wskaźnik motoryzacji w mieście	159	154	175	178	340	400
Ilość samochodów	4257	4223	4791	4920		
Wskaźnik motoryzacji w województwie	130	140	147	157	263	310
Ilość samochodów osobowych	90623	98047	103176	109966		

9.1.3.5. Parkingi i garaże

Lokalizację parkingów w obszarach koncentracji ruchu przedstawiono w tabeli.

Lp	Lokalizacja	Symbol Ilość	Lp.	Lokalizacja	Symbol Ilość
1	2	3	4	5	6
1	ul. Szkolna	KD-17	19	ul. Mickiewicza	KP-14
2	ul. Mickiewicza	KP-14	20	ul. Mickiewicza	KP-15

3	ul. Widowska	KP-12	21	ul. 11 Listopada	KP-35
4	ul. Żwirki i Wigury	KP-20	22	ul. 11 Listopada	KP-28
5	ul. Kazimierzowska	KP-14	23	ul. 11 Listopada(Z-E)	KP-10
6	ul. Kazimierzowska	KP-37	24	ul. S.Żeromskiego	KP-11
7	ul. Kazimierzowska	KP-24	25	ul. Kościuszki	KP-32
8	ul. Jagiellońska	KP-13	26	ul. 3 Maja	KP-8
9	ul. Jagiellońska	KP-13	27	ul. 3 Maja	KP-10
10	ul. Kazanowskiego	KP-13	28	ul. Piłsudskiego	KP-33
11	ul. Kazanowskiego	KP-18	29	PKS/PKP	KP-7
12	ul. Ogrodowa	KP-8		Razem w centrum	609
13	ul. Kościelna	KP-37	30	ul. Kleszczelowska(szpital)	KP-20
14	ul. Ratuszowa	KP-21	31	ul. Hołowieska	KP-15
15	ul. Mickiewicza	KP-56	32	ul. Wojska Polskiego	KP-10
16	ul. Mickiewicza	KP-8	33	ul. Dubiażyńska	KP-41
17	ul. Kopernika (U.M.)	KP-43	34	przy elewatorze zbożowym	KP-15
18	ul. Kopernika (Poczta+Policja)	KP-38		Razem poza centrum	101
				Ogółem	710

Garaże zlokalizowane są przy następujących ulicach: Jagiellońskiej - 16 + 30, Kazanowskiego - 30, Rejonowej - 20, Żeromskiego - 39, 11 Listopada - 30+40 + 70, T. Kościuszki - 23, Białowieska - 80 (w budowie).

Dla mieszkańców budownictwa wielorodzinnego jest 308 garaży.

9.1.3.6. Stacje paliw

Na terenie miasta jest 9 stacji paliw przy następujących ulicach: Brańskiej, Piłsudskiego, Mickiewicza - 2, Żwirki i Wigury, Studziwodzkiej - 2 i Białostockiej.

9.1.3.7. Wnioski ogólne dotyczące stanów technicznych ulic i dróg i zaspokojenia potrzeb w zakresie parkingów w miejscu koncentracji ruchu, garaży i stacji paliw.

Z przedstawionych danych w pkt. 9.1.3.2. wynika, że gęstość ulic i dróg o twardej nawierzchni była większa ok. 80% niż w miastach województwa, natomiast twardych ulepszonych większa ok. 68%. Z analizy wynika, że stan ulic i dróg jest zadowalający.

Do analizy zaspokojenia potrzeb w zakresie parkingów w obszarach koncentracji ruchu, garaży i stacji paliw przyjęto następujące wskaźniki:

- 0,1 st./1M. - ilość miejsc parkingowych w miejscach koncentracji ruchu,
- ilość garaży 1/3 samochodów osobowych,
- 1 stacja paliw o 4-6 dystrybutorach może obsłużyć ok. 5000 pojazdów,
- ilość mieszkań w blokach 5411/31.12.1996r/.

Potrzeby w zakresie krótkiego postoju szacuje się na

$0,1 \times 5411 + 0,03 \times 0,10 \times 8797 = 541 + 26 = 567$ stanowisk.

Z wyliczeń wynika, że potrzeby w zakresie krótkiego postoju w centrum miasta powinny być zaspokojone. Jednak z obserwacji wynika, że istnieją trudności w zaparkowaniu samochodu w centrum miasta. Na powyższą sytuację zapewne ma wpływ parkowanie samochodów przez pracowników zatrudnionych w centrum miasta. Sprawa ta powinna być przedmiotem szczegółowszych badań oraz systemowych rozwiązań.

Potrzeby na garaże dla zabudowy wielorodzinnej przy założonym wskaźniku szacuje się na $\frac{1}{3} \times 5411 \times 3,5 \times 0,178 + 1124$. Przy obecnej ilości 308 garaży potrzeby zaspokojone są w 27%, brakuje 816 garaży.

Przy obecnej ilości pojazdów w mieście 6672 dla zaspokojenia potrzeb w paliwo wystarczyłyby 2 lub 3 stacje paliw o 4-6 dystrybutorach. Istnienie w mieście 9 stacji paliw stwarza duże rezerwy dla rozwoju motoryzacji.

9.2. Kolej

Przez miasto i gminę przebiega pierwszorzędna, jednotorowa linia kolejowa Białystok - Bielsk Podlaski - Czeremcha - granica państwa.

Według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 września 1996r (Dz.U. Nr 112, poz. 538) zaliczona jest do linii kolejowych o znaczeniu państwowym.

Linia kolejowa jest w małym stopniu wykorzystana.

W ostatnich latach w kraju sukcesywnie następował spadek przewozów towarów i pasażerów, natomiast w województwie nastąpił wzrost przewozu towarów w 1996r oraz pasażerów w 1995r, co przedstawiono w tabeli.

Przewóz	Towarów w tys. ton				Pasażerów w tys.			
	1990	1993	1995	1996	1990	1993	1995	1996
w województwie	5072	2916	1917	2218	6200	3629	5811	5914
w kraju	278139	212665	224628	222628	787510	540086	465059	433476

9.3. Komunikacja zbiorowa komunalna

Miasto obsługiwane jest 3 liniami autobusowymi. Przy założonym standardzie dojazdu do przystanku 500 m., istnieją duże obszary miasta nie spełniające tego wymogu. Są to tereny leżące przy ul. 11 Listopada, Jana Pawła II, Ogrodowej, Jagiellońskiej, Dubiażyńskiej, Chmielnej, S. Batorego i Hołowieskiej.

9.4. Komunikacja autobusowa PPKS

Mieszkańcy miasta jak i gminy obsłużeni są przez PPKS Bielsk Podlaski na 9 liniach. Obsługa podróży odbywa się na dworcu w Bielsku Podlaskim i przystankach na poszczególnych liniach.

10. Zaopatrzenie w wodę

10.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia w wodę.

Miasto Bielsk Podlaski na koniec 1996r zajmowało wśród miast w województwie białostockim 4 miejsce pod względem procentowej ilości mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej ze wskaźnikiem 81,4%, który jest niższy od średniego wojewódzkiego dla miast - 89,7%.

Długość sieci wodociągowej wynosiła 63,6 km. Podłączeń do budynków mieszkalnych było 2137 szt. Zużycie wody w gospodarstwach domowych wynosiło na 1 mieszkańca 31,6 m³/r (86,3 dm³/d) poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej 42,6 m³/r (116,4 dm³/d). Zaopatrzenie w wodę mieszkańców miasta odbywa się z 2 stacji wodociagowych:

- ujęcie wody ze stacją uzdatniania przy ul. Jagiellońskiej,
- ujęcie wody z kontenerową stacją uzdatniania przy ul. Brańskiej.

Eksploatacją urządzeń komunalnego systemu zaopatrzenia w wodę zajmuje się Zakład Wodociągów i Kanalizacji Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim.

10.2. Rozwój systemu zaopatrzenia w wodę w latach 1985-1996.

Zwodociągowanie miasta w latach 1985-1996 przedstawia tabela.

Wyszczególnienie	Stan na koniec roku							
	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Długość sieci wodociągowej w km	41,9	51,9	51,9	52,8	54,0	61,8	62,5	63,6
Połączenia wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych szt.	1096	1308	1401	1437	1512	1751	1908	2137
Czynne źródła uliczne szt.	5	5	3	3	3	3	3	1
Zużycie wody w gospodarstwach domowych w m ³ /r	575,3	810,5	151,0	1155,4	1074,4	1046,9	907,6	869,2
Zużycie wody w gospod. domowych na 1 mieszkańca	23,6	30,6	42,7	42,1	40,2	38,9	33,0	31,6
	65,5	83,8	117,0	115,0	110,1	106,6	90,4	86,3
Zużycie wody na w miesz-	32,0	39,9	54,8	54,8	50,2	48,2	41,6	38,6
kańca korzyst. z sieci wodoc.	87,6	109,4	150,2	149,7	137,5	132,2	114,0	105,5
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ludność korzystająca z sieci								

wodociągowej w %	73,2	76,0	77,2	77,3	78,3	79,0	79,4	81,4
Miejsce w województwie pod względem % ludności korzystającej z sieci wodociągowej	4	5	4	4	4	4	4	4

W 1997r. do 30 września wybudowano 1,9 km sieci wodociągowej w mieście. W okresie pięciolecia 1986-1990 wybudowano 10,0 km sieci wodociągowej, podłączono 212 budynków mieszkalnych i przybyło 2,3 tys. mieszkańców korzystających z wodociągu miejskiego. Daje to wzrost średnioroczny 2,0 km sieci wodociągowej, 42 budynki mieszkalne i 460 osób. W latach 1991 - 1996 wybudowano 11,7 km sieci wodociągowej, podłączono 829 budynków mieszkalnych i przybyło 2,2 tys. mieszkańców korzystających z wodociągu miejskiego. Daje to wzrost średnioroczny 1,95 km sieci wodociągowej, 138 budynków mieszkalnych i 366 osób. Tempo wzrostu mieszkańców korzystających z wodociągu miejskiego zmalała w stosunku do poprzedniej pięcioletki przy utrzymującym się wskaźniku przyrostu sieci wodociągowej, gdyż podłączone były w większości jednorodzinne budynki mieszkalne - ok. 3,3 raza wzrósł wskaźnik podłączeń budynków mieszkalnych.

Sieć wodociągowa w mieście pod względem hydraulicznym jest nieuporządkowana. W centrum miasta przekroje sieci wodociągowej 100-200 mm, przy maksymalnym poborze wody nie zapewniają odpowiedniego ciśnienia wody w sieci. Zrealizowano części pierścienia magistralnego o 300 mm we wschodniej części miasta jednak jest on włączony do istniejących przewodów o 150 i o 200 mm.

Rurociąg magistralny o 500 mm z nowego ujęcia wody przy ul. Brańskiej został również włączony do istniejącej sieci o 150 mm w rejonie skrzyżowania ul. Piłsudskiego i ul. 11 Listopada.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na jednego mieszkańca do 1991 roku wzrosło. Od 1992 r. zaznaczył się wyraźny spadek wynikający głównie z podłoża ekonomicznego. Masowo zakładane liczniki wody w budownictwie wielorodzinnym i jednorodzinym pozwalają na kontrolowany pobór wody i obniżenia kosztów utrzymania tych że gospodarstw przy rosnących cenach wody z wodociągu komunalnego.

10.3. Charakterystyka komunalnych ujęć i stacji uzdatniania .

10.3.1. Ujęcie wody i stacja uzdatniania przy ul. Jagiellońskiej.

a) Ujęcie wody

Ujęcie miejskie przy ul. Jagiellońskiej oparte jest o 4 studnie głębinowe ujmujące ten sam poziom wodonośny z utworów czwartorzędowych.

Studnia Nr 1 wykonana w 1974r (obok zlokalizowanej starej z 1951r.) o głębokości 64,5 m. posiada wydajność $Q_e=210 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=13,7$

m. Pobór wody odbywa się za pomocą trzech pomp poziomych 5A25 o wydajności $50 \text{ m}^3/\text{h}$ każda, umieszczonych w oddzielnym budynku przylegającym do obudowy studni.

Studnia Nr 2 wykonana w 1971r (obok zlokalizowanej starej z 1951r.) o głębokości 44 m. i $Q_{\text{eksp}}=196 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji 8,7 m. Pobór wody pompą głębinową typu GC 5.04+ SGMf 18/fo wydajności $50 \text{ m}^3/\text{h}$.

Studnia Nr 3 wykonana w 1951r i zrekonstruowana w 1970r. o głębokości 36 m. i $Q_{\text{eksp}}=102 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=8,7 \text{ m}$. Pobór wody za pomocą pompy głębinowej G - 80 VA o wydajności $50 \text{ m}^3/\text{h}$.

Studnia Nr 3a wykonana w 1986r jako zastępcza w stosunku do Nr 3, głębokości 34,5 m. i $Q_{\text{eksp}}=132 \text{ m}^3/\text{h}$, przy $s=9,5 \text{ m}$. Pobór wody za pomocą pompy głębinowej G - 80 VA na zmianę 1 pompa pozioma 5A25. Łączne zasoby ujęcia ustalone zostały w wysokości $300 \text{ m}^3/\text{h}$ przy $s=14 \text{ m}$. Studnie eksploatowane są w ramach zatwierdzonych zasobów w kat. "B" nowego ujęcia wody przy ul. Brańskiej o wielkości $800 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=14 \text{ m}$.

Woda ujmowana ze studni charakteryzuje się ponadnormatywną zawartością związków żelaza $1,7 - 2,8 \text{ mgFe/dm}^3$ i manganu $0,08 - 0,15 \text{ mg/dm}^3$ (dopuszczalna norma $0,1 \text{ mg/dm}^3$) i poddawana jest procesowi uzdatniania. Badania wody po uzdatnieniu przeprowadzane przez Terenową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Bielsku Podlaskim nie stwierdzają zanieczyszczeń i woda nadaje się do picia i na potrzeby gospodarcze.

• Budowa geologiczna, warunki hydrologiczne ujęcia.

Na terenie ujęcia zlokalizowanego w dolinie rzeki Białej na powierzchni występują torfy o miąższości 3-4 m. Podścielają je piaski i mułki rzeczne. Na głębokości około 7 m. leży strop glin lub pyłów - warstwy słabo przepuszczalnej o miąższości wahającej się od 38 do 10 m. - najcieńszy w rejonie studni Nr 3. Pod warstwą tą leży piaszczysto-żwirowy kompleks wodonośny o bardzo dużej miąższości i napiętym zwierciadle wody. Statystyczne zwierciadło układu się na poziomie ok. +3 m. n.p.t. i 0-0,7 m. p.p.t.

Eksploatowana warstwa wodonośna jest przykryta ciągłym kompleksem izolującym utworów słaboprzepuszczalnych o miąższości średnio ok. 30 m.

b) Stacja uzdatniania wody

Urządzeniami do uzdatniania wody są:

-3 odżelaziacze o 2200 mm i 2 odżelaziacze o 1500 mm

-1 areator (mieszacz wodno-powietrzny) o 1500 mm i powierzchni $1,766 \text{ m}^2$

-5 areatorów o 500 i powierzchni $0,196 \text{ m}^2$, znajdujące się w hali

technologicznej ,

-2 sprężarki (w tym jedna awaryjna) WAN-K o wydajności $Q=80 \text{ m}^3/\text{h}$ i ciśnieniu 0,7 MPa.

Chlorofor typu C-52 przechowywany na stacji wodociągowej każdorazowo, na polecenie Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, może być szybko zamontowany.

Do pomiaru ilości pobieranej wody służą wodomierze skrzydełkowe o 200 mm umieszczone w obudowie każdej studni - szt.4.

- **Zbiorniki wyrównawcze**

W północnej części miasta przy ul. Białostockiej znajduje się 2 zbiorniki wyrównawcze : terenowy o poj. 280 m^3 i wieżowy okrągły o konstrukcji żelbetowej poj. 230 m^3 . Zadaniem zbiorników jest wyrównywanie dobowej nierównomierności rozbioru wody oraz utrzymanie ciśnienia wody w sieci. Do zbiorników woda tłoczona jest poprzez główny rurociąg wchodzący w skład sieci rozbiorczej w godzinach mniejszych rozbiorów wody w mieście.

10.3.2. Stacja wodociągowa przy ul. Brańskiej

a) Ujęcie wody

Ujęcie wody przy ul. Brańskiej ma zatwierdzone zasoby wodne w kat "B" w ilości $800 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=14,0 \text{ m}$.

Aktualnie eksploatowana jest jedna studnia głębinowa Nr 1 o zasobach $Q=229 \text{ m}^3/\text{h}$ przy depresji $s=7,7 \text{ m}$.

W dokumentacji hydrologicznej ujęcia z roku 1976 przewidziano wykonanie jeszcze dwu studni głębinowych nr 2 i nr 3 zlokalizowanych odpowiednio w odległości 360 i 390 m od studni Nr 1. Stan prawno – własnościowy terenu studni Nr 2 przewidzianej w w/w dokumentacji uniemożliwia jej wykonanie, co wymaga zmiany lokalizacji na inny dostępny zaproponowany w opinii hydrologicznej wykonanej w 2003r. Międzymorenowa warstwa wodonośna w rejonie ujęcia występuje od głębokości 32 – 35 do 70 – 79 m p.p.t. Warstwę budują nawodnione piaski o różnej granulacji i występujące zazwyczaj w jej spągu piaski ze żwirem i żwiry. Miąższość warstwy wynosi najczęściej 36 – 38 m. Zwierciadło wody tej warstwy ma charakter subartezyjski i z głębokości nawiercenia (32 – 35 m) stabilizuje się 5 – 7 m p.p.t. na rzędnych 139 – 140 m n.p.m. Międzymorenowa warstwa wodonośna w rejonie ujęcia oddzielona jest od powierzchni terenu i wód gruntowych ponad 30 metrowej miąższości kompleksem otworów słaboprzepuszczalnych, wykształconych głównie w postaci glin zwałowych, praktycznie wodo-nieprzepuszczalnych. Wody podziemne tej warstwy wodonosnej nie mają kontaktu hydrologicznego z wodami gruntowymi.

Do pompowania wody ze studni zamontowano pompę głębinową

o wydajności $Q=80 - 174 \text{ m}^3/\text{h}$ (a pobiera ok $120 \text{ m}^3/\text{h}$).

Woda surowa ze studni nie budzi zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym, posiada jednak ponadnormatywne ilości związków żelaza $2,2 \text{ mgFe}/\text{dm}^3$ i manganu $0,15 \text{ mg}/\text{dm}^3$ i wymaga uzdatniania.

10.3.2.1. Czasowa kontenerowa stacja uzdatniania

Wydajność urządzeń stacji $120 \text{ m}^3/\text{h}$. Zainstalowane są w/w urządzenia :

- aeratory o 0,8 m. - szt.2
- odżelaziacze poziome ciśnieniowe o 2,1 m. - szt.2
- hydrofor $V=2,0 \text{ m}^3$ - szt.1
- sprężarka WAN-K ze zbiornikiem 120t - szt.1
- dmuchawa DK - 112 - szt.1
- chlorofor C-52 - szt.2
- ZHSR 100 3x2 (6 pomp typu 80/100 PJM 200) - szt.1
- pompa płuczająca 125 PJM - 230 - szt.1
- zbiornik wody do płukania filtrów $V=21 \text{ m}^3$ - szt.1
- wodomierz MZ - 150.

10.3.2.2. Stacja uzdatniania wody w budowie

Wydajność stacji $Q_{d\dot{s}r} = 12000 \text{ m}^3/\text{d}$

$Q_{dmax} = 13320 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{h\dot{s}r} = 555 \text{ m}^3/\text{d}$, $Q_{hmax} = 827 \text{ m}^3/\text{h}$, $q_s = 229,7 \text{ l/s}$.

Projektowane urządzenia do uzdatniania wody :

- areatory o 1,8 m. - szt.3
- odżelaziacze ciśnieniowe pionowe o 3,0 m. - szt. 6
- hydrofor o 1,0 m. - szt. 2
- sprężarka WAN-Wm - szt. 2
- dmuchawy TK-30 - szt.2
- zbiornik sprężonego powietrza o 1,2 m. - szt. 1
- pompy II⁰ 125 PJM 215 lub typu EMU - szt. 5
- pompy płuczające 150 PJM 215 - szt. 3
- zbiorniki wodociągowe terenowe $V=2500 \text{ m}^3$ - szt.2
- chlorofory C-52 - szt.4

10.3.3. Pozwolenia wodnoprawne na pobór wody i eksploatację urządzeń

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim uzyskało pozwolenie wodno-prawne na pobór wody i eksploatację urządzeń obu stacji wodociągowych.

Decyzja Nr Oś.II.6210/129/96 z dnia 2 grudnia 1996r ważna do

31.12.2001r na stację wodociągową przy ul. Jagiellońskiej ustala ilość pobieranej wody $Q_{h\dot{s}r} = 185 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{d\dot{s}r} = 4452 \text{ m}^3/\text{d}$ i $Q_{d\dot{m}ax} = 4900 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 9 - 19 m. wokół każdej studni. Strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne w aspekcie ochrony wód.

Decyzja Nr OŚ II.6210/59/92 z dnia 23 października 1992r przedłużona decyzja Nr OŚ II.6210/72/94 z dnia 8 listopada 1994r ważna do 31.12.1999r na stację wodociągową przy ul. Brańskiej ustala ilości pobieranej wody $Q_{h\dot{m}ax} = 120 \text{ m}^3/\text{h}$ i $Q_{d\dot{m}ax} = 2880 \text{ m}^3/\text{d}$ oraz strefę ochrony bezpośredniej o promieniu 10 m. wokół studni. Budowa geologiczna ujęcia jest korzystna i nie wymaga ono strefy pośredniej.

10.3.4. Ocena wydajności istniejących komunalnych ujęć wody

Pobory wody w ujęć miejskich od 1990 r obrazuje poniższa tabela.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8
Pobór wody z ujęć w ciągu roku m^3/rok	1853900	1899700	1770800	1498100	1523100	1502400	1521800
Pobór wody średniodobowy m^3/d	5079 211,6	5204 216,8	4838	4104	4173	4116	4158
Pobór wody maksymalny godzinowy m^3/h	279,3	286,2	266,1	225,7	229,2	226,4	228,7
Ustalone decyzjnie max dopuszczalne ilości pobieranej wody m^3/d	4900 204,0	499	7332 305 7780	305 7780	305 7780	305 7780	305 7780
	103,6	106,2	62,6 87,2	52,3 74,0	53,6 75,1	52,9 74,2	53,4 75,0

W latach 1990-1991 zaopatrzenie miasta w wodę odbywało się z wodociągu miejskiego przy ul. Jagiellońskiej. Nie zaspokajał on potrzeb wodnych miasta, zarówno ilościowych jak i jakościowych. Pobór wody w dobie średniego rozbioru był większy od ustalonych dopuszczalnych maksymalnych dobowych wielkości. Przekroczenie było jeszcze większe w dobach maksymalnych rozbiorów - okres letni i tylko część wody była uzdatniana ok. 60%, pozostała tłoczona była do sieci bez uzdatniania. W 1992r włączono do eksploatacji odwierconą studnię głębinową ze stacją kontenerową o wydajności $120 \text{ m}^3/\text{h}$ na terenie nowego ujęcia przy ul. Brańskiej. Zwiększyło to o 58,8% wydajność wodociągu miejskiego. Od 1992 r ulegają zmniejszeniu pobory wody z ujęcia miejskiego i w ostatnich 4-ch latach pobory wody w dobie średniego rozbioru wahały się w granicach 52,8 - 53,6% maksymalnej dopuszczalnej ilości dobowej określonej w pozwoleniu wodno-prawnym.

10.4. Zakładowe ujęcia wody

Na terenie miasta znajduje się szereg studni głębinowych stanowiących zakładowe ujęcia wody.

Lp.	Nazwa zakładu - adres	Ilość studni szt.	Głębo-kość wm	Wydaj-ność ujęcia m ³ /h	Uwagi
1	2	3	4	5	6
1.	"Bielmek" Spółdzielnia Mleczarska ul. Wojska Polskiego 52	4 SW-2 SW-3 SW-4 SW-5	74,0 72,0 75,0 75,0	190,0	
2	Północne Z-dy Przemysłu Lniarskiego "Lenpol" w Szczytnie Z-d w Bielsku Podlaskim w likwidacji ul. 11 Listopada, ul. Wyszyńskiego	2 SW-1 SW-2	44,5 46,0	55,0	
3.	Zespół Szkół Rolniczych ul. Hołowieska 18	1	67,0	60,5	
4.	Zakłady Mięsne "Netter" ul. Brańska 116	1	75,0	90,0	
5.	PKP Stacja Kolejowa ul. Białowieska	1	65,0	60,0	stacja podłączona do wodociągu miejskiego
6.	Zakład Unasienniania Zwierząt ul. Studziwodzka 44	1	42,0	11,3	zakł. podłączony do wodoc.miejsk.
7	CSAWAR s.c. Z-d Naprawy Pojazdów Mechanicznych i Urzędów Komunalnych ul. Lipowa 4	1	68,5	38,8	
8.	"Hopp International" Sp. z o.o. w W-wie Zakład Produkcyjny w Bielsku Podlaskim ul. Mickiewicza 200	1	64,0	96,0	
9.	"ELEWAR" Sp. z o.o. w W-wie Oddział w Bielsku Podlaskim ul. Kleszczelowska 84	1	46,5	22,0	
10.	Szpital ul. Kleszczelowska 1	1	74	28,0	
11.	Okręgowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego ul. Rejonowa 9	1	75	90	
12.	PKS ul. 11-go Listopada 26	1	59	82	
13.	PSS "Społem" - Piekarnia ul. Brańska 16	1	49,5	10,8	
1	2	3	4	5	6
14	Rejonowa Spółdzielnia Ogrodniczo-Pszczelarska "Sias-Polska" Sp. z o.o. w Ostrołęce Zamrażalnia ul. Brańska 63	1	59,0	40,0	

15.	M.O.S. i R. ul. Orzeszkowej		30,0	
-----	-----------------------------	--	------	--

10.5. Ogólna ocena zaopatrzenia miasta w wodę

Oddanie do eksploatacji studni głębinowej z tymczasową kontenerową stacją uzdatniania na terenie nowego ujęcia przy ul. Brańskiej zlikwidowało deficyty wody w mieście. Spadek poboru wody trwający od 1992r. spowodował, iż ujęcia miejskie posiadają jeszcze rezerwę około 46% w dobie średniego rozbioru i ok. 25% w godzinach maksymalnych poborów. Pozwoli to na pokrycie potrzeb wodnych w mieście do czasu zakończenia budowy nowej stacji uzdatniania przy ul. Brańskiej.

11. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków sanitarnych i deszczowych oraz usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

11.1. Rozwój kanalizacji sanitarnej

Rozwój kanalizacji sanitarnej od 1985 r przedstawia tabela.

1	Stan na koniec roku							
	1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
2	3	4	5	6	7	8	9	
Długość sieci kanalizacji sanitarnej w km	32,4	14,7	16,2	15,9	16,1	16,6	17,6	18,4
Połączenia kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.	156	177	175	184	192	195	225	276
Ludność korzystająca z kanalizacji w %	60,8	65,0	66,5	-	67,5	67,5	67,9	68,5
Miejsce wśród miast w województwie pod względem % korzystających z kanalizacji	2	2	2	2	2	2	2	2

W roku 1997 do 30 września wykonano 0,9 km kanalizacji sanitarnej.

W roku 1985 ścieki sanitarne były podłączone do kanalizacji ogólnospławowej. Po oddaniu do eksploatacji w grudniu 1985r oczyszczalni ścieków, ścieki sanitarne zostały przełączone w większości do nowowynbudowanej kanalizacji sanitarnej. Kanalizacji ogólnospławowej do chwili obecnej funkcjonuje w mieście jeszcze około 3,0 km.

Na tle województwa Bielsk Podlaski znajduje się wśród miast na 2 miejscu (po m. Białymstoku) pod względem procentowej ilości mieszkańców korzystających z kanalizacji ze wskaźnikiem 68,5% poniżej wskaźnika średniego wojewódzkiego, wynoszącego dla miast 74,6%.

11.2. Oczyszczalnie ścieków

11.2.1. Miejska oczyszczalnia ścieków

Miasto Bielsk Podlaski posiada oczyszczalnię ścieków mechaniczno-biologiczną o przepustowości 14000 m³/d oddaną do eksploatacji w grudniu 1985r.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:

- piaskownik o przepływie poziomym oczyszczany ręcznie o wymiarach : długość 29,5 m., szerokość - 5,0 m. i głębokość 1,5 - 1,8 m., max napełnienie 1,3 m. - szt.1
- komora wstępna napowietrzania i regeneracji osadu wyposażona w aerator APC 2300 o wymiarach: długość - 36,3 m., szerokość - 18 m. i głębokość - 4,49 m., głębokość napełniania ściekami - 3,6 m.,
- osadniki wstępne o średnicy 25 m. i głębokości 2 - 2,5 m. - szt. 2,
- komory osadu czynnego wyposażone w aerator APC 2300 o wymiarach: długość - 49,5 m., szerokość - 55 m. i głębokość do krawędzi - 4,49 m. - szt. 3,
- osadnik wtórny o średnicy 25 m. i głębokość 3 - 5,55 m. - szt.2,
- studnia zbiorcza dwufazowa o średnicy 6 m. i głębokości 4 - 5,2 m.,
- baseny fermentacyjne o średnicy 35 m. i głębokości 5,8 - 7,65 m. - szt.2,
- zagęszczacz osadu o średnicy 6 m. i głębokości 0\9,2 m. - szt. 1,
- zbiornik wyrównawczy ścieków oczyszczonych o długości 90 m., szerokości 100 m. i głębokości 1,2 - 1,5 m. - szt.1,
- poletka do suszenia osadu o długości 40 m. i szerokości 6 m. - szt. 38,
- przepompownia osadu recyrkulowanego wyposażona w 4 pompy o wydajności 80 - 200 m³/h każda,
- przepompownia wielofunkcyjna wyposażona w 2 pompy o wydajności 200 m³/h każda oraz 4 pompy o wydajności 21 m³/h każda,
- zlewnia ścieków dowożonych wyposażona w 2 kraty ręczne, 2 piaskowniki i 2 pary komór rozprężnych.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim zajmujące się eksploatacją oczyszczalni posiada pozwolenia wodno-prawne na eksploatację urządzeń oczyszczających i odprowadzenie ścieków do rz. Białej - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr)/S.II.6210/68/96 z dnia 10 czerwca 1996r ważna do 31.12.2000r.

W decyzji określono dopuszczalną ilość odprowadzonych ścieków 6000 m³/d i dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń we wskaźnikach: BZT5 - 30 mg/l, ChZT-150 mg/l, zawiesina - 50 mg/l, azot ogólny - 30 mgN/l, azot amonowy - 6 mgN/l i fosfor ogólny- 5 mgP/l.

Analiza ścieków z dnia 12.03.1997r wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku wykazała ilość ścieków odprowadzanych do odbiornika 3150 m³/d i stężenia zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych BZT⁵-21.8 g/m³, zawiesina 13,3 g/m³, ChZT - 47,5 g/m³, azot ogólny - 26,3 gN/m³ i azot amonowy - 13,2 gN/m³.

Przekroczenie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń wystąpiło tylko we wskaźniku azot amonowy.

Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni od 1992 roku przedstawia tabela.

1	2	1992	1993	1994	1995	1996
Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni z wodami infiltracyjnymi	m ³ /r	1114100	1256000	1213800	1132700	1153600
	m ³ /d	3044	3441	3325	3103	3152
Ilość ścieków dopływająca do oczyszczalni bez wód infiltracyjnych	m ³ /r	954200	978000	971000	858600	865000
	m ³ /d	2607	2679	2660	2352	2363
Wykorzystanie dopuszczalnej decyzji ilości ścieków odprowadzanych do odbiornika w %		50,7	57,3	55,4	51,7	52,5
Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni ścieków w %		21,7	24,6	23,7	22,2	22,5

Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni od 1994r uległa zmniejszeniu, co jest związane ze spadkiem konsumpcji wody w gospodarstwach domowych jak również w zakładach odprowadzających ścieki o do kanalizacji miejskiej.

Wykorzystanie istniejących urządzeń oczyszczających jest w granicach 22,5 - 24,6%.

11.2.2. Zakładowe oczyszczalnie ścieków

Na terenie miasta zakładową oczyszczalnię ścieków posiada Spółdzielnia Mleczarska "Bielmlek". Zakład ten odprowadza ścieki po oczyszczaniu do rz. Białej. Oczyszczalnia ścieków jest mechaniczno-biologiczna z osadem czynnym typu "Promlecz" o przepustowości

Q_{śrd} = 1800 m³/d.

Zakład ma pozwolenie wodno-prawne na eksploatację urządzeń i odprowadzenie ścieków do rz. Białej - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OŚ.II.6210/13/96 z dnia 17 stycznia 1996r. Oczyszczalnia uzyskuje dobre efekty redukcji zanieczyszczeń wynoszące we wskaźniku BZT⁵ - 99,5% i zawiesiny - 90%.

11.3. Kanalizacja deszczowa

Odbiornikami wód opadowych z terenu miasta Bielska Podlaskiego są przepływające przez miasto rowy, rzeka Lubka i Biała.

Kanalizacja deszczowa jest rozwiązana tak, aby wody deszczowe w najprostszy sposób były odprowadzane z ulic i terenów przyległych do rzek i rowów, w miarę jak pozwala na to konfiguracja terenu. W związku z tym istnieje 30 wylotów kanałów deszczowych do odbiorników.

Kanały deszczowe są średnicy od 0,3 m. do 1,5 m., a ich łączna długość wynosi około 34,0 km.

Na terenie miasta funkcjonuje jeszcze około 3,0 km kanalizacji ogólnospławnej.

11.4. Ogólna ocena odprowadzenia i oczyszczenia ścieków sanitarnych.

Gospodarka ściekowa na terenie miasta ulega systematycznej poprawie, jednak skanalizowanie miasta jest znacznie mniejsze od jego zwodociągowania i istnieje jeszcze około 3,0 km sieci ogólnospławnej. Długość kanalizacji w mieście stanowi 29% sieci wodociągowej. Podłączenia kanalizacyjne do budynków mieszkalnych stanowią 13% podłączeń wodociągowych. Do kanalizacji sanitarnej odprowadzane są ścieki w przeważającej większości z budownictwa wielorodzinnego, w którym zamieszkuje ponad 50% ogółu mieszkańców miasta i z zakładów przemysłowych, usługowych i użyteczności publicznej. Tereny zabudowy jednorodzinnej są słabo skanalizowane. Brak jest kanalizacji sanitarnej w osiedlach jednorodzinnych w rejonie nowego ujęcia wody, co jest niekorzystne ze względów profilaktycznych ochrony wód podziemnych. Miejska oczyszczalnia ścieków wykorzystana jest w nieznacznym stopniu ok. 25% jej przepustowości i posiada duże rezerwy.

Stężenie zanieczyszczeń w ściekach oczyszczonych w podstawowych wskaźnikach BZT₅, ChZT i zawiesiny utrzymuje się poniżej ustalonych stężeń dopuszczalnych, jednak technologia oczyszczalni nie jest przystosowana do usuwania biogenych związków azotowych i fosforowych, powodujących eutrofizację odbiornika oczyszczonych ścieków.

11.5. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych.

11.5.1. Charakterystyka stanu istniejącego.

Miasto Bielsk Podlaski posiada wysypisko odpadów stałych zlokalizowane na gruntach wsi Augustowo, w miejscu wyeksploatowanej żwirowni.

Powierzchnia wysypiska wynosi 4,0 ha. Uszczelnienie wykonano poprzez zabezpieczenie czaszy wyrobiska wraz ze skarpami gliną plastyczną o grubości 0,5 m.

Etap I eksploatacji wysypiska przewidywał zapełnienie odpadami wyrobiska do rzędnej terenu i jest już wykorzystany w 90%.

Etap II przewidywał zagospodarowanie części nadziemnej wysypiska - kopiec

do wysokości 5,0 m. powyżej rzędnej terenu, z którego zrezygnowało Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim zajmujące się eksploatacją wysypiska. Wysypisko eksploatowane jest od 1985r. Na wysypisko przyjmuje się do unieszkodliwiania odpady stałe komunalne z terenu miasta oraz odpady stałe przemysłowe - nietoksyczne (które nie wymagają odrębnej technologii) z zakładów przemysłowych. Średniorocznie na wysypisko wywozi się ok. 24 tys. m³ odpadów. Składowanie odpadów na terenie miasta odbywa się w pojemnikach bez prowadzenia segregacji. Wywozem odpadów stałych zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim.

W 1997 roku Rada Miejska w Bielsku Podlaskim podjęła uchwałę Nr XXXV/201/97 z dnia 26 marca 1997r w sprawie szczegółowych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Uchwała zawiera zasady gromadzenia odpadów stałych i związane z tym obowiązki właścicieli nieruchomości, z uwzględnieniem zachęt do selektywnego gromadzenia odpadów stanowiących surowce wtórne, w postaci nieodpłatnego odbioru.

11.5.2. Ogólna ocena usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

Gromadzenie odpadów stałych na terenie miasta jest prowadzone w sposób tradycyjny, bez segregacji odpadów, co powoduje, że na wysypisko wywożone są odpady, stanowiące surowce wtórne, które mogłyby być wykorzystane, a tym samym ilość wywożonych odpadów zmniejszyłaby się w ok. 25%.

Eksploatowane wysypisko jest wykorzystane już w ok. 90% i sprawa dalszego unieszkodliwiania odpadów stałych z m. Bielska Podlaskiego staje się pilna.

12. Elektroenergetyka

12.1. Zapotrzebowanie mocy (obciążenia całkowite) na przestrzeni lat 1975 - 1996 przez odbiorców m. Bielsk Podlaski kształtowały się następująco:

1975 r	- 3,74 MW	1990 r	- 18,20 MW
1985 r	- 12,05 MW	1996 r	- 20,60 MW

Jak wynika w powyższego zestawienia na przestrzeni lat 1975-96 obserwuje się sukcesywny wzrost zapotrzebowania mocy w mieście Bielsk Podlaski.

12.2. Zużycie energii elektrycznej w latach 1994 i 1995 w mieście wynosiło:

lata	odbiorcy na SN		odbiorcy na NN, w tym:						zużycie ogółem energ. elektr.
	liczba odb.	MW-h	liczba odb.	MW-h	gospod. domowe		gospod. rolne		oświetlenie ulic
					liczba	MW-h	liczba	MW-h	

1	2	3	4	5	odb. 6	7	odb. 8	9	10	MW-h 11
1994	20	14269	10632	29695	8713	17254	731	1351	1174	43964
1995	21	13408	10720	29106	8787	16334	732	1314	1577	42514

12.3. Elementy systemu elektroenergetycznego miasta:

a) Źródła zasilania

Źródłem zasilania w energię elektryczną miasta jest stacja transformatorowo-rozdzielcza RPZ 110/15 kV zlokalizowana w północno-wschodniej części miasta.

Obciążenie rozdzielni w latach 1994-95 kształtowało się następująco:

Stacja transform. rozdziel.	Moce transf. MVA		Obciążenie transformatorów MW				Układ pracy stacji
	T1	T2	1994r		1995r		
			T1	T2	T1	T2	
RPZ Bielsk Podlaski I	16	25	6.5	9.5	7.7	9.1	H5

Istniejące źródło zasilania w pełni pokrywa zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej miasta. Praca źródła w układzie dwustronnego zasilania zapewnia wysoki stopień jego niezawodności.

b) Linie elektroenergetyczne WN 110 kV

Istniejąca stacja transformatorowo-rozdzielcza 110/15 kV jest zasilana liniami WN 110 kV napowietrznymi relacji GPZ "NAREW" Turośń Kościelna - RPZ Bielsk Podlaski, RPZ Bielsk Podlaski - RPZ Adamowo (gm. Mielnik) - Siemiatycze oraz RPZ Hajnówka - RPZ Bielsk Podlaski.

Nazwa linii	Długość linii	Przekrój linii
	km	mm ²
"NAREW" - Bielsk Podlaski	36,3	240/120
Bielsk Podlaski - Adamowo	50,9	120
Hajnówka - Bielsk Podlaski	26,3	120

Istniejące linie WN są w stanie przenieść zakładane obciążenia. Stan techniczny w/w linii WN 110 kV jest zróżnicowany. Linia Bielsk Podlaski - Adamowo winna być zmodernizowana.

c) Sieć średniego napięcia

Rozprowadzenie energii elektrycznej do poszczególnych odbiorców odbywa się poprzez układ sieci SN 15 kV.

Siec ta pracuje w układzie pierścieni - kablowego i napowietrznego. Część odbiorców na terenie miasta jest jednak zasilana z terenowych linii napowietrznych SN 15 kV. Są to linie w kierunkach: Bociek, Kleszczel, Hajnówki, Narwi, Białegostoku i Łap.

W mieście są zlokalizowane 104 stacje transformatorowe, w tym: 41 słupowych, 46 parterowych, 15 wieżowych i 2 nietypowe (PKP, Szpital). W 76 stacjach istnieje możliwość zmiany transformatorów na większe jednostki, co daje rezerwę w możliwościach zasilania nowych odbiorców lub zwiększonego poboru mocy przez odbiorców istniejących.

12.4. Ocena dotychczasowego rozwoju systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania.

- System elektroenergetyczny miasta rozwija się na przestrzeni lat w oparciu o program założony przez ZEB S.A., Rejon Energetyczny Bielsk Podlaski i ustalenia zawarte w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego m. Bielsk Podlaski.
- Jak wynika z analizy stanu istniejącego systemu zapotrzebowania przez odbiorców moc i energię jest on w stanie przesłać w wystarczających ilościach.
- Podstawowym problemem jest zsynchronizowanie przyszłych potrzeb wynikających z rozwoju miasta z możliwościami systemu. Sukcesywnej wymiany na kablowe wymagają linie napowietrzne SN 15 kV w obszarach o wysokiej intensywności zabudowy. Stworzy to możliwości racjonalniejszego zagospodarowania terenów.
- Wyeliminowanie zasilania stacji transformatorowych na terenie miasta z linii terenowych może zapewnić energię elektryczną o dobrych parametrach i dużym stopniu pewności zasilania.
- Utrzymanie prawidłowego funkcjonowania i rozwoju sieci elektroenergetycznych powinno być rozwiązywane poprzez tworzenie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne w postaci: pasów ochronnych (pod linie) lub wydzielonych miejsc (pod stacje transformatorowe), mimo ewentualnych konfliktów z właścicielami terenów.

13. System ciepłowniczy

13.1. Źródła ciepła

Miasto Bielsk Podlaski posiada 83 znaczące źródła ciepła opalane węglem kamiennym, miałem węglowym a w nielicznych przypadkach olejem opałowym. Pozostałe źródła ciepła - to indywidualne kotłownie w zabudowie jednorodzinnej i małych warsztatach rzemieślniczych.

Znaczącymi wytwórcami ciepła są:

- 16 kotłowni MPEC o łącznej mocy	38,86 MW (woda)
- Spółdzielnia Mleczarska - " -	8,7 MW (para)
- ZKE "ELWA" ("była") - " -	4,4 MW (woda)
- Szpital Miejski - " -	3,0 MW (woda/para)
- Fabryka Przyrządów i Uchwytów	2,2 MW (woda)

Pozostałe źródła wytwarzające ciepło dysponują mocą 2,0 MW i poniżej.

Zestawienie istniejących źródeł ciepła w m. Bielsk Podlaski podano w tabeli nr 1.

Zestawienie istniejących źródeł ciepła na terenie m. Bielsk Podlaski
Tabela nr 1

Lp.	Adres	Q źródła KW	Rodzaj paliwa
1	2	3	4
1.	Spółdzielnia Mleczarska ul. Wojska Polskiego	8722,5	węgiel
2	MPEC ul. Piłsudskiego 27	6620,0	- " -
3	ZKE "ELWA" ul. Mickiewicza 220	4419,4	- " -
4	MPEC ul. Ogrodowa 103	3360,0	- " -
5	Szpital ul. Kleszczelowska	3019,1	- " -
6	MPEC ul. Kazimierzowska 8	2640,0	- " -
7	FP i UCH ul. Żwirki i Wigury	2209,7	- " -
8	MPEC ul. Jagiellońska 3 A	2110,0	- " -
9	MPEC ul. Mickiewicza 50 A	2110,0	- " -
10	MPEC ul. 11-go Listopada 7 C	2093,4	- " -
11	MPEC ul. Mickiewicza 122	2640,0	- " -
12	MPEC ul. Ogrodowa 9	2610,0	- " -
13	MPEC ul. Jagiellońska 15	2610,0	- " -
14	MPEC ul. Ogrodowa 13	2610,0	- " -
15	PGK i M. ul. Kazimierzowska	1774,7	- " -

1	2	3	4
16	MPEC ul. Mickiewicza 35	2470,0	- " -
17	BPP Bud. Zaplecze przy ul. Rejonowej	1709,6	- " -
18	Spółdzielnia Inwalidów ul. Dąbrowskiego	1570,1	- " -
19	MPEC ul. Mickiewicza 85	1510,0	- " -
20	MPEC ul. Mickiewicza 29 B	1970,0	- " -
21	MPEC ul. Mickiewicza 27 A	1920,0	- " -
22	MPEC ul. Mickiewicza 190	1220,0	- " -
23	BPP Bud. Ul. 3-go Maja`	1104,9	- " -
24	ZPO "KARO" ("była") ul. Żwirki i Wigury	1091,6	- " -

25	"Biakomeks" ul. Żwirki i Wigury	1058,3 - " -
26	P.Bud. "_araszki" ul. Żwirki i Wigury	1058,3 olej opałowy
27	Rejon Dróg Publicznych. Ul. Sportowa 4	928,1 - " -
28	Ujęcie wody ul. Jagiellońska	926,9 węgiel
29	Urząd telekomunikacyjny ul. Kopernika	888,5 - " -
30	Urząd Miejski. Ul. Kopernika	744,3 - " -
31	Zespół Szkół Rol. Ul. Hołowieska	688,5 - " -
32	Centrala Nasienna ul. Piłsudskiego	639,7 - " -
33	Zespół Szkół Ekonomicznych ul. Widowska	630,3 - " -
34	Szkoła Specjalna ul. Poświętna	628,0 - " -
35	Policja ul. Kopernika	592,0 - " -
36	Anatol – Polska ul. Kleberga	533,8 - " -
37	Zakł. Wylęgu Drożdży ul. Piłsudskiego	523,4
38	Szkoła Podstawowa ul. Wysockiego	508,2 - " -
39	WUS Pracy ("była") ul. Piłsudskiego	488,5 - " -
40	GS Pawilon Handlowy j.w.	488,5 - " -
41	TO Samoch. ("była") ul. Kleberga	488,5 - " -
42	Szkoła Podstawowa ul. Kościuszki 21	482,6 - " -
43	Szkoła Podstawowa ul. Kopernika i Liceum Ogólnokształcące z B.J.N. im. B. _araskiewicz	444,3 - " -
44	GS Magazyn ul. Mickiewicza 5 A	407,1 - " -
45	GS Piekarnia Rejonowa	407,1 - " -
46	GS Zakł. Gosp. Ul. Piłsudskiego	407,1 - " -
47	ZS Zawod. Ul. Szkolna	405,9 - " -
48	Restauracja ul. Mickiewicza	358,2 - " -
49	PKG i M. Biuro ul. Studziwodzka	336,1 - " -
50	Sąd Rejonowy ul. 3-go Maja	325,6 - " -
51	MPEC ul. Dubiażyńska 2	350,0 - " -
52	"UNIBUD" ul. Wyszyńskiego	264,0 - " -
53	Zakład Zieleni ul. Wschodnia	260,5 - " -
54	ZNUK "PRESKO" ul. Jaśminowa	223,3 - " -
55	ZOZ Przychodnia ul. Mickiewicza	187,2 - " -
56	"EKOINSBUD" ul. Rejonowa	174,5 - " -
57	Piekarnia ul. Świerkowa 8	167,6 - " -
58	Spółdz. Transp. Wiej. Ul. Żwirki i Wigury	164,0 - " -
59	Szkoła Muzyczna ul. Żwirki i Wigury	162,8 - " -
60	ZU Zwierząt ul. Studziwodzka	162,8 olej opałowy

1	2	3	4
61	Piekarnia ul. Buczka 44	162,8	węgiel
62	"SIAS-Polska" ul. Brańska	140,7 -	" -
63	"Polmozbyt" ul. 3-go Maja	129,1 -	" -
64	PGK i M. ("była") Zaplecze ul. Poświętna	109,3 -	" -

65	Straż Pożarna ul. Kopernika	102,3- “ -
66	Pawilon Rzemieślniczy ul. Mickiewicza 95	93,0- “ -
67	Pawilon Meblowy ul. Mickiewicza	81,4- “ -
68	Zespół Sklepów ul. Kryniczna	69,8- “ -
69	Lecznica Zwierząt ul. Dubicze	65,1- “ -
70	GS Sklep ul. Piłsudskiego	58,2- “ -
71	Nadleśnictwo ul. Studziwodzka	58,2- “ -
72	PP Mięśne ul. Rejonowa	51,2- “ -
73	Sklep ul. Kazimierzowska	48,8- “ -
74	Skup ul. Myśliwska	24,4- “ -
75	Sklep ul. Dubiażyńska	24,4- “ -
76	Sklep ul. Mickiewicza 84	24,4- “ -
77	Sklep ul. Mickiewicza 73	24,4- “ -
78	Sklep ul. Mickiewicza 5	24,4- “ -
79	Sklep Rybny ul. Żwirki i Wigury	16,3- “ -
80	Sklep ul. Żwirki i Wigury	12,8- “ -
81	GS Sklep Masz. Ul. Rejonowa	11,6- “ -
82	SM Mickiewicza 206	brak danych olejowa
83	Zakłady Mięsne”NETTER” ul. Brańska	-“ - węgiel
84	Samorządowe Przedszkole Nr 8 ul. Rejtana	-“-
85	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji ul. Orzeszkowej	-“-

Stan techniczny w/w źródeł ciepła jest zróżnicowany, jednak generalnie jest on średni i zły.

W przeważającej mierze stosowane technologie są rozwiązaniami przestarzałymi i nie gwarantują optymalnego gospodarowania paliwem i otrzymaną energią cieplną.

Duża ilość kotłowni emituje do atmosfery znaczne ilości dwutlenku węgla siarki i pyłów. Jest to emisja ze źródeł punktowych (kominków). Emisja wtórna z dowozu paliwa oraz magazynowania i wywozu odpadów paleniskowych jest też źródłem zanieczyszczeń.

13.2. Sieć ciepła

Na terenie miasta istnieją dwa rodzaje sieci ciepłych. Sieci ciepłe wysokoparametrowe doprowadzają ciepło z kotłowni do 30-tu budynków mieszkalnych (15 węzłów hydroelewatorowych, 13 węzłów wymiennikowych oraz 2 węzłów bezpośrednich). Pozostałe sieci pracują jako niskoparametrowe - cztero lub dwuprzewodowe.

W/w sieci zlokalizowane są w północnej części miasta ze względu na istniejącą i zakładaną zabudowę mieszkaniową wielorodzinną.

13.3. Funkcjonowanie ciepłownictwa w mieście

W Bielsku Podlaskim występują rozproszone i rozdrobnione źródła ciepła o niskiej sprawności wytwarzania.

Aktualnie w gestii Miejskiego Przedsiębiorstwa Energetyki Ciepłej znajduje się 16 kotłowni, z tego 10 pracuje w scentralizowanym systemie ciepłowniczym.

W sezonie letnim - ciepło w postaci ciepłej wody dostarczane jest w rejon obsługi przez kotłownię Nr 2(Nr 1 w Tabeli) oraz sieci obsługiwane przez kotłownie Nr : 6,8,9,12,13 i 14 pracujące jako węzły cieplne.

W okresie przejściowym (jesień, wiosna) ciepła woda i ciepło grzewcze dostarczane są: z kotłowni Nr 2 dla własnego obszaru obsługi kotłowni, a tylko ciepło grzewcze jest dostarczane dla obszaru obsługiwanego przez kotłownie Nr 16, 20, 21 (kotłownie pracują jako węzły cieplne).

W okresie zimy kotłownie Nr 2,6,8,9,12,13,14,16,20 i 21 dostarczają co i cw do swoich rejonów obsługi.

Aktualnie jest w realizacji ciepłownia miejska. Uruchomienie jej umożliwi zlikwidowanie części istniejących kotłowni, położonych w zasięgu scentralizowanej sieci ciepłowniczej. Pozwoli to zmniejszyć jednostkowe zużycie paliwa i uciążliwość dla środowiska.

Zlikwidowane kotłownie przejmą funkcję węzłów cieplnych.

14. Gazownictwo

14.1. Stan gazyfikacji

Miasto nie posiada sieci gazowej.

Została opracowana przez BPBŁ w Białymstoku koncepcja gazyfikacji miasta Bielsk Podlaski. Koncepcje opracowano w zakresie niezbędnym do zapewnienia dostaw gazu dla miasta w ilości przewidywanych potrzeb w 2010 r.

14.2. Przewidywany układ zasilający

Zakłada się gazyfikację m. Bielsk Podlaski z gazociągu wysokiego ciśnienia DN 200 mm, CN 6,3 MPa Łapy - Hajnówka.

Projektowana sieć gazowa na terenie miasta jest powiązana z siecią gazową gminy Bielsk Podlaski w jeden układ. Gazociąg średniego ciśnienia przebiegający po obwodnicy miasta jest jednocześnie osią systemu gazociągów dla miasta i gminy.

Zasilanie sieci gazowej średniego ciśnienia przyjęto z dwóch stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia w Bielsku Podlaskim - jedna w rejonie ul. Kruczej, druga w rejonie ul. Białowieskiej.

14.3. Bilans zapotrzebowania gazu

Bilans rocznego zapotrzebowania gazu (w tys. m³/r) w/g opracowanej koncepcji wynosi:

Jednostki nie zasilane z EC									
Bud. mieszk. co	Gosp. Komunal Co	Gosp. Komunal Technol.	Bud. mieszk. P+CWU	Gospod. komunal PP+CWU	Hodowla bydła, trzody PP+CWU	Straty	Razem	Średnia ilość na mieszkańca	Średnia ilość na mieszkanie
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11745,80	1575,40	20339,5	9193,2	572,8	9,9	1709,1	45145,6	1256	4139
Jednostki zasilane z EC									
5884	1199,9	-	2639,5	200,6	-	39,0	10321,09	782	2619

Efektom realizacji omawianego przedsięwzięcia będzie przyłączenie do sieci gazowej 10 900 mieszkańców na terenie miasta.

Ponieważ nie wszyscy potencjalni użytkownicy będą chcieli korzystać z gazu ziemnego, w opracowaniu przyjęto następujący stopień wykorzystania gazu dla potrzeb:

a) przygotowania posiłków i ciepłej wody użytkowej (poza zasięgiem ciepłowni miejskiej) PP + CWU

- bud. wielorodzinne - 100%
- bud. jednorodzinne - 80%
- bud. rolnicze - 80%

b) związanych z hodowlą inwentarza 60%

a) centralne ogrzewanie (poza zasięgiem ciepłowni miejskiej) CO

- bud. wielorodzinne - 100%
- bud. jednorodzinne - 75%
- i rolnicze

d) gospodarka komunalna - 80%
(PP + CWU + CO)

15. System telekomunikacyjny

15.1. Stan telekomunikacji w mieście i struktura systemu

W 1996r oddano do użytku centralę cyfrową o pojemności 5840 numerów. Pracuje ona na potrzeby całego Rejonu Telekomunikacyjnego Bielsk Podlaski, w skład którego wchodzi również miasto Bielsk Podlaski.

Do istniejącego systemu telekomunikacyjnego w mieście należy również

dotychczas pracująca centrala analogowa o 3600 numerach.

W/w centrala połączona są z Białostockim Węzłem Telekomunikacyjnym za pomocą radiolinii, natomiast z centralą w m. Brańsk i Boćki - linią kablową światłowodową.

Z ośrodkami gminnymi: Zabłudów, Wyszki, Nurzec i Siemiatycze - centrala w Bielsku Podlaskim połączona są liniami napowietrznymi, natomiast z Hajnówką, Orlą i Czyżami - linią kablową (miedzianą).

W/g danych statystycznych na dzień 31.XII.1996r miasto Bielsk Podlaski posiada 5376 abonentów. Na 1000 osób przypada 194,8 abonentów, co na tle wskaźnika województwa białostockiego w 1996r - 202, 3 jest wynikiem dobrym.

15.2. Ocena systemu i jego funkcjonowania

Stan telekomunikacji w m. Bielsk Podlaski w 1996r osiągnął wyższy poziom zaspokojenia potrzeb ludności. Oddanie do użytku centrali cyfrowej zwiększyło możliwości łączności i poprawiło jakość świadczonych usług, co nie oznacza, że osiągnięto stan docelowy.

Pozostał do zmiany w systemie istniejącym pewien zakres inwestycji, które pozwolą osiągnąć jeszcze wyższy stopień zaspokojenia potrzeb w obsłudze abonentów. Dotyczy w szczególności nowych linii światłowodowych łączących poszczególne ośrodki gminne na terenie woj. białostockiego.

16. Związki funkcjonalne miasta z otoczeniem

16.1. Związki z aglomeracją białostocką dotyczą w szczególności:

- a) korzystania z administracji i usług o charakterze regionalnym i ponadregionalnym zlokalizowanych w m. Białymstoku w tym:
 - administracji publicznej (np. urząd wojewódzki, sąd i prokuratura wojewódzka, sąd i prokuratura apelacyjna, regionalna izba obrachunkowa, Naczelny Sąd Administracyjny itp.),
 - administracji specjalnej (np. D.O.D.P., RDLP, Zakł. Energetyczny, Mazowieckie Zakłady Gazownicze, kurie arcybiskupie i biskupie, fundacje),
 - administracji gospodarczej: finansowej i ubezpieczeniowej itp.,
 - nauki i szkolnictwa wyższego oraz instytutów naukowo-badawczych (np. 11 uczelni wyższych),
 - zdrowia i opieki społecznej (lecznictwo kliniczne, szpital wojewódzki, lecznictwo specjalistyczne, domy opieki społecznej),
 - szkolnictwa średniego w tym zawodowego, którego profile nie występują w Bielsku Podlaskim,
 - kultury i sztuki (filharmonia, teatry, domy kultury, muzea),
 - specjalistyczny handel i wystawiennictwo w tym międzynarodowe,

- b) współpracy w sferze gospodarczej między jednostkami i podmiotami gospodarczymi w zakresie: doradztwa, finansowania i projektowania przedsięwzięć inwestycyjnych, działalności marketingowej, surowcowej i technologicznej oraz rynku pracy,
- a) w sferze infrastruktury technicznej - zasilania w energię elektryczną z rozdzielni "NAREW" 400/110 kV liniami WN 110 kV, zasilania w gaz ziemny linią magistralną wysokiego ciśnienia z systemu gazowego m. Białegostoku i dróg krajowych nr S 19, nr 692 i 689 - realizujących związku funkcjonalne.

16.2. Związki miasta z gminami sąsiadującymi z obszaru rejonu administracyjnego Bielsk Podlaski dotyczą w szczególności:

- a) świadczenia przez urządzenia zlokalizowane w mieście usług w zakresie:
 - administracji publicznej (np. urząd rejonowy administracji państwowej, sądownictwa i prokuratury, administracji finansowej - urząd skarbowy, notariatu, policji),
 - administracji specjalnej (np. Nadleśnictwo Bielsk Podlaski, rejon dróg publicznych, rejon energetyczny),
 - usług finansowych i ubezpieczeniowych,
 - zdrowia i opieki społecznej (szpital rejonowy, przychodnie specjalistyczne, szkoły specjalne),
 - szkolnictwa ogólnokształcącego i zawodowego,
 - kultury i sztuki (domy kultury, muzea),
- b) powiązań gospodarczych między podmiotami gospodarczymi gł. w zakresie surowcowym i rynków zbytu,
- c) powiązań infrastruktury technicznej w zakresie: dróg wojewódzkich, sieci linii 15 kV powiązanych z RPZ-Bielsk Podlaski, proj. gazociągu wysokiego ciśnienia Poświętne - Wyszki - Bielsk Podlaski - Czyże oraz składowiska komunalnego miejskiego we wsi Augustowo w gminie Bielsk Podlaski, zaopatrzenia w wodę i ew. odprowadzenia ścieków sanitarnych ze wsi podmiejskich w gminie Bielsk Podlaski np. Widowa, Augustowa, Proniewicz),
- d) powiązań w zakresie turystyki i wypoczynku ,w tym w szczególności:
 - wypoczynku codziennego i świątecznego na bazie doliny rzeki Narwi w szczególności w rejonie wsi Płoski,
 - wypoczynku j.w. w lasach podmiejskich położonych w obszarze gminy Bielsk Podlaski, a wyznaczonych i predystynowanych do pełnienia takich funkcji,
 - potencjalnego wypoczynku przyrodniczego na bazie proj. kierunkowo zbiorników wodnych na rzece Łoknicy i Białej oraz ich otoczenia.

17. Wnioski o zmianę ustaleń miejscowego planu ogólnego

zagospodarowania przestrzennego miasta

17.1. Wnioski o zmianę ustaleń w/w planu, w tym głównie dotyczące głównie zmian przeznaczenia terenów, zostały zgłoszone do czasu rozpoczęcia prac nad "studium", w ilości ok. 80 sztuk.

Wnioski te dotyczyły w szczególności przeznaczenia:

- a) terenów rolnych o dobrych warunkach fizjograficznych, a oddalonych od terenów zainwestowania miejskiego, położonych w kompleksach gruntów o dużej wartości rolniczej, trudnych do uzbrojenia i obsługi komunikacyjnej - pod zabudowę jednorodzinną i usługi,
- b) terenów rolnych i nieruchomości rolniczych o niekorzystnych warunkach fizjograficznych, położonych w sąsiedztwie zabudowy, ale w terenach ciągów ekologicznych - pod zabudowę j.w.
- c) terenów przeznaczonych w ustaleniach planu pod urządzenia komunalnej infrastruktury społecznej, której realizacja z przyczyn obiektywnych jest odsunięta w czasie, a które stanowią własność prywatną - pod zabudowę jednorodzinną z usługami,
- d) nieruchomości nierolniczych, powstałych w wyniku dokonanej przez właścicieli gospodarstw rolnych parcelacji i ewentualnego zbycia, położone w sąsiedztwie istniejącej zabudowy, o korzystnych warunkach fizjograficznych i różnej wartości bonitacyjnej - pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną,
- e) nieruchomości gmin wyznaniowych i komunalnych z zasobów miasta pod urządzenia sakralne i kościelne oraz zabudowę mieszkaniowo-usługową, położone w sąsiedztwie istniejącej zabudowy.

17.2. Parcelacje nieruchomości rolniczych lub zmiany takich parcelacji po przekształceniu formalnym terenu rolnego w budowlany, są podstawowymi przesłankami do wnioskowania przez właścicieli o zmiany ustaleń planu ogólnego z.p. miasta. Wnioski takie zmierzają do formalnego tylko przekształcenia terenów z reguły bez ponoszenia przez właścicieli kosztów ich przygotowania infrastrukturalnego do zabudowy (tzw. "papierowe działki budowlane" dopuszczalne w polskiej legislacji) i przejęcia wzrostu ich wartości w wyniku zbycia lub tańszego uprzedniego nabycia jako gruntu rolnego. Wnioski mają najczęściej charakter przypadkowy, zależny od inwencji właściciela i nie wykazują cech koncentracji. Ich nasilenie występuje gł. we wschodnim i południowo-wschodnim kompleksie rozwojowym miasta i może stanowić w przyszłości poprzez swą żywiołowość poważną przeszkodę w harmonijnym i racjonalnym rozwoju zagospodarowania przestrzennego miasta. Zjawisko to jest nagminne w obszarze kraju, a wynika w szczególności z poważnych wad polskiej legislacji gospodarki przestrzennej i braku długofalowej i konsekwentnej polityki w sferze gospodarki gruntami miast i gmin.

17.3. Analiza wniosków i ich ocena została przeprowadzona w trakcie prac nad studium, jako element towarzyszący pracom planistycznym i bieżącej polityce przestrzennej Rady Miejskiej.

W analizie wniosków zastosowano szereg kryteriów oceniających, w tym:

- a) celowości ilościowej, skoordynowane z prognozami zaludnienia, zasobami terenów przygotowanych, wskaźnikami zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, likwidacją zasobów zdekapitalizowanych i ruchem budowlanym,
- b) warunków fizjograficznych, w tym: niekolizyjności z systemem przyrodniczym miasta i uciążliwościami sanitarnymi,
- c) ochrony gruntów rolnych, w tym: ochrony zwartych kompleksów wartościowych dla produkcji rolniczej i wymogów uzyskania ustawowych zgód na przeznaczenie na cele nierolnicze kl. III, IV oraz pochodzenia organicznego,
- d) warunków komunikacyjnych, w tym: niekolizyjności z ruchem na drogach krajowych, powiązania z podstawowymi ulicami miejskimi - zapewniające korzystne relacje między miejscami zamieszkania - usługami - praca i wypoczynkiem oraz możliwość prowadzenia ciągów infrastruktury technicznej,
- e) uzbrojenia terenów, w tym: racjonalności techniczno-ekonomicznej oraz celowości organizacyjno-finansowej,
- f) możliwości i warunków korzystania z infrastruktury społecznej, w tym: stref dojścia pieszego do usług podstawowych i elementarnych oraz dojazdu do usług ponadpodstawowych,
- g) kosztów planistycznych dotyczące skali i stopnia szczegółowości ustaleń planistycznych pociągających za sobą wysokość kosztów przeprowadzenia zmian,
- h) efektów zmian dla potencjalnych nabywców wyznaczonych zmianami terenów budowlanych, w tym: wynikających z kryteriów: d, e, f i g,
- i) efektu zmian dla miasta, w tym dotyczące: realizacji funkcji miasta, zachowania ładu przestrzennego, możliwości uzyskania renty planistycznej oraz z tytułu konieczności zapewnienia infrastruktury technicznej i społecznej i związanych z tym kosztów oraz możliwościami budżetowymi.

W efekcie dokonanej na podstawie w/w kryteriów analizy z ok. 80 wniosków ocenę pozytywną uzyskało 18, z tego większość z licznymi warunkami wyjściowymi i proceduralnymi oraz zaleceniami opracowania zmian w sposób kompleksowy tj. obejmujący sąsiednie tereny nie wnioskowane do zmian.

17.4. Wnioski ogólne:

- parcelacja nieruchomości rolniczych i wnioski o zmiany przeznaczenia

- terenów z rolnych na budowlane mają charakter żywiłowy i przypadkowy rozkład przestrzenny, co nie zapewnia generalnie możliwości zachowaniu ładu przestrzennego w rozwoju zainwestowania miejskiego,
- tendencje powyższe wskazują jednak na potrzebę planistycznego opracowania w niniejszym studium podstawowych zasad zagospodarowania wszystkich potencjalnych terenów rozwojowych miasta,
 - zasady te dotyczyć powinny: rozrządu funkcjonalnego terenów oraz ich obsługi komunikacyjnej, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i preferencji co do sporządzania fragmentarycznych planów miejscowych,
 - podstawę prawidłowej polityki przestrzennej miasta w zakresie rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej i produkcyjnej powinna być konsekwentna polityka miasta polegająca na odmowie dokonywania zmian planu ogólnego z.p. niekorzystnych z punktu widzenia interesów miasta jako całości,
 - uzupełnieniem tej polityki powinno być tworzenie zwartych kompleksów gruntów komunalnych pozwalających prowadzić rozwój zagospodarowania w sposób kompleksowy i zorganizowany, a także stosowanie z urzędu możliwości scaleń i reparcelacji terenów prywatnych przeznaczonych do zabudowy.

18. Syntetyczna ocena poziomu zaspokojenia potrzeb ludności i zagospodarowania terenu

Wskaźniki charakteryzujące potencjał miasta Bielsk i warunki życia mieszkańców na tle województwa w 1996r.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	WOJEWÓDZ-TWO	MIASTO	UDZIAŁ MIASTA W %
1	2	3	4	5
	LUDNOŚĆ I RYNEK PRACY			
1.	Ludność ogółem	701 164	27875	4,0
2	w tym kobiety	359181	14340	4,0
3	mężczyźni	341973	13535	4,0
4	kobiety na 100 mężczyzn	105	108	-

1	2	3	4	5
5	Ludność na 1 km ²	70	1022	-
	Ludność w wieku:			
6	przedprodukcyjnym	187908	8831	4,7
7	produkcyjnym	401901	16010	4,0
8	poprodukcyjnym	111355	3034	2,7
9	Ludność w wieku nieprodukcyjnym w % na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,5	74,1	4,0
10	Urodzeni na 1000 ludności	10,6	10,3	-
11	Zgony na 1000 ludności	10,8	7,1	-

12	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,2	3,3	-
13	Saldo migracji	24,0	3	-
14	Pracujący w EKD ogółem	146006	7457	5,1
15	sektor publiczny	91294	4338	4,8
16	sektor prywatny	54712	3119	5,7
17	w %	37,5	41,8	-
18	Pracujący w rolnictwie indywidualnym	108356	469	0,4
19	Bezrobotni ogółem	38342	1811	4,7
20	w tym: kobiety	22106	1124	5,1
21	absolwenci	1586	62	3,9
WARUNKI MIESZKANIOWE				
22	Mieszkania zamieszkane mieszkania	224798	8577	3,8
23	na 1000 ludności	321	310	96,6
24	izby mieszkalne	81024	34004	4,2
25	p.u. mieszkań w m ²	13683893	508240	3,7
26	przeciętna p.u. 1 mieszkania w m ²	60,9	59,3	97,3
27	przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	3,05	3,12	102,3
28	na izbę	0,84	0,79	94,0
29	Mieszkania oddane do użytku mieszkania	3461	63	1,8
30	izby	13211	292	2,2
31	p.u. mieszkań w m ²	245271	5876	2,4
32	przeciętna p.u. 1 mieszkania w m ²	70,9	93,3	131,6
USŁUGI SPOŁECZNE				
33	Placówki wychowania przedszkolnego przedszkola	129	6	4,7
34	liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	18528	814	4,4
35	odsetek dzieci w wieku 3 – 6 lat	49,0	55,9	114,1
36	Szkolnictwo podstawowe szkoły	315	5	1,6
37	w tym: z klasami I – VIII	266	5	1,9
38	pomieszczenia do nauczania	3884	113	2,9
39	oddziały szkolne	3994	153	3,8
40	nauczyciele pełnozatrudnieni	5811	276	4,7
1	2	3	4	5
41	uczniowie: ogółem	90314	4420	4,9
42	liczba uczniów na pomieszczenie	23	39	169,6
43	liczba uczniów na oddział	23	29	126,0
44	Szkolnictwo ogólnokształcące dla młodzieży szkoły	38	4	10,5
45	uczniowie	11021	1455	13,2
46	absolwenci	3224	290	9,0

	Szkolnictwo zawodowe dla niepracujących szkoły ogółem			
47		145	16	11,0
48	zasadnicze szkoły zawodowe	50	4	8,0
49	średnie szkoły techniczne i zawodowe	95	12	12,6
50	uczniowie: ogółem	27752	6317	22,8
51	zasadn. Szkół zawod.	9996	2431	24,3
52	szkół średnich	17756	1455	8,2
53	absolwenci : ogółem	7204	94	1,3
54	zasadn. Szkół zawod.	3400	428	12,6
55	szkół średnich	3804	460	24,2
56	Placówki biblioteczne biblioteki	55	2	3,6
57	filie	74	1	1,4
58	liczba ludności na 1 placówkę	5435	13800	253,9
59	księgozbiór w woluminach w tys.	2252,7	82,6	3,7
60	Personel służby zdrowia lekarze w liczbach bezwzględnych	2043	74	3,6
61	na 10000 ludności	29,1	27,0	93,1
62	lekarze dentyści w liczbach bezwzględ.	432	23,0	5,3
63	na 1000 ludności	6,2	8,4	135,5
64	pielęgniarki w liczbach bezwzględ.	4349	254	5,8
65	na 1000 ludności	62,0	92,5	149,2
	ROLNICTWO		1831	0,3
66	Powierzchnia użytków rolnych w ha	587661		
67	w tym: grunty orne	377952	1323	0,4
68	Powierzchnia zasiewów w ha	327943	4207	1,3
69	w tym: zboża ogółem	257282	3324	1,3
70	w tym: pszenica	39140	1094	2,8
71	żyto	70560	673	1,0
72	ziemniaki	39053	481	1,2
73	Zbiory w dt w tym zboża ogółem	6017464	72596	1,2
74	w tym: pszenica	1110819	27119	2,4
75	żyto	1493177	13160	0,9
76	ziemniaki	8448821	111840	1,3

1	2	3	4	5
77	Plony z 1 ha w dt zboża ogółem	23,3	23,1	99,1
78	w tym: pszenica	27,8	23,7	85,3
79	żyto	20,7	20,0	96,7
80	ziemniaki	216	180	83,3
81	Zwierzęta gospodarskie w szt. fiz. bydło	280491	1775	0,6
82	w tym krowy	141715	894	0,6

83	trzoda chlewna	356845	1800	0,5
	Zwierzęta gospodarskie w szt. na 100 ha u.r.			
84	bydło	47,7	24,1	50,5
85	w tym krowy	24,1	12,2	50,6
86	trzoda chlewna	60,7	24,5	40,4
87	Ciągniki w rolnictwie w sztukach	38326	475	1,2
88	Kombajny zbożowe w sztukach	2021	25	1,2
89	Liczba gospodarstw i działek rolnych	66805	680	1,0
90	Powierzchnia gosp. rolnych w ha u.r.	612424	1881	0,3
91	Średnia pow. gospod. rolnego w ha u.r.	9,2	2,7	29,3
92	Pracujący w swoim gosp. rolnym	102465	6816	6,7
93	Liczba osób na 1 gosp. rolne	1,96	3,33	169,9
	WYBRANE ELEMENTY GOSPODARKI			
	Budżet gminy			
	Dochody ogółem w tys. zł			
94		467374	17164	3,7
95	w tym: podatki i opłaty lokalne tys. zł	109334	6570	6,0
96	w % ogółem	23,4	38,3	163,7
97	Wydatki ogółem w tys. zł	467674	17025	3,6
98	w tym: inwestycje w tys. zł	95516	2817	2,9
99	w % ogółem	20,4	16,5	80,9
100	Dochody na 1 mieszkańca w zł	667,33	624,91	93,6
101	Wydatki na 1 mieszkańca w zł	667,76	619,86	92,8
102	Podmioty gospodarcze zarejestrowane w systemie REGON			
	Ogółem	36044	1841	5,1
103	w tym: spółki cywilne	2872	106	3,7
104	Drogi gminne i lokalne miejskie	3241	68	2,1
105	w tym: o nawierzchni twardej w %	34,7	70,6	203,4
106	Sklepy i punkty sprzedaży paliw*) liczba	1344	76	5,7
107	na 1000 ludności	1,9	2,7	142,1
108	Abonenci telefoniczni :liczba	141820	5376	3,8
109	na 1000 ludności	202,3	194,8	96,3

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

MIASTA BIELSK PODLASKI

1. CELE ROZWOJU MIASTA

1.1. Misja strategiczna rozwoju miasta Bielsk Podlaski wg. intencji władz samorządowych polegać będzie na : poprawie poziomu i warunków życia mieszkańców, racjonalnym wykorzystaniu położenia geograficznego, potencjału infrastruktury społecznej, gospodarczej i technicznej, tworzeniu warunków rozwoju przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców i podmiotów gospodarczych oraz harmonijnej współpracy z gminami sąsiadującymi i administracją rządową.

1.2. Cele operacyjne rozwoju

Rozwinięciem misji strategicznej rozwoju miasta będą następujące grupy celów operacyjnych:

1.2.1. Cele ekologiczne i kulturowe rozwoju:

- a) ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego miasta,
- b) wzbogacanie i dostosowanie elementów systemu przyrodniczego miasta do potrzeb: rekreacji, turystyki, rolnictwa i estetyki miasta,
- c) ochrona i utrzymanie oraz przystosowanie obszarów i obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych do potrzeb turystyczno-krajoznawczych i usługowych,
- d) tworzenie nowych wartości kulturowych w przestrzeniach publicznych i ich otoczeniu zwłaszcza na obszarach rozwoju zagospodarowania i zabudowy miasta.

1.2.2. Cele społeczne rozwoju:

- a) podnoszenie standardu technicznego i cywilizacyjnego zamieszkiwania z racjonalnym wykorzystaniem rezerw w terenach zainwestowanych,

- b) poprawa warunków i poziomu: kształcenia, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji, opieki społecznej i rozwoju kulturalnego mieszkańców, w tym dostępności urządzeń,
- b) modernizacja i przekształcenia zabudowy i zagospodarowania, zagrożonych degradacją techniczną i cywilizacyjną,
- c) tworzenie warunków harmonijnego rozwoju zabudowy i zagospodarowania mieszkaniowo-usługowego, usługowego i produkcyjnego na nowych terenach,
- d) dążenie do osiągnięcia wskaźnika zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na poziomie 400 mieszkań na 1000 mieszkańców,
- e) likwidowanie barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych w zabudowie i zagospodarowaniu terenów,
- f) zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności miasta w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, hałasu, wibracji i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

1.2.3. Cele ekonomiczne rozwoju:

- a) racjonalne wykorzystanie niezagospodarowanego lub ekstensywnie użytkowanego majątku produkcyjnego i usługowego, kadr kwalifikowanych, lokalnych tradycji produkcyjnych oraz możliwości kooperacyjnych i eksportowych wynikających z bliskości przejścia granicznego Polsko-Białoruskiego w Połowcach,
- b) tworzenie warunków rozwoju dla urządzeń produkcyjnych i usługowych komercyjnych, na wyznaczonych na ten cel terenach oraz w obszarach rozwoju mieszkalnictwa z priorytetem dla gruntów komunalnych i skarbu państwa,
- c) racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej i tworzenie warunków rozwoju otoczenia rolnictwa,
- d) sprzyjanie rozwojowi otoczenia biznesu i pozyskiwaniu inwestorów zewnętrznych.

1.2.4. Cele rozwoju komunikacji:

- a) tworzenie warunków sprawnego funkcjonowania międzynarodowego i krajowego ruchu kołowego na drogach krajowych, międzyregionalnej ekspresowej Nr S 19, regionalnej Nr 692 powiązanej z przejściem granicznym w Połowcach i regionalnej Nr 689,
- b) zapewnienie sprawnego funkcjonowania powiązań miasta z obszarami gminy i siedzibami sąsiadujących gmin ciągami dróg wojewódzkiej Nr 656, 643, 615 i 614,
- c) zaspokojenie wewnętrznych potrzeb transportowych miasta i poszczególnych jego części w preferowanym przez użytkowników standardzie, podstawowym układem ulicznym i środkami komunikacji

- zbiorowej,
- d) poprawa wewnętrznej obsługi komunikacyjnej terenów mieszkaniowo-usługowych, usługowych i produkcyjnych oraz zapewnienie takiej obsługi dla terenów rozwojowych,
 - e) minimalizowanie kolizji między ruchami komunikacyjnymi a zabudową mieszkaniową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji,
 - f) podnoszenie standardu wyposażenia miasta i głównych ciągów komunikacyjnych w urządzenia obsługi motoryzacji i turystyki zmotoryzowanej.

1.2.5. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- a) zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w odpowiednim standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, gazu ziemnego oraz usług telekomunikacyjnych,
- b) ochrona wody, powietrza, gleby i szaty roślinnej, fauny i środowiska zamieszkiwania przed zanieczyszczeniem: ściekami sanitarnymi, wodami opadowymi, zanieczyszczeniami energetycznymi (ciepłowniczymi) i odpadami stałymi,
- c) zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej dla zaspokojenia potrzeb użytkowników w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- d) likwidowanie i zmniejszanie kolizji między urządzeniami infrastruktury technicznej, a zabudową i systemem przyrodniczym.

2. Kierunki, zasady i instrumenty ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego i zamieszkiwania.

2.1. Ochrona prawna pomników przyrody powołanych zarządzeniem Wojewody Białostockiego nr: 27/81 z dnia 01.12.1984r., 68/84 z 31.10.1984r., 50/86 z 30.12.1986r., 6/90 z 30.01.1990r., 3/94 z 17.11.1994r. - określonych w punkcie 4.2.8. tekstu uwarunkowań i rysunku studium wymaga: obligatoryjnego uwzględniania zasad ochrony zawartych w w/w zarządzeniach, w sporządzanych przez miasto planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania sporządzanych dla terenów ich lokalizacji oraz ich konserwacji przez właścicieli terenów.

2.2. Ochrona i wzbogacanie zieleni urządzonej: podworskiej, parkowej, cmentarnej i ogrodów działkowych, w tym podlegającej ochronie z mocy ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska z dnia 31 stycznia 1980r. z późniejszymi zmianami oraz miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego m. Bielsk Podlaski z roku 1994.

Aktualnie obowiązującego, a określonej w rysunku studium symbolami ZP, ZC i ZD wymaga:

- a) respektowania zakazu jej przeznaczania na inne cele i likwidacji w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów oraz następnych generacjach planów miejscowych,
- b) zakazu prowadzenia na tych terenach i w ich sąsiedztwie regulacji stosunków wodnych mogących spowodować zniszczenia drzewostanu, a w przypadkach bezwzględnej konieczności poprzedzenia jej stosownymi ekspertyzami potwierdzającymi dopuszczalność takich działań z punktu widzenia wymogów ochronnych,
- c) konserwacji, wzbogacania i racjonalnego udostępniania użytkownikom w sposób gwarantujący zachowanie walorów ekologicznych,
- d) egzekwowania w trybie administracyjnym i ew. sądowym właściwego utrzymania zieleni urządzonej, od właścicieli terenów, na których jest zlokalizowana,
- e) w odniesieniu do zieleni urządzonej komunalnej :
 - przygotowania wieloletnich i rocznych planów konserwacji, modernizacji i wzbogacania,
 - zapewnienia stosownych środków finansowych w budżecie miasta na powyższy cel,
- f) obligatoryjnego wyznaczania terenów zieleni urządzonej publicznej dla celów rekreacyjnych i mikroklimatycznych (poza dolinami rz. Lubki i Białej) w planach nowych większych zespołów zabudowy mieszkaniowo-usługowej, stosownie do wskazań na rysunku studium (gł. w terenach rozwojowych),
- f) sukcesywnego pozyskiwania w/w terenów do zasobów gruntów komunalnych zwłaszcza w trakcie scaleń i podziałów gruntów oraz jej urządzania,
- g) w przypadkach bezwzględnej konieczności likwidacji zieleni w związku z realizacją gł. elementów infrastruktury technicznej, ograniczania powierzchni do minimum w planach miejscowych i decyzjach administracyjnych.

2.3. Ochrona, zwiększanie powierzchni i racjonalne użytkowanie lasów

z mocy ustawy z dnia 28 września 1991r. w obszarze oznaczonym w rysunku studium symbolem A3

- a) uwzględniania w planach urzędniowych lasów państwowych i prywatnych priorytetu ich ustawowej funkcji ochronnej i rekreacyjnej,
- b) ograniczenia do najniezbędniejszego minimum przeznaczania lasów w planach miejscowych do wylesień stałych i czasowych na potrzeby realizacji urządzeń ogólnomiejskiej i ponadlokalnej infrastruktury technicznej i zaniechania przeznaczania tych gruntów na inne cele,
- c) niezwłocznego zalesiania gruntów, dla których ustała przyczyna ich czasowego wylesienia,

- d) przestrzegania zakazu zmiany klasyfikacji użytkowej gruntu leśnego - wylesionego dla celów produkcyjnych na użytki rolne, jako pretekstu do późniejszego przeznaczania na cele budowlane,
- e) tworzenia warunków do zalesień gruntów marginalnych - określonych w rysunku studium, oraz szczegółowo w obowiązującym miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta - na podstawie operatu "granic gruntów polno-leśnych" przygotowanego przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w B-stoku w szczególności poprzez:
 - przeprowadzania sondażu wśród właścicieli w/w gruntów marginalnych co do ich zamierzeń zalesieniowych,
 - w oparciu o wyniki w/w sondażu bilansowania niezbędnych środków finansowych na wspieranie zalesień i ich pozyskiwania z budżetu państwa,
 - powiększania w sprzyjających okolicznościach np. cenowych zasobów nieruchomości komunalnych o wartościach marginalnych dla produkcji rolniczej a predestynowanych zgodnie z granicami polno-leśnymi do zalesień (powinno to w szczególności dotyczyć dolin rzek Białej i Lubki) oraz rejonu lasów "Studziwodzkich",
 - koncentrowania w trybie scaleń i wymian gruntów komunalnych marginalnych, dla uzyskania większych kompleksów do zalesień.

2.4. Ochrona i wzbogacanie walorów przyrodniczych i rekreacyjnych dolin rzek Białej i Lubki oraz pozostałych dolinek lokalnych określonych w rysunku studium jako obszar systemu ekologicznego o symbolu A-1 wymaga:

- a) utrzymania nienaruszalnego przepływu biologicznego w/w rzek Białej i Lubki oraz min. III kl. czystości ich wód poprzez:
 - opracowanie kompleksowej długofalowej koncepcji odprowadzania i podczyszczania wód opadowych wprowadzonych do tych rzek (z uwzględnieniem perspektywnego rozwoju zainwestowania) i jej sukcesywną realizację, by można było uzyskać w przyszłości II klasę czystości wód projektowanego w mieście zbiornika wodnego na rzece Białej,
 - rozwój systemu kanalizacji sanitarnej na podstawie w/w koncepcji chroniącego wody tych rzek przed zanieczyszczeniem ściekami,
- b) utrzymanie dotychczasowego głównie rolniczego i parkowego użytkowania dolin obu rzek i powiązanych z nimi dolinek - z wyjątkiem terenu przewidzianego dla realizacji zbiorników wodnych na rzece Białej, poprzez:
 - nieprzeznaczanie terenów dolin na inne niż w/w cele w trybie planowania miejscowego, w tym także pod zabudowę rolniczą, z wyjątkiem niezbędnej dla funkcjonowania miasta infrastruktury technicznej i komunikacji,
 - ograniczenie do minimum skutków prowadzenia w/w ciągów infrastruktury i komunikacji dla prawidłowego funkcjonowania systemu ekologicznego dolin w projektach budowlanych - wg. zaleceń decyzji o warunkach zabudowy

i zagospodarowania

- e) sukcesywnej realizacji wzbogacających system ekologiczny i walory rekreacyjne doliny rz. Białej zbiorników wodnych w szczególności poprzez:
- podjęcie współpracy z jednostką organizacyjną odpowiedzialną za rozwój małej retencji w województwie, co do zasad organizacyjno - finansowych i prawnych realizacji i późniejszego użytkowania zbiornika,
 - sukcesywne, dostosowane do kolejności realizacji tworzenie zasobów nieruchomości komunalnych w obszarach przewidzianych pod zbiorniki i ich otoczenie rekreacyjne,
 - wyznaczenie w trybie planowania miejscowego zbiornika i jego otoczenia przewidzianego do realizacji w I etapie a w odniesieniu do terenów pozostałych zbiorników ze względu na spodziewane skutki finansowe działań planistycznych – wyznaczenie ich w trybie jw. jako tereny rolne z zakazem zabudowy.
- d) ewentualne objęcie lokalną ochroną ekologiczną dolin rz. Białej i rz. Lubki z wyłączeniem ich części przeznaczonych w studium na cele parkowo – rekreacyjne i małej retencji.

2.5. Ochrona i wzbogacanie walorów rolniczej przestrzeni produkcyjnej podlegającej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych z 3 lutego 1995r. z późniejszymi zmianami, określonej w rysunku kierunków “studium” jako obszar rolno-osadniczy o symb. A 2 i obszary rozwoju o symb. D 2 wymaga:

- a) zaniechania generalnie przeznaczania najwartościowszych kompleksów - zwłaszcza zwartych kl. III bonitacyjnej i o uregulowanych stosunkach wodnych na cele nierolnicze w trybie planowania miejscowego, w tym także na cele budowlane pseudorolnicze nie poparte faktycznym posiadaniem i prowadzeniem gospodarstwa rolnego w rozumieniu kodeksu cywilnego,
- b) ograniczenia przeznaczenia na cele niezbędnej dla funkcjonowania miasta i otoczenia infrastruktury technicznej i komunikacji gruntów do koniecznego minimum i stosowanie etapowego wyłączania gruntów z produkcji rolniczej,
- c) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych przed skutkami realizacji w/w urządzeń infrastruktury technicznej, a w przypadkach nieuniknionych kolizji ich minimalizowania stosownymi rozwiązaniami technicznymi,
- d) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza poprzez sukcesywny rozwój systemów infrastruktury technicznej i jej modernizację - w szczególności energetycznej, gazowej i kanalizacyjnej,
- e) dokonywania zadrzewień i zalesień śródpolnych,
- f) kontynuacji regulacji stosunków wodnych,
- g) zwartego i ukierunkowanego rozwoju zabudowy rolniczej na gruntach rolniczych, w sposób zapobiegający przedwczesnemu rozbijaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej enklawami zabudowy rozproszonej,
- h) ochrony najwartościowszych gruntów w perspektywnych kompleksach rozwoju zabudowy o symb. D 2 w rys. studium poprzez przeznaczanie ich w

- planach miejscowych w miarę możliwości do zainwestowania programem o najodleglejszym horyzoncie realizacji, co pozwoli opóźnić wyłączenie tych gruntów z produkcji rolniczej,
- i) przeznaczania gruntów łąkowo- pastwiskowych, torfowisk, oczek wodnych i lokalnych zabagnień w kompleksach rozwojowych zabudowy, głównie na cele zieleni urządzonej lub naturalnej.
 - j) wykorzystania kompleksów rolnych kl. III i IV w zespole D1; pod zabudowę mieszkaniową – jednorodzinną ekstensywną, z procentowo dużym udziałem terenów biologicznie czynnych – przeznaczonych pod uprawy w ogrodach przydomowych. Przyjęty kierunek rozwoju uzasadnia się istniejącą, łatwą do dalszej rozbudowy infrastrukturą techniczną.

2.6. Ochrona normatywnych warunków sanitarnych środowiska zamieszkiwania ludności w zakresie hałasu, wibracji, jakości powietrza i elektroenergetycznego promieniowania niejonizującego - wymaga:

2.6.1. w zakresie hałasu i wibracji

- a) uwzględniania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów następujących norm dopuszczalnego hałasu dla poszczególnych typów zagospodarowania terenów

Lp	PRZEZNACZENIE TERENU	DOPUSZCZALNY POZIOM HAŁASU WYRAZONY RÓWNOWAŻNYM POZIOMEM DZWIĘKU A w dB					
		Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i grupy źródeł hałasu		Linie elektroenergetyczne	
		Pora dnia- przedział czasu odniesie-nia równy 16 godzinom	Pora nocy- przedział czasu odniesie-nia równy 8 godzinom	Pora dnia - przedział czasu odniesie-nia równy 8 najmniej korzyst-nym godzinom dnia	Pora nocy - przedział czasu odniesie-nia równy 1 najmniej korzyst- nej godzinie nocy	Pora dnia - przedział czasu odniesie-nia i równy 16 godzinom	Pora nocy - przedział czasu odniesie-nia równy 8 godzinom
1	Teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	55	45	45	40	50	45
2	Teren zabudowy związany ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży -tereny domów opieki -tereny szpitali w miastach	55	45	45	40	45	40
3	Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego	60	50	50	40	50	45
	-tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami						

	rzemieślniczymi -tereny zabudowy zagrodowej					
--	---	--	--	--	--	--

- b) stosowania w planach i decyzjach j.w. zasady, że hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne normatywne natężenie nie mogą wykraczać poza obręb działki, na której są wytwarzane. W szczególnych przypadkach brak możliwości spełnienia tego warunku skutkować może koniecznością utworzenia w trybie administracyjnym i zagospodarowania strefy uciążliwości obiektu - na podstawie stosownych badań i dokumentacji,
- c) wykonywania prognoz oddziaływania ustaleń planu miejscowego na środowisko przyrodnicze i na tej podstawie eliminowania zamierzeń planistycznych mogących spowodować jego zagrożenie,
- d) wykonywanie stosownych ocen oddziaływania na środowisko dla projektowanych inwestycji uciążliwych lub mogących pogorszyć jego stan,
- e) stworzenia lobby lokalnego na rzecz budowy obwodnicy miejskiej w ciągu krajowej drogi ekspresowej nr S 19 ze środków centralnych (budżetu państwa),
- f) zorganizowania, we współpracy ze służbami sanitarnymi i ochrony środowiska, monitoringu hałasu komunikacyjnego i przemysłowego w mieście i na jego podstawie przygotowanie mapy akustycznej miasta uwzględniającej perspektywiczne zmiany natężenia ruchu,
- g) przygotowania w oparciu o w/w mapę i niniejsze studium programu przedsięwzięć jakie należy podejmować w miejscach największych kolizji faktycznego i spowodowanego hałasu z dopuszczalnymi normami dla otaczającego zagospodarowania,
- h) eliminowanie uciążliwości hałasu poprzez: stosowne linie zabudowy, sposoby zabudowy terenu, konstrukcje ścian i okien oraz rozwiązania funkcjonalne budynków.

2.6.2. w zakresie poprawy jakości powietrza atmosferycznego:

- a) sukcesywnej likwidacji kotłowni lokalnych jako źródeł zanieczyszczeń powietrza zwłaszcza w obszarze śródmiejskim przez zastępowanie ich przyłączaniem do scentralizowanego systemu ciepłowniczego miasta lub zmiany technologii nośników energetycznych,
- b) zwiększania udziału proekologicznych nośników energetycznych takich jak olej opałowy, gaz ziemny i energia elektryczna w źródłach ciepła systemów ciepłowniczych zbiorowych i indywidualnych. W pierwszej kolejności wyposażenia w kotły gazowe realizowanej ciepłowni miejskiej,
- c) instalowania urządzeń odpylających w kotłowniach, w których nie przewiduje się zmiany paliwa (węgla) na paliwo proekologiczne,
- d) zorganizowania w porozumieniu z kompetentnymi organami sanitarnymi i ochrony środowiska monitoringu zanieczyszczeń powietrza i sporządzenia na podstawie jego wyników mapy zanieczyszczeń powietrza w mieście. Mapa taka powinna stanowić podstawę sporządzenia programu określonego w punkcie "e" i podejmowania działań określonych w punktach

“a”, “b” i “c”.

- e) przygotowania na podstawie mapy zanieczyszczeń, o której mowa w punkcie “d” programu ekologizacji ciepłownictwa w mieście, zwłaszcza na bazie przyszłego rozwoju systemu gazowniczego i konsekwentnego wdrażania,
- f) eliminowania uciążliwych dla środowiska i otoczenia technologii z zakładów przemysłowych,
- g) konsekwentnego uwzględniania zagadnień ochrony powietrza atmosferycznego przed zanieczyszczeniami pyłowymi i gazowymi w sporządzanych planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów,
- h) modernizacji systemu uliczno-drogowego miasta, dla usprawnienia i upłynnienia ruchu kołowego, a w efekcie zmniejszenia emisji spalin komunikacyjnych. W szczególności dotyczy to wyeliminowania ciężkiego transportu towarowego tranzytowego z obszaru miasta poprzez budowę obwodnicy w ciągu krajowej drogi ekspresowej nr S 19 (Białystok - Bielsk Podlaski - Lublin).

2.6.3. w zakresie ochrony przed elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

- a) zachowania w planach miejscowych stref ochronnych od linii napowietrznych WN 110 kV o szerokości min. 14,5 m. od skrajnego przewodu (zalecane 40 m.) w stosunku do projektowanych budynków przeznaczonych do stałego pobytu ludzi,
- b) utrzymania w planach j.w. i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, ponadnormatywnego promieniowania elektromagnetycznego i wibracji rozdzielni elektroenergetycznych w granicach działek własnych obiektów,
- c) uzgadniania ewentualnej lokalizacji innych budynków niż wymienione w punkcie “a” w w/w strefach 14,5 m., z zarządcą obiektu energetycznego na etapie sporządzania planów miejscowych i decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania.

3. Kierunki i zasady ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego miasta

3.1. Ochrona środowiska kulturowego

3.1.1. W obszarze strefy ochrony konserwatorskiej określonej w rysunkach uwarunkowań i kierunków studium należy:

- a) we wszystkich planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów uwzględniać następujące wymogi konserwatorskie:

- utrzymanie historycznych osi i linii zabudowy ulic,
- zachowanie historycznych gabarytów zabudowy do 2 kondygnacji z wliczeniem poddaszy użytkowych w północnej, południowej i zachodniej pierzei rynkowej oraz na obszarach przyległych do nich tj. między ul. Sienkiewicza od południa, ul. Mickiewicza od wschodu, ul. Poświętną od zachodu i linia stawów od północy,
- zachowanie gabarytów wysokościowych do 3 kondygnacji w pozostałym obszarze strefy,
- kontynuowanie tradycji w zakresie rozwiązań budowlanych dotyczących w szczególności: materiałów ściennych i kształtów dachów, ograniczania różnorodności materiałowej, podziałów i proporcji okien oraz tynków gładkich w elewacjach, przywrócenie historycznego wyglądu Placowi Ratuszowemu poprzez usunięcie zieleni, wprowadzenie nawierzchni brukowej lub z kostki granitowej (ew. ich współczesnych analogów) i podobnych nawierzchni na ulicach sąsiadujących z placem oraz na ul. Zamkowej,
- zainstalowania jednolitej formy oświetlenia ulicznego w centrum strefy konserwatorskiej np. stylizowanych historycznie lamp,
- kontynuowanie rozdrobnionego sposobu zabudowy w trakcie jej wymian i plombowania, przy ulicach położonych w sąsiedztwie strefy ochrony konserwatorskiej tj. Dubicze, Batorego, Chmielnej, Warzywnej i Żytniej,
- utrzymanie zakazu lokalizacji obiektów kubaturowych na terenach: grodziska średniowiecznego zwanego "Górą Zamkową" i osady przygodowej - określonych w punktach 4.2.1. b i c części I "uwarunkowań" studium,
- uzgadniać z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków: plany miejscowe, decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów oraz projekty budowlane dotyczące obszaru strefy ochrony konserwatorskiej.

3.1.2. Obiekty zabytkowe, dla których wydano decyzje konserwatorskie ujęte w centralnym rejestrze zabytków, określone szczegółowo w części I w punkcie 4.2.1. lit. d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o - niniejszego studium wymagają ochrony poprzez:

- a) ustalenia w planach miejscowych zabezpieczające je przed likwidacją, dewastacją i zmianami naruszającymi ich walory zabytkowe,
- b) egzekwowanie wymogów konserwatorskich w uzgadnianych z Woj. Konserwatorem Zabytków decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, na których występują obiekty zabytkowe i w ich sąsiedztwie,
- c) obligatoryjne uzgodnienia z Woj. Konserwatorem Zabytków proj. budowlanych dotyczących zabudowy i zagospodarowania realizowanego na podstawie decyzji określonych w punkcie "b", w tym w szczególności prac remontowo - konserwatorskich obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub znajdujących się w strefie ochrony konserwatorskiej miasta,

- d) cykliczne kontrole i przymuszenia administracyjne i ew. sądowe w ramach nadzoru budowlanego, obligujące właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zabytkowych, do ich utrzymania w należyтым stanie technicznym,
- e) dokonywanie w zależności od potrzeb zmian w ustaleniach planów miejscowych, co do przeznaczania terenów i obiektów zabytkowych - pod kątem pozyskiwania możliwie najlepszego ich użytkowania, gwarantującego właściwe utrzymanie i użytkowanie obiektów (dot. obiektów bez użytkownika lub posiadających użytkownika niewłaściwego, stanowiących w szczególności własność komunalną lub skarbu państwa),
- f) przejmowanie lub zakup obiektów zabytkowych szczególnie zagrożonych dewastacją lub likwidacją do zasobów nieruchomości komunalnych, a następnie ich wydzierżawienie lub zbywanie nabywcom gwarantującym właściwe ich utrzymanie,
- g) uzgadnianie lub opiniowanie zamierzeń prowadzenia prac porządkowych na cmentarzach oraz inwestycji liniowych i powierzchniowych na obszarze grodziska i osady określonych w punkcie 2.1. a i b przez Woj. Konserwatora Zabytków przed ich podjęciem,
- h) w decyzjach dotyczących rozbiórek budynków o szczególnych wartościach historycznych i architektonicznych nie będących zabytkami, nakazywanie opracowania na koszt inwestora dokumentacji inwentaryzacyjnej,
- i) wspieranie organizacyjnie i finansowo w porozumieniu z Woj. Konserwatorem Zabytków prac remontowych i modernizacyjne prowadzonych przez właścicieli zabytków stanowiących własność prywatną.

3.1.3. Ochrona stanowisk archeologicznych określonych w punkcie 2.3. "uwarunkowań" i rysunkach studium wymaga:

- a) dokonywania w planach miejscowych, w których są takie stanowiska, ustaleń zabezpieczających je przed dewastacją lub likwidacją, w tym unikania przeznaczania terenów z licznymi stanowiskami pod formy zagospodarowania mogące zniszczyć je lub uniemożliwić dostępność,
- b) uwzględniania ochrony stanowisk przed zagrożeniami jw. na etapie formułowania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz o warunkach zabudowy terenów, na których są położone,
- c) w przypadku konieczności przeznaczenia stanowisk pod zadania publiczne (np. komunikacyjne i infrastrukturalne o znaczeniu regionalnym lub krajowym, retencyjne) w planie miejscowym lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu stosowanie obligatoryjnego sposobu postępowania uzgodnionego z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Może to dotyczyć np. obowiązku wykonania poprzedzającego realizację obiektu lub zagospodarowania badania archeologicznego na koszt inwestora lub nadzoru architektonicznego w trakcie robót budowlanych,
- d) powiadamiania Konserwatora Zabytków Archeologicznych o rozpoczęciu prac ziemnych na terenie miasta i wdrażania zaleconej przez niego

procedury postępowania, umożliwiającej przeprowadzenie ewentualnych badań archeologicznych.

3.1.4. tworzenie nowych wartości kulturowych

3.1.4.1. Działania te powinny w szczególności dotyczyć terenów:

- nowej zabudowy w kompleksach rozwojowych miasta,
- terenów otwartych miasta tj. zieleni parkowej i rekreacji,
- modernizacji zabudowy istniejącej i uzupełnień plombowych.

3.1.4.2. Tworzenie wartości kulturowych powinno polegać na:

- a) bezwzględnym wyznaczaniu w planach miejscowych większych zespołów zabudowy nie tylko ulic, ale i innych terenów publicznych - placów, skwerów, pasaży pieszych, zieleni parkowej, sportowo-rekreacyjnych itp. Ilość tych terenów wynikać powinna zarówno z potrzeb projektowanego zespołu zabudowy jak i stopnia zaspokojenia potrzeb w tym zakresie na terenach sąsiadujących, nadawaniu przestrzeniom publicznym cech zindywidualizowanych kompozycji urbanistyczno-architektonicznych w planach miejscowych w/w zespołów zabudowy
- b) stwarzania w planach miejscowych warunków realizacji interesującego, zróżnicowanego programowo, usługowo-mieszkaniowego otoczenia tych przestrzeni publicznych,
- c) stwarzania w planach miejscowych warunków realizacji interesującego, zróżnicowanego programowo, usługowo-mieszkaniowego otoczenia tych przestrzeni publicznych,
- d) stosowanie zindywidualizowanych form architektonicznych poszczególnych obiektów, aranżujących główne przestrzenie publiczne miasta ale z zachowaniem harmonijnych gabarytów całościowych i ew. wymogów konserwatorskich,
- e) stosowanie dominant przestrzennych domykających osie widokowe i podkreślających konfigurację terenu, z równoczesnym zapewnieniem dobrych warunków ich ekspozycji w skali sąsiadujących przestrzeni publicznych i sylwety miasta,
- f) tworzenie odpowiednio skomponowanego programowo i przestrzennie otoczenia istotnych co do gabarytów i formy architektonicznej obiektów dla kształtowania zindywidualizowanego charakteru przestrzeni publicznych. Dotyczy to w szczególności otoczenia : kościołów, obiektów kultury i sportu, budynków administracji, hoteli i szkół,
- g) stosowania zasady, że integralnym elementem kształtowania i komponowania przestrzeni publicznych miasta są obok zabudowy, ulic i placów, również tereny zieleni urządzonej i naturalnej,
- h) stosowania w obrębie poszczególnych projektowanych kwartałów zabudowy lub pierzei ulicznych, zharmonizowanych gabarytów

- wysokościowych i form dachów, w tym nachyleń połaci dachowych oraz podkreślających ład przestrzenny regularnych linii zabudowy,
- i) dostosowywanie gabarytów zabudowy plombowej do istniejącej w sąsiedztwie zabudowy,
 - j) aranżowanie zindywidualizowanych kompozycji zieleni parkowej i jej dobrych powiązań z otoczeniem rekreacyjnym,
 - k) tworzenie w miarę możliwości ciągłości przestrzennej i widokowej zieleni ogólnomiejskiej i zespołów zabudowy.

4. Kierunki polityki rozwoju ekonomicznego miasta

4.1. Miasto Bielsk Podlaski uznane zostało przez Instytut Badań nad gospodarką Rynkową za jedno z najbardziej atrakcyjnych dla inwestorów miast średniej wielkości, położonych na wschód od Wisły. Jest to rezultat:

- korzystnego położenia komunikacyjnego (droga ekspresowa nr 19 - Białystok - Lublin i nr 692 Bielsk Podlaski - Czeremcha - granica państwa (Brześć Litewski),
- znacznego potencjału przemysłowego, budowlanego, składowego i transportowego oraz tkwiących w nim rezerw,
- otoczenia biznesu (łączność, banki, ubezpieczenia, administracja publiczna, doradztwo inwestycyjne itp.),
- znacznych rezerw terenów dla potrzeb rozwoju gospodarczego (ok. 48 ha w tym ok. 7 ha komunalnych),
- dobrze rozwiniętego szkolnictwa średniego, w tym zawodowego i zasobów kwalifikowanej siły roboczej,
- zaplecza surowcowego rolniczego dla przetwórstwa rolno-spożywczego (dobre gleby i tradycje produkcyjne),
- bliskość chłonnych białoruskich rynków zbytu,
- sporej atrakcyjności miasta dla osiedlenia się wysoko-kwalifikowanych kadr z wyższym wykształceniem.

4.2. W strukturze dochodów miasta Bielska Podlaskiego najbardziej znaczącymi (poza subwencją ogólną) pozycjami są podatki od nieruchomości i udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa (w 1996r. odpowiednio 2.711.668 zł i 2.902.817 zł - przy dochodach ogółem 17.164.531 zł). Podstawę tych pozycji budżetowych stanowi w pierwszym przypadku majątek produkcyjny podmiotów gospodarczych, w drugim wyniki ich działalności gospodarczej. Oznacza to, że rozwój sfery gospodarczej miasta zwiększający jej majątek, zatrudnienie i dochody wpływa i może wpływać znacząco w przyszłości na zwiększanie budżetu miasta. Oznacza to równocześnie celowość i konieczność tworzenia przez miasto możliwie najkorzystniejszych warunków rozwoju sfery gospodarczej i jej otoczenia poprzez racjonalnie ukierunkowaną gospodarkę mieszkaniową komunalną i rozwój progospodarczych inwestycji publicznych.

4.3. Tworzenie warunków dla rozwoju: przemysłu, rzemiosła produkcyjnego, budownictwa, składownictwa i transportu gospodarczego, wymagać będzie w szczególności:

4.3.1. Systemu monitoringu gospodarczego miasta realizowanego w porozumieniu z podmiotami gospodarczymi i ich organizacjami zajmującego się w szczególności:

- a) oceną dotychczasowych tendencji w działalności podmiotów gospodarczych, zwłaszcza o znaczącym potencjale ekonomicznym w aspekcie: kierunków produkcji, zmian zatrudnienia, potencjału produkcyjnego i inwestycyjnego itp.
- b) ocenę barier lokalnych utrudniających lub uniemożliwiających rozwój,
- c) zamierzeniami inwestycyjnymi bieżącymi i długofalowymi podmiotów gospodarczych związanymi z zapotrzebowaniem na obiekty, tereny i infrastrukturę techniczną oraz komunikację zwłaszcza ze sfery komunalnej,
- d) pożądanymi kierunkami rozwoju otoczenia gospodarki, w tym zwłaszcza z zakresu: finansów, łączności, ubezpieczeń, doradztwa inwestycyjnego, kształcenia kadr itp.
- e) inwestycjami ponadlokalnymi mogącymi mieć wpływ na rozwój gospodarczy miasta.

4.3.2. Długofalowego programu rozwoju gospodarczego miasta na bazie monitoringu określonego w punkcie 4.3.1. obejmującego w szczególności:

- a) zestaw długofalowych celów polityki gospodarczej miasta
- b) zestaw instrumentów wspierających rozwój gospodarczy,
- c) zasady działania i zadania w zakresie gospodarki nieruchomościami komunalnymi, ukierunkowane na wspieranie rozwoju gospodarczego,
- d) zadania w zakresie progospodarczego rozwoju infrastruktury technicznej i komunikacji, zarówno komunalnej jak i jednostek zewnętrznych,
- e) system zewnętrznej i wewnętrznej promocji nieruchomości produkcyjnych komunalnych i skarbu państwa.

4.3.3. Sukcesywnej prywatyzacji majątku produkcyjnego komunalnego i ew. skarbu państwa, w pierwszej kolejności niewykorzystanego lub wykorzystywanego w sposób nieefektywny.

4.3.4. Stosowania w przetargach na zbywanie w/w majątku preferencji dla nabywców gwarantujących (poza ceną) utrzymanie i modernizację obiektów, unowocześnianie technologii produkcji, spełnianie wymogów ochrony środowiska, stabilizacji lub rozwoju zatrudnienia itp.

- 4.3.5. Uelastycznienia ustaleń obowiązującego miejscowego planu ogólnego** zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do terenów przemysłowo-składowych np. o funkcje usługowe itp. dla łatwiejszego pozyskania nabywców nieruchomości, o różnorodnej działalności .
- 4.3.6. Sukcesywnego dostosowywania** infrastrukturalnego terenów do potrzeb inwestycyjnych gospodarki (zwłaszcza z udziałem gruntów komunalnych). Z punktu widzenia wymogów ochrony środowiska i rozwiązania problemów odprowadzania ścieków sanitarnych technologicznych i wód opadowych, przedmiotem szczególnego zainteresowania miasta powinien być północno-wschodni zespół przemysłowy przy drodze do Narwi - mający korzystne powiązania z przyszłym "Wschodnim " obszarem rozwoju miasta oraz zespół przemysłowy wschodni na gruntach b. PGR przy ul. Białowieskiej.
- 4.3.7. Koncentrowania zasobów nieruchomości komunalnych** w drodze wymian i zakupów w terenach przeznaczonych w planach miejscowych dla działalności gospodarczej.
- 4.3.8. Dopuszczanie w ustaleniach nowych planów miejscowych,** sporządzanych dla terenów mieszkaniowo-usługowych, wprowadzania nieuciążliwych dla tej zabudowy zakładów produkcyjnych, w tym zwłaszcza rzemiosła produkcyjnego. Dotyczyć to powinno zarówno terenów zabudowy średniointensywnej jak i ekstensywnej.
- 4.3.9. Systemu zachęt finansowych** w granicach obowiązującego prawa przy zbywaniu nieruchomości komunalnych lub ich dzierżawie dla celów gospodarczych (np. sprzedaż ratalna, karencje podatkowe, kredyty itp.),
- 4.3.10. Efektywnego wykorzystywania zbytego mienia komunalnego i skarbu państwa,** poprzez odpowiedni system podatkowy w tym cofanie zachęt określonych w punkcie 4.3.9. jeżeli dopuszczały to umowy,
- 4.3.11. Tworzenia warunków do rozwoju otoczenia gospodarki** tj. banków, instytucji ubezpieczeniowych, doradztwa inwestycyjnego, projektowego, łączności itp. poprzez; przygotowywanie korzystnych ofert lokalizacyjnych dla tych instytucji z gruntów komunalnych lub skarbu państwa. Dotyczyć to powinno w szczególności pozyskiwania do zasobów miejskich obiektów i terenów w obszarze śródmiejskim o atrakcyjnych komunikacyjnie lokalizacjach oraz w centralnej części obszaru rozwoju D-1 (na przedłużeniu ul. Warzywnej),
- 4.3.12. Lokalnego lobby gospodarczego** do współpracy ze środowiskiem administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, dla popierania

ponadlokalnych inwestycji mogących oddziaływać na rozwój gospodarczy miasta (np. budowa obwodnicy miejskiej w ciągu drogi ekspresowej nr S 19, rozbudowa przejścia granicznego w Połowcach w gminie Czeremcha itp.),

4.3.13. Rozwoju inkubatorów przedsiębiorczości poprzez udostępnianie komunalnej bazy lokalowej,

4.3.14. Oddziaływania pośredniego na rozwój przedsiębiorstw budowlanych, poprzez podejmowanie znaczących finansowo inwestycji publicznych miasta, zwłaszcza w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji oraz przygotowywanie planistyczne, geodezyjne i infrastrukturalne terenów budowlanych mieszkaniowo-usługowych.

4.4. Tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa i jego otoczenia

4.4.1. Ochrona i poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymagać będą w szczególności:

- a) kontynuacji regulacji stosunków wodnych na użytkach zielonych i gruntach ornych przeznaczonych w studium do celów produkcji rolniczej,
- b) ochrony przed przeznaczaniem na cele nierolnicze określonej w punkcie 2.5 a, b, h, i,
- c) ochrony systemów drenażowych i melioracyjnych określonej w punkcie 2.5 c,
- d) eliminacji zanieczyszczeń gleby, wody i powietrza określonej w punkcie 2.5 d,
- e) dokonywania zalesień gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej oraz zadrzewień śródpolnych,
- f) unikania tworzenia rozproszonej zabudowy rolniczej i pseudorolniczej, zwłaszcza w sąsiedztwie drogi krajowej S-19,
- g) ekologizację produkcji rolniczej, zwłaszcza poprzez zwiększenie udziału nawożenia organicznego na gruntach, z których produkcja przeznaczona będzie na bezpośrednie potrzeby konsumpcyjne ludności miasta (warzywa, owoce),

4.4.2. Zwiększania powierzchni gospodarstw rolnych i poprawy struktury ich rozłogów poprzez:

- a) sukcesywne prowadzenie akcji scaleń i wymian gruntów,
- b) zbywanie na korzystnych dla nabywców warunkach gruntów skarbu państwa i komunalnych położonych peryferyjnie w obszarze miasta (z wyłączeniem obszarów rozwoju zainwestowania i ich sąsiedztwa), z uwzględnieniem gwarancji ich racjonalnego wykorzystania,

- c) wspieranie doradztwem i instrumentami podatkowymi (np. karencje i sprzedaż ratalna gruntów) rozwoju dużych gospodarstw specjalistycznych,
- d) tworzenie warunków do zwiększenia zatrudnienia pozarolniczego w mieście dla nadwyżek siły roboczej powstających w wyniku zwiększania powierzchni gospodarstw i postępu technicznego w rolnictwie.

4.4.3. Rozwoju otoczenia rolnictwa poprzez:

- a) tworzenie korzystnych warunków dla utrzymania i rozwoju urządzeń z zakresu: obsługi mechanizacji prac rolniczych, zaopatrzenia w środki produkcji i zbytu produkcji rolniczej, przetwórstwa rolniczego i obsługi weterynaryjnej. Dotyczyć to może : priorytetu w zbywaniu obiektów i terenów komunalnych i skarbu państwa na powyższe cele, pomocy organizacyjnej, zachęt finansowych przy podejmowaniu działalności na rzecz rolnictwa oraz utrzymania urządzeń należących do miasta,
- b) poprawę warunków cywilizacyjnych zamieszkiwania w zagrodach rolniczych, wspomaganiem rozwoju infrastruktury technicznej: wodociągowej, elektroenergetycznej, gazowniczej i telekomunikacyjnej.

4.5. Tworzenie warunków dla rozwoju urządzeń obsługi turystyki i komunikacji

4.5.1. Rozwój urządzeń obsługi turystyki i rekreacji związany będzie w szczególności ze wzrostem natężenia ruchu krajowego i międzynarodowego na :

- drodze krajowej ekspresowej Nr S 19 - zwłaszcza, gdyby stała się częścią trasy "Via Baltica" (połączenie krajów nadbałtyckich z południem Europy),
- na drodze krajowej nr 692 prowadzącej ruch przez przejście w Połowcach na kierunek Brześć i Kijowa,
- drodze krajowej nr 689 prowadzącej ruch w kierunku Puszczy Białowieskiej.

4.5.2. Miejsca obsługi podróżnych (M.O.P.) wyposażone w: parkingi, stacje paliw, gastronomię, handel i miejsca noclegowe w powiązaniu z atrakcyjnością kulturową i rekreacyjną miasta, mogą być magnesem do zatrzymywania się turystów tranzytowych i transportu towarowego, a w efekcie przynieść wzrost dochodów i zatrudnienia. Tworzenie warunków dla rozwoju M.O.P. i innych urządzeń obsługi turystyki w miejscach zaproponowanych na te cele w niniejszym studium wymagać będzie w szczególności:

- a) wyznaczenia terenów wskazanych na te cele w studium, w trybie planowania miejscowego,
- b) utrzymania wyznaczonych dotychczas na ten cel terenów - np. tereny komunalne przy proj. obejściu miasta drogą nr S 19, do czasu jej budowy.

- Podniesie to wartość tych terenów i zapobiegnie ewentualnym wcześniejszym naciskom na inny sposób użytkowania,
- c) pozyskiwania tam, gdzie są ku temu szczególnie korzystne warunki cenowe terenów przeznaczonych pod M.O.P.-y do zasobów komunalnych, co może zapobiegać działaniom spekulacyjnym,
 - d) wyznaczania w trybie planowania miejscowego terenów pod urządzenia noclegowo-gastronomiczne (hotele i zajazdy) w strefie śródmiejskiej na obrzeżach proj. zbiornika wodnego i terenów parkowych lub w ich sąsiedztwie,
 - e) w miarę możliwości pozyskiwania wyznaczonych terenów ich przygotowania infrastrukturalnego i zbywania inwestorom.

4.6. Tworzenie warunków rozwoju usług komercyjnych - handlu, gastronomii i rzemiosła usługowego.

Rozwój tych usług następować będzie w dostosowaniu do: wzrostu zaludnienia miasta i poziomu zamożności społeczności lokalnej oraz kształtowania się modelu spędzania czasu wolnego. Dalszej koncentracji urządzeń tego typu o średnim i wysokim standardzie w śródmieściu, towarzyszyć powinien wzrost liczby małych i średnich urządzeń i zakładów w obszarach pozaśródmiejskich o wyraźnie niedoinwestowanych w tym zakresie. Ponieważ możliwości lokalizacyjne w ramach "gęsto" zainwestowanych terenów mieszkalnictwa jednorodzinnego są ograniczone, należy się liczyć z potrzebą zabezpieczenia terenów usługowych w ramach sąsiadujących terenów rozwoju zabudowy. Wymagać to będzie w szczególności:

- a) wyznaczania w planach miejscowych nowego mieszkalnictwa, terenów pod urządzenia handlu (w tym mini targowisk), gastronomii i rzemiosła usługowego na potrzeby projektowanej zabudowy i pozbawionej lub niedoinwestowanej w usługi zabudowy sąsiadującej,
- b) wiązania w/w terenów usług z przestrzeniami publicznymi zespołów zabudowy w celu ich aranżacji (dot. otoczenia placów, ciągów pieszych, skrzyżowań ważniejszych ulic i zieleni urządzonej) oraz zapewnienia im dobrej dostępności,
- c) utrzymywania dotychczasowego usługowego przeznaczenia terenów w zespołach zabudowanych, nawet mimo chwilowego braku inwestorów,
- d) dopuszczania w planach miejscowych łączenia funkcji mieszkaniowej z nieuciążliwymi formami w/w usług.

4.7. Rozwój innych urządzeń komercyjnych - banków, instytucji ubezpieczeniowych i doradztwa finansowo-inwestycyjnego, jednostek projektowych itp.

Rozwój tych urządzeń będzie miał miejsce gł. w obszarze śródmiejskim

o najwyższej wartości lokalizacyjnej (dostępność komunikacyjną i uzbrojenie). Będzie to następowało poprzez: uzupełnienia zabudowy na działkach plombowych, dogęszczenia przestrzeni przyulicznych w zespołach zabudowy średniointensywnej, adaptacja budynków istniejących o innych funkcjach dotychczasowych oraz wymiany zabudowy zdekapitalizowanej pod względem technicznym lub funkcjonalno-użytkowym (wartość terenu większa od wartości zabudowy niezależnie od stanu technicznego). W okresie perspektywy i kierunku wydaje się prawdopodobne lokalizowanie urządzeń tego typu w proj. nowym ośrodku usługowo-administracyjnym w obszarze rozwoju D-1 (na przedłużeniu ul. Warzywnej). Powyższy kierunek rozwoju usług komercyjnych wymagać będzie w szczególności:

- a) dokonania stosownych zmian ustaleń obowiązującego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w strefie śródmiejsko-północnej w terenach zabudowanych i przeznaczonych do zabudowy,
- b) wyznaczenia stosownych terenów na powyższe cele w ramach planu miejscowego terenów proj. zabudowy średniointensywnej i koncentracji usług w obszarze D-1.

5. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

5.1. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej określone w niniejszym dziale są głównie pochodną operacyjnych celów społecznych rozwoju miasta określonych w punktach 1.2.2. "b" i "e". Dotyczą one w szczególności sfery programowej rozwoju, pożądaných standardów i norm zaspokojenia potrzeb oraz ogólnych zasad lokalizacji programu. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej w niniejszym dziale obejmują w szczególności:

- a) kierunki rozwoju mieszkalnictwa wielo i jednorodzinnego powiązane z: rozwojem demograficznym miasta, docelowym wskaźnikiem zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, koniecznością likwidacji obiektów w złych stanach technicznych i przekształceniami struktury przestrzennej miasta,
- b) kierunki rozwoju szkolnictwa podstawowego i średniego, uwzględniające w szczególności" potrzebę poprawy ilościowej bazy materialnej z terenów mieszkaniowych i skutki spodziewanej reformy systemu szkolnictwa,
- c) kierunki rozwoju opieki zdrowotnej i socjalnej dotyczące: poprawy stanu bazy istniejącej i dostosowania jej do przyszłych potrzeb wynikających z rozwoju zabudowy miasta,
- d) kierunki rozwoju administracji publicznej uwzględniające w szczególności skutki spodziewanej reformy systemu administracyjnego kraju,
- e) kierunki rozwoju urządzeń publicznych: kultury, sportu, rekreacji i innych komunalnych w dostosowaniu do przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej miasta.

5.2. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa

Kierunki przekształceń i rozwoju mieszkalnictwa oraz ich alokacja w perspektywicznej strukturze przestrzennej miasta, zostały określone w rysunku "kierunków zagospodarowania" i w punktach 6.2, 6.3 i 6.4 tekstu studium. Niniejsza część tekstu dotyczy w szczególności: postulowanych standardów i norm lokalnych, ilościowego rozwoju mieszkalnictwa, jego struktury rodzajowej i prognozowanego zapotrzebowania terenów.

5.2.1. Perspektywiczne postulowane wskaźniki standardy i normy zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności.

- a) wskaźnik zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych (nasycenia mieszkaniami jak na poziomie wojewódzkim) - 400 mieszkań/1000 mieszkańców miasta,
- b) średnia prognozowana powierzchnia użytkowa mieszkań :
 - 55 - 57 m² w zabudowie średniointensywnej - wielorodzinnej,
 - 100 - 110 m² w zabudowie typu jednorodzinnego,
- c) średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca:
 - 18 m² w zabudowie średniointensywnej - wielorodzinnej,
 - ok. 25 m² w zabudowie typu jednorodzinnego,
- d) intensywność zabudowy wielorodzinnej z usługami elementarnymi w parterach: powierzchnia ogólna do powierzchni terenu (Pog : Pt) przy średniej ważonej (powierzchnia sumaryczna wszystkich kondygnacji budynków do powierzchni sumarycznej obrysów budynków), 3,5 kondygnacji - ok. 0,35 - 0,40 brutto, co jest równoważne przy założonych wskaźnikach ok. 53 mieszkaniom /ha i ok. 160 mieszkańcom / ha przy średnim zaludnieniu mieszkania określonym na 3 osoby,
- e) parametry działek budownictwa jednorodzinnego:
 - w zabudowie wolnostojącej - ok. 650 - 700 m² przy szer. min. 18 m.,
 - w zabudowie bliźniaczej - ok. 450 - 550 m² przy szer. min. 12 m.,
 - w zabudowie zwartej (np. szereg.) - ok. 350 - 400 m² przy szer. min. 9 m.
- f) orientacyjne wskaźniki zagęszczenia terenów w zabud. jednorodzinnej :
 - w zabudowie wolnostojącej : 12 - 13 dz. / ha i 48 - 64 os. / ha,
 - w zabudowie bliźniaczej : 16 - 18 dz. / ha i 64 - 81 os. / ha,
 - w zabudowie zwartej : 20 - 21 dz. / ha i 81 - 95 os. / ha.

5.2.2. Potrzeby mieszkaniowe perspektywiczne: (ok. 2015)

- a) ogólne perspektywiczne zapotrzebowanie mieszkań przy wskaźniku nasycenia 400 mieszkań/ 1000 mieszkańców i prognozowanym zaludnieniu stałym ok. 33 000 mieszkańców, szacuje się na ok. 13 200 mieszkań,
- b) potrzeby perspektywicznego przyrostu (realizacji) ilości mieszkań z tytułu

- wzrostu zaludnienia i standardu 13.200 - 8.500 mieszkań istniejących szacuje się na ok. 4.620 mieszkań,
- c) potrzeby perspektywicznego przyrostu j.w. z uwzględnieniem wyburzeń z tytułu potrzeb inwestycyjnych lub złego stanu techniczno-użytkowego ok. 4,5% zabud. istn. tj. ok. 380 mieszkań - szacuje się na ok. 5000 mieszkań,
- d) struktura perspektywicznego przyrostu mieszkań w podziale na zabudowę średniointensywną wielorodzinną i jednorodzinną jest trudna do określenia na podstawie aktualnych tendencji. Zakłada się, że gwałtowny w ostatnich latach spadek ilości realizowanej zabudowy mieszkaniowej typu wielorodzinnego ma charakter przejściowy i wynika głównie z braków systemowych finansowania budownictwa mieszkaniowego i przygotowania własnościowego i infrastrukturalnego terenów budowlanych. Po wprowadzeniu nowych aktywnych systemów pobudzania rynku mieszkaniowego można, jak się wydaje założyć, że szacowany na 5000 przyrost mieszkań w ok. 80% tj. ok. 4.000 mieszkań (działek) realizowany będzie w zabudowie jednorodzinnej i w ok. 20% tj. w ok. 1000 mieszkań zabudowie typu wielorodzinnego.

5.2.3. Potrzeby terenowe wynikające z potrzeb mieszkaniowych

- a) **rezerwy terenów mieszkalnictwa wielorodzinnego** w obowiązującym miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta są generalnie b. małe i trudne do jednoznacznego umiejscowienia i oszacowania. Występują one jeszcze szczerunkowo w północnym i wschodnim zespole zabudowy wielorodzinnej, w ramach lub sąsiedztwie terenów zainwestowanych oraz fragmentarycznie jako plomby lub dogęszczania w zespole śródmiejskim (szczegółowsze określenie w punktach 6.2 i 6.3. tekstu studium. Ogólnie można oszacować ich chłonność na około 200 mieszkań.
- b) **rezerwy terenów mieszkalnictwa jednorodzinnego** w ramach ustaleń obowiązującego miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta, określone w uwarunkowaniach studium szacuje się na:
- ok. 400 działek sparcelowanych w tym ok. 70 komunalnych,
 - ok. 28,0 ha terenów tj. ok. 300 potencjalnych działek budowlanych, na niezabudowanych wyznaczonych terenach wymagających przygotowania wtórnego planistycznego, geodezyjnego, prawnowłasnościowego i infrastrukturalnego. Ogółem rezerwy te sięgają ok. 700 dz. budowlanych.
- c) **zapotrzebowanie nowych terenów mieszkalnictwa jednorodzinnego** (po uwzględnieniu w/w rezerwy) dla ok. 3300 działek, przy założeniu

struktury : ok. 80% zabudowa wolnostojąca, ok. 15% bliźniacza i ok. 5% zwrta, szacuje się ogółem na ok. 300 ha (w tym : ok. 2650 dz. - 221 ha dla zabudowy wolnostojącej, ok. 490 dz. - 29 ha zabud. bliźniaczej, 160 dz. ok. 8 ha dla zabud. zwartej i ok. 16,5 % - 42 ha na potrzeby komunikacji i innych terenów publicznych). Nowe w/w tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego powinny być lokalizowane gł. w obszarach rozwojowych D-1 i D-2. W/w mieszkalnictwo powinno być zlokalizowane w obszarze D1, na terenach wskazanych orientacyjnie w rysunku "kierunków studium" z zachowaniem otwartych ciągów ekologicznych w obniżeniach terenowych – wskazanych w opracowaniu ekofizjograficznym.

5.2.4. Budownictwo komunalne

Pod budownictwo mieszkaniowe komunalne predystynowane są tereny w obszarze D1 strefy rozwoju zabudowy i zagospodarowania, położone w sąsiedztwie istniejącej zabudowy wielorodzinnej, a stanowiące nieruchomości komunalne (np. dz. rolne nr geod. 3468/12, 3474/3 i działka urządzeń obsługi rolnictwa nr 3425/4) lub działki przeznaczone dotychczas pod szkołę specjalną o nr geod. 3475, 3476 i 3477, jeżeli władze oświatowe definitywnie zrezygnują z budowy tego obiektu i będzie on w zasobach komunalnych. W każdym przypadku przeznaczenie w/w terenów na cele mieszkaniowe wymagać będzie dokonania zmiany obowiązującego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta.

5.2.5. Realizacja programu mieszkaniowego zależna będzie od szeregu uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Oznacza to, iż osiągnięcie pełnego zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych może rozciągać się w czasie. Problemy własnościowe wytwarzają konieczność manewru w wyznaczaniu terenów budowlanych - co wymaga z kolei posiadania względnego ich nadmiaru w studium.

5.3. Kierunki rozwoju bazy szkolnictwa

5.3.1. Kierunki zmian bazy dydaktycznej szkolnictwa podstawowego w dotychczasowym systemie edukacji

5.3.1.1. Perspektywiczne standardy edukacyjne:

- doprowadzenie do jednozmianowego nauczania - w.z. 1.0,
- zmniejszenie średniego zagęszczenia klas do poziomu - 26 uczniów,
- ograniczanie wielkości nowych szkół do ok. 600 uczniów,
- wyposażenie szkół w sale gimnastyczne,

5.3.1.2. Baza szkolnictwa przy powyższych standardach

- zapewnienie pomieszczeń lekcyjnych dla ok. 3760 uczniów w roku 2010,

- potrzeby w zakresie ilości pomieszczeń lekcyjnych dla w/w liczby uczniów przy nauczaniu jednozmianowym w klasach po 26 uczniów, wzrosną z dotychczasowych 113 izb do około 145 izb, a zatem o 32 izb .

Przy założeniu, że może następować rozwój mieszkalnictwa w strefie podmiejskiej miasta, którego potrzeby edukacyjne będą zaspokajane w mieście - potrzeby lokalowe szkolnictwa mogą okazać się jeszcze większe.

- potrzeba budowy nowych szkół przy założeniu, że ich wielkość nie powinna przekraczać 600 uczniów szacuje na 2 nowe szkoły,

- lokalizacja nowych szkół powinna zapewnić lepszą dostępność (zmniejszenie izochromy dojazdu) szkół z terenów zarówno nowej jak i już istniejącej zabudowy. Z w/w punktu widzenia konieczne będzie wybudowanie 1 nowej szkoły w obszarze rozwojowym D-1 (w rejonie przedłużenia ul. Warzywnej) a drugiej w obszarze rozwojowym D-2 (południowo-zachodnim). Lokalizacja szkoły w obszarze D-1 wiązać się będzie z kształtowaniem centrum usługowego dla całej części wschodniej miasta oraz z postulowanym w tym rejonie terenem parkowo - rekreacyjnym. Decyzje co do ewentualnej lokalizacji drugiej szkoły w obszarze D-2 nastąpi w zależności od tego jaki będzie w nich dalszy rozwój mieszkalnictwa.

W związku z powyższym w niniejszym studium zakłada się potrzebę rezerwowania terenów pod budowę szkół w obu obszarach D-1 i D-2.

Wielkość terenów przeznaczanych pod działki szkolne powinna stwarzać możliwość realizacji wszystkich niezbędnych urządzeń rekreacyjno-sportowych, a także rozbudowy szkoły o ok. 30% - 40% pojemności. Po podjęciu decyzji o budowie w/w szkół rezerwa będzie mogła być przeznaczona na inne cele. Nie wyklucza się celowości realizacji jednej większej szkoły w obszarze D-1, ale pogorszyłoby to zarówno warunki dydaktyczne jak i dostępności.

5.3.2. Zakładane gł. kierunki zmian systemu edukacji w kraju

- kształcenie dzieci w wieku 7 - 12 lat po rocznym przygotowaniu w tzw. zerówce - w szkołach podstawowych sześcioletnich. Nauka w szkołach tych kończyć się będzie egzaminem kompetencji,
- obowiązkowe kształcenie młodzieży w wieku 13 - 15 lat w trzyletnich nieprofilowanych gimnazjach, w których nauka kończyć się będzie egzaminem predyspozycyjnym,
- kształcenie ok. 80% absolwentów gimnazjów w 3 letnich liceach profilowanych, w których naukę kończyć się będzie maturą stanowiącą przepustkę do większości studiów, z wyjątkiem wymagających sprawdzenia szczególnych predyspozycji w przedmiotach profilowanych,
- kształcenie ok. 20% absolwentów gimnazjów w 2 letnich szeroko - profilowanych szkołach zawodowych,
- szkoły podstawowe i gimnazja będą zarządzane przez gminy,
- liceami i 2 letnimi szkołami zawodowymi zarządzać będą powiaty,

- szkoły niepubliczne mają dostawać podobnie jak dzisiaj połowę kosztów kształcenia ucznia w danym województwie. Inny wariant proponuje dotację 100% przy równoczesnej likwidacji ulgi podatkowej za kształcenie dzieci w szkołach niepublicznych.

5.3.3. Spodziewane skutki zmian systemu edukacji dla bazy dydaktycznej szkolnictwa

5.3.3.1. Skutki zmian w szkolnictwie podstawowym

Wydłużenie w stosunku do dotychczasowego systemu obowiązkowego kształcenia na I etapie edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjach o 1 rok z 8 do 9 lat spowoduje zwiększenie ilości uczniów w tych szkołach o około 14 - 15%, a zatem i konieczność zwiększenia ich pojemności. Przy prognozowaniu na ok. 2010 rok dla dotychczasowego systemu liczbie uczniów wzrost ten można szacować na ok. 300 - 350 uczniów, co odpowiadałoby 12 - 14 izbom lekcyjnym. W związku z powyższym w perspektywie może zaistnieć potrzeba wybudowania 3 szkół zamiast prognozowanych w punkcie 1.2 dwóch, lub zwiększenia o 12 - 14 izb lekcyjnych programu szkoły podstawowej dla obszaru D-1.

5.3.3.2. Skutki zmian systemowych w szkolnictwie średnim

Podstawowe zmiany w szkolnictwie średnim będą głównie natury organizacyjnej, związanej z likwidacją 5 letnich techników zawodowych na rzecz 3 letnich liceów profilowanych i 2 letnich szkół zawodowych. Zmian te odbywać się będą zapewne głównie w ramach istniejącej bazy dydaktycznej tego szkolnictwa.

Nieobligatoryjność kształcenia na poziomie średnim utrudnia w sposób istotny prognozowanie ilościowe spodziewanych zmian. Założyć jednak należy, że generalnie osiągnięcie około 80 - 85% wskaźnika kształcenia na poziomie średnim absolwentów każdego rocznika gimnazjum w liceach, co sygnalizują autorzy przygotowywanej reformy oświaty i generalna tendencja podnoszenia kwalifikacji zawodowych, mogą spowodować konieczność rozbudowy części istniejących szkół średnich lub potrzebę budowy nowej szkoły (albo jedno i drugie). Dla ewentualnej nowej szkoły średniej należałoby rezerwować w studium teren w centralnej części obszaru rozwoju D-1. Teren ten powinien być położony w sąsiedztwie proj. w tym obszarze szkoły podstawowej i proj. terenów parkowo-rekreacyjnych.

5.3.3.3. Ewentualne powstanie powiatu z siedzibą w Bielsku Podlaskim i związany z tym rozwój szkolnictwa średniego j.w. zaowocuje

koniecznością rozwoju systemu kształcenia i doskonalenia kadr pedagogicznych, a zatem i stosownego rozwoju bazy dydaktycznej istniejącej lub nowej.

5.3.3.4. Wzrastająca mobilność zawodowa i konieczność dostosowywania się do zmienności rynku pracy mogą wymagać stworzenia ośrodka kształcenia praktycznego dla młodzieży i dorosłych na szczęblu powiatu.

5.3.3.5. Wzrastająca liczba dzieci autystycznych może sugerować potrzebę utworzenia stosownej placówki rehabilitacyjnej.

5.4. Kierunki rozwoju opieki zdrowotnej i socjalnej

5.4.1. Kierunki rozwoju opieki zdrowotnej

- Utworzenie w Bielsku Podlaskim siedziby powiatu spowoduje zapewne konieczność umocnienia w mieście funkcji ochrony zdrowia o powiatowym zasięgu oddziaływania. W związku z tym może zaistnieć potrzeba rozbudowy i podniesienia standardu istniejących urządzeń służby zdrowia jak i budowy nowych. Perspektywiczny rozwój ludnościowy miasta do poziomu 30-32000 mieszkańców, również wymagać będzie zwiększenia bazy lokalowej służby zdrowia, zwłaszcza w obszarach D-1 i D-2 rozwoju mieszkalnictwa.
- Brak możliwości rozwoju terenów szpitala rejonowego ze względu na istniejącą zabudowę mieszkaniową, tym bardziej uzasadnia pozyskiwanie ostatniego niezainwestowanego terenu przy skrzyżowaniu ulic Białowieskiej i Kleszczelowskiej, przeznaczonego na cele lecznictwa w obowiązującym miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta.
- Rozwój instytucji lekarza rodzinnego może stworzyć potrzebę realizacji poradni lekarzy rodzinnych.

5.4.2. Kierunki poprawy bezpieczeństwa socjalnego i rozwoju opieki społecznej

- Zwiększająca się liczba ludzi niedostosowanych do życia społecznego i uwarunkowań społeczno-gospodarczych - o najniższym statusie ekonomicznym w tym bezdomnych, wymagać będzie budowy przez powiat lub miasto domu pomocy doraźnej i schroniska dla ludzi bezdomnych.
- Wzrastająca ilość ludzi w wieku poprodukcyjnym wymagać będzie utworzenia domu lub domów opieki dla ludzi starych, poprzez adaptację na ten cel obiektu istniejącego niewykorzystanego (w tym obszarze gminy) lub budowę obiektu nowego.
- Znaczna ilość rodzin o b. niskim statusie ekonomicznym nie mającym możliwości wychowania dzieci i wzrastająca ilość rodzin patologicznych mogą stwarzać konieczność utworzenia domu dziecka.

- Wzrastające zagrożenia narkomanią wymagać będzie utworzenia ośrodka MONAR-u dla rehabilitacji narkomanów.
- Wzrost przestępczości nieletnich wymagać będzie przeciwdziałania poprzez utworzenie miejskiego ośrodka resocjalizacji dzieci i młodzieży.
- Stopniowy wzrost zamożności społeczeństwa w miarę utrwalania się gospodarki rynkowej może wzmocnić zainteresowanie mieszkańców do korzystania z opieki nad dziećmi w żłobkach. To zjawisko w powiązaniu z rozwojem ludnościowym miasta przemawiać będą zarówno za utrzymaniem istniejących żłobków jak i potrzebę rezerwowania terenu pod budowę nowych stosownie do przestrzennego rozwoju mieszkalnictwa.

5.5. Urządzenia kultury, sportu i rekreacji

5.5.1. Rozwój kulturalny mieszkańców miasta, a dzieci i młodzieży
w szczególności, realizowany w zorganizowanych formach zbiorowych, powinien mieć istotniejsze niż obecnie znaczenie w przyszłości. Może to być również, poprzez racjonalne zagospodarowanie czasu wolnego, pozytywnym elementem skutecznego zwalczania patologii społecznej. Warunkiem tego rozwoju będzie realizacja nowej bazy materialnej urządzeń kultury, w miarę możliwości o dobrej dostępności z terenów mieszkalnictwa. Oznacza to potrzebę wyposażenia w publiczne urządzenia kultury pozaśródmiejskich zespołów mieszkalnictwa. Szczególnie predestynowanymi miejscami lokalizacji obiektów kultury o charakterze osiedlowym mogą być: "centrum usługowe" w obszarze D-1 rozwoju zabudowy i zagospodarowania oraz lokalny ośrodek usługowy w obszarze rozwoju D-2. Tereny urządzeń kultury powinny być w miarę możliwości wyznaczone w planach miejscowych w sąsiedztwie projektowanych terenów szkolnych i parkowo-rekreacyjnych.

5.5.2. Działalność dydaktyczno-kulturalna prowadzona w przystosowanych do tego celu obiektach kościelnych (przy obiektach sakralnych) może być istotnym elementem wspomagającym i współdziałającym z publicznymi placówkami kultury w kształtowaniu postaw etycznych i kulturalnych mieszkańców. Szczególnie predestynowane do lokalizacji obiektu sakralnego z towarzyszącą częścią dydaktyczno-kulturalną jest "centrum usługowe" w obszarze D-1.

5.5.3. Urządzenia sportowo-rekreacyjne o charakterze publicznym (ogólnodostępne) ograniczające się w mieście do stadionu sportowego z urządzeniami towarzyszącymi w południowo-zachodniej części miasta (obszar C-8) wymagają dalszego rozwoju. Powinna być w nie wyposażona również północno-wschodnia część miasta tj. strefa śródmiejska B, obszary C1 i C4 w strefie C zabudowy i rozwoju oraz D1 w strefie rozwoju. Predestynowanymi do lokalizacji urządzeń sportowo-rekreacyjnych są

tereny parkowo-rekreacyjne w bezpośrednim sąsiedztwie "centrum usługowego" w obszarze D1 (przy ul. Chmielnej). W planie miejscowym należy rozważyć realizację wspólnych terenów sportowo-rekreacyjnych dla potrzeb zarówno mieszkańców jak i szkół, których lokalizacja przewidziana jest również w tym rejonie oraz budowę krytego basenu - pływalni.

6. Kierunki przekształceń i rozwoju struktury przestrzennej zagospodarowania miasta

Wydziela się następujące strefy zagospodarowania przestrzennego, zróżnicowane co do celów i instrumentów polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania:

- **Strefa A** - terenów otwartych i systemu przyrodniczego,
- **Strefa B** - śródmiejska: utrzymania, modernizacji i przekształceń zabudowy i zagospodarowania w granicach strefy ochrony konserwatorskiej,
- **Strefa C** - utrzymania, modernizacji i rozwoju zabudowy na obszarach przeznaczonych na ten cel w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta,
- **Strefa D** - rozwoju zabudowy na obszarach wyznaczonych na te cele w niniejszym studium - aktualnie rolniczych.

6.1. Strefa A - terenów otwartych i systemu przyrodniczego

6.1.1. Priorytetowe cele operacyjne polityki przestrzennej w strefie to:

- a) ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemu przyrodniczego miasta,
- b) wzbogacanie i dostosowanie elementów systemu przyrodniczego miasta do potrzeb: rekreacji, turystyki, rolnictwa i estetyki miasta,
- c) racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- d) tworzenie warunków sprawnego funkcjonowania międzynarodowego i krajowego ruchu kołowego na obwodnicy krajowej drogi ekspresowej nr S 19.

6.1.2. Strefę A tworzą następujące obszary:

- 6.1.2.1. A - 1 obszar systemu ekologicznego** dolin rzek: Białej i Lubki wraz z dopływami - aktualnie użytkowany rolniczo, głównie jako użytki zielone w większości o uregulowanych stosunkach wodnych, w którym zakłada się następujące kierunki zagospodarowania:
 - a) utrzymanie nienaruszalnego przepływu biologicznego oraz min. III kl. czystości wód rz. Białej i Lubki, wg. zasad określonych w punkcie 2.4.a,

- b) utrzymanie głównie rolniczego użytkowania terenów dolin obu rzek wg. zasad określonych w punkcie 2.4.b, **z wyłączeniem terenów przeznaczonych pod zbiornik małej retencji i towarzyszące mu tereny rekreacji przywodnej,**
- c) sukcesywne zagospodarowania parkowo - rekreacyjne części doliny rz. Lubki przeznaczonej na ten cel w rysunku studium wg. zasad określonych w punkcie 2.4.d,
- d) objęcie ochroną lokalną dolin obu rzek, określoną w punkcie 2.4.c,
- e) budowę urządzeń kanalizacji deszczowej odprowadzającej wody opadowe z terenów zabudowy wg. punktu 8.3.
- f) **realizacja zbiorników wodnych na rz. Białej wg zasad określonych w punkcie 2.4.c.**

6.1.2.1. A-2 - obszar rolno osadniczy: upraw polowych, użytków zielonych, ogrodów działkowych i rozproszonej zabudowy rolniczej oraz urządzeń liniowych infrastruktury technicznej, w którym zakłada się następujące kierunki zagospodarowania:

- a) ochronę i wzbogacanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej wg. zasad określonych w punkcie 2.5.
- b) ochronę stanowisk archeologicznych wg. zasad określonych w punkcie 3.1.3.
- c) tworzenie warunków dla rozwoju rolnictwa wg. zasad określonych w punktach: 4.4.1, 4.4.2 i 4.4.3 b,
- d) tworzenie warunków dla rozwoju urządzeń obsługi turystyki i komunikacji wg. zasad określonych w punkcie 4.5.1 i 4.5.2 a, b, c i e i w miejscach określonych w rysunku "kierunków" studium,
- e) budowę obwodnicy miasta ciągiem drogi krajowej ekspresowej międzyregionalnej nr S 19 (Białystok - Bielsk Podlaski - Lublin) określonej w punkcie 7.1.1. a i rysunku "kierunków" studium i jej strefę ochronną wyłączoną z projektowania nowej zabudowy (po 300 m. od osi obwodnicy),
- f) budowę linii WN 110 kV do zasilania projektowanego R.P.Z. - 2 i linii SN 15kV do poprawy zasilania sieci osadniczej gminy Bielsk Podlaski określonych w punkcie 9.1.2. i rys. "kierunków" studium,
- g) realizację magistrali gazowej wysokiego ciśnienia wraz ze stacjami redukcyjno-pomiarowymi w relacji Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka i Bielsk Podlaski - Boćki oraz sieci gazowych średniego ciśnienia do zasilania sieci osadniczej gm. Bielsk Podlaski wg. zasad określonych w rysunku "kierunków" studium i punkcie 11.2 a, b,
- h) budowę urządzeń kanalizacji sanitarnej do odprowadzania ścieków z sąsiadujących z miastem wsi gminy Bielsk Podlaski z możliwością wykorzystania również do obsługi cz. zabudowy rolniczej obszaru A-2 wg. punktu 8.2 i rys. "kierunków" studium.

6.1.2.3. A- 3 - obszar leśny w południowej cz. miasta, w którym zakłada się następujące kierunki zagospodarowania określone szczegółowo

w punkcie 2.3:

- a) priorytet funkcji ochronno-rekreacyjnej,
- b) ograniczenia do minimum przeznaczania pod niezbędne regionalne i miejskie urządzenia infrastruktury technicznej,
- c) zalesianie gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej zwłaszcza położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących lasów, zgodnie z zasadami określonymi w punkcie 2.3 i rysunku "kierunków" studium,
- d) sukcesywne dostosowanie zagospodarowania lasu dla potrzeb rekreacji codziennej i świątecznej mieszkańców, w tym rozwiązanie problemów: dojazdów i parkowania samochodów, tras spacerowych, miejsc biwakowania, obwoźnej gastronomii i sanitarnych itp..

6.1.3. Instrumenty polityki przestrzennej na rzecz realizacji celów operacyjnych i kierunków zagospodarowania przestrzennego strefy "A:

- a) uwzględnianie w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów kierunków ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego:
 - obszaru systemu ekologicznego dolin rzek Białej i Lubki - pkt. 2.4.
 - obszaru rolno-osadniczego - pkt. 2.5.
 - obszaru leśnego w południowej cz. miasta pkt. 2.3.
- b) uwzględnianie w planach i decyzjach j.w. kierunków ochrony środowiska kulturowego określonego w punkcie 3.1.3.
- c) sporządzenie planów miejscowych dla"
 - terenów zieleni parkowej proj. w dol. rzeki Lubki pkt. 6.1.2.1.c,
 - terenów proj. zbiornika wodnego na rz. Białej - pkt. 6.1.2.1. f,
 - terenów, które Rada Miejska w trybie uchwały objęłaby ochroną ekologiczną co dot. dolin rz. Białej i Lubki,
 - terenów przeznaczonych pod budowę obwodnicy drogowej miasta ciągiem drogi ekspresowej nr S 19,
 - terenów proponowanych w studium pod urządzenia obsługi komunikacji i turystyki (wg. rys. studium i pkt. 4.5),
 - infrastruktury technicznej: energetycznej i kanalizacyjnej,
- d) sukcesywne pozyskiwanie do zasobów nieruchomości komunalnych terenów przeznaczonych pod zieleni parkową i projektowany zbiornik wodny i ew. w porozumieniu z inwestorem pod obwodnicę drogową miasta.

6.2. Strefa B - śródmiejska - utrzymania, modernizacji i przekształceń zabudowy w granicach strefy ochrony konserwatorskiej składająca się z obszarów:

B - 1 - obszaru zabudowy i zagospodarowania o ukształtowanej strukturze i funkcjach:

- usługowych ponadlokalnych, miejskich, podstawowych i elementarnych publicznych i komercyjnych z zakresu: administracji

publicznej i gospodarczej, oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury, finansów, ubezpieczeń, łączności, turystyki, handlu, gastronomii, rzemiosła itp.

- mieszkaniowo-usługowych w zabudowie średniointensywnej - wielorodzinnej i jednorodzinnej,
- produkcyjno-usługowych fragmentach przy ul. Piłsudskiego i Białostockiej,
- zieleni urządzonej wśród zabudowy - skwerów i zieleńców.

B - 2 - obszaru części dolin rzek Białej i Lubki o funkcjach ekologicznych parkowo-rekreacyjnych, turystycznych i infrastrukturalnych - wodociągowo - kanalizacyjnych.

6.2.1. Priorytetowe cele operacyjne polityki przestrzennej w strefie, to:

- a) wzbogacanie i racjonalne wykorzystanie elementów systemu przyrodniczego - dolin rzek Białej i Lubki dla potrzeb rekreacji codziennej i świątecznej mieszkańców oraz turystyki,
- b) ochrona, utrzymanie i przystosowanie obszarów i obiektów zabytkowych i o wartościach kulturowych do potrzeb turystyczno - krajoznawczych i usługowych oraz tworzenia nowych wartości kulturowych w przestrzeniach publicznych i ich otoczeniu,
- c) zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji,
- d) utrzymanie i podnoszenie standardu cywilizacyjnego i technicznego zabudowy mieszkaniowej i usługowej z racjonalnym wykorzystaniem rezerw terenowych,
- e) modernizacja i rewitalizacja zagospodarowania terenów mieszkaniowych i usługowych zagrożonych degradacją techniczną i użytkową oraz przekształcenie terenów i obiektów definitywnie zdegradowanych,
- f) ochrona środowiska przed zanieczyszczeniami cieplowniczymi, odpadami stałymi, ściekami sanitarnymi i wodami opadowymi,
- g) zmniejszenie kolizji między komunikacją , sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej, a zabudową.

6.2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego strefy

6.2.2.1. Utrzymanie, wymiany i uzupełnienia zabudowy w tym:

- a) wymiany zdegradowanej zabudowy zagrażającej mieniu i życiu mieszkańców, dla której niecelowe jest ponoszenie nakładów na dalsze utrzymywanie z przyczyn technicznych i ekonomicznych,
- b) wymiana zabudowy, której wartość użytkowa jest mniejsza od wartości

- terenu nadającego się do efektywniejszego wykorzystania,
- c) uzupełnienia zabudowy na niezabudowanych aktualnie działkach "plombowych" wśród istniejącej zabudowy, bez konieczności tworzenia ulic. Powyższe działania dotyczyć będą w szczególności obrzeży ulic: Narutowicza, Zamkowej, Poniatowskiego, Jagiellońskiej, Ogrodowej, Kazimierzowskiej, Kolejowej, Kościuszki, Żeromskiego, Piłsudskiego, Poświętnej, Placu Ratuszowego i fragmentu ul. Białowieskiej. Zmiany te w większości dokonywane będą przez inwestorów prywatnych, a tylko w odniesieniu do zasobów komunalnych przez miasto.
- 6.2.2.2.** Dogęszczenia zabudowy średniointensywnej mieszkaniowo-usługowej, dla uzyskania większej efektywności wykorzystania uzbrojenia terenów i lepszej aranżacji pierzei przestrzeni ulicznych. Działania te dotyczyć mogą zabudowy: o układach grzebieniowych (prostopadłych do ulic), o luźnej nieukształtowanej kompozycji przestrzennej oraz z budynkami o układach nadających się do uzupełnień narożnikowych. Dogęszczenia zabudowy mogą wystąpić w sąsiedztwie ulic: Kościuszki, Mickiewicza, Kazimierzowskiej, Żeromskiego i 11-go Listopada w miejscach wskazanych orientacyjnie w rysunku "kierunków" studium.
- 6.2.2.3.** Utrzymanie i modernizacja zabudowy i zagospodarowania stosownie do współczesnych i przyszłych wymagań cywilizacyjnych i techniczno-użytkowych z zachowaniem wymogów konserwatorskich w stosunku do obiektów zabytkowych i ich bezpośredniego otoczenia - na pozostałych terenach mieszkaniowo-usługowych i produkcyjnych w strefie.
- 6.2.2.4.** Realizacja zbiornika wodnego na rz. Białej w obszarze B2 wraz z urządzeniami rekreacyjno-sportowymi na jego obrzeżach w miejscu określonym w rysunku "kierunków" studium i punkcie 2.4.c.
- 6.2.2.5.** Realizacja zagospodarowania parkowo-rekreacyjnego w postaci części doliny rz. Białej położonej w obszarze B2 strefy w miejscu określonym w rys. "kierunków" i punkcie 2.4.d.
- 6.2.2.6.** Przebudowa oświetlenia i nawierzchni ulic w "centrum" zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi - wg. punktu 3.1.1 a.
- 6.2.2.7.** Budowa parkingów w tym publicznych, stosownych do potrzeb obiektów usługowych, usługowo-mieszkaniowych i mieszkaniowych wielorodzinnych z priorytetem dla obszaru centrum, wg. zasad określonych w punkcie 7.4.2.
- 6.2.2.8.** Modernizacja, przebudowa i uzupełnienia brakujących elementów systemów infrastruktury technicznej: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej

i telekomunikacyjnej, pod kątem realizacji celów operacyjnych 2.1. "c", "h", "i", "j".

6.2.2.9. Modernizacja elementów wewnętrznego układu komunikacyjnego w pierwszej kolejności podstawowego.

6.2.3. Instrumenty polityki przestrzennej na rzecz realizacji celów operacyjnych i kierunków zagospodarowania przestrzennego strefy "B" - priorytetowe:

6.2.3.1. Uwzględnianie w planach miejscowych i w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów kierunków i zasad ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego miasta dotyczących:

- obszaru strefy ochrony konserwatorskiej - pkt. 3.1.1,
- obiektów zabytkowych ujętych w rejestrze - pkt. 3.1.2,
- ochrony stanowisk archeologicznych - pkt. 3.1.3,
- tworzenia nowych wartości kulturowych - pkt. 3.1.4.2. "b", "d", "f", "g" i "h".

6.2.3.2. Uwzględnianie w planach miejscowych i decyzjach j.w. i gospodarce nieruchomościami zasad ochrony i wzbogacania środowiska przyrodniczego i zamieszkiwania dotyczących w szczególności:

- ochrony i wzbogacania zieleni urządzonej - pkt. 2.1 i 2.2.
- ochrony i wzbogacania walorów przyrodniczych i rekreacyjnych doliny rz. Białej pkt. 2.4.
- ochrony normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania pkt. 2.6.

6.2.3.3 Sporządzenie planów miejscowych dla" obszaru proj. zbiornika wodnego na rz. Białej i jego otoczenia rekreacyjnego oraz proj. terenów zieleni parkowej w dolinie j.w.

6.2.3.4. Modernizacja, przebudowa i realizacja brakujących elementów oraz komunalnej infrastruktury technicznej gł. w ciągach ulicznych, wg. zasad określonych w rysunku i punktach tekstu "kierunków":

- ... 8.2. dla sieci kanalizacji sanitarnej,
- ... 8.3. dla sieci kanalizacji deszczowej,
- ... 10.21 dla sieci gazowniczej,
- ... 11,2 dla systemu ciepłowniczego.

6.2.3.5. Modernizacja, przebudowa i budowa brakujących elementów systemu komunikacyjnego wg. zasad określonych w punktach 7.1.1. b,c i 7.3.3 oraz 7.3.5 i 7.4.2 tekstu "kierunków" studium.

6.2.3.6. Sporządzanie projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów oraz projektów budowlanych

ważniejszych i eksponowanych w skali miasta i śródmieścia obiektów na podstawie wybranych opracowań konkursowych lub opracowań studialnych wariantowych, wykonanych przez miasto lub inwestorów oraz opiniowanie projektów budowlanych w fazie koncepcyjnej przez stosowne komisje architektoniczno-urbanistyczne lokalne lub ponadlokalne.

6.2.3.7. Stosowanie wobec potencjalnych inwestorów oferujących realizację atrakcyjnych programów zabudowy i zagospodarowania terenów systemu zachęt finansowych na etapie przetargów o teren lub przygotowanie realizacji inwestycji (zbycie ratalne, ulgi podatkowe, karencja podatkowa itp.).

6.3. Strefa C utrzymania, modernizacji i rozwoju zabudowy o funkcjach: mieszkaniowo-usługowych, usługowych miejskich i ponadlokalnych oraz produkcyjno-usługowych komercyjnych - na obszarach przeznaczonych na te cele w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta.

6.3.1. Priorytetowe cele operacyjne polityki przestrzennej w strefie:

- a) utrzymanie i podnoszenie standardu techniczno-użytkowego i cywilizacyjnego zabudowy zwłaszcza komunalnej i administracji rządowej, z racjonalnym wykorzystaniem rezerw terenowych, do uzupełnień zabudowy,
- b) racjonalne wykorzystanie niezagospodarowanego lub ekstensywnie wykorzystanego majątku produkcyjno-usługowego i terenów zwłaszcza komunalnych,
- c) tworzenie warunków infrastrukturalnych dla rozwoju funkcji produkcyjno-usługowych komercyjnych na niezainwestowanych terenach wyznaczonych na ten cel,
- d) zapewnienie conajmniej normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego,
- e) podnoszenie standardu wewnętrznej obsługi komunikacyjnej zabudowy mieszkaniowo-usługowej i produkcyjno-usługowej wraz z minimalizowaniem kolizji między różnymi rodzajami komunikacji,
- f) zapewnienie sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej zapewniającego zaspokojenie potrzeb użytkowników w sposób ciągły i efektywny ekonomicznie,
- g) likwidowanie kolizji między infrastrukturą techniczną a zabudową i systemem przyrodniczym (zwł. w zakresie elektroenergetycznym).

6.3.2. Obszary tworzące strefę wyodrębnione ze względu na cechy

przestrzenno- funkcjonalne i zakładane kierunki przekształceń ich struktury przestrzennej i zabudowy:

6.3.2.1. C - 1 północny obszar mieszkaniowo-usługowy i usługowy

o ukształtowanej w większości strukturze przestrzennej i zabudowie, w którym dominować będą:

- a) utrzymanie, modernizacja i uzupełnienia zabudowy i zagospodarowania na terenach zainwestowanych plombowych,
- b) rozwój zabudowy mieszkaniowo-usługowej gł. jednorodzinnej, w enklawie między ul. Mickiewicza, Północną, Ogrodową i Widowską z koniecznością realizacji nowych ulic i uzbrojenia.

6.3.2.2. C - 2 zachodni obszar produkcyjno - usługowy z fragmentaryczną

zabudową mieszkaniową jednorodziną o ukształtowanej w większości strukturze przestrzennej i zabudowie, w którym wystąpią:

- a) utrzymanie i modernizacja zabudowy i zagospodarowania terenów,
- b) dogęszczenia zainwestowanych terenów produkcyjno - usługowych,
- c) kończenia rozpoczętych inwestycji zwł. komunalnych (ciepłownia),
- d) uzupełnienia zabudowy na terenach niezainwestowanych w rejonie ul. Kruczej z ew. zmianą ich funkcji na usługowo-mieszkaniowe i przy ul. Białostockiej, w tym wprowadzenie ew. nowych ulic dojazdowych i infrastruktury technicznej.

6.3.2.3. C - 3 północno-wschodni obszar produkcyjno-usługowy

(przy drodze do w. Narew) o nieukształtowanej strukturze przestrzennej częściowo zabudowanej, w którym dominować będą:

- a) utrzymanie, modernizacja i intensyfikacja zabudowy i zagospodarowania terenów zainwestowanych,
- b) przygotowania terenów niezainwestowanych do zabudowy w zakresie infrastruktury technicznej gł. kanalizacji sanitarnej i deszczowej, gazownictwa i elektroenergetyki,
- c) realizacji zabudowy produkcyjno-usługowej z możliwością instalowania technologii wytwarzających ścieki produkcyjne.

6.3.2.4. C - 4 wschodnio - południowy obszar mieszkaniowo - usługowy i usługowy

(na wschód od doliny rz. Białej) o ukształtowanej w większości (zwł. w części południowej) strukturze przestrzennej i częściowo zabudowie ekstensywnej, w którym w szczególności wystąpią:

- a) utrzymanie, modernizacja i uzupełnienia plombowe zabudowy i zagospodarowania na terenach zabudowanych i sparcelowanych (cz. pld.) niezabudowanych,
- b) modernizacja i uzupełnienie zabudowy na terenach wymagających

- wprowadzenia nowych ulic i uzbrojenia w cz. północnej między ul. Batorego, Dubicze, Widowską i Chmielną,
- c) budowa kanalizacji sanitarnej w osiedlu "Hołowiesk".

6.3.25 C - 5 wschodni obszar produkcyjno - usługowy

i mieszkaniowy na gruntach b. P.G.R. przy ul. Białowieskiej o ukształtowanej w większości strukturze przestrzennej i zabudowie, w którym w szczególności występują:

- a) intensyfikacja wykorzystania zainwestowanych terenów produkcyjno-usługowych w tym komunalnych,
- b) doposażenie terenów w układ uliczny i infrastrukturę ,
- c) utrzymanie funkcji lub przekształcenia terenów urządzeń obsługi rolnictwa i oświaty w tereny mieszkalnictwa, które będą mogły być użyte jako zamienniki za tereny publiczne przygotowywane w obszarze rozwoju zabudowy D1.

6.3.2.6. C - 6 południowo-wschodni obszar produkcyjno - usługowy (między trasą PKP a ul. Kleszczelowską) o nieukształtowanej strukturze przestrzennej z częściową zabudową w którym w szczególności występują :

- a) utrzymanie i modernizacja istniejącego zagospodarowania i zabudowy,
- b) w miarę potrzeb inwestycyjnych po wyczerpaniu innych terenów budowlanych produkcyjno-usługowych miasta, przygotowanie infrastrukturalne terenów C-6 do zabudowy - z wykluczeniem wodo i energochłonnej.

6.3.2.7. C - 7 zachodni obszar mieszkaniowo-usługowy z fragmentaryczną zabudową produkcyjno - usługową i rolniczą przy ul. 11-go Listopada, o ukształtowanej w większości strukturze przestrzennej w znacznej części zabudowanej ekstensywnie, w którym występują:

- a) utrzymanie i modernizacja zabudowy i zagospodarowania z uzupełnieniami na terenach sparcelowanych w ustaleniach planów miejscowych,
- b) uzupełnienia układu ulicznego oraz dodatkowe parcelacje i zabudowa na terenach, przy ulicach Powstania Listopadowego i Powstania Styczniowego oraz ewentualnie 11-go Listopada po uprzednim sporządzeniu planów miejscowych tych terenów,
- c) korekty podstawowego układu ulicznego tj. ewentualnego zmniejszenia rangi proj. odcinka ul. o symb. 2 KGP w obowiązującym planie ogólnym (dot. proj. ciągu drogi nr S 19) i zajętości terenu oraz wykonanie połączenia między ul. 11-go Listopada, a ul. Brańską na wysokości zespołu przemysłowego przy tej ulicy.

6.3.2.8. C - 8 południowo-zachodni obszar mieszkaniowo-usługowy,

usługowy oraz produkcyjno - usługowy o ukształtowanej w przeważającej większości strukturze przestrzennej i zabudowie, w którym występują:

- a) utrzymanie i modernizacja zabudowy i zagospodarowania zainwestowanych terenów z ewentualną intensyfikacją zabudowy,
- b) uzupełnienia zabudowy mieszkaniowo - usługowej na sparcelowanych planowo terenach w rejonie ulic: Witosza, Studziwodzkiej, Strzelniczej, Bohaterów Września, Asnyka i Dubiażyńskiej,
- c) uzupełnienia zabudowy na niezainwestowanych terenach wymagających uzbrojenia w zespole produkcyjno - usługowym przy ul. Brańskiej,
- d) rozwój zabudowy mieszkaniowo usługowej i produkcyjno - usługowej na objętym sporządzeniem planu miejscowego terenie między ul. Jana Pawła II i Wojska Polskiego po uprzednim przejęciu ulic i wykonaniu podstawowego uzbrojenia,
- e) rozwój zabudowy mieszkaniowo-usługowej na terenach niezainwestowanych rolniczo - mieszkaniowych w rejonach ulic: Łąkowej i Sosnowej (os. Studziwody) po uprzednim sporządzeniu planu miejscowego i realizacji ulic i uzbrojenia.

6.3.3. Instrumenty polityki przestrzennej miasta na rzecz realizacji celów operacyjnych i kierunków zagospodarowania strefy "C" określonych w punkcie 3.2. obejmować będzie:

6.3.3.1. W zakresie utrzymania i modernizacji zabudowy i zagospodarowania oraz uzupełnień w plombach:

- a) uwzględnianie w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, kierunków i zasad ochrony i kształtowania środowiska zamieszkiwania, a w szczególności dotyczących ochrony i wzbogacania zieleni urządzonej pkt. 2.2 oraz ochrony normatywnych warunków zamieszkiwania pkt. 2.6.1. a, b, d, h i 2.6.2 a, b, c,
- b) uwzględnianie w decyzjach j.w. p.-ktu 3.1.1.a Kierunków i zasad ochrony i wzbogacania środowiska kulturowego w odniesieniu do kształtowania zabudowy przy ul. Batorego, Chmielnej, Żytniej i Warzywnej,
- c) uzupełnienie brakujących elementów komunalnej infrastruktury technicznej gł. w ciągach ulicznych wg. zasad określonych w punktach: 8.1 dla sieci wodociągowej, 8.2 dla sieci kanalizacji sanitarnej, 8.3 dla sieci kanalizacji deszczowej, 11.2 dla sieci gazowniczej,
- d) modernizacja i uzupełnienie nawierzchni ulic wg. zasad określonych w punkcie 7.2, 7.3 "kierunków",
- e) modernizacja i przebudowa systemu elektroenergetycznego (w tym likwidacja kolizji z zabudową) wg. zasad określonych w punktach 9.1.2 i 9.1.3, telekomunikacji wg. punktu 12 i Źródeł ciepła wg. punktu 10.2 tekstu "kierunków",
- f) korekty i rozwój układu ulicznego wg. zasad określonych w punktach: 7.1.2,

7.1.3, 7.2, 7.3.1.

6.3.3.2. W zakresie rozwoju zabudowy na niezainwestowanych terenach wymagających realizacji nowych ulic i infrastruktury technicznej:

- a) sporządzanie planów miejscowych w czasie i kolejności jaką ustali Zarząd Miasta i Rada Miejska w szczególności dla terenów określonych w obszarach : C - 1 p-kt "b", C- 2 p.-kt "d", C - 3 ew. p-kt "b", C - 4 p-kt "b", C- 5 ew. p-kt "c", C - 6 ew. p-kt "b", C - 7 p-kt "b" i "c" oraz C-8 p-kt "e",
- b) uwzględnienie w planach miejscowych określonych w punkcie 2.3.3.2 "a" - kierunków i zasad ochrony i kształtowania środowiska zamieszkiwania ustalonych w punktach 2.6.6.1 "c" i "h" oraz 2.6.3,
- c) uwzględnianie w planach miejscowych j.w. i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów zasad kształtowania środowiska kulturowego miasta określonych w punkcie 3.1.4.2. "h" i "d",
- d) uwzględnianie w planach miejscowych j.w. zasad rozwoju infrastruktury technicznej określonych w rysunku "kierunków" studium i punktach analogicznych jak w pkt. 6.3.3.1. "c", "d", "e".

6.4. Strefa D rozwoju zabudowy i zagospodarowania o funkcjach: mieszkaniowo - usługowych, usługowych miejskich i ponadlokalnych oraz produkcyjno - usługowych komercyjnych, na obszarach przeznaczonych na te cele w niniejszym studium (aktualnie rolniczych) - wymagająca ukształtowania struktury przestrzennej i zabudowy w długim horyzoncie czasowym.

6.4.1. Priorytetowe cele operacyjne polityki przestrzennej w strefie:

- a) rozwój mieszkalnictwa i niezbędnych dla jego funkcjonowania i miasta usług z dopuszczeniem nieuciążliwych urządzeń produkcyjnych,
- b) tworzenie wartości kulturowych przestrzeni publicznych w nowej zabudowie i zagospodarowaniu
- c) zapewnienie co najmniej normatywnych warunków zamieszkiwania ludności: w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu, wibracji i elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego i stanu sanitarnego środowiska,
- d) wzbogacenie i dostosowanie elementów systemu przyrodniczego (lokalnych dolinek i obniżeń terenowych łąkowo-pastwiskowych z rowami melioracyjnymi) do potrzeb: rekreacji codziennej i świątecznej mieszkańców i estetyki miasta,
- e) zaspokojenie w preferowanym przez użytkowników standardzie wewnętrznych potrzeb transportowych strefy podstawowym układem ulicznym i środkami komunikacji zbiorowej,
- f) zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w preferowanych przez nich standardach ilościowych i jakościowych: wody, energii elektrycznej, gazu oraz usług

telekomunikacyjnych.

6.4.2. Obszary tworzące strefę - zróżnicowane programowo - przestrzennie i pod względem uwarunkowań rozwoju.

6.4.2.1. D-1 wschodnio - południowy obszar rozwoju o funkcjach: mieszkaniowo - usługowych w zabudowie średniointensywnej i ekstensywnej, usługowej komunalnej i komercyjnej podstawowej, miejskiej i ponadlokalnej, nieuciążliwych produkcyjnych (w tym powiązanych z mieszkalnictwem) oraz rekreacyjno - ekologicznych, w którym zakłada się następujące kierunki zabudowy i zagospodarowania:

- a) stworzenie w ścisłym powiązaniu programowo - przestrzennym z obszarem C-4 (wschodnio - południowym zabudowy i rozwoju) w miarę samodzielnej jednostki urbanistycznej (satelitarnej w stosunku do obszaru śródmiejskiego) wyposażonej we wszystkie niezbędne dla obu obszarów usługi komunalne z zakresu: oświaty, zdrowia, kultury, sportu, wypoczynku, handlu, gastronomii i rzemiosła oraz lokalne nieuciążliwe zakłady produkcyjne,
- b) wykształtowanie "centrum usługowego" w rejonie przedłużenia ul. Warzywnej w kierunku wschodnim z usług wymienionych w punkcie "a" wzbogaconych usługami ogólnomiejskimi i ponadlokalnymi, w tym także komercyjnymi, dla których nie będzie miejsca w gęsto zabudowanym śródmieściu,
- c) skomponowania "centrum usługowego" i jego otoczenia z systemu przestrzeni publicznych: ulic, placów, skwerów, ciągów pieszych itp. i harmonijnie ukształtowanej zabudowy wg. zasad określonych w punkcie 3.1.4. tekstu "kierunków" studium,
- d) zachowanie generalnie zabudowy parterowej z poddaszem użytkowym, z dopuszczeniem zabudowy piętrowej z poddaszem użytkowym w szczególności w zabudowie z usługami – do 12m w kalenicy, z wyjątkiem dominant przestrzennych,
- e) stosowanie w zabudowie dachów dwu i wielospadowych o nachyleniu do 45% i poddaszy użytkowych, a w zabudowie jednorodzinnej różnych jej form - tym bardziej zwartych im lokalizowanych bliżej "centrum" oraz określenie w planach miejscowych max. dopuszczalnej powierzchni zabudowy działek jednorodzinnych,
- f) wykształtowanie mniejszego "centrum" usługowego głównie z usług handlu, gastronomii i rzemiosła, w tym z usług wbudowanych w partery budynków mieszkalnych z niewielkim placem publicznym w południowej części obszaru (na pld. od ul. Białowieskiej) w rejonie wskazanym orientacyjnie w rysunku "kierunków" studium,
- g) stworzenie klarownego wewnętrznego układu komunikacyjnego obszaru zwłaszcza w zakresie ulic lokalnych, dobrze powiązanego z ciągami dróg

- krajowych i wojewódzkich w ulicach: Białowieskiej, Kleszczelowskiej i Chmielnej oraz w centrum ul. Warzywną i ul. Batorego wg. zasad określonych w rys. "kierunków" studium,
- h) dopuszczenie lokalizacji urządzeń produkcyjnych nieuciążliwych dla środowiska przyrodniczego i zamieszkiwania w terenach zabudowy mieszkaniowo - usługowej w ustaleniach planów miejscowych sporządzonych dla tych terenów,
 - i) uwzględnienie standardów mieszkaniowych i usługowych określonych w punktach:
 - j) wyposażenie zabudowy we wszystkie niezbędne urządzenia infrastruktury technicznej: wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, elektroenergetyki, gazu i telekomunikacji na zasadach określonych w rysunku "kierunków" i tekście studium,
 - k) utrzymanie ładu przestrzennego w tym zwłaszcza zwartości i ciągłości zagospodarowanej struktury przestrzennej i zabudowy w długofalowym procesie jej realizacji oraz niwelowanie w sferze gospodarki nieruchomościami i planowania skutków przypadkowych parcelacji nieruchomości rolniczych,
 - l) uwzględnianie zasad ochrony gruntów rolnych określonych w punkcie: oraz zasad obrony cywilnej określonych w punkcie na etapie podejmowania decyzji planistycznych.

6.4.2.2. D-2 zachodnio - południowy obszar rozwoju o funkcjach: mieszkaniowo- usługowych, usługowych komunalnych i komercyjnych, ekologiczno-rekreacyjnych i produkcyjno-usługowych o charakterze komercyjnym w zabudowie ekstensywnej gł. jednorodzinnej, w którym zakłada się następujące kierunki zabudowy i zagospodarowania:

- a) stworzenie jednostki mieszkaniowej powiązanej programowo i przestrzennie z obszarem C-8,
- b) wykorzystanie lokalnych obniżień terenowych łąkowo-pastwiskowych, prostopadłych do ul. Studziwodzkiej i powiązanych przestrzennie z doliną rz. Białej do zagospodarowania parkowo-rekreacyjnego i sportowego dla potrzeb mieszkańców obszarów D-2 i C-8, wykształtowanie na bazie komunalnych i komercyjnych urządzeń obsługi ludności - gł. z usług handlu, gastronomii i rzemiosła wbudowanych w partery budynków mieszkalnych i placu publicznego lokalnego ośrodka usługowego - w rejonie wskazanym w rysunku "kierunków",
- c) stworzenie czytelного układu komunikacyjnego z systemu ulic lokalnych, wskazanych orientacyjnie w rysunku "kierunków" studium i powiązanie go z ulicami: Studziwodzką, Dubiażyńską i Sosnową,
- d) zachowanie generalnie wysokości do 2 kondygnacji nadziemnych z dachami wysokimi o nachyleniu do 45% i poddaszami użytkowymi i określanie w planach miejscowych maksymalnie dopuszczalnej

- powierzchni zabudowy działek mieszkaniowych - jednorodzinnych (np. 30%),
- e) dopuszczanie w planach lokalizacji urządzeń produkcyjnych jak w 4.2.1. "i", stosowanie standardów jak w 4.2.1. "j", wyposażanie w infrastrukturę techniczną jak w 4.2.1. "k", utrzymanie ładu jak w 4.2.1. "l" oraz uwzględnianie zasad ochrony gruntów i obrony cywilnej jak w 4.2.1. "m."

6.4.2.3. Główne instrumenty polityki przestrzennej miasta w strefie "D"

a) sporządzenie planów miejscowych dla terenów:

- wydzielone tereny usługowe obszaru D1 wymagają uściślenia w planie miejscowym tych obszarów.

b) uwzględnianie w planach miejscowych wykonywanych dla obszarów strefy ustaleń niniejszego studium dotyczących :

- ochrony środowiska przyrodniczego, zamieszkiwania i kulturowego - pkt. 2 i 3,
- standardów oświatowych i mieszkaniowych określonych w punktach 5.2 i 5.3,
- zasad rozwoju infrastruktury technicznej określonych w punktach : 8, 9, 10, 11,

c) w zakresie inwestycji publicznych:

- sukcesywne, dostosowane do narastania zabudowy wykonanie gł. elementów uzbrojenia i nawierzchni ulic lokalnych warunkujących harmonijne zagospodarowywanie obszarów w pierwszej kolejności D-1, a następnie D-2. Priorytetowo należy traktować obszary, dla których będą sporządzane plany miejscowe obejmujące tereny dla lokalizacji kubaturowych przedsięwzięć publicznych i komercyjnych np. "centrum usługowe" oraz urządzenia otwierające duże "pola inwestycyjne",
- budowa szkoły podstawowej w obszarze D-1 w rejonie proj. "centrum usługowego",

d) w zakresie gospodarki nieruchomościami:

- sukcesywne pozyskiwanie do zasobów nieruchomości komunalnych terenów przeznaczanych w planach miejscowych na cele publiczne - pod komunikację, urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej oraz zieleni, zależnie od programów przedsięwzięć publicznych i nacisków właścicieli gruntów,
- tworzenie zasobów nieruchomości komunalnych z gruntów łatwych do pozyskiwania i przygotowywania nieruchomości komunalnych do zabudowy (np. działki mieszkalnictwa jednorodzinnego) z przeznaczeniem na zamienniki za tereny przewidziane do pozyskania na ważniejsze i pilne

cele publiczne.

7. Kierunki rozwoju systemu komunikacji

Obsługę komunikacyjną miasta stanowić będą:

- istniejące i projektowane ulice,,
- linia kolejowa,
- komunikacja zbiorowa komunalna,
- linie PKS.

7.1. Zapewnienie sprawnego i bezpiecznego funkcjonowania międzynarodowego i krajowego ruchu na drogach krajowych wymagać będzie:

7.1.1. na ciągu drogi Nr S 19

- a) wykonanie obwodnicy drogowej po zachodniej stronie miasta o zasadzie przebiegu określonej w rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego, w rozszerzonym pasie terenu w liniach rozgraniczających o szerokości od 34 do 54 m., w zależności od tego, czy trzeba będzie budować drogi zbiorcze, czy nie - z zakazem wyznaczania terenów zabudowy w pasie o szerokości po 300 m. od osi drogi z uwagi na trudności przeniesienia istniejącymi ulicami: Białostocką i Wojska Polskiego już około 2005 r. prognozowanego ruchu przy poziomie swobody D (pkt. 9,1,3,7 uwarunkowań) jak również ze względu na duże uciążliwości tego ruchu dla otaczającej zabudowy mieszkaniowej,
- b) wykonanie chodników w ulicach j.w. lub poboczy utwardzonych na całej długości zabudowy celem wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni,
- c) likwidacji kolizji na skrzyżowaniach, ulic poprzez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej oraz dostosowanie przejść dla ludzi niepełnosprawnych.

7.1.2. na ciągu drogi Nr 66

- a) modernizacji ulic: Brańskiej i Białowieskiej w zakresie poszerzenia jezdni ul. Brańskiej do 7 m. oraz wykonania chodników na całej długości zabudowy w istniejących i projektowanych liniach rozgraniczających: ul. Brańska 30 m, Al. Piłsudskiego na odcinku od węzła drogowego do ul. Mickiewicza od 25 do 30 m. i ul. Białowieska od 20 do 45 m. zgodnie z ustaleniami rysunku kierunków zagospodarowania,
- b) likwidacji kolizji na skrzyżowaniach ulic poprzez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej oraz dostosowanie przejść dla ludzi niepełnosprawnych,
- c) modernizacji ul. Kleszczelowskiej w zakresie poszerzenia jezdni do 7 m. oraz wykonania chodników na całej długości zabudowy, celem wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni w istniejących liniach rozgraniczających,

- d) likwidacji kolizji na skrzyżowaniach ulic poprzez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej oraz dostosowanie przejść do potrzeb ludzi niepełnosprawnych.

7.1.3 budowy połączenia ul. 11-go Listopada z ul. Wojska Polskiego – odbarczającego częściowo śródmiejski ciąg drogi Nr S19 o przebiegu wg rysunku kierunków zagospodarowania, w liniach rozgraniczających: na odcinku projektowanym pomiędzy ul. 11-go Listopada i Brańską od 15 do 20 m na odcinku ul. Żarnowicza w jej aktualnych liniach rozgraniczających i na odcinku łączącym ul. Jana Pawła II z ul. Wojska Polskiego od 15 do 20 m z rozszerzeniem na skrzyżowaniu ulic, a także modernizacji włączenia ul. 11-go Listopada do Al. J. Piłsudskiego po istniejącym przebiegu.

7.2. Zapewnienie sprawnych powiązań miasta z obszarami i siedzibami gmin wymagać będzie:

- a) na bieżąco utrzymania dobrego stanu nawierzchni ulic zaliczonych do dróg wojewódzkich oraz dróg wojewódzkich,
- b) wykonania chodników na całej długości zabudowy celem wyeliminowania ruchu pieszego z jezdni,
- c) likwidacji kolizji na skrzyżowaniach ulic przez zastosowanie kanalizacji ruchu, sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej oraz dostosowanie przejść dla ludzi niepełnosprawnych,
- d) przeanalizowania potrzeby włączenia odcinka drogi wojewódzkiej do Orli do ulic wojewódzkich,
- e) przeanalizowania potrzeby wyłączenia ul. Szpitalnej z ulic wojewódzkich i włączenia do ulic lokalnych miejskich, a w perspektywie i ul. Jana Pawła II
- f) budowa ul. Chmielnej i uzbrojenia z połączeniem jej z ul. Mickiewicza.

7.3. Zaspokojenie wewnętrznych potrzeb przewozowych realizowane będzie poprzez:

7.3.1. Pozostałe elementy podstawowego układu ulicznego, których przebieg i parametry przyjmuje się zgodnie z ustaleniami w/w planu ogólnego miasta, wymagające w pierwszej kolejności:

- a) połączenia ul. Norwida z ul. Wojska Polskiego wg. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie ulic Jana Pawła II i Wojska Polskiego w Bielsku Podlaskim o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 7 m.,
- b) połączenia ul. Kluka z ul. Brańską o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m.,
- c) połączenia ul. Grabnika poprzez ul. Sosnową z ul. Kleszczelowską o szerokości w liniach rozgraniczających od 15 m. do 35 m. i szerokości jezdni 7 m.,
- d) połączenia ul. Kleeberga poprzez ul. Obwodową z ul. 11 Listopada o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 do 15 m. i szerokości

jezdni 7 m.,

e) połączenia ul. Kazimierzowskiej z ul. Warzywną o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 do 15 m. i szerokości jezdni 7 m.

7.3.2. Nowe elementy podstawowego układu ulicznego w obszarach rozwoju zabudowy C-5, D-1 i D-2 określone w rysunku studium (wyznaczone orientacyjnymi liniami rozgraniczającymi) oraz punktach 7.3.2.1 i 7.3.2.2 z możliwością korekt parametrów w planach miejscowych, zależnie od zainwestowania terenów sąsiadujących i potrzeb infrastruktury technicznej, w tym:

7.3.2.1. Na obszarze rozwoju zabudowy D-1:

- 1KD-L ul. Warzywna, o szerokości w liniach rozgraniczających 12 m. i szerokości jezdni 6 m, z ich normatywnymi poszerzeniami na łuku poziomym.
- 2KD-L o zmienionym przebiegu jak pokazano na rysunku studium, o szerokości w liniach rozgraniczających 15m i szerokości jezdni 6m z ich normatywnymi poszerzeniami na łukach poziomych między ulicami 3KD-L i 4KD-L, z uwzględnieniem ścieżki rowerowej,
- 2KD-L o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m z uwzględnieniem ścieżki rowerowej,
- 3KD-L o zmienionym przebiegu jak na rysunku studium, o szerokości w liniach rozgraniczających 12m i szerokości jezdni 6m między ulicami Batorego i 2L, oraz dalej 36KD-D (odcinek drogi dotychczas oznaczonej symbolem 8Z-15(20)/7 leżący pomiędzy ulicami Białowieską i Warzywną) o szerokości w liniach rozgraniczających 10 i 11m i szerokości jezdni 5m między ulicami 2L i Pogodną z ich normatywnymi poszerzeniami na łukach poziomych,
- 4KD-L o zmienionym przebiegu jak na rysunku studium, o szerokości w liniach rozgraniczających 12m i szerokości jezdni 6m z normatywnymi poszerzeniami na łukach poziomych,
- 5KD-L o szerokości w liniach rozgraniczających 10m i szerokości jezdni 5 m, oraz dalej 5KD-D w liniach rozgraniczających 10m i szerokości jezdni 5m.
- 6KD-Z o szerokości w liniach rozgraniczających 20m z przewężeniem pomiędzy ul. Białowieską i 3L do 15m i szerokości jezdni 7m, z uwzględnieniem ścieżki rowerowej,
- 8KD-D ul. Pogodna o szerokości w liniach rozgraniczających 10m i szerokości jezdni 5m oraz ulicy na przedłużeniu ul. Pogodnej do ulicy 8Z-15(20)/7 na ulicę o symbolu 8KD-L o szerokości w liniach rozgraniczających 12m i szerokości jezdni 6m.
- 9 L – 12-25/6 o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 do ca 25 m. na skrzyżowaniu z ul. Białowieską i szerokości jezdni 6 m,
- 10 L - 12 - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 do 15 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Białowieskiej z ul. Szpitalną,

- 11 L - 15/7 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 7 m. na połączeniu ul. Białowieskiej z ul. 16 L,
- 12 L - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu drogi wojewódzkiej 701 Bielsk Podlaski - Orla z ul. 16 L,
- 13 L – 12 - 15/6 ul. Szpitalna i jej przedłużenie o szerokości w liniach rozgraniczających od 12 do 15 m. i szerokości jezdni 6 m.,
- 14 L - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Kleszczelowskiej z ul. 12 L,
- 15 L - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Kleszczelowskiej z ul. 12 L,
- 21 D – 10 - 17/5 istn. i proj. o szerokości w liniach rozgraniczających 10 m. z odcinkowym poszerzeniem do ca. 17 m. i o szerokości jezdni 5 m.

7.3.2.2. Na obszarze D 2

- 16 L - 12/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 12 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Dubiażyńskiej z ul. Strzelniczą ,
- 17 L – 12-13/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 12 do 13 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Dubiażyńskiej z ul. Studziwodzką,
- 18 L - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 7 m. na połączeniu ul. Dubiażyńskiej z ul. 20 L,
- 19 L - 15/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 15 m. i szerokości jezdni 6 m. na połączeniu ul. Bohaterów Września z przedłużeniem ul. Sosnowej,
- 20 L – 12-13/6 o szerokości w liniach rozgraniczających 12 do ca 13 m. i szerokości jezdni 6 m. ul. Strzelnicza od ul. Bohaterów Września i jej przedłużenie do ul. 18 L.

7.3.3. Istniejące i projektowane ulice układu uzupełniającego klasy D – dojazdowe zarówno określone orientacyjne jak i nie określone na rysunku kierunków zagospodarowania liniami rozgraniczającymi, które ustalą ostatecznie przyszłe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w zależności od:

- znaczenia funkcjonalnego w układzie komunikacyjnym i infrastrukturalnym miasta i dzielnicy,
- inicjatywy mieszkańców,
- czasokresu oczekiwania na wykonanie ulic w odniesieniu do terenów budowlanych zbywanych przez miasto,
- podjęcie działań formalno – prawnych związanych z zakwalifikowaniem ulic do lokalnych miejskich wymienionych w pkt. 9.1.1.3 “uwarunkowań”.

7.3.4. Przewidywane zmiany kategorii dróg publicznych

Na podstawie ustawy z dn. 24 lipca 1998r. o zmianie niektórych ustaw

określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), zmieniającej ustawę z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (Dz. U. Nr 14, poz. 60 z późn.zm.) zostaną wprowadzone zmiany w kategorii dróg publicznych. Drogi publiczne ze względu na funkcje w sieci drogowej będą dzieliły się na następujące kategorie dróg: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne. Zaliczenie istniejących dróg do właściwej kategorii nastąpi w 1999r. w drodze rozporządzenia Rady Ministrów i uchwał: sejmiku województwa, rady powiatu i rady gminy.

7.3.5. Istniejące i nowe linie komunikacji zbiorowej komunalnej

z uwzględnieniem:

- tworzenie warunków przy standardzie dostępności 500 m. przystanku autobusowego mieszkańców ulic: 11 Listopada, Jana Pawła II, Bohaterów Września, Ogrodowej, Jagiellońskiej, Dubiażyńskiej, Chmielnej, S. Batorego i Hołowieskiej,
- sukcesywnej obsługi nowych terenów budowlanych przewidzianych w studium,
- poprawy standardów obsługi podróżnych przez wymianę autobusów na bardziej funkcjonalne, z dostępem dla ludzi niepełnosprawnych oraz mniej uciążliwych dla środowiska.

7.3.6. Ścieżki rowerowe i parkingi dla rowerów w proponowanych ulicach Dubiażyńskiej - do której zapewniony będzie dojazd istniejącymi i projektowanymi w studium ulicami, Brańskiej i Kard. St. Wyszyńskiego, Mickiewicza, Narutowicza, Poniatowskiego, Zamkowej, Jagiellońskiej i Ogrodowej - z dojazdami do ul. Mickiewicza istniejącymi ulicami i Mickiewicza.

7.4. Urządzenia obsługi komunikacji

7.4.1. Miejsca obsługi komunikacji (MOP) należy wykonać oddzielnie dla dwóch kierunków ruchu, przy skrzyżowaniu obwodnicy z ul. Brańską (drogą nr 689).

7.4.2. Wskaźniki miejsc postojowych dla poszczególnych programów zagospodarowania w zależności od strefy zaleca się przyjmować jak w poniższej tabeli:

	Jednostka odniesienia	Strefa centralna	Strefa pośrednia
1	2	3	4
Budownictwo wielorodzinne	1000 MK	220-260	280-330
Administracja	1000 m ² p.u.	8 - 24	15 - 30

Handel	1000 m ² p.u.	7 - 20	10 - 36
Zakłady pracy	100 zatrudn.	8 - 14	10 - 32
Restauracja, kawiarnia kina	100 miejsc konsumpcyjn., widowiskowych	12 - 20	15 - 36

Z powodu braku możliwości zapewnienia w centrum zalecanej ilości miejsc postojowych należy zreformować sposób wykorzystywania parkingów poprzez zastosowanie parkometrów i innych rozwiązań.

7.4.3. Miejsca obsługi samochodów zaleca się programować

wg. następujących wskaźników:

1 st./ 300 - 400 samochodów

1 st./ 300 - 400 m² powierzchni stacji

7.4.4. Stacje paliw należy przyjmować wg. zasady, że 1 stacja o 4-6 dystrybutorach może obsłużyć 5000 - 6000 samochodów.

7.5. Modernizacja linii kolejowej może wystąpić w przypadku zahamowania tendencji malejącej w przewozach i wzrastającej roli w układzie międzynarodowym.

7.6. Rozwój komunikacji zbiorowej komunalnej należy zastosować do narastania zabudowy miasta i poprzez przedłużenie ist. linii i wprowadzanie nowych.

7.7. Główne instrumenty polityki rozwoju komunikacji:

- wykonanie studium układu komunikacyjnego miasta,
- wykonanie oceny oddziaływania dróg i ulic na środowisko w ich otoczeniu z określeniem warunków zabudowy mieszkaniowej,
- uwzględnienie ustalonych wyników studium komunikacyjnego i oceny oddziaływania dróg i ulic na środowisko w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i programów komunikacyjnych przedsięwzięć publicznych,
- wykonanie studium obsługi miasta komunikacją zbiorową komunalną,
- wykonanie planów miejscowych dla "obwodnicy miejskiej i korekt układu podstawowego określonych w punkcie 7.1.1.
- tworzenie zasobów gruntów komunalnych na potrzeby rozwoju układu drogowo ulicznego i urządzeń obsługi komunikacji.

8. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę

8.1. Zapewnienie ciągłej dostawy wody mieszkańcom miasta oraz zakładom usługowym, użyteczności publicznej i dla drobnego przemysłu o jakości

- zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne ich potrzeby poprzez:
- a) zakończenie budowy stacji uzdatniania wody przy ul. Brańskiej o średniej wydajności 550 m³/h,
 - b) wykonania w I etapie i włączenie do w/w stacji przy ul. Brańskiej studni głębinowej Nr 2 zlokalizowanej na działce komunalnej o nr geodezyjnym 387/3 z zachowaniem strefy sanitarnej ochrony bezpośredniej wstępnie określonej o promieniu ca 8 – 10 m zgodnie z rysunkiem kierunków zagospodarowania przestrzennego,
 - c) wykonania i włączenia w II etapie do stacji wodociągowej jw. studni głębinowej Nr 3 zlokalizowanej na działce nr geodezyjny 408/9 z zachowaniem strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej wstępnie o promieniu 8 do 10 m zgodnie z rysunkiem kierunków zagospodarowania przestrzennego.,
 - d) utrzymanie w należyтым stanie technicznym istniejących ujęć i stacji wodociągowej przy ul. Jagiellońskiej i nowowypudowanej przy ul. Brańskiej,
 - e) budowę odcinków magistrali wodociągowej łączących zrealizowane części pierścienia magistralnego w centralnej i północnej części miasta z magistralą ϕ 500 mm z nowego ujęcia wody, doprowadzonej do ul. Piłsudskiego, Kleeberga, cz. Chmielnej i Białowieskiej,
 - f) budowę odcinków głównych przewodów wodociągowych zamykających pierścienie w południowej części miasta od stacji wodociągowej przy ul. Brańskiej do ul. Jana Pawła II, w ul. Słowackiego, cz. ul. Studziwodzkiej i Wiejskiej z przedłużeniem do ul. Kleszczelowskiej i w cz. ul. Kleszczelowskiej oraz w ul. nowoprojektowanej od ul. Jana Pawła II do ul. Wojska Polskiego, cz. ul. Dubiażyńskiej i w ul. Wiejskiej. Średnice w/w odcinków sieci należy przyjąć po dokonaniu przeliczeń, uwzględniających urealnione zapotrzebowanie wody dla istniejącej i projektowanej w studium zabudowy oraz średnice przewodów istniejących wchodzących w skład pierścienia,
 - g) rozbudowę rozdzielczej sieci wodociągowej w układzie pierścieniowym, zastosowaniem odcinków promienistych w wyjątkowych wypadkach, umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej, w której:
 - minimalne średnice projektowanych przewodów wodociągowych rozdzielczych należy przyjmować jako 100 mm,
 - projektowane przewody rozdzielcze winny być zaopatrzone w hydranty ϕ 100 mm o rozstawie ok. 100 m.,
 - dla proj. przewodów rozdzielczych promienistych należy przeprowadzać obliczenia spadku ciśnienia na przewodzie dla przepływu pożarowego 20 l/sek przyjmując za punkt wyjściowy ciśnienie wody w sieci przy rozbiórce gospodarczym i pożarowym.

8.2. Zwiększenie pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenie ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasuw hydrantów) oraz odcinków o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawie wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych.

8.3. Utrzymanie istniejących studni głębinowych zakładowych w należytym stanie technicznym, z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej na terenie miasta, szczegółowo określonych w punkcie 10.4 "Uwarunkowań" studium oraz studni publicznych pokazanych w części graficznej studium. Zamierzenia likwidacji ujęć każdorazowo należy uzgadniać, z punktu widzenia ewentualnych potrzeb obrony cywilnej, z WIOG w Białymstoku.

8.4. Kierunki rozwoju systemu odprowadzenia i oczyszczenia ścieków sanitarnych i wód opadowych

Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w mieście, składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo -gospodarczych i poprodukcyjnych do miejskiej oczyszczalni ścieków oraz oddzielnego dla kanalizacji deszczowej, z urządzeniami podczyszczającymi, do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych.

8.5. Rozwój systemu kanalizacji sanitarnej wymagać będzie:

- a) zebrania wszystkich ścieków sanitarnych i poprodukcyjnych z obszaru miasta kanalizacją sanitarną (z wyjątkiem ścieków ze Spółdzielni Mleczarskiej "Bielmlek" posiadającej własną oczyszczalnię) i skierowania na miejską oczyszczalnię ścieków o przepustowości 14000 m³/d, którą należy zmodernizować pod kątem redukcji związków biogenych azotowych i fosforowych,
- b) rozbudowy kanalizacji sanitarnej w mieście - w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej , usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej w kolejności:
 - skanalizowanie zespołu zabudowy jednorodzinnej w osiedlu przy ul. Brańskiej,
 - budowa przepompowni w rejonie ul. Torowej z kanałem tłocznym oraz kanałami grawitacyjnymi włączonymi do tej przepompowni,
 - budowa kanałów sanitarnych w ul. Chmielnej z odprowadzeniem do istniejącej przepompowni głównej,
 - sukcesywna budowa kanałów sanitarnych w terenach istniejącej i projektowanej w studium zabudowy, w tym m. innymi os. Hołowiesk,
 - obszary D1 i D2 rozwoju zabudowy wyznaczone w studium wymagają

opracowania koncepcji techniczno-ekonomicznej odprowadzenia ścieków rozstrzygającej w szczególności:

- całościowy układ sieci kanalizacyjnej w tych obszarach z ustaleniami średnic, spadków, rzędnych kanałów, etapowaniem realizacji itp.,
 - problem sposobu odprowadzenia ścieków z terenów, które nie mogą być skanalizowane grawitacyjnie t.j. wybór układu grawitacyjno-pompowego lub indywidualnego gromadzenia i unieszkodliwiania ścieków,
- c) zmiany istniejących kanałów ogólnospławnych na kanały sanitarne po wybudowaniu w ulicach, w których się one znajdują kanałów deszczowych,
- d) włączenia do systemu kanalizacji sanitarnej miasta ścieków z miejscowości leżących w strefie podmiejskiej takich jak : Widowo, Parcewo i kol. Augustowo oraz ewentualnie wsi” Augustowo, Piliki, Hołody i Proniewicze.

8.6. Rozwój systemu kanalizacji deszczowej wymagać będzie:

- a) opracowania specjalistycznego studium techniczno-ekonomicznego kanalizacji deszczowej z ustaleniem lokalizacji kanałów, ich parametrów technicznych, urządzeń podczyszczających na wylotach istniejących i projektowanych kanałów deszczowych oraz etapowania realizacji,
- b) rozwój systemu kanalizacji deszczowej zakłada się poprzez:
- budowę kanałów deszczowych w ulicach posiadających kanalizację ogólnospławną,
 - budowę urządzeń podczyszczających wody opadowe na istniejących kanałach deszczowych w/g ustaleń przyjętych w studium specjalistycznym,
 - sukcesywną budowę kanałów deszczowych z urządzeniami podczyszczającymi na terenach istniejącej zabudowy oraz wyznaczonych do zabudowy w obowiązującym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta i “studium” w/g ustaleń przyjętych w studium specjalistycznym.

8.7. Kierunki działania i zadania na rzecz realizacji rozwoju systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych

- a) Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów w sposób racjonalny, gwarantujący bezpieczeństwo środowiska i maksymalne wykorzystanie wtórne składników użytkowych, odpowiadającego nowym krajowym przepisom prawnym, w których uwzględniono wymogi Unii Europejskiej (ustawa z dnia 13 września 1996r o utrzymaniu czystości i porządku w gminach - Dz. U. Nr 132, poz. 622 oraz ustawa z dnia 27 czerwca 1997r. o odpadach - Dz. U. Nr 96, poz. 592 z 1997r.)wymagać będzie:
- rozbudowy w porozumieniu z gminą Bielsk Podlaski składowiska odpadów stałych dla miasta na gruntach wsi Augustowo z uwzględnieniem obowiązujących wymogów ochrony środowiska,

- prawidłowej, zgodnej z założeniami projektowymi eksploatacji tego składowiska,
 - przygotowania organizacyjnego selektywnej zbiórki całości odpadów stałych wytwarzanych w mieście,
 - prowadzenia wśród mieszkańców kampanii promocyjnej selektywnego gromadzenia odpadów,
 - wdrożenia w życie selektywnej zbiórki odpadów,
 - określenia warunków techniczno-ekonomicznych ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- b) wprowadzenie obowiązku oddzielnego gromadzenia odpadów toksycznych i szpitalnych w miejscu ich wytwarzania do odbioru przez specjalistyczne przedsiębiorstwa zajmujące się ich utylizacją, z ustaleniem sankcji administracyjnych i ekonomicznych w przypadku niewłaściwego wypełniania tego zadania.

9. Kierunki rozwoju systemu elektroenergetycznego

9.1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania miasta oraz dostarczenie energii w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

9.1.1. Modernizacji systemu, w tym:

- a) linii WN 110 kV GPZ "NAREW" - RPZ I Bielsk Podlaski - Adamowo,
- b) linii SN 15 kV relacji Bielsk Podlaski - Bocki,
- c) stosownie do potrzeb odbiorców - stacji transformatorowych wewnętrznych, wieżowych i słupowych na terenie miasta (przez np. wymianę transformatorów na jednostki większe),
- d) linii SN 15 kV napowietrznych w miejscach modernizowanych stacji transformatorowych,
- e) stosownie do stanów technicznych linii nn.

9.1.2. Rozbudowy systemu, w tym:

- a) budowy stacji transformatorowo - rozdzielczej RPZ II 110/15 kV w południowo-wschodniej części m. Bielsk Podlaski,
- b) wyznaczenia w planie miejscowym i budowy linii WN 110 kV zasilającej w/w RPZ od istniejącej linii WN 110 kV Bielsk Podlaski - Hajnówka,
- c) wyznaczenia w planie miejscowym i budowę wyjść liniowych SN 15 kV z RPZ I i RPZ II jako czysto terenowych, z wydzieleniem odbiorców m. Bielsk Podlaski,
- d) wyznaczenia w planach miejscowych i budowy nowych odcinków linii SN 15 kV, dla włączenia poszczególnych projektowanych stacji transformatorowych w całym mieście,
- e) wyznaczenia w planach miejscowych i budowę nowych stacji

transformatorowych na terenach:

- zainwestowanych o zwiększonym zapotrzebowaniu mocy i energii elektrycznej,
- wyznaczonych i planowanych do wyznaczenia pod zabudowę mieszkaniową i usługową - niskiej i średniej intensywności,
- potencjalnej działalności gospodarczej, produkcyjno - usługowej i rekreacyjno - turystycznej, określonych w "kierunkach zagospodarowania" studium.

9.1.3. Demontażu linii SN 15 kV napowietrznych i kablowych kolidujących z projektowaną zabudową.

9.2. Funkcjonowanie systemu elektroenergetycznego w trakcie rozbudowy i docelowo

Podstawowym zadaniem w rozwoju elektroenergetycznego systemu w mieście będzie utworzenie wystarczającej ilości pierścieni miejskich, które zapewniają swobodną rozbudowę sieci SN 15 kV i dostawę energii elektrycznej w niezbędnej ilości i jakości do poszczególnych odbiorców. Przyrost zapotrzebowania mocy szacuje się na ok. 7 MW.

Aktualnie funkcjonują 2 "pierścienie miejskie" - kablowy i napowietrzny.

Stworzenie w/w pierścieni będzie możliwe po wykonaniu nowych wyjść liniowych SN 15 kV terenowych z wydzieleniem odbiorców miasta Bielsk Podlaski. Dotyczy to linii SN 15 kV w kierunkach : Boćki, Narew, Czeremcha, Hajnówka. Istniejące na terenie miasta linie zasilające obecnie odbiorców w w/w gminach, będą mogły być wykorzystane do tworzenia nowych "pierścieni".

Rozbudowę systemu założono w dwóch etapach.

9.2.1. I etap (przy funkcjonowaniu tylko RPZI)

W etapie tym zakłada się budowę wyjść terenowych w kierunkach: Bociek, Czeremchy i Hajnówki oraz odcinka linii SN 15 kV pomiędzy istniejącą linią SN 15 kV. Tak zrealizowana rozbudowa pozwoli na utworzenie "pierścienia miejskiego", który będzie służył do obsługi wyznaczonych w studium terenów zabudowy mieszkaniowej D 1 i D 2.

Przebieg tego pierścienia wyznaczono w sposób umożliwiający po zrealizowaniu stacji transformatorowo-rozdzielczej RPZ II i "rozcięciu pierścienia" wprowadzenie tych linii do nowego RPZ-tu bez potrzeby ich przebudowy.

Niezależnie od w/w realizacji istnieje potrzeba już w I etapie budowy stacji transformatorowej i linii SN jak podano w pkt.13.1.4.3. "e" "Polityki".

9.2.2. II etap (przy funkcjonowaniu RPZ I i RPZ II)

W etapie tym zakłada się wybudowanie wyjść liniowych terenowych w kierunkach: Narwi, Hajnówki oraz Czeremchy z RPZ II.

W celu utworzenia następnego pierścienia tzw. "przemysłowego", należy wybudować odcinki linii SN 15 kV łączące linię SN 15 kV Czeremcha - RPZ II oraz linię SN 15 kV Hajnówka - RPZ II. W ten sposób utworzony pierścień posłuży do obsługi terenów przemysłowych i zabudowy mieszkaniowo - usługowej zlokalizowanej w pobliżu tej linii.

Założony układ głównych linii SN 15 kV w I i II etapie rozbudowy spełnia optymalne warunki pod względem:

- pewności zasilania (układ pierścieniowy),
- zapewnienia pożądanej ilości i jakości przesyłanej mocy,
- łatwości sukcesywnej rozbudowy istniejącego układu.

9.3. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemu elektroenergetycznego dla otoczenia należy osiągnąć poprzez:

- a) budowę linii energetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
- b) stosowanie w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowo-usługowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko,
- c) stosowania układów dwutorowych linii SN na terenach intensywnego zainwestowania,
- d) stosowanie do przesyłu energii elektrycznej w zakresie SN 15 kV linii kablowych, na terenach intensywnie zabudowanych, objętych ochroną konserwatorską i ekologiczną,
- e) utrzymywanie rezerw terenów pod urządzenia elektroenergetyczne a w szczególności określenia w planach miejscowych ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

10. Kierunki rozwoju ciepłownictwa

10.1. Zapewnienie niezbędnej ilości energii cieplnej dla potrzeb rozwijającego się miasta, przy równoczesnym zmniejszeniu ujemnego wpływu systemu ciepłowniczego na środowisko jest podstawowym celem rozwoju ciepłownictwa.

10.2. Koncepcja rozwoju systemów zaopatrzenia w ciepło

10.2.1. Scentralizowane układy ciepłownicze mają rację bytu dla budownictwa zwartego, które wymaga jednorodnego czynnika grzejącego

o jednakowych lub zbliżonych parametrach. Z analizy zabudowy istniejącej i przyszłościowej miasta Bielsk Podlaski wynika dość zwarty układ ciepłowniczy, obejmujący tereny w śródmieściu.

Układ ten obejmuje prawie całość terenów intensywnej zabudowy (budownictwo wielorodzinne i usługowe istniejące i projektowane) położony w pobliżu magistralnej sieci ciepłej.

10.2.2. Głównymi elementami realizacji rozwoju systemu scentralizowanego w śródmieściu będą:

- a) zakończenie budowy centralnej kotłowni przy ul. Rejonowej (planowane zakończenie 1999r.),
- b) zakończenie budowy sieci ciepłej (z rur preizolowanych - odcinek dł. ~ 466 m.),
- c) przystosowanie likwidowanych kotłowni niskoparametrowych do pracy jako grupowe węzły ciepłone (9 sztuk).

Rozmieszczenie i przebieg głównych elementów systemu scentralizowanego określono na rysunku studium.

Po zrealizowaniu budowy centralnej kotłowni i wykonaniu brakującego odcinka sieci ciepłej zakłada się dołączenie w I etapie do centralnego systemu odbiorców energii ciepłej zasilanych obecnie z 10-ciu lokalnych kotłowni (opalanych paliwem stałym).

Po zmianie w/w istniejących kotłowni niskoparametrowych na grupowe węzły ciepłone w ilości 9 sztuk, powstanie system ciepłowniczy oparty o jedno źródło miejskie.

W okresie zimowym energia ciepła (co , cw.) produkowana będzie przez ciepłownię miejską, a w okresie letnim (cw) przez kotłownię zlokalizowaną przy ul. Piłsudskiego 27.

Zakończenie budowy ciepłowni miejskiej i automatyzacja systemu ciepłowniczego, bazującego na nowych technologiach, pozwoli na osiągnięcie znacznych efektów w poprawie stanu sanitarnego zanieczyszczonego w mieście środowiska, poprzez obniżenie emisji dwutlenku węgla, pyłów, sadzy itp.

Oprócz w/w efektów z zakresu ekologizacji systemu ciepłowniczego nowy system zapewni:

- zmniejszenie zużycia paliw (o ok. 10%),
- redukcji zużycia energii elektrycznej,
- ograniczenie straty ciepłych przesyłów.

10.2.3. Zabudowę intensywną, projektowaną w jednostce urbanistycznej D1, z racji technicznych i ekonomicznych (znaczna odległość od magistrali ciepłowniczej w śródmieściu, trudności w przeprowadzeniu proj. ciepłociągu do obszaru D1 przez tereny zainwestowane) - nie przewiduje się włączenia w scentralizowany system ciepłowniczy zasilany z ciepłowni miejskiej.

Zaopatrzenie w ciepło odbiorców na tym terenie zakłada się z lokalnego scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego o inne źródła, pracujące na paliwie ekologicznym (np. gazie).
Postuluje się przeanalizowanie możliwości wykorzystania byłego P.O.M. przy ul. Białowieskiej, po przystosowaniu go do nowych warunków pracy.

10.2.4. Ekstensywna zabudowa istniejąca i projektowana na obszarze D1, D2 - i na pozostałych obszarach miasta, będzie zaopatrywana w ciepło z indywidualnych źródeł .

Prawidłową gospodarkę ciepłem będzie można osiągnąć pod warunkiem:

- a) sukcesywnego zwiększania udziału proekologicznych nośników energii cieplnej do celów grzewczych takich jak: olej opałowy, gaz płynny i gaz ziemny (po zgazyfikowaniu miasta),
- b) wprowadzania nowoczesnych, wysokosprawnych zautomatyzowanych urządzeń grzewczych na paliwo ekologiczne, gwarantujących małe zużycie paliwa, ułatwiona obsługę i zmniejszających w efektach koszty eksploatacji,
- c) wprowadzania nowych rozwiązań technicznych w wewnętrznych instalacjach grzewczych,
- d) zmniejszania strat ciepłych w nowowyprowadzanych budynkach poprzez stosowanie w konstrukcji uwzględniającej racjonalną gospodarkę energetyczną a w istniejących , o złych warunkach termoizolacyjnych poprzez dodatkową izolację, uszczelnienie i wymianę stolarki okiennej,
- e) zmniejszenie kosztów remontów i usuwania awarii w wyniku stosowania równoczesnych technologii,
- f) zmniejszenie strat ciepła produkowanego w wyniku nie dopasowania wielkości produkcji do rzeczywistych potrzeb odbiorców.

Obiekty przemysłowo - usługowe położone w zespole przemysłowym w sąsiedztwie realizowanej Ciepłowni miejskiej będą mogły być zaopatrywane w ciepło z tej ciepłowni po zrealizowaniu oddzielnego systemu ciepłowniczego dla tych obiektów bądź kilku kotłowni (np. przyłączeniu kilku inwestorów do realizacji 1 kotłowni i zastosowaniu proekologicznych paliw)

11. Kierunki budowy systemu gazowniczego

11.1. Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do roku 2010 dla mieszkańców miasta Bielsk Podlaski jest podstawowym celem budowy systemu. Bilans rocznego zapotrzebowania gazu podano w pkt. 14.2. "uwarunkowań" studium na podstawie "Koncepcji gazyfikacji miasta Bielsk Podlaski" wykonanej przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego w Białymstoku.

11.2. Główne elementy realizacji systemu gazowniczego miasta, zapewniającego dostawę w/w ilości gazu ziemnego, to budowa:

- a) gazociągu magistralnego wysokiego ciśnienia Łapy - Wyszki - m. Bielsk Podlaski - m. Hajnówka (Dh 200 mm i Ph = 6,4 MPa)
- b) 2-ch stacji redukcyjno - pomiarowych I stopnia we wschodniej części miasta (w rejonie ul. Białowieskiej) i zachodniej części m. Bielsk Podlaski (w rejonie ul. Kruczej),
- c) wewnętrznej miejskiej sieci średniego ciśnienia,
- d) 3-ch stacji redukcyjno - pomiarowych II stopnia w śródmieściu miasta (przy ul. Piłsudskiego, Batorego i Jagiellońskiej),
- e) wewnętrznej miejskiej sieci niskiego ciśnienia.

Rozmieszczenie i przebieg głównych elementów systemu gazowniczego określono na rysunku "kierunków zagospodarowania" studium.

Przebiegi w/w sieci gazowych średniego ciśnienia należy traktować jako orientacyjne - mogą one ulec zmianom w trakcie dalszych prac projektowych .

11.3. Zasady funkcjonowania systemu

Projektowana sieć gazowa na terenie miasta Bielsk Podlaski jest powiązana z siecią gazową na terenie gminy Bielsk Podlaski w jeden układ.

Gazociąg średniego ciśnienia przebiegający po obwodnicy miasta jest jednocześnie osią systemu gazociągów dla miasta i gminy Bielsk Podlaski. Dodatkowo, w celu wyrównania ciśnień, przewidziano połączenie sieci gazowej średniego ciśnienia na terenie gminy Bielsk Podlaski.

Z opisanej wyżej obwodnicy zakłada się zasilanie poszczególnych jednostek urbanistycznych miasta i wsi na terenie gminy Bielsk Podlaski. Sieć w koncepcji BPBK została zaprojektowana w układzie pierścieniowym i rozgałęźnym, z wykorzystaniem połączeń technicznych stanowiących zamknięcia pierścieni.

Zakładany układ zapewnia dużą niezawodność działania ze względu na możliwość dwustronnego zasilania jednostek urbanistycznych na terenie miasta, a jednocześnie ogranicza koszty związane z zapewnieniem tej niezawodności do budowy jednej magistralnej obwodnicy.

Układ gazociągów rozdzielczych został zaprojektowany przy założonej minimalnej ilości sieci magistralnych - w postaci kratownicy i charakteryzuje się możliwością elastycznej rozbudowy w zależności od występujących potrzeb.

Jednostki urbanistyczne położone w centrum miasta o wysokiej intensywności zabudowy, przewidziane do objęcia systemem

ciepłowniczym zostały przewidziane do zasilania gazem niskiego ciśnienia. Układ ten będzie zasilany z trzech stacji redukcyjnych drugiego stopnia, położonych przy gazociągu średniego ciśnienia stanowiącego obwodnicę miasta.

Stacje redukcyjno- pomiarowe zarówno I jak i II stopnia mogą być sukcesywnie rozbudowywane w miarę narastających potrzeb lub wymieniane na nowe o większej wydajności.

Rozprowadzanie gazu w mieście, poza terenami intensywnej zabudowy, zaprojektowano przy pomocy gazociągów średniego ciśnienia.

Ponieważ w projekcie systemu ciepłowniczego nie przewiduje się dostarczenia wody gorącej do wszystkich budynków w jednostkach urbanistycznych, gdzie zlokalizowano sieć ciepłą, w wielu przypadkach do potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody będzie używany gaz ziemny.

Jak wynika z analizy koncepcji gazyfikacji miasta, wykonanej przez Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego - tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i jednorodzinnej, przewidywane w niniejszym studium, położone są w sąsiedztwie zakładanych przebiegów gazociągów magistralnych "J", "K" i "G" (oznaczenia w/g koncepcji). Istnieje zatem możliwość zaopatrzenia tych terenów w gaz ziemny gazociągami średniego bądź niskiego ciśnienia.

Opracowana koncepcja winna być jednak zweryfikowana i dostosowana do nowych warunków pracy układu (średnice gazociągów, wydajność stacji redukcyjno-pomiarowych itp.

11.4. Główne instrumenty realizacji systemu gazowniczego

1. Sprawdzenie i dostosowanie "koncepcji" BPBK do rozwiązań niniejszego "studium".
2. Wyznaczenie w trybie planu miejscowego, w szczególności: gazociągu magistralnego i stacji redukcyjno - pomiarowej I stopnia przy ul. Białowieskiej.
3. Uwzględnienie w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego dla poszczególnych terenów budowlanych przebiegu sieci gazowych w rozrządzie uzbrojenia ulic.

12. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania miasta oraz wykonanie usług telekomunikacyjnych o wysokim standardzie wymagać będzie:

- a) rozbudowy istniejącej sieci abonenckiej w oparciu o istniejące centrale (cyfrową i analogową) na terenach istniejącej i projektowanej zabudowy,
- b) utrzymanie istniejących urządzeń telekomunikacyjnych w dobrym stanie

- technicznym,
- c) budowy linii światłowodowych, które połączą centralę w Bielsku Podlaskim z centralami w Orli i Czyżach,
 - d) rozbudowy w miarę narastających potrzeb istniejących central telefonicznych w Bielsku Podlaskim.

Dla potrzeb prawidłowej pracy urządzeń radiokomunikacji i teletransmisji, zakłada się utrzymanie istniejących pasów ochronnych.

13. Polityka przestrzenna

13.1. Lista ważniejszych zadań dla realizacji celów publicznych

13.1.1. Lista niniejsza stanowi punkt wyjścia do:

- a) konstrukcji lokalnych - miejskich programów zadań publicznych, w tym międzykomunalnych, finansowanych w całości lub części z budżetu miasta, na terenach przeznaczonych na te cele w planach miejscowych lub wymagających takiego przeznaczenia wg. art. 13, ust. 1, pkt. 3 i art. 6, ust. 5, pkt. 5a ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym,
- b) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania zadań z centralnych i wojewódzkich programów służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych - istotnych dla funkcjonowania i rozwoju miasta, w tym wymagających wprowadzenia do planów miejscowych wg. art. 62 w/w ustawy,
- c) podejmowania działań na rzecz pozyskiwania inwestycji istotnych dla funkcjonowania i rozwoju miasta, realizowanych przez podmioty gospodarcze zarządzające ponadlokalnymi systemami infrastruktury, zwłaszcza elektroenergetycznej i gazowniczej.

13.1.2. Lista obejmuje zadania - przedsięwzięcia inwestycyjne, których realizacja powinna być podjęta w okresie najbliższych 10 - 15 lat. Przyjęty w niej podział na inwestycje rządowe i samorządowe i podmiotów gospodarczych zewnętrznych, dotyczy sytuacji prawnej w momencie sporządzania "studium" i może ulec korektom w przyszłości, w wyniku zmiany systemu administracyjnego kraju i związanych z tym kompetencji organów rządowych i samorządowych.

13.1.3. Ponadlokalne zadania rządowe i podmiotów gospodarczych zarządzających infrastrukturą techniczną.

13.1.3.1. W zakresie rozwoju systemu drogowo - ulicznego:

- a) bud. obwodnicy miejskiej w ciągu drogi krajowej ekspresowej nr 19 - (Gen. Dykcja Dróg Publicznych),
- b) modernizacja dróg krajowych nr 692 w ciągu ul. Kleszczelowskiej i nr 689

- w ciągach ul. Brańskiej i Białowieskiej - (D.O.D.P. w B-stoku),
c) modernizacja i budowa dróg wojewódzkich w ciągach ulic: Chmielnej i Żwirki i Wigury -ul. Mickiewicza od ulicy Widowskiej (W.D.D.M.)

13.1.3.2. W zakresie rozwoju systemu elektroenergetycznego:

- a) modernizacja linii WN 110 kV GPZ "NAREW" i RPZ I Bielsk Podlaski - Adamowo (Z.E.B.),
- b) modernizacja linii SN 15 kV relacji Bielsk Podlaski - Boćki,
- c) budowa stacji transformatorowo - rozdzielczej RPZ II 110/15 kV w pld. - wschodniej części miasta,
- d) budowa linii WN 110 kV zasilającej w/w RPZ od istn. linii WN 110 kV Bielsk Podlaski - Hajnówka,
- e) budowa wyjść liniowych SN 15 kV z RPZ I i RPZ II - jako "czysto" terenowych z oddzieleniem odbiorców miejskich na kierunkach: Boćki, Narew, Czeremcha i Hajnówka oraz odcinka linii 15 kV między kierunkami Czeremchy i Hajnówki.

13.1.3.3. W zakresie systemu gazowniczego:

- a) budowa gazociągu magistralnego wysokiego ciśnienia Łapy - Bielsk Podlaski - Hajnówka DN 200 mm,
- b) budowa 2-ch stacji redukcyjno-pomiarowych I stopnia we wschodniej części miasta w rejonie ul. Białowieskiej i zachodniej w rejonie ul. Kruczej,
- c) budowa wyjść magistralą wysokiego ciśnienia na kier. Bociek i Narwi.

13.1.3.4. W zakresie rozwoju systemu telekomunikacji:

- a) budowa linii światłowodowych, które połączą centralę w Bielsku Podlaskim z centralami w Hajnówce, Orli i Czyżach,
- b) rozbudowy w miarę narastających potrzeb istn. central telefonicznych w mieście.

13.1.4. Miejskie główne zadania dla realizacji celów publicznych

13.1.4.1. W zakresie rozwoju systemu ulicznego:

- a) budowa połączenia ul. 11 Listopada z ul. Wojska Polskiego wg. ustaleń punktu 7.1.4. kierunków zagospodarowania zgodnie z rysunkiem kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- b) budowa ulicy łączącej ul. Norwida z ul. Wojska Polskiego wg. ustaleń sporządzanego planu miejscowego,
- c) budowa bezpośredniego połączenia ul. Kazimierzowskiej z ul. Warzwną wg. propozycji rys. studium,
- d) budowa przedłużenia ul. Kluka do ul. Brańskiej,
- e) budowa przedłużenia ul. Północnej do ul. Chmielnej, wg. propozycji rys. studium,

- f) pozyskanie terenów na włączeniach planowanych ulic na terenach rozwojowych studium, do ulic układu podstawowego w terenach zabudowanych (wg. pl. miejscowego i rys. studium),
- g) budowa ulic na obszarach rozwoju zabudowy określonych w studium symbolami D1 i D2 stosownie do sukcesywnie sporządzanych dla nich planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego polityki w sferze gospodarki nieruchomościami,
- h) uzupełnienia systemu parkingowego i organizacji jego wykorzystania z priorytetem obszaru śródmiejskiego, zabudowy średniointensywnej i proj. centrum usługowego, w obszarze D1.

13.1.4.2. w zakresie wzbogacania systemu przyrodniczego:

- a) realizacja zbiornika wodnego na rzece Białej wg. propozycji studium,
- b) realizacja zagospodarowania terenów parkowo - rekreacyjnych w dolinie rzeki Białej i Lubki wg. propozycji studium,
- c) realizacja zagospodarowania terenów zieleni parkowej z urządzeniami sportu i rekreacji w obszarach rozwoju zabudowy D1 i D2 określonych wg. propozycji studium.

13.1.4.3. W zakresie rozwoju systemu elektroenergetycznego:

- a) modernizacja stacji transformatorowych,
- b) modernizacja linii SN 15 kV w miejscach modernizowanych stacji transformatorowych,
- c) budowa nowych odcinków linii SN 15 kV dla włączenia poszczególnych projektowanych stacji transformatorowych w mieście,
- d) budowa nowych stacji transformatorowych w dostosowaniu do zwiększonego zapotrzebowania energii na terenach istniejącej, uzupełnianej i realizowanej nowej zabudowy,
- e) demontaż linii SN 15 kV i kablowych kolidujących z istniejącą i projektowaną zabudową.

13.1.4.4. W zakresie rozwoju systemu ciepłowniczego:

- a) zakończenie budowy centralnej kotłowni miejskiej przy ul. Rejonowej,
- b) zakończenie budowy sieci ciepłej (dł. ok. 466 m.),
- c) przystosowanie likwidowanych kotłowni niskoparametrowych do funkcji grupowych węzłów ciepłych,
- d) budowa nowych proekologicznych źródeł ciepła i sieci scentralizowanych dla potrzeb średniointensywnej zabudowy mieszkaniowej i usług w obszarze rozwojowym D1.

13.1.4.5. W zakresie rozwoju systemu gazowniczego:

- a) budowa wewnętrznej miejskiej sieci średniego ciśnienia, wg. programu gazyfikacji z uwzględnieniem obszarów rozwoju zabudowy D1 i D2 określonych w studium,

- b) budowa 3 stacji redukcyjno-pomiarowych II stopnia w śródmieściu miasta przy ulicach: Piłsudskiego, Batorego i Jagiellońskiej,
- c) budowa sieci niskiego ciśnienia dla potrzeb zabudowy średniointensywnej mieszkaniowo - usługowej.

13.1.4.6. W zakresie rozwoju systemu wodociągowego:

- a) zakończenie budowy stacji uzdatniania wody przy ul. Brańskiej,
- b) rozbudowa ujęcia wody j.w. poprzez wykonanie 4 studni głębinowych,
- c) budowa odcinków magistrali wodociągowej w centralnej i północnej części miasta w ulicach: Piłsudskiego, Białostockiej, Kleberga, cz. Północnej, cz. Chmielnej i Białowieskiej,
- d) budowa odcinków głównych przewodów wodociągowych zamykających pierścienie w południowej części miasta od stacji wodociągowej przy ul. Brańskiej do ul. Jana Pawła II, w ul. Słowackiego, cz. ul. Studziwodzkiej i Wiejskiej z przedłużeniem do ul. Kleszczelowskiej, cz. ul. Kleszczelowskiej oraz w ulicy nowoprojektowanej od ul. Jana Pawła II do ul. Wojska Polskiego, cz. ul. Dubiażyńskiej i w ul. Wiejskiej.

13.1.4.7. W zakresie rozwoju systemu kanalizacji sanitarnej:

- a) modernizacja miejskiej oczyszczalni ścieków pod kątem redukcji związków biogennych,
- b) skanalizowanie zespołów zabudowy jednorodzinnej w osiedlu przy ul. Brańskiej i os. Hołowiesk,
- c) budowa przepompowni w rejonie ul. Torowej z kanałem tłocznym oraz kanałami grawitacyjnymi włączonymi do tej przepompowni,
- d) budowa kanałów w ul. Chmielnej z odprowadzeniem do istn. przepompowni głównej,
- e) sukcesywna budowa kanałów na terenach istniejącej i projektowanej w studium zabudowy.

13.1.4.8. W zakresie rozwoju systemu kanalizacji deszczowej:

- a) budowa kanałów deszczowych w ulicach posiadających kanalizację ogólnospławną,
- b) budowa urządzeń podczyszczających wody opadowe na istniejących kanałach deszczowych przed odprowadzeniem wód do odbiornika,
- c) sukcesywna budowa kanałów deszczowych z urządzeniami podczyszczającymi na terenach istniejącej zabudowy oraz wyznaczonych do zabudowy w obowiązującym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta i "studium" (obszary D1 i D2).

13.1.4.9. W zakresie infrastruktury społecznej:

- a) budowa szkoły podstawowej w obszarze rozwoju zabudowy D1,
- b) budowa osiedlowych urządzeń przedszkolnych i kulturalnych w dostosowaniu do potrzeb rozwoju zabudowy.

13.2. Polityka w zakresie sporządzania planów miejscowych.

Harmonijny rozwój miasta , zgodny z kierunkami zagospodarowania przestrzennego określonymi w niniejszym studium wymagać będzie sukcesywnego sporządzania szeregu planów miejscowych - jako podstawy : decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów, ich pozyskiwania dla przedsięwzięć publicznych oraz dokonywania podziałów nieruchomości. Dobór terenów przedsięwzięć i terminów sporządzania planów miejscowych będzie przedmiotem polityki przestrzennej miasta w poszczególnych okresach jego rozwoju. Podejmowanie decyzji o potrzebie lub konieczności sporządzenia planu przez Zarząd i Radę Miejską dotyczyć będzie następujących sytuacji, określonych w art. 13 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym.

- a) Sporządzenie obowiązkowe jeżeli przepisy szczególne tak stanowią (art. 13.1 pkt. 1) z przystąpieniem do sporządzenia po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie stosownego przepisu szczególnego. Może to dotyczyć np. części obszaru doliny rz. Białej i Lubki, jeżeli Rada Miejska podjęłaby uchwałę o objęciu tego obszaru ochroną w myśl przepisów art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 16 października 1991r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492, zm. 1992r. Nr 54, poz. 254, z 1994r. nr 89, poz. 415) określonego w rysunku studium.
- b) Sporządzenie obowiązkowe dla obszarów, dla których stosownie do art. 13.1. pkt. 2 przewiduje się realizację programów, o których mowa w art. 58 ust. 1 i 59 ust. 1 przedmiotowej ustawy tj. dla zadań rządowych centralnych i wojewódzkich wynikających z programów służących realizacji celów publicznych - z przystąpieniem do sporządzenia po upływie 3 miesięcy od dnia ustalenia warunków wprowadzenia zadania rządowego do planu miejscowego (tj. zawarciu stosownego porozumienia między inwestorem, a władzami miasta). Dotyczyć to będzie w szczególności wymagających planu dla ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania przedsięwzięć z zakresu: komunikacji (dróg krajowych i wojewódzkich) oraz infrastruktury technicznej i społecznej ponadlokalnej.
- a) Sporządzanie obowiązkowe planów miejscowych dla obszarów, na których przewiduje się zadania dla lokalizacji lokalnych celów publicznych (z wyjątkiem infrastruktury budowlanej w granicach pasa drogowego) stosownie do art. 13.1. pkt. 3 - na podstawie uchwał intencyjnych Rady Miejskiej. Powyższy obowiązek wynikać może także w szczególności z przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, zm. 1997r. Nr 60, poz. 370), gdy teren inwestycji wymaga uprzedniej zgody odpowiedniego organu na czasowe lub stałe przeznaczenie gruntu rolnego na cele nierolnicze. Dotyczyć on

będzie lokalnych przedsięwzięć publicznych w zakresie: komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej, zieleni parkowo-rekreacyjnej oraz może terenów zabudowy np. mieszkaniowo-usługowej, na których występuje konieczność regulacji w/w przedsięwzięć publicznych.

- b) Sporządzenie obligatoryjne planu, dla obszarów, które mają być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową wynikającą z potrzeby zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej.
- c) Nieobligatoryjne sporządzenie planów, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę z obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego w obowiązującym miejscowym planie ogólnym tj. w terminie i okresie zależnymi od porozumienia Zarządu Miasta z właścicielami terenów.
- d) Nie ustala się w niniejszym studium terenów, dla których obowiązek sporządzenia planu miejscowego wynikałby z punktu 7 ust. 2 art. 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym tj. ze względu na istniejące uwarunkowania.
- e) Zadaniem dla realizacji celów publicznych zgodnie z art. 13 ust. 3 i 4 jest każda działalność państwa lub gminy wynikająca z ustaw o ile wymaga ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania i jest finansowana w całości lub części z budżetu państwa lub gminy. Za zadanie dla realizacji celów publicznych może być także uznana przez Radę Ministrów (wg. art. 58 ust. 2.3.5), na wniosek właściwego ministra lub wojewody, zadanie służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, realizowane w całości ze środków własnych inwestora.

13.3. Polityka gospodarki nieruchomościami miejskimi

1. Racjonalna i aktywna gospodarka w zakresie tworzenia i zbywania zasobów nieruchomości komunalnych miasta sprzyjać powinna w szczególności:
 - a) tworzeniu zasobów nieruchomości dla ułatwienia realizacji przewidywanych miejskich i ponadlokalnych przedsięwzięć publicznych określonych w ust. 3 art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994r., a w szczególności z zakresu infrastruktury społecznej, technicznej, komunikacji i zieleni,
 - b) tworzeniu zasobów j.w. dla regulowania zobowiązań miasta określonych w art. 36 ust. 1 pkt. 3 ustawy j.w., a wynikających z wyznaczenia w planach miejscowych w/w przedsięwzięć na nieruchomościach innych niż komunalne,
 - c) tworzeniu zasobów nieruchomości komunalnych na potrzeby rozwoju zorganizowanych form budownictwa mieszkaniowego w szczególności średniointensywnego - wielorodzinnego, zgodnie z ust. 2 i 3 art. 24 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami,
 - d) kształtowaniu racjonalnych cen na towary budowlane mieszkaniowe w mieście poprzez zaspokojenie popytu na nie podażą gruntów

- komunalnych (przynajmniej w części) odpowiednio przygotowanych infrastrukturalnie do inwestowania,
- e) wzbogacaniu budżetu miasta, poprzez zbywanie po korzystnych cenach w trybie przetargów publicznych nieruchomości komunalnych przeznaczonych w szczególności dla działalności komercyjnej,
 - f) kształtowaniu pożądanego społecznie programu usług komercyjnych poprzez stosowanie związanych z tym warunków w przetargach na zakup lub dzierżawę nieruchomości komunalnych,
 - g) tworzeniu warunków rozwoju sfery produkcyjnej poprzez zaspokojenie popytu na nieruchomości produkcyjne w drodze ich sprzedaży z zasobów gminnych po uprzednim stosownym przygotowaniu infrastrukturalnym.

2. Gospodarka zasobami nieruchomości komunalnych na zasadach określonych w punkcie 1 obejmować w szczególności powinna:

- a) precyzyjne ewidencjonowanie zasobów nieruchomości i określenie ich wartości wg. przepisów działu IV rozdziału 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami,
- b) planowanie tworzenia zasobów nieruchomości w układzie wieloletnim i rocznym w ścisłym sprzężeniu z : ustaleniami niniejszego studium zamierzeniami sporządzania planów miejscowych, prowadzenia przedsięwzięć inwestycyjnych publicznych i badaniami rynku nieruchomości a przede wszystkim możliwościami budżetu miasta,
- c) badanie rynku nieruchomości w tym zwłaszcza popytu na nieruchomości, obrotu nieruchomościami prywatnymi oraz struktury i trendów w kształtowaniu się cen na podstawie danych określonych w art. 155 w/w ustawy o gospodarce nieruchomościami.

13.4. Zasady współpracy między miastem a gminą Bielsk Podlaski

Koordinacja i współpraca w dziedzinie realizacji przedsięwzięć publicznych, będzie podstawowym warunkiem osiągnięcia większości celów społeczno- gospodarczych i zakładanych przekształceń struktury przestrzennej obu jednostek samorządowych. Dotyczyć one powinny w szczególności:

1. w zakresie komunikacji:

- a) utrzymania ciągłości korytarza dla budowy obwodnicy m. Bielsk Podlaski i w. Proniewicze ciągiem krajowej drogi ekspresowej nr S 19,
- b) ochrony w/w korytarza przed obudowaniem i nowymi włączeniami komunikacyjnymi,
- c) ochrony obecnego przebiegu drogi nr S 19 przed obudową i włączeniami j.w. do czasu budowy w/w obwodnicy,
- d) skoordynowania rozwiązań ulicznych na stykach terenów budowlanych "wschodniego" kompleksu rozwojowego miasta i terenów rozwojowych

na gruntach wsi Widowo w gminie - w planach miejscowych tych terenów,

- e) koordynacji lokalizacji urządzeń obsługi komunikacji i turystyki w obszarze miasta i gminy na obrzeżach dróg krajowych, dla uniknięcia nadmiernego zagęszczenia tych urządzeń,
- f) równoczesnych działań konserwacyjno-modernizacyjnych na drogach łączących miasto i gminę.

2. w zakresie elektroenergetyki:

- a) modernizacji linii 15 kV Bielsk Podlaski - Boćki,
- b) utrzymanie w studiach gmin i wprowadzenie do planów miejscowych korytarzy linii WN 110 kV do zasilania projektowanego na perspektywę RPZ - 2 w mieście,
- c) wyznaczenia w planie miejscowym linii SN 15 kV z RPZ -1 i proj. RPZ - 2 jako "czysto" terenowych z oddzieleniem odbiorców w m. Bielsk Podlaski.

3. w zakresie gazyfikacji:

- a) uwzględnienia w programie gazyfikacji miasta zapotrzebowania na gaz gminy Bielsk Podlaski,
- b) wyznaczenia (zaprojektowania) gazociągów średniego ciśnienia doprowadzających gaz do poszczególnych części gminy Bielsk Podlaski z systemu gazociągów średniego ciśnienia miasta.

4. w zakresie zaopatrzenia w wodę:

- a) obsłużenia z systemu wodociągowego miasta terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej w gminie Bielsk Podlaski, położonych na styku z miastem na obszarach wsi i kol. Augustowo.

5. w zakresie kanalizacji sanitarnej:

- a) objęcia scentralizowanym systemem kanalizacji sanitarnej miasta terenów zabudowy wsi" Widowo, Parcewo, Piliki, kol. Augustowo i ewentualnie wsi Augustowo w gminie Bielsk Podlaski, Hołody i Proniewicze,
- b) dowożenia ścieków z urządzeń lokalnych w gminie do punktów zlewnych w systemie kanalizacji sanitarnej miasta.

6. w zakresie usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych:

- a) zapewnienia terenów dla składowania i utylizacji odpadów stałych w horyzoncie kierunkowym (ok. 20 - 30 lat) na gruntach wsi Augustowo w gm. Bielsk Podlaski,
- b) realizacji na zasadach inwestycji międzykomunalnej w/w składowiska odpadów stałych, dostosowanego do aktualnych i przyszłych warunków sanitarnych tj. z zastosowaniem technologii utylizacji,
- c) wspólnej organizacji nowoczesnego systemu odbioru odpadów stałych

z miejsc ich wytwarzania z uwzględnieniem ich selekcji dla potrzeb recyklingu.

7. w zakresie ochrony systemu ekologicznego i rozwoju rekreacji:

- a) utrzymania ciągłości przestrzennej korytarzy systemów ekologicznych - dolin rzek i lasów poprzez ich ochronę przed zabudową,
- b) uwzględniania w zagospodarowywaniu terenów miasta co dotyczyć może : lasów rekreacyjnych położonych na kierunkach południowym i wschodnim od miasta, doliny rz. Narwi oraz proj. w gminie zbiorników wodnych na rzekach Orlance i Łoknicy,
- c) ew. współpracy miasta i gminy w urządzaniu w/w terenów.

8. w zakresie komunalnych urządzeń infrastruktury społecznej:

- a) umożliwienia korzystania z miejskich urządzeń i programowania ich rozwoju z uwzględnieniem potrzeb gminy Bielsk Podlaski,
- b) podejmowanie wspólnych przedsięwzięć rozwojowych w dziedzinie komun. Infrastruktury społecznej na zasadzie inwestycji międzykomunalnych.

14. Kierunki działania w zakresie obrony cywilnej

W sporządzanych dla poszczególnych terenów miasta planach miejscowych, decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy terenów należy nakazywać:

- 1) w odniesieniu do zespołów zabudowy średniointensywnej wielorodzinnej, uwzględnianie rezerwy terenów pod budowlę ochronne (schrony, krycia i szczeliny),
- 2) w odniesieniu do zespołów zabudowy jednorodzinnej dostosowanie projektów budowlanych do możliwości wykonania ukryć typu II w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie, w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa,
- 3) w odniesieniu do budynków przemysłowych, usługowych, komercyjnych, użyteczności publicznej, mieszkalno – usługowych i mieszkalnych uwzględnianie ukryć typu I w projektach budowlanych tych budynków,
- 4) bez względu na typ zabudowy dla większych jej zespołów rezerwowanie na terenach publicznych miejsc pod budowę awaryjnych studni wody pitnej wg. Normy min. 7,5 l na osobo – dobę, z zachowaniem strefy dostępności z budynków mieszkalnych do 800 m., z ewentualnym uwzględnieniem potrzeb zabudowy sąsiadującej,
- 5) zabezpieczenie istniejących studni zwłaszcza komunalnych i zakładowych przed likwidacją i przystosowanie do sprawnego uruchomienia

- eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych,
- 6) przystosowanie oświetlenia zewnętrznego ulic, zakładów pracy itp. do zaciemniania i wygaszania,
 - 7) instalowanie systemu alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożenia, poprzez syreny alarmowe o promieniu słyszalności do 300 m.,
 - 8) spełnianie następujących warunków w projektowanych i modernizowanych układach dróg i ulic:
 - a) zachowanie odpowiedniej szerokości uniemożliwiającej ewentualne zagruzowanie,
 - b) połączenia z traktami przelotowymi (zwłaszcza drogami krajowymi i wojewódzkimi) zapewniające sprawna ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - c) wyznaczanie bezpiecznych tras przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
 - 9) wykonywanie "Aneksów OC" w przypadkach sporządzania projektów budowlanych dla obiektów projektowanych na liczbę użytkowników większą od 15,
 - 10) w odniesieniu do terenów, na których przewidziano do realizacji lub występują przedsięwzięcia OC (budowle i urządzenia ochronne) dokonywanie ustaleń zapobiegających likwidacji, a ich rozmieszczenie należy ponownie uzgodnić z WIOC,
 - 11) plany miejscowe przed ich uchwaleniem przez Radę Miejską uzgadniać w zakresie spełnienia warunków OC z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.